ISSN 0351-6407

VESTNIK Pen

POMURJE 2005

Po Simonu in Judi približa nam se zima tudi.

Vreme

Pretežno jasno bo z jutranjo meglo po nižinah.

Murska Sobota, 27. oktober 2005, leto LVII, št. 43, odgovorni urednik Janez Votek, cena 300 sit

Str. 3

ana Kerčmar ml. :

rmacija ... pomeni obnova, prenova. To je v bistvu edil Dr. Luther, ko se je zavzemal za materin jezik, za to učenje evangelija ... In to je tisto, kar moramo ljudje lati vsak dan- na vseh področjih našega življenja! Vsak an se moramo sami na nek način prenavljati. S tem mi- lim seveda na prenovo v naših mislih, naših srcih.

Nam grozi aviarna influenca ali ptičja gripa?

Potrebna previdnost, ne pa panika

V Sloveniji so ukrepe zaostrili takoj po tem, ko so hrvaške oblasti potrdile primer ptičje gripe v državi.

Str. 3

Čestitamo ob dnevu reformacije

uredništvo

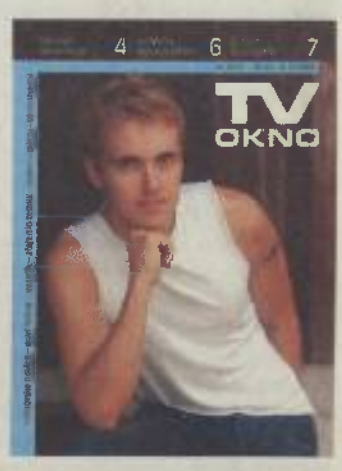

Nepreslišano

Str 7 – Hrvaške ribe v slovenskih gramoznicah?

Hrvaški ribiči vlagali ribe pri Petišovcih

Z ribami preko slovenskega mejnega prehoda

PODIRAMO REKORD!

MV

Radio Murski val - 94,6 Mhz in 105,7 Mhz

Sobota, 29. oktobra, od 20.00 do 24.00

Oddaja: *Pa ra ra ra pam pam*

Voditelj Bogdan Lemut, 02 537 17 10, 537 17 11

Štiri ure vicev! *Povejte svojega!*

Str. 2 – (Ne)spoštovanje določil Zakona o preprečevanju korupcije

Šlihthuber odstopil, Korpič le ustno

Str. 6 – Zbirni center komunalnih odpadkov

Poskrbeli bodo za čisto okolje

Posledično višji stroški komunalnih storitev

DOPOLNILNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM BO PRAVIČNEJE PORAZDELILO SKRB ZA ZDRAVLJENJE BOLNIH IN STAREJŠIH.

www.zdravstvena.net

DOPOLNILNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

triglav
ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, D.D.

MODRA ŠTEVILKA
080 26 64

NAROČNIK

Vaš novi naslov za vozila

Audi

PORSCHE

MARIBOR

Ljubljanska c.128 a, tel.: 02/ 65-40-334, 040/ 950-950

NEDELJA, 30. OKTOBRA, GRAD NA GORIČKEM, OB 12. URI

NOČ ČAROVNIC

Komentar

Kam hitijo?

Na državni ravni res hitijo. Vlada je predložila proračun. Vladni odbor za reforme je v sklepni fazi predstavljanja svojega projekta reform, ki naj bi ga vlada potrdila v naslednjih dveh tednih. Ali smo res pred nenačrtovanim spreminjanjem ekonomskega sistema brez jasne smeri razvoja, kot je zapisal eden vidnejših slovenskih ekonomistov dr. Bogomir Kovač. Verjetno ne, ker tudi sam zagovarja nujnost sprememb. Vprašanje, ki se ob tem postavlja, je, ali reforma res prinaša želene učinke v vsa okolja v tej državi. Gospodarstveniki naj bi reformo podprli. Nekateri so šli celo tako daleč, da so izjavljali, da reforme lahko vplivajo na večjo produktivnost okolja. Reforme brez dvoma prinašajo razbremenitev gospodarskih subjektov, toda to še ne pomeni večje produktivnosti in tudi večje konkurenčnosti. Ta dva dejavnika sta ključna, ki ju morajo obvladovati vodilne in vodstvene podjetniške strukture. Pri teh pa imamo probleme. Vzporedno s tranzicijo je prišlo do razpada podjetniških sistemov in zanemarjanja nekaterih ključnih funkcij, ki v uspešnem in konkurenčnem podjetju morajo delovati. Gre predvsem za tehnološke in razvojne funkcije, ki so bile večinoma izbrisane iz podjetij. V tem času po statistiki ugotavljamo povečanje števila mladih, ki nadaljujejo šolanje na višji ali visoki stopnji. Približalo naj bi se 40 odstotkom mlade populacije. Omenja pa se slab izobraževalni sistem. Toda vprašanje je, ali je ta res tako slab, če vemo, da so diplomanti naših fakultet izredno uspešni pri vključevanju v delo v tujih okoljih. Bolj bi lahko rekli, da gre za prej omenjene pomanjkljivosti na podjetniški ravni, saj zaradi kadrovskega deficita univerzitetnega znanja ni mogoče prenesti na podjetniško raven.

Vprašanje je, kaj bodo reforme prinesle tako ekstenzivnim okoljem, kot je Pomurje. Tu pa smo na že bolj spolzkem terenu glede na produkcijski potencial regije, ki bazira na treh najbolj »kritičnih« gospodarskih dejavnostih, ki jih bodo reforme prizadele (predvsem enotna davčna stopnja): kmetijstvo, delovno intenzivne panoge in turizem. Kljub zagotovilom reformistov, da bo posledice EDS korigirala korekcija socialnih transferjev, se kljub vsemu ni mogoče znebiti občutka, da bo okolje doživelo nov šok, ki ga bo težko preživelo. Trgovci z živili so že izračunali, da EDS pri hrani ne bo mogoče amortizirati brez delnega povišanja cen in še večjega pritiska na proizvajalce. Ti pa bodo pričakovano pritisnili na pridelovalce in rejce, in če k temu dodamo še počasen obrat kapitala v pridelavi in prireji, potem se primarnemu kmetijskemu sektorju ne obetajo ravno pozitivni učinki. To pa zato, ker vseh teh učinkov kljub subvencijam ne bo mogel amortizirati. Skratka, zakoni agrarne ekonomike, ki so le nekoliko drugačni od zakonitosti v »tovarniški« proizvodnji, niso bili upoštevani in bi jih nekdo v tej javni razpravi moral poudariti, tako kot sindikati ves čas opozarjajo na vpliv na plače in rast življenjskih stroškov. Ob tem je tu še turizem, ki je velik prodajalec živilskih proizvodov. Ta lahko postane nekonkurenčen, ker verjetno nima možnosti pritiska na dobavitelje kot trgovec, hkrati pa jih reforme, ki so naravnane na obremenitev porabe, lahko izključijo s trga, če pa že ne to, pa jih prisilijo, da bodo iskali konkurenčno prednost v nabavah v sosednjih državah, kar pa verjetno ne bo dalo pravega učinka, saj turizem ni nič drugega kot poraba.

Janez Votek

PANONSKE TERME
SAVA HOTELS & RESORTS
Terme 3000 MORAVSKE TOPLICE

Družba NARAVNI PARK TERME 3000 MORAVSKE TOPLICE, d. d.

razpisuje prosto delovno mesto
DIREKTORJA ZA MARKETING (m/ž)

Minimalni pogoji za zasedbo delovnega mesta so:
- visokošolska izobrazba
- 3 leta delovnih izkušenj na vodstvenih položajih na področju marketinga in prodaje
- aktivno znanje nemškega in angleškega jezika
- zaželeno pasivno znanje italijanskega jezika
- poudarjene vodstvene sposobnosti

Če izpolnjujete navedene pogoje in ste pripravljeni sprejeti izziv vodenja področja marketing v skupini družb Terme 3000, nam pošljite pisno prošnjo z vsemi ustreznimi dokazili na naslov Naravni park Terme 3000 Moravske Toplice, d. d., Pravno-kadrovska služba, Kranjčeva 12, 9226 Moravske Toplice, najpozneje do 4. novembra 2005.

Podrobnejše informacije dobite po telefonu številka 02 512 13 00 ali po elektronski pošti slavko.fartelj@terme3000.si.

(Ne)spoštovanje določil Zakona o preprečevanju korupcije

Šlihthuber odstopil, Korpič le ustno

Občini Šalovci in Gornji Petrovci sta že pred meseci prejeli obvestilo, da morata posredovati v primeru nezdružljivosti funkcij dveh funkcionarjev

V Občini Šalovci je svetnik Jože Korpič odločno nasprotoval temu, da bi komisija nadzorovala njegovo premoženjsko stanje, in zaradi nestrinjanja s takim početjem ni hotel podati pisnega poročila o funkcijah in dejavnostih, ki jih opravlja. Župan Občine Gornji Petrovci Franc Šlihthuber pa je bil hkrati tudi direktor občinskega komunalnega in gostinskega podjetja, zaradi česar bi moral eno od funkcij opustiti.

Čeprav je petrovski župan ves čas poudarjal, da opravlja funkcijo direktorja komunalnega podjetja brez plačila, torej da opravlja hkrati direktorska, delovodska in računovodska dela zastonj, samo da bi bili v občini čim učinkovitejši, se je vendarle odločil za odstop. Tako je 21. oktobra pisno obvestil Komisijo za preprečevanje korupcije in Draga Kosa, da je bil v. d. direktorja v podjetju Pindža od 22. 5. 2001 do 20. 10. 2005; hkrati je pojasnil, da je svoje delo opravljal brez kakršnegakoli plačila in s tem podjetju prihranil 25 milijonov tolarjev: »Svoje delo sem opravljal zastonj v dobro naših prebivalcev, ki tako ali tako živijo v siromaštvu in z nerazvito infrastrukturo. Vsako jutro sem bil ob 6.45 na sestanku z delavci, razporejal dela, delal z njimi in pomagal urejati zelenice, okolico zgradb, šol, cerkva, športnih objektov. Brez mene se ni zgodilo nič. Vse to sem delal zastonj in ponosen sem na to, da si nisem izplačal niti tolarja.« Franc Šlihthuber tako še naprej ostaja župan, saj so ga občani z veliko večino izvolili že trikrat, zadnjič s kar 92 odstotki glasov.

Minuli četrtek pa je o dopisu Komisije za preprečevanje korupcije razpravljal tudi Občinski svet Občine Šalovci. Čeprav je Jože Korpič podal ustni odstop in s tem seznanil občinski svet, svetniki kljub temu niso sprejeli nobenega sklepa. Prepričani so namreč, da občinski svet ne more razrešiti svetnika, ki so ga izvolili ljudje. Če Jože Korpič ne želi več sodelovati v občinskem svetu, mora podati pisni odstop. Kakor nam je povedal Aleksander Abraham, so svetniki šalovske občine tudi prepričani, da odločanje o tej zadevi ni v njihovi pristojnosti, če je nekdo sprejel zakon o preprečevanju korupcije, naj ga potem tudi sam izvaja.

Rogašovski župan Janko Halb pa se je odločil, da bo poklicno opravljal funkcijo direktorja javnega zavoda Krajinski park Goričko in bo nepoklicno ostal župan Občine Rogašovci.

> »Koliko je še primerov v Sloveniji, da so župani v. d. direktorja, pa se o njih nič ne govori. Jaz sem svoje pošteno prijavil na obrazcu, drugi pa tega niso storili, še več, prejemajo dve plači in so člani nadzornih svetov in dr...« sprašuje Draga Kosa župana občine G. Petrovci Franc Šlihthuber, ki je podal odstopno izjavo s funkcije v. d. direktorja Pindže.

Bernarda B. Peček

Bruchsal in Gornja Radgona

Podpis sporazuma spomladi

Gornjeradgončani si veliko obetajo

Kar tri dni se je delegacija iz Bruchsala, sestavljena iz najvišjih predstavnikov politične oblasti ter gospodarskega in javnega življenja, mudila na uradnem obisku v Gornji Radgoni.

Norma Bale, predsednica Odbora za mednarodno sodelovanje: »Vsaka izmenjava in srečevanje z ljudmi preko meja ne samo da prispeva k duhovni in socialni širini, zagotovo se v njej najdejo tudi gospodarski subjekti in subjekti javnega, političnega ter družbenega življenja, ki najdejo v tem svoj izziv.«

Sodelovanje med nemškim mestom Bruchsal in Gornjo Radgono sicer poteka že tri leta in se je razvilo iz neformalnih stikov med ljudmi. »Do sedaj smo opravili kar nekaj uspešnih izmenjav med folkloristi, cerkvenim pevskim zborom, gasilci se redno srečujejo, v Nemčijo smo poslali tudi kmetijsko delegacijo, da bi našla morebitne stike, stike pa so navezali tudi nekateri obrtniki in podjetniki,« pravi Norma Bale, predsednica Odbora za mednarodno sodelovanje, »vendar se je do sedaj vse to dogajalo na družbenem področju.«

S podpisom sporazuma o sodelovanju pa G. Radgona pričakuje še bolj poglobljeno sodelovanje. »Ne samo z Bruchsalom, ampak tudi s partnerskimi mesti Bruchsala, ki že imajo podpisan podoben sporazum. To pomeni, da bi se po nekem pozitivnem scenariju G. Radgona v naslednjih letih lahko povezovala tudi z Anglijo, Francijo in drugimi nemškimi mesti,« je prepričana Norma Bale. Gornjeradgončani tako

nameravajo sporazum podpisati v Bruchsalu spomladi 2006, ako bra, prav tako prihodnje leto, pa še v Sloveniji. Kmalu po podpisu nameravajo seveda v sodelovanju z Nemci izvesti še veliki jezikovni tabor Bruchsala in G. Radgone, s pomočjo katerega se bodo učenci osnovne šole lahko urili v znanju nemškega jezika.

Vanja Poljanec, foto: J. Z.

Zaupali ste nam doma - zdaj je na vrsti še svet.

KD Prvi izbor,
vzajemni sklad delniških skladov

Vlagajte v najboljše svetovne delniške sklade!

do 30. 12. 2005 PODARIMO 50%

KD

080 1208 BREZPLAČEN TELEFON

www.financni-partner.si

Vsem vlagateljem, ki bodo od 14. 10. 2005 do 30. 12. 2005 prvič pristopili k pravilom upravljanja vzajemnega sklada in katerih pristopna izjava bo prispela pri KD Investments d. o. o. za vsa njihova enkratna vpla
bo KD Investments d. o. o. za vsa njihova enkratna vplačila v vzajemni sklad, ki bodo prispela na transakcijski račun vzajemnega sklada do 30. 12. 2005 do vključno 12.00 ure, v navedenem obdobju obračunala 50 % popust pri vstopnih stroških, ki so določeni v pravilih upravljanja vzajemnega sklada. Popust velja tudi za vlagatelje, ki so prvič pristopili k pravilom upravljanja vzajemnega sklada v času trajanja prejšnje akcije, to je od 15. 9. 2005 do 14. 10. 2005.

Popust ne velja za vstopne stroške pri obročnem vplačevanju, ki ostanejo nespremenjeni. Akcija velja izključno za vlagatelje, ki so ali bodo prvič pristopili k pravilom upravljanja vzajemnega sklada od 15. 9. 2005 do 30. 12. 2005.

VESTNIK

Izdaja: Podjetje za informiranje d. d., M. Sobota

IZHAJA OB ČETRTKIH. Uredništvo: Irma Benko (direktorica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), A. Nana Rituper Rodež, Bernarda Balažic-Peček, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše (novinarji), Nataša Juras (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica), Ksenija Šömen (tehnična urednica), Robert J. Kovač (računalniški prelom). **Naslov uredništva in uprave:** M. Sobota, Ulica arh. Novaka 13, tel. št.: 538 17 20 (naročniška služba), n.c. 538 17 10, 538 17 40 (oglasi), Vestnik, telefon (trženje) 538 17 10, št. telefaksa 538 17 11. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. **Naročnina za tri mesece** je 3.900,00 SIT (16,30 evra), **letna naročnina** je 15.600,00 SIT (65 evra), **letna naročnina za naročnike v tujini** je 37.500,00 SIT (157 evrov), **polletna naročnina** za delovne organizacije, podjetja in obrtnike je 11.500,00 SIT (48 evra). Izvod v kolportaži je 300,00 SIT. **Celoletna naročnina za internetno izdajo** je 12.400,00 SIT oz. 52 EUR. **Transakcijski račun za naročnino** pri Raiffeisen Krekova banka – 9000247884. **Tisk:** Podjetje za usposabljanje invalidov SET Vevče. Davek na dodano vrednost je vračunan v ceno izvoda in se obračunava v skladu s 7. točko 25. člena Zakona o davku na dodano vrednost, Uradni list 23. 12. 1998, št. 89 in Zakona o izvajanju proračuna Republike Slovenije za leto 2002 in 2003, Uradni list 17. 12. 2001, št. 103. **Naklada:** 15.300 izvodov. **Elektronska pošta: Vestnik:** vestnik@p-inf.si, **Venera:** venera@p-inf.si, **Naročniška služba:** oglasi.vestnik@p-inf.si. **WWW stran:** http://www.vestnik.si.

Nam grozi aviarna influenca ali ptičja gripa?

Potrebna je previdnost, ne pa panika

Potem ko so nekateri ukrepi v zvezi s ptičjo gripo v Sloveniji začeli veljati že konec preteklega tedna, je Veterinarska uprava Republike Slovenije v torkovem Uradnem listu objavila še sklep o uvedbi potrebnih ukrepov, ki naj bi prispevali k preprečevanju in širjenju te bolezni v Sloveniji. V Sloveniji so ukrepe zaostrili takoj po tem, ko so hrvaške oblasti potrdile primer ptičje gripe v drugi.

V Sloveniji sta po določitvi VURS-a dve območji z izrazitim tveganjem, kjer veljajo ukrepi proti ptičjo gripo, in eno od teh je del severovzhodni del Slovenije vključno s Pomurjem. Na teh območjih je prepovedano gojenje perutnine in drugih ptic, gojenih v ujetništvu, na prostem. VURS lahko gojenje perutnine na prostem dovoli, če je perutnina oskrbuje s krmo in vodo v zaprtih prostorih ali če je zagotovljeno krmljenje in napajanje na način, ki preprečuje njim pticam dostop do krme in vode.

Izjema zajetja na prostem, ki za nekatere vrste perutnine posebna zaradi dobrega počutja, morajo biti zaščitena tako, da ni mogoč dostop divjim pticam. Poleg tega je prepovedano oskrbovati perutnino z vodo iz površinskih vodnih zajetij, do katerih imajo dostop vodne ptice, če voda ni obdelana na način, ki zagotavlja uničenje virusa aviarne influence. Na celotnem ozemlju celotne Slovenije je prepovedano zbiranje perutnine in drugih ptic, gojenih v ujetništvu, na trgih, predstavah, razstavah in kulturnih prireditvah.

Pomurci rejci v pripravljenosti

V soboškem Agromerkurju v zvezi s ptičjo gripo niso brezskrbni, vendar zagotavljajo, da so na naših tleh razmere dobro pripravljeni. Njihova glavna dejavnost je vzreja perutnine in priprava svežega in zamrznjenega perutninskega mesa in proizvodnja iz perutninskega mesa. Po besedah direktorja mag. Simona Lovriča v podjetju že vsa leta, odkar je bila nova družba ustanovljena, izvajajo ustrezne ukrepe in njihov strateški cilj, da potrošniku ponudijo okusno, dietno pa zdravo in varno pridelano na čim bolj tradicionalen način. Pri svojih kooperantih ima Agromerkur trenutno v pitanju 40 tisoč pišančev, ker je to farmska reja, ki poteka v zaprtih prostorih, pa tudi za okužbe skorajda ni. Kljub temu omejili obiske na farmah, rejce pa so posebej opozorili na ukrepe, ki jih je treba izvajati. S prodajo perutninskega mesa in izdelkov v Agromerkurju zaenkrat nimajo večjih težav v podjetju, ki od 10 do 15 odstotkov proizvodnje proda na svojih trgih, pa tudi z izvozom še nimajo težav. Je pa po Ravničevih besedah že čutiti, da je ptičja gripa v Evropi, in tudi na domačem trgu se je povpraševanje po perutninskem mesu nekoliko zmanjšalo.

Med tistimi, ki bi jih pojav ptičje gripe lahko ogrozil, so vzrejališča fazanov in jerebic. V Pomurju sta kar dve, vendar zaenkrat delata nemoteno, saj vzreja poteka v ograjenih in zaprtih prostorih, ki onemogočajo stik z divjimi pticami.

V Gojitvenem lovišču Kompas v Peskovcih imajo v vzreji 20 tisoč fazanov in 5 tisoč jerebic, dobršen del teh pa bodo tudi izvozili. Če bi morali fazane in jerebice uničiti, bi bila to katastrofa za gojitveno lovišče, saj brez nadomestila škode ne bi mogło preživeti, pravi Geza Bačič. Upa pa, da do najhujšega ne bo prišlo, trenutno pa tudi lov na fazane še ni prepovedan.

Optimistični so tudi v beltinskem Fazanu, ki je zdaj pod okriljem Zavoda za gozdove, v svojem vzrejališču pa imajo trenutno okoli 25 tisoč fazanov in kakšnih tisoč jerebic. Po besedah Dragana Zemljiča je njihova vrednost okoli 50 milijonov tolarjev, del jih nameravajo izvoziti v Italijo, vendar je izvoz v tem trenutku vprašljiv. V Fazanu upajo, da do najhujšega ne bo prišlo in da obstoj podjetja ne bo ogrožen.

Lokalni inšpektorji zavlti v molk

Množične in koncentrirane proste reje perutnine v Pomurju ni, je pa veliko takih, ki imajo manjše število kokoši, gosi, rac ali puranov, ki so se do zdaj prosto gibali po kmečkih dvoriščih. Prepoved proste reje velja tudi za te rejce, izvajanje ukrepa pa nadzirajo veterinarski inšpektorji. Zanimalo nas je, kako ukrep spoštujejo prekmurski rejci, vendar na območnem uradu veterinarske inšpekcije v Murski Soboti o tem ne dajejo izjav. Kaže, da so lokalni inšpektorji pooblaščeni le za izrekanje kazni kršiteljem, za vse drugo pa so odgovorni na centrali v VURS-u. Tako pač funkcionira slovenska birokracija, ob takšni organiziranosti pa nas niti ne bo presenetilo, če bomo za morebitni pojav ptičje gripe pri nas izvedeli šele takrat, ko bodo to voljni povedati tisti v Ljubljani, ki morda niti ne vedo, kakšne so pomurske kokoši.

Oglasili smo se pri Nini Vratarič v Polani pri Murski Soboti, ki prodaja »bilice s prekmurske ravnice«. Nina je edina na tem območju, ki ima organizirano prosto rejo kokoši nesnic, zato čuti posledice najnovejših ukrepov VURS-a. Vrataričeva ima trenutno 1.200 kokoši nesnic, ki jih vzreja na naravi prijazen način, zato so jajca teh kokoši tudi kakovostnejša. Kokoši so se doslej skupaj s petelini prosto gibale po ograjenem pašniku, kjer so imele na voljo 18 različnih vrst trav, po uveljavitvi ukrepov VURS-a pa izpustov niveč . Kokoši so zdaj zaprte v hlevu, kamor poleg krmil dobivajo tudi svežo travo, vendar Vrataričeva upa, da ti ukrepi ne bodo veljali v nedogled.

Nina je začela s 300 kokošmi, njihovo število je nato povečala na tisoč in zdaj ima 1.200 nesnic, povpraševanje po teh jajcih pa je veliko. Ker so pridelana na naravi prijazen način, so kakovostnejša in zato tudi za 20 do 25 odstotkov dražja od tistih s farmske reje, saj imajo kokoši lesena gnezda, jajca pa nesejo v seno.

Kljub razvpiti ptičji gripi težav pri prodaji zaenkrat ne čuti, saj se bolezen z jajci ne more prenašati. Jajca prodaja Mercatorju, Maximarketu in Gramisu, katastrofa pa bi bila, če bi se v bližini vzrejališča pojavila ptičja gripa in bi bilo treba vso jato kokoši nesnic uničiti.

Ludvik Kovač

Nina Vratarič iz Polane se že tretje leto ukvarja s proizvodnjo »bilic s prekmurske ravnice«. Kokoši nesnice, ki jih je trenutno 1.200, so se prosto gibale v izpustih, zaradi naravi prijazne reje pa so jajca teh kokoši tudi kakovostnejša. Povpraševanje po njih je veliko, tržišče je zagotovljeno, katastrofa pa bi bila, če morali zaradi pojava ptičje gripe v bližini reje jato kokoši uničiti, pravi Nina. Fotografije: Nataša Juhnov

Obnova, prenova

Pred nekaj dnevi sem bila naprošena, naj napišem nekaj vrstic o reformaciji. Pomislila sem: »Super! Saj to sploh ne bo težko. O tem bi lahko pisala še in še ...« Vendar pa, ko sem se nad temo zamislila, sem prišla do spoznanja, da je ta v bistvu kar precej nehvaležna. Dan reformacije je za nas kristjane augsburške veroizpovedi ključnega pomena in spomin na tisti 31. oktober leta 1517, ko je dr. Martin Luther na vrata wittemberške grajske cerkve pribil svojih 95 slavnih tez, evangeličani oziroma luterani s ponosom obhajamo že nekaj stoletij. Ker pa je bilo povedano in napisano o tem dnevu ter o dogodkih, ki so sledili, že ogromno vsega, sem morala kar nekaj časa razmišljati, katero pot naj uberem.

In potem je prišlo kot strela z jasnega! Reformacija ... pomeni obnovo, prenovo. To je v bistvu naredil dr. Luther, ko se je zavzemal za materni jezik, za čisto učenje evangelija ... In to je tisto, kar moramo ljudje delati vsak dan – na vseh področjih našega življenja! Vsak dan se moramo sami na neki način prenavljati. S tem mislim seveda na prenovo v naših mislih, naših srcih.

Reformacija je prinesla ne le nam luteranom, ampak tudi drugim ljudem mnogo dobrega, saj je v marsičem odprla pot modernemu razmišljanju in naprednim dejanjem. Vendar pa je ta prenova prinesla tudi mnogo gorja in solz, ko so zaradi nekaj cerkvenih in posvetnih velikašev ter razlik v učenju preprosti ljudje, ki so prej živeli v slogi in razumevanju, čez noč občutili neznanske razlike med sabo in kar naenkrat postali ... dovolim si reči, da celo sovražniki. Razne psovke in žaljivke na račun tistega, ki ni bil enake veroizpovedi, prepiri, zavist, prepovedi mešanih porok ... vse to je ljudi oddeljevalo in oddaljevalo od medsebojnega sožitja ter poglabljalo sovraštvo, ki se je tako zakoreninilo v srcih naših prednikov, da posledice lahko čuti celo še naša generacija.

Je to bilo to, kar želi in od nas pričakuje naš Gospod Jezus Kristus? »Eno je telo, eden je Kristus, mi vsi pa smo njegovi udje ...« je davno tega zapisal že apostol Pavel, ki velja za enega najpomembnejših razširjevalcev Jezusovega nauka tako za protestante kot tudi katolike. In če že sam Jezus Kristus ni delal razlik med ljudmi, ampak je z ljubeznijo sprejemal tako grešnike kot tudi tiste, ki so se trudili živeti po Božji volji, apostol Pavel pa je zapisal, kako smo v enem Duhu vsi krščeni v eno telo ... zakaj potem mi, ljudje, delamo take razlike? Smo mi več, kot je Jezus Kristus? Ne. Nismo!

Vsak človek, pa naj bo luteran, katolik, pravoslaven ali baptist, naj bo reven ali bogat, črn ali bel ... vsi smo bili ustvarjeni po Božji podobi. In tako kot naš nebeški Oče med nami ne dela razlik, tako bi se tudi mi morali truditi najti skupni jezik, prenoviti naše misli in naša dejanja. V tem modernem in zmaterializiranem svetu, kjer prave vrednote vse bolj izgubljajo pomen in kjer vse bolj velja zakon močnejšega ... ravno tukaj bi mi ljudje morali stopiti drug k drugemu ter z roko v roki korakati prihajajočim dnevom naproti.

To pa velja predvsem za nas mlade. Znan je rek, kako na mladih svet stoji. In če se ravno mi ne bomo potrudili skupaj osmisliti življenja, iskati vrednot, ki izginjajo, potem čaka zelo temna prihodnost. Tako kot so ljudje pred mnogimi leti začeli prenavljati in obnavljati misel in duha, tako moramo to delati tudi mi. Časi se namreč spreminjajo in mi se temu moramo prilagajati. Marsikaj, kar bi ljudje v preteklosti obsodili in zavrgli, v tem našem svetu in v našem času postaja vsakdanja, normalna stvar. Zato prenehajmo že enkrat gledati le strogo predse in se končno ozrimo okrog sebe! Le če bomo po svetu hodili s široko odprtimi očmi in s še širše odprtim srcem, bomo sposobni sprejeti človeka takega, kot je. Bistvo prenove je, da na sočloveka ne gledam po tem, kakšen je videti, kam zahaja ali s kom prijateljuje, ga zaradi tega takoj obsodim in mu poskušam zagreniti življenje, ampak se trudim v njem videti človeka, z njim živeti, ga ljubiti in mu pomagati. Le tako razmišljanje in tako življenje namreč lahko pripomore k dobri prenovi, ki bo koristna za vsakega od nas!

Jana Kerčmar ml.

TEMPIRANO

Stane Kaučič, krajan Lipovec: *»To je zame diktatorski način. S tem so začeli, nadaljuje pa se lahko še s kakim podobnim primerom in bomo spet dobili položnice. Obenem pripominjam, da so vse razvite občine že sprejele razne uredbe in pravilnike o vzdrževanju pokopališč in najemninah za grobove, kar naj bi storila tudi beltinska občina. Tedaj bo dejansko plačal le tisti, ki bo imel grob, ne pa tudi drugi. Tako pa se na nesramen, grob način pač določi neki znesek, ki so ga dolžni plačati vsi. To ne more biti, ker ni po demokratičnih načelih.«*

* * *

Franc Cipot, župan Moravskih Toplic: *»Škoda, da MO letos ni uspela narediti svojih 300 metrov, saj je to skoraj nič. Mi bomo tudi letos organizirali Martinov pohod, ki se bo pričel na tem novem mostu, in seveda vabimo tudi meščane Mestne občine Murska Sobota, da pridejo na ta pohod. Krajani Nemčavec bodo prav gotovo prišli spet množično. Peš se da, s kolesom pa ne, ker je tam pač samo poljska pot.«*

* * *

Anemary Simonič, vodja podružnične OŠ Mačkovci: *»Čeprav smo majhni, se lahko kosamo s katero koli veliko mestno šolo. Prednost podružničnih šol je v tem, da se veliko več časa lahko posvečamo posamezniku zaradi manjšega števila otrok v oddelku. Kljub temu pa si želimo, da bi se število otrok na naši šoli povečalo. Ena od možnosti je vrnitev pečarovskih otrok na našo šolo, vzpodbudila pa bi tudi mlade družine, naj poskrbijo za svoje potomce, kajti na mladih svet stoji.«*

* * *

Franc Šlihthuber, župan Gornjih Petrovec: *»Svoje delo sem opravljal zastonj v dobro naših prebivalcev, ki tako ali tako živijo v siromaštvu in z nerazvito infrastrukturo. Vsako jutro sem bil ob 6.45 na sestanku z delavci, razporejal dela, delal z njimi in pomagal urejati zelenice, okolico zgradb, šol, cerkva, športnih objektov. Brez mene se ni zgodilo nič. In vse to sem delal zastonj in ponosen sem na to, da si nisem izplačal niti tolarja.«*

* * *

Dr. Pavel Zgaga: *»Vse preveč razprav se še vedno vrti okrog strukture. Pomembnejša pri vsem tem naj bi bila notranja prenova. Osnovno pri bolonjski prenovi pa je preobrat od profesorja k študentu. Tradicionalno se je v visokem šolstvu izhajalo iz perspektive tistega, ki vednost ustvarja in posreduje. V zadnjih desetletjih pa se visokošolski prostor utemeljuje iz perspektive tistega, ki vednost potrebuje in išče. Skratka, naloga profesorja je, da pomaga študentu oblikovati njegov profil, pri čemer se merijo dosežki študenta in ne pričakovanja profesorjev.«*

V Ljutomeru francosko-slovenski posvet o zakonitosti dela občin

V Franciji raje preprečijo, kot popravljajo

V Franciji imajo za nadzor zakonitosti dela občinskih organov perfekte, njihova naloga pa je, da opozarjajo na nezakonitost že pri pripravi aktov in da so vedno na voljo za nasvet.

Perfekt svetuje in nadzira

Vladna služba za lokalno samoupravo je pripravila v okviru sodelovanja med Slovenijo in Francijo oziroma Ministrstvom za notranje zadeve Republike Francije v Ljutomeru francosko-slovenski posvet o nadzoru zakonitosti dela občinskih organov. Primerjava nadzornih mehanizmov je po predstavljenih referatih pokazala pomembno razliko v tem, kdaj se nezakonitosti ugotavlja. Če pri nas mehanizmi nadzora nastopijo šele takrat, ko je akt že sprejet, pa v Franciji nad zakonitostjo bedijo že v času priprav.

Pomembno vlogo pri tem ima tako imenovani perfekt. Občinski organi se z njim lahko posvetujejo že pri pripravi aktov. Prednost je torej dana dialogu, zato pa mora biti perfekt po svoji funkciji z nasvetom vedno na voljo izvoljenim predstavnikom. Perfekt ima tudi pooblastilo, da morebitni sporni akt zaradi razveljavitve prijavi sodniku. Vlogo perfekta je v Ljutomeru predstavil Pascale Helbert, vodja oddelka za nadzor zakonitosti pri Generalni direkciji lokalnih skupnosti v Franciji, na praktičnih primerih pa osvetlil član občinskega sveta občine Mantes-la-Jolie in podžupan občine Daniel Pereau, ki je na koncu dejal: »Treba pa je imeti zelo sposobno občinsko osebje, ki bo sodelovalo s perfektom in spoštovalo zakone.«

Stanko Ivanušič je goste iz Francije vprašal, kako je pri njih rešen odnos med lokalnim in državnim nivojem. Izvedel je, da so pri njih nivoji – gre za občine, regije, deparmaje, državo – neodvisni in pristojnosti določene z ustavo. Glede sodelovanju pa obstaja veliko svobode z namenom, da pride do najboljših rezultatov. Hierarhije ni, so poudarili gostje, perfekt, ki predstavlja državo, pa je vez za korektno sodelovanje med skupnostmi.

M. H.

Manjša terenska raziskava jezikovnega položaja v občini Beltinci

Denarnica ali »bankaš«

Učenci izbirnega predmeta vzgoja za medije – televizija na OŠ Beltinci so v letošnjem juniju na pobudo Društva za prepih znanja in informacij Vöter iz M. Sobote izvedli manjšo terensko raziskavo jezikovnega položaja v občini Beltinci.

Dvajset učencev je anketiralo približno enako število predstavnikov mlajše, srednje in starejše generacije iz vseh osmih vasi občine Beltinci. Rezultate raziskave so predstavili na javni prireditvi, ki je bila pred kratkim na OŠ Beltinci. Predstavitev so popestrili učenci z različnimi kulturnimi vložki, šolski knjižničar Milan Zrinski, ki je veliko povedal o pomenu narečja danes, in učiteljica Cvetka Rengeo, ki je predstavila prve knjige v prekmurskem jeziku ter njihov pomen. Rezultate raziskave pa je predstavila Simona Horvat iz društva Vöter (novinarka TV AS iz M. Sobote). Ugotovitve niso presenetljive. Ne glede na starost in okolje se ljudje veliko raje odločajo za komunikacijo v domačem narečju. Knjižni jezik pa vse generacije v občini Beltinci uporabljajo samo občasno, in sicer največkrat v pogovorih z ljudmi, ki niso iz Prekmurja, in z javnimi uslužbenci. Večina anketirancev je zelo ponosna na slovenski jezik in tudi na prekmurščino. Po prireditvi so v šolski knjižnici odprli tudi zanimivo razstavo različnega tiska v prekmurščini in jo popestrili z motivi, značilnimi za Prekmurje, ter razkošnimi darovi jeseni.

J. G., foto: D. L.

Sodelujoči na predstavitvi (sedijo od desne): Milan Zrinski, Sara Bagari, Cvetka Rengeo, Miša Bakan, Tomaž Kavaš in Tina Kolenko

V občini Velika Polana bodo volitve 8. januarja

Šola, subvencije, nagrade

Občina Velika Polana je od prejšnje srede dalje tudi formalno brez župana Andreja Lebarja, ki je odstopil zaradi invalidske upokojitve, in svetnika Jožefa Hozjana, ki je odstopil že poleti zaradi preklica, da bi velikopolanska občina sodelovala v postopku za izbiro lokacije radioaktivnih odpadkov. Na zadnji seji pa so svetniki obravnavali še več drugih aktualnih tem.

Tako so sprejeli odločitev o nujni obnovi strehe na poslopju osnovne šole Miška Kranjca, saj je lета, kot smo že poročali, precej poškodovana in obstaja bojazen, da bi lahko prišlo do nesreče. V Uradnem listu R Slovenije je bilo že objavljeno javno naročilo za izvajalca del za obnovo oz. zamenjavo strehe in izolacijo stropov. Rok za oddajo ponudb je 14. november.

Potrdili so tudi predlog o dodelitvi sredstev za pospeševanje kmetijske proizvodnje. V tako imenovanem kmetijskem programu za letos je določeno, da lahko uveljavljajo kmetovalci 25 odstotkov od vrednosti plačanega računa za analizo vzorcev tal in krme, 30 odstotkov oziroma največ v višini 100.00 tolarjev je namenjeno za izobraževanje kmetov, 20 odstotkov pa za subvencioniranje zavarovalne premije za zavarovanje posevkov in plodov. Ker morajo kmetovalci obvezno testirati škropilne naprave, znaša subvencija v ta namen 50 odstotkov od plačanega računa, regres za apnjenje tal znaša 30, regres za nakup mulje pa 40 odstotkov od plačanega računa oziroma upravičenih stroškov. Tako je torej znano, koliko in za kaj so namenjene letošnje subvencije za pospeševanje in razvoj kmetijske dejavnosti v velikopolanski občini. Večina kmetovalcev bi si prav gotovo želela, da bi to vedeli že veliko prej, a zaradi tega tako pozno odločitev so bolj ali manj objektivni.

Študenti in študentke pa se bodo razveselili novice, da je naposled tudi velikopolanska občina pripravila pravilnik o nagradah. Predvideno je, da bo znašala nagrada za uspešno končan letnik višješolskega in visokošolskega študija 20.000, za uspešno končan letnik univerzitetnega programa pa 30.000 tolarjev. Poleg tega je predvidena nagrada v višini 25.000 tolarjev za diplomo višješolskega in visokošolskega študija, 35.000 tolarjev za diplomo univerzitetnega študija in 70.000 za magisterij.

Jože Grej

Zdaj že prejšnji župan je imenoval za podžupana s polnimi pooblastili za nadomeščanje Ignaca Kotnjeka, Alojza Jerebica, ki je prav tako podžupan, pa za njegovega namestnika. Ta ponedeljek pa je bilo odločeno, da bodo nadomestne volitve za župana in občinskega svetnika 8. januarja 2006.

Burna razprava na Občinskem svetu Občine Radenci

Rebalans proračuna v senci besednega dvoboja Petek - Toplak

Svetniki so najprej potrdili končno poročilo Energetske zasnove občine Radenci, ki ga je izdelalo ljubljansko podjetje Eco Consulting. Zastopnika Mojca Golc in Milan Šverm sta prikazala možnost učinkovite uporabe obnovljivih virov energije ter akcijski načrt do leta 2008. Letos bodo opredelili sodelovanje z lokalno energetsko organizacijo Pomurja, prihodnje pa konkretne projekte v javnem sektorju, zlasti študije o vplivih okolja in potencialnih prihrankih v javnih stavbah, kjer bi letno prihranili okrog 5 milijonov tolarjev. Načrtujejo gradnjo sončnih elektrarn v OŠ Kapela in odpravo neustrezne kotlovnice v občinski zgradbi, kjer so izredno visoki stroški ogrevanja. Leta 2007 bi sofinancirali gradnjo sistema daljinskega ogrevanja, leta 2008 pa solarni sistem v OŠ Radenci in v vrtcih. Z ozaveščanjem in izobraževanjem občanov pa naj bi spodbudili priključitve na plinsko omrežje.

Svetniki so potrdili tudi odloka o organizaciji in delovnem področju občinske uprave ter o lokalnih gospodarskih javnih službah, ki so ju pripravili na Inštitutu za lokalno samoupravo in javna naročila Maribor. Soglašali so tudi z investicijami v zdravstvu. Pri Zdravstvenem domu Gornja Radgona, za kar bi radenska občina v dveh letih prispevala 6,8 milijona SIT, bodo gradili klinični laboratorij in ambulanto za pljučne bolezni.

Premalo izterjane takse za obremenjevanje okolja

Precej pozornosti je vzbudila obravnava drugega rebalansa občinskega proračuna za leto 2005, ki naj bi bil po besedah župana Jožefa Toplaka uravnotežen. Prihodke, ki bodo znašali dobrih 717,3 milijona, bodo povečali za 2 odstotka ali 13,1 milijona, kar velja tudi za skoraj 781,4 milijona odhodkov. In katere so bistvene spremembe? Za okrog milijon tolarjev bodo nižji prihodki od komunalnih prispevkov, saj se na novi vodovod ljudje ne priključujejo množično, prihodkov občanov Šratovec za gradnjo kanalizacije pa ne bo. Kot novi prihodek (8,11 milijona tolarjev) se pojavlja sanacija športnega poda v OŠ Kapela, povečujejo pa se odhodki za gradnjo ceste na Radenskem Vrhu in Okoslavcih. Hkrati so nižji odhodki za nakup zemljišč, povečujejo pa se stroški za dom starejših občanov (31 odstotkov) in projekt gradnje poslovne cone v Radencih (74 odstotkov).

V zelo burni razpravi je **Mihael Petek** izrazil nezadovoljstvo za premalo izterjane takse za obremenjevanje okolja, saj se število priključkov na javni vodovod nenehno povečuje. Podvomil je tudi v nekaj več kot 10 milijonov tolarjev, ki so jih porabili za pripravo projekta za gradnjo doma starejših občanov v Radencih. **Anton Sečko**, ki vodi gradbeni odbor, je Petkov nastop razumel kot neodgovoren napad brez argumentov.

Zatrdil je, da celotna zadeva, v kar so všteti elaborati, študije in projekti, pač toliko stane in da v zelo hudi konkurenci ne bi uspeli brez zahtevane dokumentacije.

»Razdiralec prizadevanj vseh drugih«

Kljub pojasnilom občinskega finančnika **Janeza Ivanuše**, da od letošnjega marca župan ne prejema več dodatka za minulo delo, ker dotlej niso mogli ugotoviti upravičenost tega izplačila, se Petek ni dal odpraviti z levo roko. »Pogledati bi bilo treba le zakon o lokalni samoupravi, ki velja že nekaj let, in do tega ne bi prišlo.

Moti me tudi nenehno prelaganje postavljanja cestnih ovir pri OŠ Kapela, ki je povezano z ureditvijo bližnjega križišča. Obstaja še več nerealiziranih naložb, ki jih bo najbrž več v naslednjem, to je volilnem letu,« je še dodal. To je izbilo sodu dno, saj ga je **župan Jožef Toplak** s povzdignjenim glasom označil za »razdiralca prizadevanj vseh drugih, namesto da bi včasih kaj pohvalil. Govoriš same neumnosti in opozarjaš na napake, ki jih ni, kajti jaz in občinska uprava delamo izključno po zakonih. Doslej si nisem pustil izplačati še nobene dnevnice in potnih stroškov za službena potovanja.«

Milan Jerše

Bistra hiša – Smart House Martjanci

To stavbo, ki je bila last cerkve in v kateri je bila dolga leta pošta v Martjancih, je lani kupila razvojna agencija Sinergija; obnovljena bo kot vzorčna zgradba za predstavitev obnove podobnih starih hiš. Zato tudi ime Zavoda za raziskovanje in trajnostni razvoj BISTRA HIŠA, direktor tega zavoda pa je Aleš Škalič, sicer zaposlen na Sinergiji. Hiša bo obnovljena z naravnimi materiali in podobnimi tistim, s katerimi je bila hiša prvotno zgrajena. Načrte za obnovo pripravlja Robi Smodiš, medtem ko strokovnjaki LEA Martjanci pripravljajo načrt za ureditev energetsko varčne hiše. Z osnovno obnovo naj bi končali prihodnje leto, ko se bodo v zgradbo preselili sedeži vsaj treh agencij oz. zavodov: Sinergija, Lee Martjanci in Bistra hiša - Smart Hous. - Bernarda B. Peček

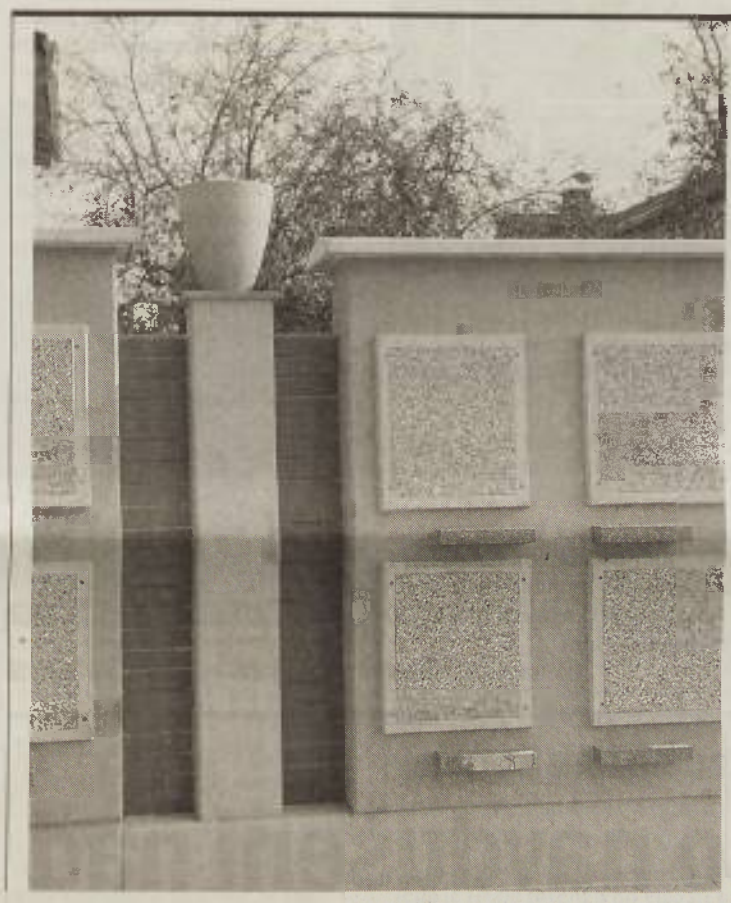

Komunala bo uvedla več reda pri pokopih na soboškem pokopališču

Lani so na soboškem pokopališču uredili vzorni žami zid, ki je stal 30 milijonov sit. Podoben zid z elementi stebra in s korpusi z nišami, ki so povezani z rdečo opeko (to naj bi ponazarjajo vez med življenjem in smrtjo), bo tudi na novi južni meji. Hkrati bo to zaščitna ograja s sosedi, ki so sicer zahtevali 2,60 m visoko ograjo. Prvotno je bila načrtovana zgolj zaščitna ograja, ki bi prav tako stala okrog 19 milijonov tolarjev, zato so se odločili za povezavo ograje in žarnih niš. Tako bo na soboškem pokopališču mogoče opraviti kar 400 pokopov z žarami. - B. B. P.

na internetu:
www.vestnik.si

Državno tekmovanje iz logike

Učenje logičnega razmišljanja postaja ena najpomembnejših sposobnosti in veščin sodobnega človeka na vseh področjih dela in življenja. Najboljši način učenja logičnega mišljenja je reševanje logičnih nalog in problemov. Ker se učenci ne učijo dovolj pri rednem pouku, ampak pri dodatnem pouku in krožkih logike. Svoje znanje lahko izkažejo vsako leto na tekmovanjih iz logike, ki je eno najbolj množičnih, saj poteka za osnovnošolce, srednješolce in študente. V soboto, 22. oktobra 2005, je potekalo v 22 krajih po Sloveniji jubilejno 20. državno tekmovanje osnovnošolcev v znanju logike. Tekmovalo jih je okrog 1700, od tega se je na pomurskem območju tekmovanja udeležilo 100 učencev 7., 8. in 9. razreda iz 22 osnovnih šol skupaj z njihovimi mentorji. Potekalo je na OŠ Kapela, vodja tekmovanja pa je bila Marija Kraneč. Učence tekmovalce sta poleg ravnateljice kapelske šole Anastazije Avsec pozdravila še poslanec Državnega zbora, podpredsednik ZOTKS in strokovni vodja Regionalnega centra ZOTKS Murska Sobota dr. Mitja Slavinec in župan Občine Radenci Jožef Toplak. Pozdravno pismo je poslal tudi minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo dr. Jure Zupan, ki je pokrovitelj tekmovanja. Učenci OŠ Kapela so za tekmovalce pripravili kratek kulturni program. Kdo bo prejel zlato ali srebrno priznanje iz logike, bo znano po 10. novembru. Najboljših 30 učencev iz 8. in 9. razreda v Sloveniji bo vabljenih na sklepno prireditev 19. novembra na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani. Na posnetku so udeleženci tekmovanja v večnamenskem prostoru OŠ Kapela. - M. A., J. G.

Za varnost dijakov

Takole so v petek ravnateljica gimnazije Regina Cipot, soboški župan Anton Štihec ter ravnatelj poklicne in tehniške šole Ludvik Sukič ob stavbi obeh omenjenih soboških šol prerezali trak ob novi pridobitvi, ki naj bi prispevala predvsem k varnosti dijakov. Gre za ureditev kolesarnice, del ograje okrog šolskega prostora ter pločnikov ob zelo prometni cesti, ki vodi mimo šolskih objektov in jo tudi uporabljajo številni pešci in kolesarji. Kot je povedala ravnateljica Regina Cipot, je to le polovica investicije, ki je v celoti vredna okoli 12 milijonov tolarjev in je financirana s sredstvi, ki jih soboška občina namenja za mestne četrti. Naslednja polovica investicije, ta naj bi bila končana v naslednjih poletnih počitnicah, zajema dokončno postavitev ograje, ureditev kolesarske steze ter spremembo prometnega režima v enosmernega po uliči mimo šole. V prihodnje želijo urediti tudi šolska igrišča, ki jih bodo lahko uporabljali tako dijaki obeh šol kot prebivalci v okolici. - Besedilo in foto: C. K.

Najboljši govorci

V soboto je na Gimnaziji Ledina potekal prvi srednješolski debatni turnir. Sodelovalo je 31 ekip iz vse Slovenije. V angleškem jeziku so debatirale tri skupine, preostale pa v slovenskem.

Prvo mesto je dosegla ekipa Lendava B z Dvojezične srednje šole Lendava pod mentorstvom Nataše Prendl, v kateri so bili Petra Peček, Filip Dobranić in Dora Klar.

Trije dijaki Dvojezične srednje šole Lendava pa so se uvrstili tudi med osem najboljših govorcev.

Med njimi je bil še naj... Filip Dobranić, dijak 2. letnika Dvojezične srednje šole Lendava. - J. G.

Pozabljeno križišče pri Čardi in kolesarska steza

Moravska občina roti soboško!

Čeprav je MO M. Sobota ta čas vso »energijo« vložila v ureditev severne industrijsko obrtne cone, pa ne bi smeli pozabiti na stare »grehe«, križišče pri Čardi, ki je eno najbolj pomembnih za prebivalce moravskotopliške občine. Predvsem gostom zdravilišča in tujcem je nerazumljiva prometna ureditev.

»Ureditev tega križišče je izjemen interes naše občine, toda žal zemljišče ne spada v občino Moravske Toplice, ampak v Mestno občino M. Sobota. Meja je tabla Martjanci. Želeli bi, da bi država to res čim prej uredila, toda, kolikor vem, je ureditev načrtovana šele v letu 2008. Prejšnji datum ureditve je bil zgodnejši. Naša naloga je, da na to črno točko opozarjamo, toda resnično se lahko zavzamejo in ukrepajo le v MO Murska Sobota, saj je križišče na njihovem zemljišču,« je povedal župan Občine Moravske Toplice Franc Cipot. Prav tako si v moravski občini želijo, da bi jim sosednje občine sledile z urejanjem kolesarskih stez. V Občini Moravske Toplice se je sedaj pravi užitek voziti s kolesom, saj je mnogo poti urejenih tudi po zaslugi Term 3000 oziroma Sergeja Kaučeviča in Byke centra. Toda s kolesom se še vedno ne morejo pripeljati po kolesarski stezi do regijskega središča Murske Sobote. Pa bi lahko, če bi Murska Sobota uredila **300 metrov** manjkajoče kolesarske steze od mostu v Martjancih do nemčavskega nogometnega igrišča. »Škoda, da MO letos ni uspela narediti svojih 300 metrov, saj je to skoraj nič,« je še povedal Cipot.

Tukaj se konča asfaltirana kolesarska steza občine Moravske Toplice, nadaljnja pot s kolesom ni mogoča, saj murskosoboška občina še ni naredila 300 metrov steze.

Bernarda B. Peček

Zbirni center komunalnih odpadkov

Poskrbeli bodo za čisto okolje

Od leve proti desni: Stanko Ivanušič, župan občine Razkrižje, Feliks Mavrič, župan občine Križevci, Bernarda Podlipnik, predstavnica ministrstva za okolje in prostor, Drago Legen, župan občine Veržej, in Jožef Špindler, župan občine Ljutomer, ob otvoritvi zbirnega centra komunalnih odpadkov v Ljutomeru.

Posledično višji stroški komunalnih storitev

Priprave na gradnjo zbirnega centra komunalnih odpadkov občin Ljutomer, Križevci, Veržej in Razkrižje so se začele že v letu 2003, gradnja pa leto pozneje. Dobrih 68 milijonov vredna investicija je dobila uporabno dovoljenje 22. junija 2005, slovesno pa so jo župani občin soinvestitork v družbi predstavnice ministrstva za okolje in prostor Bernarde Podlipnik predali namenu pretekli ponedeljek.

Zbirni center Ljutomer je po odredbi o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami in opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki namenjen za zbiranje in začasno hranjenje ločeno zbranih frakcij in kosovnih odpadkov v občinah Ljutomer, Križevci, Veržej in Razkrižje.

Asfaltni plato v velikosti 1970 m² ima vodovodni priključek, kanalizacijo za odvajanje padavinskih voda, zunanjo razsvetljavo, narejeni pa so tudi nadstrešnica v velikosti 376 m² ter ograja in betonski keson. Med opremo novega zbirnega centra spadajo še mostna tehtnica z nosilnostjo 50 ton, bivalna enota, šest 20-kubičnih kesonov, pet odprtih 5-kubičnih kesonov, sedem zaprtih zabojnikov v velikosti 700 litrov in zabojnik za posebne odpadke.

Po besedah Feliksa Mavriča, župana občine Križevci, ima novopridobljena investicija tako dobre kot slabe stvari: »Z njeno pomočjo bomo skrbeli za čistejše okolje in kakovostnejše življenje, vendar to prinaša dodatna dela in večje stroške pri zbiranju ločenih odpadkov,« je povedal Mavrič.

»Zbirni center za ravnanje z odpadki je pomembna stopnica k izboljševanju stanja pri ravnanju z odpadki in z veseljem ugotavljam, da smo bili zadnjega pol leta priča otvoritvi vsaj dvajsetih takšnih zbirnih centrov v Sloveniji. Poročilo, ki govori o tem, da smo v zaostanku z izpolnjevanjem zahtev glede ločenega izbiranja odpadkov, bo, če bo šlo tako naprej, naslednje leto vendarle uspešnejše,« je izjavila Podlipnikova.

Sicer pa bo k uspešnejšemu in hitrejšemu ločevanju odpadkov pripomoglo približno dvajset ekoloških otokov, na katerih občani omenjenih občin že lahko zbirajo ločene frakcije, kot sta papir in plastika.

V. P., foto: N. J.

SONČEK
POMURSKO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO
prostovoljne prispevke nakazujte na račun:
02496 - 0092393969

Upravna stavba Radenske v Boračevi

Kupci so navdušeni nad proizvodnim okoljem

Nova upravna zgradba Radenske v Boračevi, v kateri so dobili pisarne zaposleni s štirih različnih lokacij v Radencih.

Januarja letos se je začela gradnja novih poslovnih prostorov v Boračevi. Po dobrih šestih mesecih se je pričela velika selitev – za delavce različnih služb iz pisarn v Radencih, ki so se preselili v nove pisarne, kjer prihajajo v službo vsako jutro skozi isti vhod kot proizvodni delavci.

Skupni vhod je bil v začetku moteč. Zdaj so oboji nadzorovani. Polnilnica Radenska je obdana z okrasnim drevjem in grmičevjem in je čedalje bolj podobna parku. Pred novo zgradbo je vodomet, ki ponazarja dejavnost podjetja. V novi zgradbi, ki je pravzaprav dozidava prejšnje uprave Polnilnice tri srca, so bistveno zmanjšali obseg prostorov, ki je prilagojen sedanjemu številu zaposlenih – danes je v Radenski 340 zaposlenih. Novih prostorov je samo 700 kv. m. Vse skupne službe, razen proizvodnje, so zdaj na enem mestu in imajo kar 1400 kvadratnih metrov manj površin kot prej, kar se bo poznalo tudi pri stroških. Tuji kupci, ki so v zadnjih mesecih obiskali upravo na novi lokaciji, so navdušeni nad proizvodnjo, nad organiziranostjo in podobo obrata. "S tem ko smo prišli sem, smo »pregnali« miselnost o neurejenosti. Za ene in druge delavce je to malce obremenilno. Vse službe so sedaj »nadzorovane«. Prej so bile raztrošene po celih Radencih, kontrole ni bilo mogoče niti izvajati. Danes je to urejen sistem. Nadzor je za vse enak, za tiste, ki so prišli, in za tiste, ki so bili že prej tukaj. Mislim, da se je večina v teh treh mesecih tega navadila in da vse že normalno funkcionira,« je povedal Zlatko Hohnjec.

B. B. P., foto: N. J.

Obrtniki o gospodarskih reformah

Pozdravljajo davčne in administrativne olajšave

Na videokonferenci obrtnikov sta predstavila reforme in odgovarjala na vprašanja dr. Jože P. Damijan in dr. Janez Šušteršič

Obrtna zbornica Slovenije je minuli teden organizirala »videokonferenco« in javno razpravo o predlogih ekonomskih in socialnih reform, ki so se je udeležili v posebnem prostoru z videokamero in ekranom na sedežu Območne obrtne zbornice Murska Sobota tudi obrtniki iz Pomurja.

Davčni postopki naj bi se poenostavili, zato pomurske obrtnike zanima, kaj to konkretno pomeni oziroma kaj pomenijo te predlagane reforme za pomursko regijo, ki je nasploh zaostala in ima slabše pogoje poslovanje v primerjavi z drugimi regijami že zaradi velike oddaljenosti, nerazvitosti, manjših plač, manjše kupne moči in slabe infrastrukture. Prav tako pa obrtnike zanima, kaj pomenijo napovedane spremembe v državnem merilu. Vlada je napovedala, da bo varčevala, toda ali je to sploh mogoče izvesti, medtem ko se bo prevzemal evro. Obrtniki pozdravljajo napovedano spremembo, da bi plačevali DDV po realizaciji računa in šele po vsaj 50 milijonih prometa, ne pa takoj po izstavitvi računa – to je zanje največja dobrodošla novost. Upajo pa, da ne bo spet toliko več papirnatih zadev, npr. novih evidenc in podobnega.

V prihodnje naj bi država tudi financirala zaposlitve mladih strokovnjakov, s tem da bi kar nekaj let pokrivali 70 odstotkov stroškov zaposlitve mladega strokovnjaka. Obrtniki pa so prepričani, da bodo mladi strokovnjaki le težko ostali v Pomurju, saj tukaj v podjetjih sploh ne bodo mogli dobiti primerne zaposlitve. Za Pomurje bi po mnenju obrtnikov bolj prišlo v poštev sezonsko delo, si si večina podjetnikov želi, da bi imeli na voljo ustrezen kader v tistem času, ko je dela največ. Skrajno so spremembe dobrodošle, so prepričani ali pomurskih obrtnih zbornicah, kaj bodo prinesle, pa bodo videli čez čas.

Po odhodu Marije Rogan - Micke na sedež Obrtne zbornice Slovenije v Ljubljano, kjer skrbi za koordinacijo dela v zbornic, je funkcijo v. d. sekretarke na Območni obrtni zbornici Murska Sobota prevzela Jožica Gergorec.

Bernarda B. Peček

Hrvaške ribe v slovenskih gramoznicah?

Hrvaški ribiči vlagali ribe pri Petišovcih

Z ribami preko slovenskega mejnega prehoda

Predsedstvo Ribiške družine Lendava je bilo v torek po 14. uri obveščeno, da hrvaški ribiči vlagajo ribe v gramoznico pri Petišovcih na spornem območju, kjer meja še ni določena.

Hrvaški ribiči so, kot kaže, to naredili precej hitro, saj jih takrat, ko so tja prispeli lendavski ribiči, ni bilo več, so pa na tleh na mestu, kjer so to počeli, opazili ribje luske, okrog gramoznice pa so Hrvati izobesili napise v hrvaškem jeziku, da je ribolov do 4. 11. prepovedan.

Predsednik Ribiške družine Lendava Anton Sep je povedal, da se zgodi vsak mesec kak incident, vendar pa si glede na to, da Slovenci na to ne reagiramo prizetno, Hrvati upajo vedno več: »To se je zgodilo na območju, ki je sporno, kjer meja ni določena, in si ga Hrvati očitno lastijo. Mi imamo vse te vode v našem ribolovnem okolišu opredeljene z odločbo iz leta 1962, da so vse vode na levem bregu reke Mure v tem območju v upravljanju Ribiške družine Lendava.

Ko smo izvedeli, da je prišlo med 14. in 15. uro do spusta rib v gramoznico, smo najprej začeli ugotavljati, kako to, da nas o tem nihče ni obvestil, niti carina niti policija, pa tudi kje so Hrvati pripeljali te ribe v Slovenijo. Delavci lendavskega podjetja, ki so delali tam v bližini, so nam povedali, da so bili s poltovornim kamionom z napisom Ribolovno društvo Daruvar.«

Klicali so tudi na policijsko postajo in mejni prehod Petišovce in šele čez dobro uro so s posredovanjem Policijske postaje Lendava ugotovili, da so med 14. in 15. uri hrvaški ribiči prečkali mejo s poltovornim kamionom in štirimi ali petimi osebnimi avtomobili: »Na poti jih ni spremljal nihče z naše strani, tako da bi lahko pripeljali kakšne koli ribe, lahko bi prišlo tudi do namernega zastrupljanja vod, tudi tistih v neposredni bližini, ki so na čisto slovenskem katastrskem območju. Izobesili so tudi napise, da je ribolov »zabranjen« do 4. 11. 2005.

Predsednik Ribiške družine Lendava Anton Sep pred gramoznico, kjer Hrvati želijo gojiti ribe.

Čudno se nam zdi, da nihče v Sloveniji nič ne ukrepa. Tu očitno lahko dela vsak, kar hoče, in tudi Hrvati pridejo in si prisvajajo ozemlje, ki nikoli ni bilo njihovo. Ribiči pa smo prepuščeni sami sebi in več ne vemo, komu naj se pritožimo. Ko je bil zadnjič incident na tem območju, smo poslali pismo slovenski vladi, vendar na naše pismo ni bilo nobenega odgovora, kakor nam tudi ne odgovarja nobeno ministrstvo. Tako da več ne vemo, kako dalje. Poskušali smo tudi preko poslanke Marije Pozsonec, vendar se nihče ne odzove. Počutimo se kot vpijoči v puščavi, ki jih nihče ne posluša, karavana pa gre dalje. Po drugi strani pa nam tudi ribiči in drugi očitajo, zakaj nič ne ukrenemo, država pa se za nas ne zmeni.«

Hrvati so izobesili napis, da je prepovedano loviti ribe.

> Anton Sep: »Bojimo se, da bo prišlo do kakega resnega konflikta, saj slovenskim ribičem večkrat grozijo.«

Sep pravi, da se bojijo, da bo prišlo do kakšnega resnejšega konflikta s hrvaškimi ribiči, in šele takrat se bo najbrž državni vrh v Ljubljani zganil. Vendar pa si tega nikakor ne želijo, saj so nekoč s hrvaškimi ribiči dobro sodelovali in želijo, da bi bilo tako tudi v prihodnje, vendar sta na potezi obe vladi, da rečeta bobu bob, da bomo končno vedeli, kaj je naše. »Ne vemo niti, ali so imeli vse potrebne veterinarske papirje, da so lahko vlagali na tem območju. Od veterinarske inšpekcije v Murski Soboti nismo uspeli dobiti nobenih informacij, zato se bomo obrnili na veterinarsko inšpekcijo v Ljubljani in jo obvestili, kaj se tu dogaja.

Na tem območju prihaja vsak mesec vsaj enkrat do kake take provokacije Hrvatov. Ribičem so grozili tudi že v Murski šumi, kjer so naleteli na hrvaške lovce s puškami, ki so jim očitali, da nimajo tam kaj iskati. Preganjali pa so jih tudi hrvaški uniformirani policisti.«

J. Ga.

Tri nove investicije v Arcontu

Pred dnevi so delavci Arconta podrli oz. razmontirali stare bivalne enote, ene prvih, ki so jih izdelovali v tem podjetju, iz katerih je bil sestavljen vhodni objekt v podjetje; poleg vratarnice so bile v njem različne službe, v preteklosti tudi kadrovska, pa tudi prve pisarne invalidskega podjetja. Arcont IP se je preselil v pompozno stavbo čez cesto, kmalu pa naj bi podobno zgradbo postavili tudi na tej strani cesti, kajti Arcont bo poleg nove vhodne stavbe novembra začel graditi tudi veliko halo za površinsko obdelavo materiala. To bo prav gotovo ena najsodobnejših hal za zaščito in lakiranje, ki bo vredna okrog 8 milijonov evrov. Vzdolž celotne proizvodne hale, torej tik ob reki Muri, pa so v zadnjem letu s pomočjo domačih konstruktorjev zgradili velike skladiščne objekte, ki so za kupce in dobavitelje izjemnega pomena. - Bernarda B. Peček

Razvojni center Lendava

Projekt Partnerstvo za znanje

Razvojni center Lendava bo začel z izvedbo projekta Partnerstvo za znanje, s katerim je bil uspešen na razpisu Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve v sklopu Phare 2003 CBC Slovenija - Madžarska. Vrednost projekta je 110 tisoč evrov, s tem da mora zagotoviti deset odstotkov teh sredstev nosilec projekta.

Osrednji namen projekta je sklepanje lokalnega partnerstva med izobraževalnimi institucijami in podjetji z namenom, da se izboljša prilagodljivost posameznim potrebam trga. Na obmejnem območju namreč ugotavljajo visoko stopnjo brezposelnosti, na drugi strani pa gospodarske družbe ne morejo dobiti ustrezno izobraženih delavcev. Gre torej za strukturno neskladnost na trgu delovne sile. Ugotavljajo tudi, da se brezposelni težko prilagajajo spremembam, še vedno je zelo veliko pomanjkanje delovnih mest, mladi izobraženci pa priložnost dobijo drugje. Zaradi vsega tega je treba intenzivno vlagati v razvoj človeških virov.

Partnerji v projektu so Regiofokusz, družba za razvoj človeških virov in regionalni razvoj iz Sombotela, ter iz Lendave Dvojezična srednja šola, Zavod za zaposlovanje, Ljudska univerza, Območna obrtna zbornica in podjetje Varstroj.

M. H.

Bodo vrtino SOB1 zaprli?

Tudi o zaprtju so že razmišljali, smo izvedeli na Komunali. Soboška geotermalna energija je vsake toliko časa tema razgovorov ali sestankov. Kdor pogleda danes podobo te vrtine, se lahko prepriča, da je v zelo klavrnem stanju; skozi raztrgane ventile lahko pride do cevi z domnevno vročo vodo vsak. Očitno so njeni lastniki malce pozabili na vse možnosti, ki jih ponuja geotermalna energija pod zemljo in ki bi jo z boljšo organizacijo in večjo zavzetostjo lahko v preteklosti bolje izkoristili. Po zadnjih raziskavah ima voda 48 stopinj, zmogljivost vrtine pa je borih 6 litrov na sekundo, kar je za večji sistem daljinskega ogrevanja premalo. Zakaj se je zmogljivost vrtine tako zmanjšala s prvotnih 20 na 10 in končno na 6 l/sek? Odgovor na to naj bi dala preiskava s kamero, ki jo bodo opravili geologi. Vrtina SOB 1, za katero skrbi Komunala Murska Sobota, se bo uporabljala izključno za energetsko izkoriščanje, kar je v pristojnosti Agencije R Slovenije za okolje. Diana je z njeno sestrsko vrtino SOB2, katere lastnik je Diana, in ki jo uporabljajo tudi za balneologijo. Za obe pa bo morala urediti še reinjekcijske vrtine. - Bernarda B. Peček

Za polnilce koncesije nesprejemljive

Imajo značaj davka!

Polnilci embaliranih vod, ki so združeni v gospodarsko interesno združenje, bodo poslali Vladi R Slovenije pobudo, naj uredijo koncesije primerljivo z Evropsko unijo.

Za vse polnilce so koncesije predvsem dodatni stroški, za občine pa težko pričakovani vir proračunov. Vlada R Slovenije je že pred štirimi meseci določila koncesionarje za proizvodnjo pijač. Koncesija se podeli brez javnega razpisa imetnikom pravice za raziskavo podzemnih vod za obdobje 30 let. Prihodki od plačila za koncesijo naj bi bili vir državnega proračuna in proračuna občin v razmerju 50 : 50. Edina razlika je za vodni vir VČM -1/ 100, ki ga uporablja Radenska.

V tem primeru prejme država 40 odstotkov koncesnine, občini Tišina in Gornja Radgona pa 60 odstotkov.

V Radenski seveda nad koncesninami niso preveč navdušeni, saj pomenijo zanje zgolj dodatne stroške, še posebej pa jih moti, da je vsebina odločb, ki so jih prejeli, povsem drugačna od tiste, o kateri so se pogovarjali. Ta trenutek pripravljajo primerjalno študijo, toda že sedaj je znano, da so odmerjene koncesnine nekaj desetkrat višje, kot so v Avstriji, Italiji ali Nemčiji. In prav to jezi proizvajalce. Vlada jih je ponovno postavila v nekonkurenčen položaj, trdijo.

Gospodarska zbornica Slovenije GIZ polnilcev embaliranih vod popolnoma podpira. Višina je nesprejemljiva. Čeprav je sicer predviden postopen način obremenjevanja – najprej 20, nato 40 odstotkov – bi imeli v končni fazi čez štiri leta kar 100 odstotkov obremenitev, ki bi za Radensko konkretno pomenile 120 ali 130 milijonov tolarjev koncesnine. »To ni zanemarljiva cifra glede na to, da smo neprestano pod udarom cen. Po drugi strani pa smo tudi ujetniki naftnih cen, plastenke so izdelane iz granulata, ki je naftni derivat, in tu cene neusmiljeno rastejo. To je najpomembnejši strošek, ki ga imamo trenutno v materialu in ta material se je samo letos podražil za 20 odstotkov, mi pa cen nismo zviševali, celo znižali smo jih,« so ogorčeni v Upravi Radenske.

Od vlade zahtevajo, da uredi problem koncesij primerljivo z Evropo, saj ne morejo pristati na koncesije, ki imajo značaj davka. Še posebej pa jih moti, da zakonodajalec sploh ni uredil namenskosti rabe denarja, zbranega od koncesij, saj se lahko po prosti presoji uporabi znotraj proračuna občin ali države. Polnilci vod so prepričani, da bi ta denar morali uporabiti izključno za varovanje vodovarstvenih območij, kjer se ta naravni vir izkorišča, na primer za uvedbo ekološkega kmetijstva ali za ureditev kanalizacije.

Bernarda B. Peček

Cene krmil in vitaminsko-mineralnih dodatkov

Trgovina Marka Slaviča, Ključarovci pri Ljutomeru

Tovarniško ime	Pakiranje	MPC v SIT/kg
pu-predstarter	10/1	136,00
pu-starter	10/1	79,00
pu starter	40/1	79,00
s-doj	40/1	61,25
bek 1	40/1	56,25
bek 1	rinfuza	50,50
bek 2	40/1	52,30
bek 2	rinfuza	47,20
rekord 40	40/1	108,50
super bek 35	10/1	108,00
super bek 35	40/1	101,80
tl-štarter	10/1	70,50
tl-štarter	40/1	64,00
tl-pit 1	40/1	50,75
tl-pit 1	rinfuza	45,80
tl-pit 2	40/1	46,10
tl-pit 2	rinfuza	43,10
super-u-3	40/1	59,50
bro-štarter	10/1	70,00
bro-starter	40/1	67,50
bro-finišer	10/1	69,00
ns-k (za nesnice)	10/1	63,50
ns-k (za nesnice)	40/1	57,00
krmilo za kunce	10/1	64,00
KZ - krmilo za krave molznice	50/1	53,00
Gov. mol. 32	40/1	75,60
sončnične tropine	33/1	36,00
sojine tropine	50/1	68,00
sojine tropine	rinfuza	61,90
bučne pogače	50/1	77,00
pšenični otrobi	30/1	21,00
koruza	50/1	35,00
ječmen	50/1	35,20
pesni rezanci	35/1	30,00
živinska sol	50/1	30,60
vitaredin	2/1	290,00
pravimin 1	5/1	226,00
pravimin 2	5/1	230,00
pravimin puj	25/1	282,40
pravimin pit	25/1	252,00
mlečni nadomestki:		
sano milsam	25/1	240,80

Šesto mednarodno ocenjevanje medu

V Pomurju je doma akacijev med

Šesto ocenjevanje medu v Pomurju, ki ga je ta konec tedna pripravila Čebelarska zveza društev Pomurja (ČZDP), je že drugo leto mednarodno. Tokrat so namreč svoje vzorce na ocenjevanje poslali tudi čebelarji iz Avstrije, Madžarske in Hrvaške.

V pomursko zvezo je vključenih 22 čebelarskih društev, ki so si zadala skupen cilj, to je trženje medu in izdelkov iz medu. »Ocenjevanje, s čimer se poudari kakovost in krepijo vezi, je prispevek k temu,« je na tiskovni konferenci povedal predsednik ČZDP dr. Stanko Kapun in dodal, da je Krajinski park Goričko pomembna točka za promocijo, zato je letošnje ocenjevanje potekalo prav v gradu pri Gradu, kjer je tudi sedež parka. Sodelovanje sta kot pozitivno ocenila tudi predstavnika parka direktor Janko Halb in strokovna sodelavka Stanka Dešnik, saj je namen parka spodbujati tiste dejavnosti, ki ohranjajo značilnosti kulturne krajine. Tako so ob tej priložnosti pripravili tudi nekatere dodatne prireditve turističnega značaja (več o tem na turistični strani).

Letos je vzorce medu prvič ocenjevala komisija na državni ravni, ki je bila sestavljena iz treh članic z ljubljanske biotehniške fakultete, preostali del komisije pa so sestavljali verificirani pregledniki medu. Ker je vse potekalo tudi po pravilniku Čebelarske zveze Slovenije, je bilo primerljivo z drugimi državnimi ocenjevanji, je povedala predsednica komisije Lidija Matavž. Ta je tudi predstavila letošnje rezultate. Na ocenjevanje je bilo poslanih 119 vzorcev iz štirih držav. Komisija je letos dodelila 22 vzorcem zlate medalje, 27 srebrne, 39 vzorcem bronaste medalje, preostali pa so prejeli priznanja. Med čebelarji so si tretje mesto z enakim številom točk delili Alojz Sukič od Grada, Jože Trstenjak z Gibine, Koloman Kozic iz Ivajnševec in Buki Livie iz Madžarske. Drugo mesto je z enakim številom točk kot zmagovalec, vendar z višjo vsebnostjo vode, dosegel Franc Belcl iz Presike pri Ljutomeru. Prvo mesto in s tem priznanje za šampiona 2005 pa je prejel Ferdinand Merklin iz Vadarec. Vsi čebelarji so omenjene rezultate dosegli z vzorci akacijevega medu To bo besedah predsednice potrjuje dejstvo, da je v Pomurju doma akacijev med, ki je tudi vrhunske kakovosti.

C. K.

Druženje v Steyerjevem vinogradu

V nedeljo so v Steyerjev vinograd na Plitvičkem Vrhu pri Gornji Radgoni povabili botre tam zasajenih vinskih trt, da bi potrgali »svoje« grozdje. Trgatve se je udeležilo veliko botrov iz vse Slovenije. Tudi letošnjo trgatev so popestrili godbeniki Pihalnega orkestra Apače, v katerem igrajo štirje člani Steyerjeve družine. Po besedah Danila Steyerja so tako opravili še zadnjo redno trgatev v 12 hektarjih vinogradov, kjer pridelajo od 60.000 do 80.000 litrov vina in gojijo šolajo v lastni kleti. Njihova zaščitna znamka je dišeči traminec. Grozdje je letos okrog 30 odstotkov manj kot v preteklem letu. Tudi sladkorna stopnja je nekoliko nižja, bo pa vino kakovostno. Besedilo in foto: Ludvik Kramberger

Proti radikalni sladkorni reformi

Slovenija zahteva postopnost

Napovedana reforma sektorja sladkorja v Evropski uniji, kot jo je predlagala Evropska komisija, že nekaj časa buri duhove med nekaterimi članicami unije. Predlagana reforma bo namreč uničila proizvodnjo sladkorja v določenih regijah, zato je enajst članic Evropske unije, med katerimi je tudi Slovenija, na evropsko komisarko za kmetijstvo Mariann Fischer Boel naslovilo pismo, s katerim zavračajo radikalno reformo. Po njihovem je nesprejemljivo, da bo proizvodnja sladkorja ponekod povsem uničena, v drugih regijah pa se bo na ta račun povečala.

Če bo že prišlo do reforme, naj bo ta postopna, traja naj daljše obdobje, padec cen sladkorne pese v tem obdobju pa naj se nadomesti s kompenzacijami. Med tistimi, ki so proti predlagani reformi sektorja sladkorja, so poleg Slovenije še Italija, Španija, Grčija, Irska, Poljska, Madžarska, Latvija, Litva, Portugalska in Finska.

Kot so sporočili s kmetijskega ministrstva, je tudi slovenska ministrica Marija Lukačič, ki je sopodpisnica pisma, mnenja, da je padec cen sladkorja za 39 odstotkov in sladkorne pese za 42,6 odstotka prevelik, uvedba v dveh sezonah pa prehitra. Lukačičeva je terjala štiri- do petletno obdobje uvajanje reforme in višjo kompenzacijo padca cen za pridelovalce sladkorne pese, ki naj bi bila po predlogu Evropske komisije le 60-odstotna.

Slovenija predlaga, da naj bo v primeru prenehanja proizvodnje višina pomoči za prestrukturiranje proizvodnje tudi v drugem letu enaka kot v prvem, torej 730 evrov na tono, Lukačičeva pa je tudi predlagala, naj Evropska unija nameni dodatna sredstva za prestrukturiranje kmetov, ki so vlagali v posebno opremo, za njihovo izobraževanje in uvedbo alternativnih kultur, kar bi omogočilo ohranitev delovnih mest tako kmetov kot zaposlenih v Tovarni sladkorja v Ormožu.

Kljub nasprotovanju enajstih držav pa Fischerjeva vztraja, da je sladkorna reforma nujna, Bruselj pa želi dogovor o reformi doseči že na prihodnjem zasedanju kmetijskih ministrov Evropske unije, ki bo od 22. do 24. novembra.

L. Kovač

Izdelava pašnih redov v čebelarstvu

Potrebna so soglasja lastnikov zemljišč

Po uveljavitvi Pravilnika o katastru čebeljih pas, čebelarskem pašnem redu, prometu s čebelami in napovedi medenja v decembru leta 2003 je izdelal Zavod za gozdove Slovenije v letu 2004 Kataster čebelje paše in določil osnovno zmogljivost pasišč po posamezni vrsti čebelje paše za območje vseh občin v Republiki Sloveniji.

Kataster čebelje paše je, kot določa ta pravilnik, **obvezna podlaga** za pripravo in izvajanje programa čebelarskih pašnih redov na območju ene ali več občin in sta z njim določena hektarska površina pašnega vira ter relativni delež pašnega vira v skupnem pašnem sestavu na območju pasišča.

Na podlagi tako določene sposobnosti pasišč so čebelarska društva začela izdelovati čebelarske pašne rede, s katerimi se določijo pogoji za izkoriščanje čebeljih paš na posameznem pasišču. Tako se določi:

- izvajalca pašnega reda, ki mu je s potrditvijo pašnega reda s strani Ministrstva za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano dodeljena koncesija za upravljanje pasišča,
- lokacijo (parcelno številko, katastrsko občino, naslov lastnika zemljišča in število čebeljih družin) stalnih naseljenih čebelnikov in prostih nezasedenih mest za **začasni dovoz** čebel na pašo,
- časovna obdobja, v katerih potekajo posamezne paše na pasišču,
- čas dovoza čebel na pasišče in čas odvoza čebel.

Obvezni sestavni del Čebelarskega pašnega reda so tudi pisna soglasja lastnikov zemljišč, na katerih so predvidena prosta nezasedena mesta za **začasni dovoz** čebel na pašo. Pri tem je pomembno, da velja soglasje lastnika zemljišča le za kratek čas, ko med posamezni pašni vir, po končanem medenju pa mora čebelar čebele umakniti. Čebelar mora postaviti čebele tako, kot je zahteval lastnik zemljišča ob podpisu soglasja. Prav tako lahko lastnik zemljišča ob podpisu zahteva, da čebele postavi le določen čebelar, ki že vsto let vozi čebele na to mesto. Lastnik ob podpisu lahko tudi zahteva, da se čebelar dogovori z njim pred nastanitvijo čebel na njegovi parceli in omeji časovno dobo soglasja.

Vse to pomeni, da lastnik s soglasjem za začasno nastavitev čebel na njegovi parceli ne bo v ničemer omejen pri izkoriščanju svojih lastnine.

L. Kovač

Vinska kraljica je Jasna

Društvo vinogradnikov Mala Nedelja je pripravilo četrti izbor vinske kraljice. Kandidatke so morale pokazati znanje o vinogradništvu, kletarstvu in kulturi pitja vina, njihova pomembna lastnost pa je tudi komunikativnost. Kraljica je postala Jasna Bolkovič, študentka iz Moravec (na posnetku desno), prva spremljevalka je Saša Muzek, druga spremljevalka pa Tanja Fajfar. Njihova prva predstavitev bo na društvenem martinovanju, ki ga bodo pripravili 12. novembra pri Mali Nedelji. N. Š.

Na podlagi 28. člena Zakona o urejanju prostora (Ur. l. RS št. 110/02, 08/03) vas vabimo na

2. prostorsko konferenco o pripravi lokacijskega načrta za obrtno servisno cono v Bučečovcih,

ki bo v sredo, 2. 11. 2005, ob 11. uri v sejni sobi Občine Križevci, Križevci 11, 9242 Križevci pri Ljutomeru.

Župan občine Križevci
Feliks Mavrič

V podjetju Radgonske gorice letos prvič trgali grozdje s strojem

Poskusno potrgali 40 hektarjev

Ob vse večjem pomanjkanju delavcev in napredku kmetijske strojne industrije je tudi v vinogradu vse več del opravljeno s strojem. V podjetju Radgonske gorice, d. d., Gornja Radgona, kjer obdelujejo 300 ha vinogradov, so letos prvič obirali grozdje s strojem.

Ob obisku vinograda v Črešnjevcih, kjer so s strojem obirali grozdje, smo se pogovarjali s tehnologom podjetja Radgonske gorice Gorazdom Kovačičem, ki nam je o tej novosti na našem vinorodnem območju povedal: »Smo prvi v Sloveniji, ki smo začeli obirati grozdje s samohodnim strojem. Stroj smo poskusno najeli pri podjetju ADSC Ljutomer. To je stroj, ki nadomesti 60 delavcev. Z njim smo letos potrgali 40 hektarjev. Ker je to poskusno trganje s strojem, bomo njegove učinke analizirali šele po končani trgatvi. Že sedaj pa lahko rečem, da dela dobro. Izgub praktično ni. Delo pa stroj opravi temeljito. Na trsu ostane le grozdje, ki je zunaj dosega naprave za obiranje.

To je v najnižjem delu trte. Pogoj za trgatev s strojem je tudi primeren teren. Največji naklon, ki ga stroj ob suhem vremenu še obvlada, je 35 stopinj.«

Kljub stroju je tudi letos v goricah podjetja Radgonske gorice trgalo grozdje okrog 180 delavcev, od tega največ pogodbenih. Skupno je delalo pri trganju grozdja in trganju jabolk 210 delavcev. S trganjem grozdja in obiranjem jabolk so končali 22. oktobra. Tehnolog Gorazd Kovačič nam je še dejal, da je bilo v vinogradih letos za 30 odstotkov manj pridelka kot lani, o kakovosti vina pa zaenkrat ni mogoče govoriti.

Besedilo in foto: Ludvik KRAMBERGER

Strojno trganje grozdja v podjetju Radgonske gorice.

Po naših znanih poteh

Na Noč čarovnic

Poti do gradu pri Gradu

Ena od prireditev, ki v zadnjih letih na Goričko privabi ogromno ljudi, je prav gotovo Noč čarovnic pri Gradu, ki jo bodo ta konec tedna priredili že šestič. Vsi, ki se bodo tudi letos namenili proti tej lepi vasi in na prizorišče ob gradu, ki leži nad vasjo, bodo verjetno izbrali eno od štirih glavnih cest, ki vodijo do nje. Ker so zaradi številnih obiskovalcev v okolici vasi prometni redi prilagojen ter organiziran z avtobusnimi prevozi, bodo nekateri rajši pešačili. Nič zato, na vseh štirih »vpadnicah« imate kaj videti, tako da vam bo pešačenje hitro minilo.

Tisti, ki se bodo h gradu podali z jugozahodne strani, torej po cesti skozi sosednjo vas Kruplivnik, (glede tako), ko pridete iz gozda, na levi strani na polju opazili znamenje stebrastega tipa, ki ga domačini imenujejo Beli križ. Njegovega natančnega izvora ne pozna nihče, domnevajo pa, da gre za lepo znamenje iz 18. stoletja, ki je bilo tako kot drugod po Pomurju postavljeno v spomin na kugo, ki je takrat razhajala po srednji Evropi in tudi tod okrog vzela veliko življenj. S tem znamenjem domačini povezujejo različne legende, med drugimi je tudi ta, da naj bi bil prav v bližini Belega križa bod iz rova, ki je speljan vse od gradu. Največ obiskovalcev bo verjetno uporabilo cesto, ki vodi iz Murske Sobote preko Radovcev do grajskega parka. Le kakšen kilometer pred prizoriščem je treba zaviti levo. Na obronkih zaselka Kaniža, na griču, s katerega je lep razgled na dolino Gračkega potoka, stoji grobnica grajske gospode, imenovana Kripta. Čeprav je bila grobnica po drugi svetovni vojni izropana, lahko vidimo še dobro ohranjeno zgradbo, podobno večji kapeli, ki naj bi bila zgrajena leta 1751. Pred tem, grad se namreč nikaj imenja že v trinajstem stoletju, so grajsko gospodo pokopavali pred cerkvijo, ki stoji v sredini vasi, oziroma v njej.

Beli križ v Kruplivniku

Grobnica grajskih velikašev

Vinogradi na vzhodni strani gradu

Nekateri obiskovalci bodo uporabili tudi cesto Kuzma–Grad, ki pripelje s severne strani. Ta vodi skozi središče spodnjega dela vasi, ki ga domačini imenujejo Porga. Ker bo najverjetneje tudi s te strani cesta zaprta, se bodo obiskovalci morali skozi središče podati peš. To pa je odlična priložnost za ogled cerkve, ki ima prav tako dolgo zgodovino kot grad. Poleg tega jo označujejo tudi številne arhitekturne posebnosti, pri katerih imajo prste vmes znani slovenski arhitekti. Za cerkvijo so po strmem griču do gradu speljane stopnice. Prav tako je ob tej severni »vpadnici« kamnolom, kjer so v preteklosti pridobivali kamen, ki je tudi vgrajen v grad. Kamnolom že več let ni v uporabi in je tudi vključen v oglede naravnih in kulturnih danosti v kraju. Verjetno malo manj pa bodo obiskovalci uporabljali cesto, ki do gradu vodi iz Vidonec. Vsem tistim, ki jim bo rajanja na prizorišču in glasnega vreščanja čarovnic preveč, priporočamo, da se podajo na kratek sprehod prav po tej cesti.

Ta vodi po hribih, kjer so speljani vinogradi in s katerih je lep pogled na grajsko poslopje in okoliške doline. To cesto pa priporočamo tudi tistim, ki si bodo za obisk prireditve vzeli več časa in si želeli ogledati še kakšno goričko znamenitost. Cesta vodi skozi gozdni predel vse do znamenite cerkvice sv. Ane v Boreči, mejnega prehoda z Madžarsko ali tudi do nekoliko bolj oddaljene tromeje.

Besedilo in foto: C. K.

In memoriam

Evgen Kisilak (1944–2005)

Nihče ne ve, kaj nam rojenice in sojenice polagajo v zibelko. Za Evgena Kisilaka pa vemo, da so mu v zibelko natrosile veliko vrednot. Radoživost, vedoželjnost, optimizem in pristno človečnost – s katero nas je na samosvoj, tako neposreden način bogatil in oplajal. Vse. Nečakinjo Silvo z družino, sosede, sošolce, prijatelje, sodelavce, turiste, sorodnike in vse, s katerimi je bil v stiku.

Zdaj, ko nam je Evgen, žal, že ušel v spomine, pa vemo, da mu dolgosti življenja niso položile v zibelko. Mnogo prezgodaj je Evgen zadnjič zaklenil očetovo hišo. Svoj rojstni dom v Bodoncih, kamor se je tako rad vračal. Svoj duševni »azil«. Kjer so mu vreli spomini na otroštvo, mladost, starše in sestro in kjer so se dogajala mnoga prijetna kramljanja s sosedi.

Vse se je končalo mnogo prezgodaj in brez slovesa. Sredi snovanja novih zamisli in sredi polne dinamike delovnega dne. Tako nenadoma smo povsem onemeli, se bili primorani spopasti s kruto in nerazumljivo resnico, da smo turistični delavci v hipu zgubili dragega sodelavca in pristnega prijatelja – človeka, ki je po diplomi na Ekonomski fakulteti v Ljubljani vse svoje poklicno pa tudi velik del svojega osebnega poslanstva namenil izključno turizmu. Naprej v sistemu Radenske v Zdravilišču Radenci, pozneje kot direktor Zdravilišča Moravske Toplice in v zadnjem obdobju kot direktor storitvenih dejavnosti v Termah 3000 in sistemu Pomurskih term. S svojim širokim znanjem in predanostjo turističnemu poslanstvu je pomembno prispeval k vzgoji mnogih kvalitetnih in turizmu predanih turističnih delavcev. Vseskozi pa je deloval tudi v najvišjih turističnih organih v Sloveniji.

Kot takratni direktor zdravilišča je bil tudi med prvimi soustanovitelji Pomurske turistične zveze, v kateri je bil vseskozi član njenega ožjega vodstva. Pomurskemu pa tudi slovenskemu turizmu je Evgen Kisilak s svojim delom in prizadevanji vtisnil neizbrisen pečat. Ob boleči izgube je z globoko hvaležnostjo pomurskih turistično-gostinskih delavcev prežet spomin na nam vsem dragega sodelavca in prijatelja Evgena.

Štefan Dravec

Turistične prireditve

Grad – V nedeljo, 30. oktobra, ob 12. uri se bo začela v grajskem poslopju in parku pred gradom pri Gradu na Goričkem šesta tradicionalna prireditev Noč čarovnic, ki jo organizira občina Grad v sodelovanju z društvi in Krajinskim parkom Goričko. Ob 12. uri se bodo zbrale čarovnice, ki bodo skupaj s čarodeji, duhci, bučkami, netopirji in grajskim zmajem skrbele za dobro razpoloženje. Ob 13. uri bosta čarovniški ples in čaranje, ob 13.30 otroška predstava, ob 14. uri nastop skupine Halgato band, ob 14.30 čarovniško presenečenje, ob 15. uri srednjeveški spektakel, ob 17. ulov in sojenje čarovnici s prikazom mučenja, ob 18. uri sežig obsojene čarovnice na grmadi in ples okrog grmade, ob 18.30 izbor naj buče, ob 19. uri izbor naj čarovnice, ob 19.30 pa prihod glavnega čarodeja in ples z naj čarovnico, nakar bo koncert skupine Čuki in rajanje do jutranjih ur.

Radenci – V soboto, 29. oktobra, od 9. ure dalje bo na parkirišču pred kavarno Weekenda v Radencih prireditev Bogastvo jeseni z vaško tržnico, ki jo pripravlja Turistično društvo Radenci. Ob razstavi pridelkov tega letnega časa bo tudi ponudba pridelovalcev zdrave prehrane, ljudskih obrtnikov, pečenega kostanja in drugega.

Lendava – Podjetje Turizem Lendava organizira seminar za pridobitev licence za lokalne turistične vodnike. Seminar se bo začel v petek, 28. oktobra.

Ljubljana – V petek, 28. oktobra, med 10. in 19. uro se bo predstavil Krajinski park Goričko na dnevih turizma v Ljubljani, kjer bodo sodelovali tudi ponudniki Vinskoturistične ceste Goričko in graške čarovnice, ki bodo obiskovalce vabile na prireditev Noč čarovnic.

Trgatev v vinogradu Vitis Vitae

V vinogradu Vitis Vitae, ki je v filovskem Gaju, je Vinogradniško-turistično društvo Gaj iz Filovec v soboto pripravilo drugo tradicionalno trgatev in trgatev prvih grozdov z mladike najstarejše trte na svetu. Prireditve, ki je potekala pod geslom »Vino je simbol ljubezni, dar neba, sok življenja«, so se udeležili tudi gostje iz treh vinogradniških krajev na Madžarskem, s katerimi filovški vinogradniki že več let dobro sodelujejo, in gostje iz Krašnje pri Lukovici. Pri trgatvi je sodeloval tudi Tone Zafošnik, skrbnik najstarejše vinske trte na svetu, ki je na mariborskem Lentu. Ob ljudskih pevkah iz Filovec in mladem harmonikarju so v kulturnem programu nastopili tudi gostje iz Krašnje. Na prireditvi sta gostom spregovorila predsednik društva Gaj Jožef Horvat in Jožef Gutman mlajši, o vinogradu pa gospodar Jožef Gutman starejši, ki je povedal, da je v vinogradu Vitis (trta) Vitae (življenje) več kot štirideset različnih sort vinskih trt. Letos so bili na potomki najstarejše vinske trte trije grozdi, ki pa jih je nekdo ukradel. Vsem sortam v vinogradu so tudi letos izmerili količino in sladkor, tako da bodo ugotavljali, katere sorte so najprimernejše za to območje. Po kulturnem programu so se udeleženci za »čujsi« (varovalci vinograda), med katerimi je bil tudi župan občine Moravske Toplice Franc Cipot, odpravili v vinograd, kjer so potrgali grozje. - J. Ga.

Sedež krajinskega parka v znamenju medu

V okviru šestega ocenjevanja medu v Pomurju so pripravili organizatorji ta konec tedna še nekaj dodatnih prireditev, ki so popestrile ta »praznik medu« pri Gradu na Goričkem.

Tako je bila poleg strokovnih predavanj in podelitve priznanj najboljšim čebelarjem v gradu tudi prodajna razstava medu, čebeljih izdelkov in pripravkov ter drugih medenih izdelkov. Te so razstavljali nekateri čebelarji iz Pomurja. Organizirane so bile tudi delavnice, kjer so otroci iz čebelarskih krožkov in nekateri drugi mojstri prikazali, kako se pripravi čebelji panj, kako čebele zgradijo svojo hišo, kako se pripravi med in kaj lahko iz njega izdelamo, kako se krasijo medenjaki, kako se izdelujejo sveče iz voska ipd. Udeleženci ocenjevanja in drugi obiskovalci pa so lahko tudi poskusili dobrote iz medu in zelišč pri zajtrku, ki so ga pripravili predstavniki rakičanske kmetijske šole.

Še enkrat se je pokazalo, da je lokacija pri Gradu odlična za tovrstne prireditve, ki imajo značaj ohranjanja dejavnosti, značilnih za našo krajino, saj so dodatna ponudba ob koncu tedna, ko si grad pridejo ogledat številni tuji turisti, ki jih je bilo tudi to soboto veliko. - Besedilo in foto: C. K.

Kud Bubla iz Radencev pripravil zanimiv večer ob predstavitvi četrte knjige življenjepisov

Z žuljavo roko do skorjice kruha

Na odru kongresne dvorane hotela Radin so namreč v živo prikazali nekdanja običaja, o katerih so spregovorili avtorji v knjigi, in sicer zimski večer ob luščenju fižola in bučnih semen. Pri tem v bistvu improviziranem dogajanju so kot dobri sosedje sodelovali nekateri avtorji in skupina ljudskih pevk Večnica.

Dogajanje sta povezovali posrečena »gospodinja« Marija Marič in njena nič manj priročna »hčerka Hanika« – Sonja Horvat. S sproščenim obnašanjem in duhovitostjo sta iz že starejših pripovedovalcev izvabili zanimive, humorno obarvane pripovedi o nekdanjih časih: kako je bilo v šoli, kako so ženske rodile doma, kakšna je bila uporaba ljudskih zdravil in celo urokov – za česnov strok je na primer veljalo: Če boš ti mene slača, te jaz ne bon vrača! –, kako je bilo v nemški vojski pa o skrivačih in na koncu o upanja polnem odhajanju v tujino, za boljšim življenjem seveda. Vmes so pevke še kaj zapele, meh na harmoniki pa sta raztegovala mlada muzikanta Mojca Mörec in Niko Pelcl. Razpoloženje razigranega zimskega večera pa je prešlo tudi na obiskovalce, ki so zraven kaj zapeli in niso skoparili s ploskanjem.Posebno točko pa je prispeval zadnji avtor v knjigi, dr. Ivan Kos, tudi znani pevec in recitator, z eno od balad Petrice Kerempuha in pesmijo Po jezeru blíz Triglava. S kitaro ga je spremljal sin Marko.Po kulturnem programu je spregovorila dr. Marija Makarovič, etnologinja in priznana zapisovalka življenjepisov, ki jih je izdala že za 24 knjig, bedi pa tudi nad Bublinimi knjigami kot urednica. Orisala je svoje sodelovanje z

Bublo, pred to so namreč že izšle knjige Med vrelci, mlini in klopotci, Od murskih ravnic do vinskih goric in Reke življenja se stekajo. Pohvalila je delo vse skupine in obljubila sodelovanje tudi pri naslednji, peti knjigi. V tej je objavljenih dvajset zgodb. Ana Marhold in Ernest Dibelčar sta svoji zapisala sama, delno tudi Marija Bagari. Preostale pa že utečena skupina zapisovalk: Marija Marič, Slavica Pirc, Tinka Omar, Elena Zec[illegible]ner in Bea Logar, eno pa tokrat izjemoma Ludvik Kramberger. Avtorji so stari od devetdeset do šestdeset let in razvrščeni po starosti: Marija Dervarič, Jo[illegible] Nedok, Frančiška Cizl, Julja[illegible] Štivan, Cecilija Celec, Karo[illegible] Gril, Jožef Lovenjak, Marija Č[illegible]rič, Avguština Kocuvan, Ka[illegible] Tišlar, Zvonimira Zmazek, Lju[illegible]mila Pergar, Franc Petovar, Katarina Marinič, Franc Šoštarič, Jo[illegible] Irgolič in Ivan Kos. Kot posebno zanimivost pa naj omenimo, da sta v knjigi tudi dva avtorja iz Kanade. Fotografije avtorjev je naredil Dani Mauko, knjigo pa je natisnila tiskarna Pravnik. Tudi pri tej knjigi je projekt vodila in za vse poskrbela predsednica kuda Bubla Marija Marič, ki v radenski ljubiteljski kulturi uspešno deluje že deset let.

B. B. L., foto: D. M.

Ob dnevu reformacije

Spet bomo praznovali rojstvo slovenske knjige

Dandanašnji niso več tisti časi, ko bi se ljudem orosile oči od ponosa in domovinskih čustev, kadar se spomnijo osebnosti, ki so, večkrat tudi z žrtvami, sooblikovale slovensko zgodovino. Zdaj je v ospredju vse kaj drugega, vendar pa le ne bi smeli utoniti v globalizaciji. Zato je vedno malo žalostno, ko učenci v šoli ne vedo, kdo je bil Primož Trubar, kaj se je dogajalo v njegovem času, kdo so bili možje, ki so natisnili prve knjige v slovenščini. Ne samo, da ne vedo, tudi vedeti nočejo. Kaj nas pa briga, pravijo, to je bilo že tako davno.

Mogoče davno, a še zmeraj dovolj blizu in na isti bleščeči pa tudi zasenčeni poti, ki jo je slovenska književnost prehodila od 16. stoletja naprej. To stoletje pa je bilo prelomno in pomembno v marsičem. Rodila se je nova vera, reformacija, katere stranski proizvod je bilo uvajanje narodnih jezikov v cerkev in knjigo nasploh. Vsak naj bere sveto pismo v svojem jeziku, je rekel Martin Luther. Z izumom tiska se je torej rodila moderna Evropa, ki obvešča in prepričuje z mediji. S tiskanimi knjigami, dostopnimi velikemu številu ljudi, je bilo širiti vse novo veliko lažje.

Leta 1551 je Primož Trubar izdal Katekizem in mu dodal Abecednik, da bi se ljudje naučili brati. Imel je dva preprosta namena, širiti nauk protestantizma in izvleči iz zaostalosti »lube Slovence«, ki jih je imel tako srčno rad. Verjetno pa ni slutil daljnosežnih posledic in tega, da bo postal častitljivi oče slovenske književnosti. Nič manj pomembno pa ni bilo delo naslednikov: Dalmatina, Bohoriča in Krelja, to so prevod Biblije, prva slovnica slovenskega jezika Zimske urice in jezikovne reforme. Ta bogati začetek je kljub zatrtju protestantizma ob koncu stoletja ustvaril podlago in omogočil nadaljevanje: slovenska književnost je dobila tradicijo, rasla je, se bogatila iz stoletja v stoletje in vedno, ko razmišljamo o tem razvoju, se moramo vrniti na začetek. Zato je dan reformacije, ki ga praznujejo evangeličani, še prav posebno v Prekmurju, kjer jih je največ in se lahko ponašajo z obsežno protestantsko književnostjo v prekmurščini, obenem kulturni praznik vseh Slovencev, je spet eden od praznikov slovenske knjige. In nikarte pozabiti, kdo je bil včasih malo godrnjavi, pa vendar svojemu narodu zvesti in neutrudni Primož Trubar, ki nam je iz svojega »nigdirdoma« – tujine – pošiljal slovenske knjige drugo za drugo.

B. B. L.

Evgen Titan pograbljal po svojem življenju

Zmešnjava

Perje srakove.
Potice makove.
Razcveta še svišč.
Čuje se vrišč.
Veselje odmeva.
Zanosno prepeva
po vasi fantič.

Tako zveni ena od pesmi v zbirki Grablanje, ki jo je Evgen Titan, človek mnogih talentov, predstavil pred kratkim. Gre pa za pesem, za katero se zdi, da ima v sebi največ lirskega – je pesem razpoloženja, ki vzbuja razpoloženje, je tiste vrste lirika, ki potuje od srca do srca. Je pesem trenutka, kot jih že poznamo v slovenski književnosti, je pesem izrazito prekmurskega trenutka, vendar ne sedanjega. To je pesem nekega daljnega, priklicanega trenutka. Fantičev, ki bi zanosno prepevali po vasi, namreč že dolgo ni, pa če si to še tako želimo.

In če se iz te, morda samo za nas izhodiščne pesmi, vprašamo po namenu, po snovi, po motivih te in vseh drugih, smo enega že našli – to je romantično iskanje preteklosti, mladosti, ki je bila boljša in lepša. Pesem se nahaja v razdelku domačijskih, domoljubnih in domovinskih pesmi, in tudi v preostalih pesnik priziva položaje in čustva, ki jih v sedanjem času težko najdemo, kar pa samo po sebi ni nič slabega. Mogoče je celo prav, da nas kdo spomni, kako smo včasih radi imeli domovino, domači kraj, kako hrepenimo po tem, kar je nepovratno odšlo. Poezija je pač prostor svobode in vsakomur dovoljuje svoj način tkanja izpovedi.

Iz tega, kar je nagrabljal Evgen Titan, približno petdeset pesmi, razvrščenih v posamezne razdelke, se da razbrati, da gre za romantično poetiko, vsaj pri tistih temah, ki opevajo večni razkol med stvarnostjo in ideali ali prigodniško šibajo napake družbe in sodobnikov, pa še budniški zanos in vzgojnost čitalništva, kar pa tudi ni čudno, saj je bil avtor dolga leta priljubljeni profesor na gimnaziji. Prav gotovo bodo bralcem, še posebno tistim, ki ga poznajo, marsikaj ponudile v spomin in razmislek.

Vsekakor pa so zanimivi tudi aforizmi, iskrice, utrinki, prebliski in miselni izlivi, ki jih je avtorju pri grabljanju prav tako kot pesmi pomagal izbrati Jože Vugrinec, njun postopek pa podrobno razlaga v spremni besedi. Ne smemo pa tudi mimo likovnega dela knjige – to so reprodukcije avtorjevih likovnih izdelkov – še ene plati ustvarjanja, s katero se ukvarja že vse življenje. Kje vse je pisal, razstavljal in objavljal, pa je popisal Franc Kuzmič.

B. B. L.

Orlando od Mozarta do Papandopula

V Galeriji PAC v Murski Soboti je s celovečernim koncertom nastopil Trio Orlando, ki ga sestavljajo izkušeni vrhunski glasbeniki, vsi trije tudi predavatelji na Glasbeni akademiji v Zagrebu. Pianist Vladimir Krpan, violinist Tonko Ninić in violončelist Andrej Petrač so se predstavili najprej z Mozartovo lahkotnejšo skladbo Trio v B-duru št. 4 KV 502 (Allegro, Largheto in Allegretto), nato pa z nekoliko zahtevnejšo in temačnejšo Trije glasbeni stavki (Allegro moderato, Andante tranquillo in Allegro vivace), ki jo je hrvaški skladatelj Boris Papandopulo leta 1990 napisal prav za Trio Orlando. V drugem delu koncerta je trojica zaigrala še Šostakovičevo skladbo Trio op. 67 (Andante-moderato, Allegro ma non troppo, Largo in Allegretto). Škoda je le, da teh zvokov ni slišalo veliko poslušalcev, saj se je v nasprotju z nekaterimi prejšnjimi koncerti v Galeriji PAC tokrat zbralo le reci in piši 23 obiskovalcev. Kljub temu je jasno, da gre za legendami trio klasične in komorne glasbe, za katerega so skladbe pisali tudi hrvaški skladatelji, kot so Maček, Bergamo, Šipuš, Detoni in drugi. Trio je nastal leta 1985 ob Dubrovniškem poletnem festivalu, saj se nagrada, podeljena najboljšemu festivalskemu umetniku, imenuje prav Orlando. Od svojega prvega nastopa naprej je trio skoraj vedno žel odobravanja tako kritikov kot občinstva. Glasbena pot je trojico vodila po številnih državah Evrope, v ZDA in Azijo ter v različne radijske in televizijske studie, kjer so posneli na stotine koncertov. O vrednosti Tria Orlando govorijo številna priznanja in nagrade. - T. K.

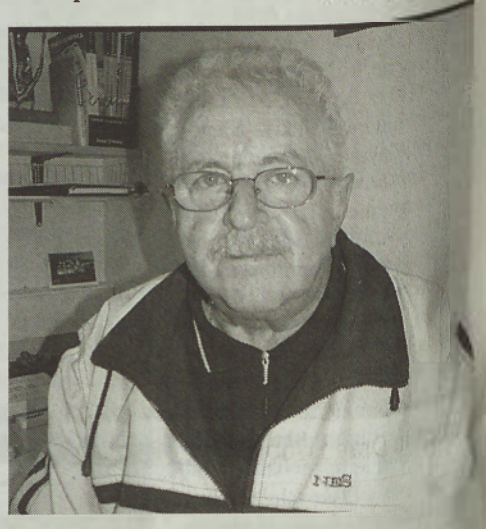

Ljutomer: novo vodstvo kuda Ivana Kaučiča – predsednik bo Miro Sterž aj

Na minulem občnem zboru Kulturnega društva Ivana Kaučiča Ljutomer so izvolili novo vodstvo. Društvo, ki deluje že polnih 110 let, bo naslednja štiri leta kot predsednik vodil častni občan Ljutomera Miroslav Sterž aj (na posnetku), ob njem pa so bili za člane izvršnega odbora izvoljeni še Mirko Prelog (podpredsednik), Mira Rebernik Žižek (tajnica), Vida Mihalič, Anica Rakuša, Marida Slavinec, Vlasta Vizjak, Marjeta Zajnkovič, Gregor Žižek, Janez Zelenjak in Srečko Centrih. Predsednik nadzornega odbora bo Anton Marinič, predsednica častnega razsodišča pa Vlasta Markovič.

Sicer pa v kudu Ivana Kaučiča Ljutomer deluje šest sekcij. Pihalni orkester vodi Bojan Zelenjak, gledališko sekcijo Srečko Centrih, Ljutomerski oktet Mirko Prelog, likovno sekcijo Vladimir Potočnik st., komorno skupino Tuti flejta Vlasta Vizjak, literarno-raziskovalno sekcijo pa Cvetka Jakelj. - Besedilo in foto: N. Š.

Novembra na ogled dela kolonije Primoža Trubarja

Murskosoboška podružnica Slovenskega protestantskega društva Primoža Trubarja je v sodelovanju z občino Moravske Toplice in Evangeličansko cerkvijo v Republiki Sloveniji pripravila že 11. tradicionalno likovno kolonijo Primož Trubar, ki je potekala v Evangeličanskem centru v Moravskih Toplicah.

Letos so sodelovali umetniki Milena Gregorič iz Ljubljane, Stana Sluga - Pudobska iz Pudobe, Vinko Železnikar iz Mengša, Jože Slak iz Jordana, Kala pri Mirni Peči, Pavle Sedej iz Žirov, Andrej Gönter iz Murske Sobote in Nikolaj Beer iz Izlake. Zadnji je bil tudi umetniški vodja kolonije. Razstava del, nastalih na koliniji, bo na ogled predvidoma novembra ali decembra v Galeriji PAC v Murski Soboti. V soboški galeriji pa bodo novembra pripravili veliko retrospektivno razstavo del, nastalih v dosedanjih desetih kolonijah. Letošnja kolonija pa ni bila namenjena samo ustvarjanju, ampak tudi družabnemu srečanju. Tako so se udeleženci kolonije, člani društva, pokrovitelji in donatorji zbrali na pikniku pri ribiškem domu v Gradišču.

T. K.

Pomoč družini Gubič iz Trdkove na Goričkem

Konec novembra na svojem

Lani pomagali krovci, letos pleskarji

Sekcija slikopleskarjev pri soboški obrtni zbornici je pomagala prepleskati hišo Drage in Jožice Gubič iz Trdkove, ki jima je ogenj uničil hišo. Že prej pa so jima pri pokritju hiše pomagali kleparji in krovci območnih zbornic.

Spomnimo, da je požar 19. avgusta lani Gubičevim uničil hišo. Vzagorelo je zaradi kratkega stika na električni napeljavi. Bilo je okrog pol šestih zjutraj. Požar se je razširil na celotno hišo. Gasilci kaj veliko niso mogli storiti. Domačini, vaški in občinski delavci so nato lahko le pospravili požarišče,« s solzami v očeh pripoveduje Drago. Škode je bilo za tri milijone tolarjev. V nesreči družina ni ostala sama, saj je akcijo zbiranja pomoči sprožila občina Kuzma. S prostovoljnimi prispevki po vaseh so nabrali 900 tisoč tolarjev. Pomagali so Jožičini sodelavci in sodelavke, ki so zbrali 600 tisoč tolarjev, in pomagal je še sindikat. Računali so, da bodo že lansko zimo na svojem. Vendar jim je pogosto nagajalo vreme, primanjkovalo pa je tudi denarja. »Ne morem našteti vseh, ki so nam pomagali. Vsem smo hvaležni. Še posebej hvala Andreji, ker smo lahko pri njej,« je povedala Dragica.

To je naša druga taka akcija. Lani smo pomagali Maričevim na Vaneči. Gubičevim bomo prepleskali celotno hišo. Upamo, da se bodo v nov dom lahko vselili že pred zimo, je povedal predsednik sekcije soboških pleskarjev Zvonimir Kolmanko (drugi z leve).

Jožica in Drago Gubič

Gubičevi sami pomagajo pri obnovi. Čez dan so doma, prenočujejo pa pri sosedi. Sicer je Drago brezposeln, žena Jožica dela kot šivilja v Muri, hčerka Tamara pa obiskuje tretji letnik soboške srednje ekonomske šole. Želijo, da bi se do konca novembra lahko vselili v novo hišo. Potrebno opremo za ureditev notranjosti že imajo. Če bo šlo vse po sreči, bomo takrat na svojem, kjer je seveda najlepše, pravi Drago.

Humanitarna akcija pleskanja prostorov Sekcije slikopleskarjev pri Območni obrtni zbornici M. Sobota pomoči potrebni družini je vredna blizu 300 tisoč tolarjev. Pri pleskanju so sodelovali zaposleni pri podjetnikih Zvonimirju Kolmanku od Grada, Ernestu Bransbergerju iz Černelavcev, Karlu Kuzmiču iz Kuzme, Janezu Škrabanu iz M. Sobote in družbi Solo plus iz Bogojine. Akcijo so denarno podprli slikopleskarji Bojan Kranjec in Edvard Kutoša iz M. Sobote in Drago Meolic iz Beltincev. Material pa so prispevali Kema Puconci ter trgovine Astra Chemo, Goričanka Kalamar in Mavrica.

Andrej Bedek

Zgodilo se je ...

Med 19. in 26. oktobrom se je zgodilo na pomurskih cestah 38 prometnih nesreč, v katerih se je ena oseba hudo in 16 lažje telesno poškodovalo, pri drugih nesrečah pa je nastala le materialna škoda. Policisti Policijske uprave Murska Sobota so 36-krat posredovali zaradi kršitev javnega reda in miru, od tega 16-krat na javnih krajih in 20-krat v zasebnih prostorih. Pridržali so štiri osebe. Kaznivih dejanj je bilo 24, med njimi 11 tatvin, štiri poškodovanja tuje stvari, trije vlomi, tri ogrožanja varnosti, ponarejanje, preprečitev uradnega dejanja in povzročitev hude telesne poškodbe. Na mejnih prehodih so zavrnili 41 tujcev, ki niso izpolnjevali pogojev za vstop v Republiko Slovenijo.

Delovni nesreči

V četrtek in soboto sta se pripetili delovni nezgodi. Pri prvi je domačin iz Črenšovcev z roko čistil valje pobiralnika koruze. Ker je to počel med obratovanjem stroja, so mu valji zagrabili in poškodovali prste desne roke. V bolnišnici so ugotovili, da je skupil posebno hudo poškodbo. V drugem primeru je neustrezno zavarovana žaga med žaganjem drv na Pušči domačinu poškodovala tri prste desne roke. Prav tako posebno huda poškodba, so ugotovili zdravniki.

Tatinski ulov

Da nepridipravi res ne izbirajo, kaj bodo in česa ne bodo odnesli, se je tokrat spet potrdilo. Tako so v njihovih rokah končali: pnevmatsko kladivo, vrtalni stroj, avtomobilski zvočniki, kardanska gred, gostinska blagajna, motoristična čelada, baker, bukova drva, računalniška igrica, zemlja za rože in televizor.

A. B.

Spretnež

Zaenkrat še neznani storilec je ženski, ki je kolesarila v Boračevi, iz košare na prtljažniku kolesa ukradel denarnico. Na kratko: spretnež. - A. B.

SONČEK
HUMANITARNO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO
Prostovoljne prispevke nakazujte na račun:
02496 - 0092393969

POMURSKO DRUŠTVO ZA BOJ PROTI RAKU
Murska Sobota,
Ulica arh. Novaka 2 b,
sprejema prostovoljne prispevke občanov in organizacij na računu pri Novi Ljubljanski banki:
02240-0019232476
ZA DAROVANA SREDSTVA SE ZAHVALJUJEMO!
Vse informacije lahko dobite po tel.: 031 512 911.

Srečanje gasilskih veteranov v Bodoncih

V nedeljo je bilo v gasilskem domu v Bodoncih 1. srečanje gasilskih veteranov občine Puconci. V občinsko gasilsko zvezo je včlanjenih 23 prostovoljnih gasilskih društev, predsednik Gasilske zveze občine Puconci pa je Stefan Sočič, ki je na prireditvi spregovoril tudi nekaj besed. Dejal je, da je za in pred gasilci težka pot, vendar pa tudi polna pridobitev in priznanj. »Gasilec ne more biti nekdo, ki to dela za plačilo, ampak tisti, ki je pri tej stvari s srcem. Osnova gasilstva je ravno na njegovi prostovoljni bazi,« je povedal Sočič. Njegove besede so bile ravno pravo nadaljevanje misli, ki jih je gasilcem sporočil župan občine Puconci Ludvik Novak: »Vodilni v naši državi so doslej veliko obljubljali na področju gasilstva, a še ničesar storili. Prav neverjetno je, kako lahko ima država takšen zakon, ki gasilskim društvom prepoveduje imeti gasilske veselice, saj bi si društva tako lahko pokrila lastne stroške. Sam menim, da so gasilske veselice lahko zelo dobra stvar tudi za turistično promocijo.« Gasilskim veteranom sta spregovorila tudi predsednik Gasilskega društva Bodonci Franc Frumen in vodja odbora gasilskih veteranov občine Puconci Stefan Hakl, ki sta izrazila željo po 2. srečanju gasilskih veteranov puconske občine naslednje leto, oziroma da bi ta srečanja postala tradicionalna. V skeču in glasbenem programu so nastopili Niko, Maja in Janja, nekateri gasilski veterani pa so prišli na prireditev kar v gasilski uniformi iz prejšnjega obdobja, kot na primer domačin Karel Sever (na našem posnetku). Prireditev je povezovala Mateja Hašaj. - T. K.

Pridi, da te spoznamo

Kot da bi ga izvali, bi lahko zapisali, ko smo v zadnji številki spomnili na tistega, ki krade kipe Marije in Jezusa. Tudi tokrat nas ni pustil na cedilu. Deloven je bil v Kramarovcih, kjer je s pročelja stanovanjske hiše odnesel Marijo. Zato te Vestnik, ki tvoje početje že dalj časa spremlja, vabi, da prideš in razložiš, zakaj to počneš. Morda je posredi verska nestrpnost ali zgolj zaslužek s preprodajo, se sprašujemo. Obljubimo pa, da te ne bomo naznanili organu pregona. - A. B.

Clio pred rešilca

Šofer modrega clia v nedeljo, 23. oktobra, v Gornjem Lakošu ni upošteval prednosti reševalnega vozila, ki je bilo na nujni vožnji in je vozilo z utripajočimi modrimi lučmi in prižgano sireno. Rešilec je peljal v smeri M. Sobote, ko je pred njega zavil clio.

Dva človeka sta bila v nesreči lažje ranjena. Hujša nesreča se je zgodila dan prej, v soboto popoldne zunaj Srednje Bistrice. Voznik je zaradi vožnje z neprimerno hitrostjo izgubil oblast nad osebnim avtom in zapeljal v rokav reke Mure, kjer je avtomobil obstal v vodi. Sopotnik v avtu se je težje poškodoval, voznik in drugi sopotnik pa sta bila lahko telesno poškodovana. Na pomurskih cestah je bilo pretekli teden 38 nesreč. Ena oseba je bila huje poškodovana, 16 pa laže. - A. B.

Otročje lahko!
Uporaba rezervoarja za plin, najbolj preprosta energija!
02 228 43 (35), (12), (66) www.plinarna-maribor.si
PLINARNA MARIBOR
SKUPINA ISTRABENZ

Barometer

Slobodan Djurič, trener Mure 05, spada med boljše trenerje v naši pokrajini. A njegove zadnje postavitve ekipe na terenu in nenavadne menjave igralcev kažejo, da morda ni dorasel nalogi, pripeljati Muro ponovno v vrh slovenskega nogometa.

Iztok Trček, komandir policijske postaje v Lendavi, se je izkazal s hitrim ukrepanjem. V ponedeljek je bil obveščen, da hrvaški ribiči z ribami polnijo gramoznico v Petišovcih. Policisti so opravili ogled v torek. Ob tem pa je zanimivo tudi to, da mejni policisti niso zadržali tovora z živimi ribami na mejnem prehodu v Petišovcih, čeprav promet z živimi ribami čez ta prehod ni možen.

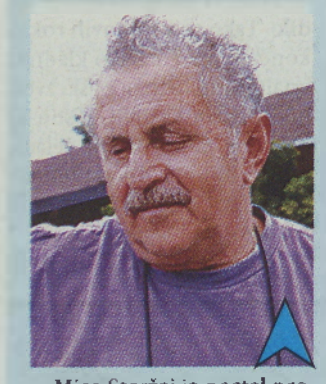

Miro Steržaj je postal predsednik ljutomerskega kulturnega društva Ivana Kaučiča, ki deluje že 110 let.

Simon Beloglavec iz Murske Sobote, sicer asistent na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, ki se je uveljavil na več raziskovalnih področjih, je v ponedeljek doktoriral.

Danilo Kalamar, sedaj samo župan Grada, je za letošnjo Noč čarovnic uvedel vstopnino.

Apače, Bogojina in Mala Nedelja si želijo samostojnosti

Bodo uspeli?

Vilijem Vajda, predsednik KS Mala Nedelja: »Na pobudo krajanov smo se odločili in spet dali vlogo za ustanovitev občine. Zborov občanov nismo ponovno sklicali, ker so bili pred tremi leti. Takrat smo jih kot krajevna skupnost sklicali po vseh vaseh in vsi so se odločili za ustanovitev nove občine. Sedaj izpolnjujemo vse pogoje, razen pogoja 2000 prebivalcev, kot predvideva zakon.«

Franc Cipot, župan občine Moravske Toplice: »Zdi se mi dokaj neresno, da nam državni zbor pošilja vlogo za pridobivanje mnenja v zvezi z ustanovitvijo občine, ki ne izpolnjuje zakonskih pogojev. Tam, kjer je manj kot 2000 prebivalcev, ne more biti nove občine, poslanec Jožef Horvat pa je predlagal, da se ustanovi občina s 1450 prebivalci. To se mi zdi nekaj nenavadnega in preprosto ne vem, kako naj vse to komentiram. Poslanca Horvata sem tudi poklical in dobil nenavaden odgovor, da je bila to njegova moralna dolžnost.«

Zadnji zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o lokalni samoupravi je povzročil še posebej med Pomurci kar nekaj aktivnosti. Rezultat spremembe kriterijev v členu 13. a, po katerem se izjemoma zaradi geografskih, obmejnih, narodnostnih, zgodovinskih ali gospodarskih razlogov lahko ustanovi občina, ki ima manj kot 5000, vendar ne manj kot 2000 prebivalcev, so vloge štirih pomurskih krajevnih skupnostih za ustanovitev novih občin.

Po spremembi zakona lahko predloge za ustanovitev nove občine vlagajo le poslanci, državni svet ali občinski sveti. Krajevna skupnost Apače in Stogovci, ki naj bi tvorili novo občino Apače, ter krajevna skupnost Mala Nedelja sta za pomoč prosili poslanca Nove Slovenije Alojza Soka, krajevna skupnost Bogojina in Filovci pa njegovega poslanskega kolego Jožefa Horvata. V primeru, da bodo poslanci potrdili predloge za začetek postopka ustanovitve novih občin, bo razpisan referendum in bodo o morebitni ustanovitvi nove občine odločali občani sami.

»Če bi že prvič upoštevali referendum, ne bi bilo tega 'cirkusa'!«

Ideja o ustanovitvi občine Bogojina ni nova. Od leta 1994 je bilo že nekaj poskusov, s tem da je dobil tisti iz leta 2001 na referendumu skoraj 80-odstotno podporo vaščanov Bogojine, Filovec, Ivanec in Bukovnice. »Ravno to se nam zdi zelo pomembno, da bomo s svojo pobudo tokrat uspeli, tako kakor vse občine, ki so vložile tožbo na evropsko sodišče v Strasbourgu,« nam je v neuradnem pogovoru dejal predsednik krajevne skupnosti Filovci Ignac Gabor. »Ko človek gleda, kakšna krivica se je zgodila vaščanom, ki so se takrat z večinsko voljo odločili, da hočejo imeti novo občino, in kako malo je Občina M. Toplice doslej vložila v te kraje, je lahko nova občina zelo dobra stvar.« Kaj pa kriterij najmanj 2000 prebivalcev? »Leta 2001 so imele omenjene štiri vasi okrog 1650 prebivalcev, sedaj jih je nekaj manj kot 1500.«

Problem vloge Odbora za ustanovitev občine Bogojina je v tem, ker gre – razen za nekaj popravkov– v večini za podobno besedilo, ki so ga predložili že pred štirimi leti, kakor je opazil tudi župan občine M. Toplice Franc Cipot.

M. Nedelja skozi rešeto

V Mali Nedelji so že večkrat poskušali ustanoviti svojo občino. Vse skupaj se je začelo že z zakonodajo o lokalni samoupravi. KS Mala Nedelja je bila skupaj s KS Radoslavci že leta 1994 ena od možnih novih občin, ki naj bi nastale iz velike občine Ljutomer, a jih je takrat državni zbor zavrnil. Sedaj so na željo krajanov ponovno vložili pobudo za nastanek nove občine. Elaborat in nova pobuda temeljita na ugotovitvah in argumentih izpred štirih let. Iz njiju je razvidno, da krajevna skupnost Mala Nedelja s svojimi šestimi vasmi izpolnjuje vse osnovne pogoje za ustanovitev občine, razen števila prebivalcev. Teh je v krajevni skupnosti 1266, vendar predlagatelji opozarjajo na kar nekaj delujočih slovenskih občin s še manj prebivalci.

Politični pamflet Apaškega polja

Na Apaškem polju so si za ustanovitev nove občine prizadevali že pred desetletjem, pa štiri petine ljudi na referendumu ni podprlo predloga. Vložen elaborat o novonastali občini sicer zakonsko izpolnjuje vse pogoje z ustavo in zakonom, tudi tistega, ki ga Mala Nedelja in Bogojine ne, saj bi imela občina Apače nekaj več kot 3000 prebivalcev. V državnem zboru so za mnenje občinskih svetov zaprosili do 2. novembra in v Gornji Radgoni so prvo izredno sejo o ustanovitvi nove občine že imeli. Veliko očitkov je bilo slišati predvsem na račun strankarske obarvanosti elaborata, eden od svetnikov ga je označil za nestrokovnega in neprimernega, češ da gre za politični pamflet. V elaboratu so namreč navedeni tudi podatki, ki ne držijo, predvsem kar se tiče navajanja podjetij, ki bi v novi občini poslovala, saj so nekatera že šla v stečaj, lastniki drugih so že pokojni. Vlagatelji elaborata so poudarjali, da matična občina premalo vlaga v razvoj kraja, da so vedno na repu, a so na občini, kjer so se na sejo dobro pripravili, vse to zanikali. V enem samem popoldnevu so namreč zbrali nekaj več kot 130 podpisov krajanov, ki ne želijo delitve občine. Na zboru krajanov v Lutvercih pa so celo sklenili, da bi vas ob morebitni delitvi občine raje ostala v občini G. Radgona kot v novonastali občini Apače.

V. P., T. K. in M. H.

Anton Casar, Bogojina: »Še najbolje bi bilo, če bi se spet ustanovila nekdanja velika občina M. Sobota. Glede ustanovitve nove občine Bogojina moram reči, da o tem kakšnega uradnega sestanka še nismo imeli, sam pa menim, da bi država morala že leta 2001 upoštevati izide referenduma, da sedaj ne bi bilo takega 'cirkusa'.«

Jožef Horvat, NSi: »Že od [illegible] prenove lokalne samouprave v [illegible]stojni Sloveniji sem vedel za [illegible] željo prebivalcev KS Bogojina [illegible] občini. Ta želja je bila jasno [illegible] tudi na referendumu leta 19[illegible] dam se, da predlagana občina Bogojina ne izpolnjuje zakonsko do[illegible] pogojev (2000 prebivalcev), [illegible] se mi, zaradi spoštovanja [illegible] ljank in državljanov, ni zdelo [illegible] da bi občanom predlagane [illegible] gojina za vse čase zaprli vrata [illegible]nega zbora. Navsezadnje bo o [illegible] Bogojina po mojih informacijah [illegible] tos odločalo tudi evropsko sodišče.«

Anton Kampuš, župan občine G. Radgona: »To, da na Apaško polje nismo vlagali, ne drži. V petletnem obdobju smo izvajali številne investicije, asfaltirali ceste, gradili vodovode, most čez Muro, športnorekreacijski center Sp. Konjišče in kanalizacijo. V letu 2001 smo iz proračuna namenili 453 milijonov tolarjev, leta 202 363 milijonov, leta 2003, ki je bilo za nas prelomno, 41 milijonov, leta 2004 163 milijonov in v letošnjem letu 262 milijonov tolarjev. Iz vloženega elaborata je razvidno, da bo nova občina razpolagala s proračunom, v katerem bo 400 milijonov. Vsi vemo, da je za pokrivanje redne dejavnosti treba nameniti 70 odstotkov denarja iz proračuna in da jih za investicije ostane le 30, kar znaša 120 milijonov. Tako vidimo, da je občina G. Radgona v preteklosti v povprečju na Apaško polje vlagala več kot bi bilo sedaj razpoložljivih sredstev.« Foto: N. J., T. K.

Jože Ficko, SDS: »Predstavniki iniciativnega odbora za ustanovitev občine Bogojina me niso zaprosili, da bi vložil predlog za začetek postopka za ustanovitev občine v državni zbor. Če bi me zaprosili za vložitev predloga, bi prošnjo najverjetneje res zavrnil, pa ne zato, ker se sam ne bi strinjal s pobudo, pač pa zato, ker območje, ki ga zajema pobuda, ne ustreza pogojem glede števila prebivalcev. V poslanski skupini smo se dogovorili, da zaradi načelnosti ne vlagamo predlogov, ki ne ustrezajo pogojem, ki jih določa pred kratkim sprejeti zakon.«

Jožef Špindler, župan občine Ljutomer: »Predlagati ustanovitev občine je ustavna pravica in za Malo Nedeljo je tak predlog na državnem zboru podal Alojz Sok. Na občini bomo predlog s pozitivnim mnenjem dali na občinski svet, ta pa se bo o njem opredeljeval na novembrski seji. Občina bo krajanom zagotovila tudi pogoje za izvedbo referenduma. Z naše strani bomo državni zbor opozorili le, da v tem primeru ni izpolnjen pogoj števila prebivalcev, stvar državnega zbora pa bo, kako bo odločal in koliko bo upošteval zgodovinska dejstva, ki obstajajo.«

Alojz Sok, NSi: »Iniciativna odbora sta me prosila, da Apačam in Mali Nedelji kot demokrat pomagam uresničiti ustavno in zakonsko pravico v zvezi z ustanovitvijo svoje občine. Delitev ne bi prinesla večjih sprememb za matično občino, mogoče nekaj manj denarja v proračun matične, zato pa več v proračun novonastale občine. Kar se tiče predlogov za nove občine, ki imajo več kot 2000 prebivalcev, pričakujem podporo poslancev vladnih strank. Mislim, da je glavni razlog za željo po novi občini občutek zapostavljenosti v zdajšnjih občinah in občutek nemoči.«

Anton Tropenauer, predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev občine Apače: »Strinjam se s krajani, ki pravijo, da so premalo seznanjeni s prikazanimi realnimi podatki o prednostih nove občine. In zelo sem vesel, da je do teh iniciativ prišlo, saj [illegible] da so med njimi tudi mladi. Dejstvo, do sedaj ni bilo izdelanih argumentov, ker enostavno ni bilo časa. Sicer pa bomo sami pripravili zbore občanov pred referendumom, na katerih bomo predstavili argumente za ustanovitev nove občine. In takrat se bodo imeli vsi možnost odločiti.«

prostovoljne prispevke nakazujte na račun:
02496 - 0092393969

Lepo je biti med svojimi, še lepše na svojem.

Z našimi stanovanjskimi krediti vam bo zlahka uspelo, saj jih odlikuje ugodna obrestna mera, polovični stroški odobritve, do 25-letna odplačilna doba za mlajše od 45 let in možnost 100% izplačila v gotovini pri novogradnji, prenovi in rekonstrukciji. Naredite prvi korak in nam pišite na stanovanje@si.bacai.com, da se dogovorimo za srečanje. Ponudba velja do 29. decembra 2005.

Uresničujemo vaše sanje.

Bank Austria Creditanstalt

Bank Austria Creditanstalt d.d. Ljubljana, Šmartinska 140, Ljubljana

Sojenje zaradi afere z Murinimi oblekami

Slavic na videu

Na soboškem sodišču se je zgodila druga obravnava na sojenju proti nekdanjemu nogometašu in izmenovodji v tovarni Mura Antonu Slavicu. Tožilstvo ga bremeni kaznivega dejanja velike tatvine, ker naj bi med letoma 2002 in marcem 2003 iz skladišča tovarne ukradel šest oblek in tri suknjiče.

Tožilna direktorica v programu moških oblačil Tatjana Gaber Horvat je povedala, da je na videoposnetkih, ki so jih uporabljali za nadzor, ugotovili, da zmanjkujejo obleke, videla Slavica, kako preskakuje znotraj tovarne. Enako je izjavil vodja splošnega sektorja Boris Koplak: »Ko so smo slišali govorice o tatvinah, smo namestili videonadzor.« Potem ko je bil Slavic odpuščen, na posnetkih nismo več zaznali prehodov ograj, je še dodal. Policijski preiskovalci so v Slavičevi hiši zasegli obleke, za katere pravi, da jih je kupil v tovarni. Da teh oblek, ki so bile zasežene, ni mogoče kupiti, je pričala Brigita Vučina Fišar. »Gre za t. i. John posle.« To je potrdila tudi Gaber Horvatova.

Zaslišan je bil še kriminalist Srečko Vrbnjak, ki je naredil prvo hišno preiskavo. Slavic trdi, da so mu obleke podtaknili med drugo preiskavo, ki je bila nezakonita, saj naj ne bi bil izdan nalog za preiskavo.

Sojenje se nadaljuje 21. novembra. Do takrat bo sodni senat, ki ga vodi Milan Forštnarič, odločil o dokaznih predlogih. Tožilstvo med drugim želi, da kot priča pred sodiščem nastopi član uprave Milan Mörec, obramba pa, da se priskrbijo podatki inventur v obdobju od leta 2002 do prvih šestih mesecev letos. Kakor je bilo razvidno z včerajšnjega sojenja, je v tovarni moških oblačil zmanjkalo tudi do 200 kosov oblek letno.

Andrej Bedek, foto: Nataša Juhnov

Murska Sobota

Parkirna mesta niso dovolj zavarovana

Kaj na spodnja tri vprašanja odgovarjajo naključni prebivalci Murske Sobote, nas je zanimalo v klicni akciji, ki smo jo opravili v Klicnem centru slepih v novembru. Spraševali smo prebivalce Murske Sobote o njihovem mnenju:

- Ali je urejenost glavnih mestnih ulic dovolj kakovostna, da ustreza velikemu prometu in potrebam stanovalcev in strank?
- Se strinjate z lokacijami in odpiralnim časom gostinskih lokalov v vaši bližini?
- Je občina dovolj poskrbela za zavarovanje parkirnih prostorov stanovalcev?

Na naše vprašanje vas je bilo od skupno poklicanih 1096 pripravljenih odgovoriti 706. Mnenje glede urejenosti glavnih ulic je deljeno oz. nekaj več vas meni, da niso ustrezno urejene. Da sta obratovalni čas in lokacija gostinskih lokalov primerna, vas menita slabi dve tretjini sodelujočih, petina pa se vas s tem ne strinja. Najbolj pa so sodelujoči nezadovoljni s parkirnimi prostori za stanovalce. Kar tri četrtine vas je mnenja, da občina ni dovolj storila za zavarovanje parkirnih prostorov stanovalcev.

Za sodelovanje ste tisti, ki ste želeli prebirati rezultate v svojem časopisu, za nagrado prejeli svoje tri brezplačne številke časopisa Vestnik. Hvaležni vam bomo tudi, če boste operaterju Klicnega centra slepih ob ponovnem klicu, za katerega smo se dogovorili, odgovorili na nekaj kratkih vprašanj o časopisu. Kdor bi želel postati naročnik časopisa, pa naj nas za naročilo pokliče na 04/517 00 00!

Matevž Pintar

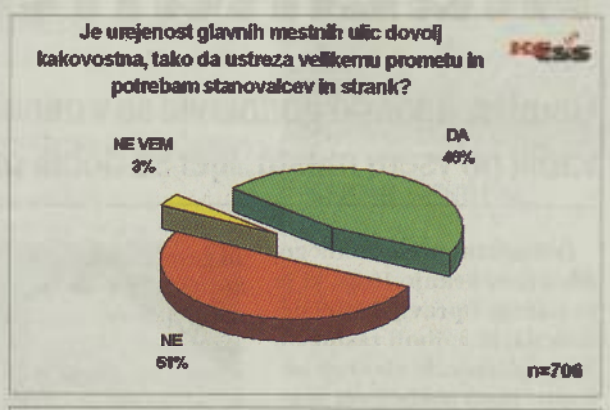

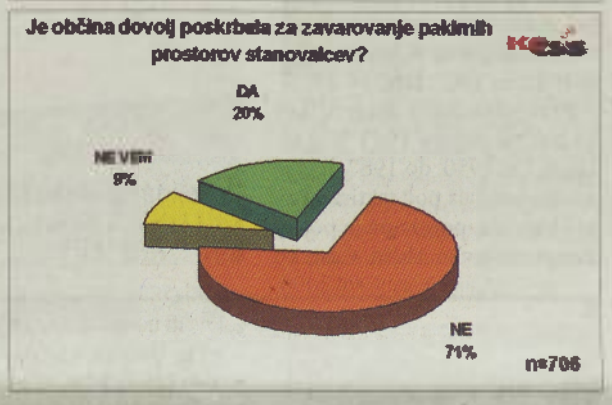

Barometer

Damir Banfi, lastnik Pogrebništva Banfi, odločno zanika, da bi povzročal nered na soboškem pokopališču, hkrati pa poudarja, da so izjave o trgovanju s smrtjo in mrtvimi vsaj neokusne, če že ne kaj drugega.

Štefan Vöröš, direktor marketinga v Termah 3000, se v začetku novembra vrača v Ljubljano, in sicer za direktorja ene od družb Autocommerca.

Stanko Klemen, direktor ljutomerskega Stanovanjsko-komunalnega podjetja, bo po odločitvi prvostopenjskega sodišča, ki pa še ni pravnomočna, moral plačati odškodnino stanovalcem v okolici odlagališča odpadkov.

Franc Pukšič, državni sekretar za Slovence po svetu v odstopu, je zahteval, da ga vlada končno razreši in mu s tem omogoči vrnitev v parlament, kar pa pomeni zmanjšanje »pomurske poslanske kvote« za enega poslanca.

Norma Bale, predsednica radgonskega občinskega odbora za mednarodno sodelovanje, napoveduje, da bo sodelovanje z nemškim Bruchsalom Radgoni odprlo vrata v širšo povezavo evropskih mest.

Mikavna in zanimiva Miškova pot

Prejšnjo mimo soboto je bilo kot nalašč za tradicionalni pohod po Miškovi poti, ki ga organizira Planinsko društvo Lendava, udeležilo pa se ga je blizu 500 ljubiteljev z Slovenije, Hrvaške in Madžarske. Okrog 16 km dolga proga se je začela kje drugje kot pri rojstni hiši pisatelja Miška Kranjca v Veliki Polani, kjer so si lahko pohodniki ogledali tudi njegovo spominsko sobo. Od tam je vodila pot skozi Malo Polano do Copekovega mlina na potoku Črnec (tudi tu so jih počakale članice »podeželske« zadruge Pomelaj s svojimi dobrotami, mlin pa je bil žal zaprt) ter se nadaljevala ob potokih Črnec in Ledava do mesta Lendava, naprej pa po slikovitih Lendavskih goricah do nadmorske višine 328 m (pri stolpu Piramida). Vmes je bil tudi postanek v cerkvi sv. Trojice, kjer so si lahko udeleženci pohoda ogledali mumijo vojščaka Mihaela Hadika, branitelja Lendave. Zidanica Miška Kranjca je žal še vedno v dokaj slabem stanju, prijetno in veselo pa je bilo nekoliko metrov naprej pri Lujzovi kleti, kjer so bile na voljo domače dobrote in v rokah Alojza Pahorja se je oglasila tudi harmonika. - J. Graj

Če razmišljaš ...

Da vas **zima** ne bo vrgla iz **tira**,

ponuja **BHS, hitri servis**, oprijemljive rešitve! Bogato ponudbo **pnevmatik različnih cenovnih razredov**, s katerimi boste lažje zvozili letošnjo zimo. Ker je 15. november vse bliže, nas obiščite v enem izmed servisnih centrov širom Slovenije. Z veseljem vam bomo pomagali!

PNEVMATIKE • REZERVNI DELI • DODATNA OPREMA • HITRI SERVIS

B.H.S. HITRI SERVIS

BARTOG www.bartog.si

Integral Lendava d.d., Industrijska ulica 1, 9220 Lendava; **Vulkanizerstvo Režonja**, Dolga ulica 6, 9226 Moravske Toplice; **TRNJAR Mehanične storitve Franc Šadl s.p.**, Gornji Slaveči 26, 9263 Kuzma; **Avtomaterial d.o.o.**, Prešernova 25, 9240 Ljutomer; **Pnevmatic center Zorman Marjan s.p.**, Lomanoše 6b, 9250 Lomanoše

Bartog d.o.o. Trebnje, Ulica 18, 8210 Trebnje

S palico za pet evrov ujel veliko ščuko

Ribiči od blizu in daleč radi zahajajo k Bukovniškem jezeru, ki je, kot pravijo, pravi raj za ribiče. Znani so bukovniški krapi, a tudi roparic v tej »mlaki« ne manjka. Pred dnevi se je nasmehnila posebna sreča Francu Tormiju, po domače Feriju iz Dobrovnika, ki je na začasnem delu na Nizozemskem. Vsako vrnitev domov izkoristi za svojo strast – ribolov. Po petnajstih minutah boja je Feri privlekel na suho ščuko, težko 7,65 kg in dolgo natanko en meter. Nič posebnega, če trofeje ne bi ujel z navadnim trnkom (enojčkom!) in palico, ki jo je kupil za borih 5 evrov na kitajski tržnici v Rotterdamu. Očitno je bila to dobra investicija. - F. Bo.

Na kratko

Budinci

V občini Šalovci si bodo na področju razvoja turizma v prihodnje prizadevali, da bi v Budincih zgradili oz. uredili ekoturistično vas. Na 20 hektarjih naj bi stalo okoli 20 hiš, kakršne so bile nekoč značilne za Prekmurje.

V njih bi turistom nudili bivanje za daljše obdobje. Poleg tega bi na priložnostni tržnici prodajali kmetijske pridelke in izdelke. Občina dokaj aktivno išče investitorje, ki bi bili pripravljeni vlagati v ureditev ekoturistične vasi. Idejna zasnova je že izdelana, projekt pa je ocenjen na okoli 6 milijonov evrov. J. Ž.

Šalovci

V Šalovcih se pripravljajo na gradnjo poslovnega objekta, v katerem bi bili zdravstvena in zobozdravstvena služba, lekarna, služba za oskrbo na domu, 12 stanovanj, nekaj varovanih stanovanj za starejše občane, ki ne morejo bivati sami na svojem domu, ter poslovni prostori.

Občina bo novemu investitorju podelila koncesijo za opravljanje zdravstvene in zobozdravstvene službe. J. Ž.

Dom godbenikov v Gornji Radgoni

Po skoraj petdesetih letih muzikanti končno »doma«

Gornjeradgonski godbeniki so v minulih desetletjih igrali oziroma vadili po vsem mestu, kjer so dobili primeren prostor za vadbo

»Zahtevamo, da to stavbo porušite, kajti zemljišče je naše,« se je pogajal Hojs s Stanetom Brodnjakom. Tako so uspeli kupiti staro skladišče za 2,4 mio. sit, ki so ga s skupnimi močmi in pomočjo sponzorjev uredili v Dom godbenikov.

Dolgoletni predsednik godbenikov Franjo Hojs, ki je to nalogo opravljal štiri desetletja, je najbolj zaslužen, da so godbeniki ob svoji obletnici in ob občinskem prazniku vendarle dobili urejene prostore. Veliko je pomagal s svojimi organizacijskimi sposobnostmi tudi sedanji predsednik Milan Klemenčič ml., s fizičnim delom pa so pri urejanju sodelovali prav vsi člani KD Pihalni orkester Gornja Radgona.

Od 1950. leta, ko je bila ustanovljena glasbena šola, je bil Franjo Hojs že član godbe. Pa to naj ne bi bila prva godba, kajti pri njem doma se najdejo posnetki radgonskih godbenikov iz 1922. in 1927. leta.

Prave dokumentacije ni, ker so bili vsi papirji 1943. leta sežgani. Od 1950. do 1987. leta je godba delovala pod taktirko Franja Irgoliča, potem pa je postal dirigent Slavko Ahlin. Časi, ko so igrali po gasilskih dvoranah, v kulturnem domu pod odrom in v vseh primernih »luknjah«, so minili. Po obnovi glasbene šole so dobili prostor v njeni dvorani – toda to ni bil primeren prostor.

»Dolgoletna želja nas starih muzikantov je bila, da bi imeli tudi godbeniki svoj prostor,« je povedal Franjo Hojs, ki je kot upokojeni dolgoletni komercialist pri Mercatorju Slogi uspel izvesti nadvse uspešno »poslovno rošado« s praznimi skladiščnimi prostori Mercatorja. Izvedel je, da jih prodajajo – cena je bila 7,5 milijona, vendar so s pogajanji (ko so ugotovili, da objekt ni last Mercatorja, so uspeli znižati ceno) uspeli prido biti zemljišče in se še enkrat s pogajat z Mercatorjem SVS.

Končna cena za prostore je bila 2,4 milijona tolarjev, ki so jih plačali v treh obrokih.

V obnovo objekta se vloži okrog 14 milijonov, pri čemer so jim veliko pomagali občina in kar 58 sponzorjev.

Bernarda B. Peko

Nekdanje skladišče Mercatorja Sloge ob železniški postaji v Gornji Radgoni je postalo novi Dom godbenikov.

Nekdanji in sedanji predsednik KD Pihalni orkester Gornja Radgona Franjo Hojs in Milan Klemenčič v novi dvorani za vajo godbenikov

Pravica do drugačnosti

Pod motom ali geslom Vsak otrok ima pravico do drugačnosti so v Dobrovniku pripravili različne igre za učence nižjih razredov tamkajšnje dvojezične osnovne šole, katerim so se pridružili tudi učenci DOŠ Genterovci in malčki iz dobrovniškega vrtca. Ploščad pred šolo je bila polna otrok pa tudi igrišča v njeni bližini so bila preplavljena z razigranimi obrazi mladih.

Rolanje, badminton, deskanje, mali nogomet, košarka, kegljanje, odbojka ..., vsak je užival v svoji disciplini, potem pa še v drugi, tretji ... Preizkušali so svoje znanje in sposobnosti v različnih igrah in pri tem odlagali odvečno energijo. Še posebno glasno in veselo pa je bilo v telovadnici, kjer so najmlajši iz sosednjega vrtca ob igri, petju in plesu poskrbeli za enkratno razpoloženje. - Besedilo in foto: Franc Bobovec

Sanacija vrtine v Gančanih

Te dni so bili krajani Gančan navdušeni, ko so prišli k eni od vrtin delavci Nafte Geoterm iz Lendave in začeli z delom. Kot smo zvedeli, gre za vrtino iz leta 1968, ko so vrtalci Nafte Lendava v globini 2.100 metrov sicer našli nafto, vendar ni prišlo do izkoriščanja. Doslej je bila vrtina imenovana Filovci-1. Delavci pri sanaciji uporabljajo 40-tonsko nemško napravo nituro. Vrtino bodo »zapečatili« na dveh mestih, in sicer pri globini 1.100 metrov in 300 metrov nad površjem. Gre za zahtevna dela, ob sanaciji pa iz vrtine večkrat »bruhne« mlačna voda. Ko bodo delavci Nafte Geoterm iz Lendave odšli, se bo zemlja zravnala in lastnik bo lahko začel spomladi z nemotenim delom na svoji njivi. - J. Ž.

Vaški bobnar Jožef Ošlaj z Ivanec je bil dvajset let »mali ritar«

Med ljudi z živo besedo

Čeprav je čas vaških bobnarjev minil, Jožef Ošlaj z Ivanec občasno še vedno vzame v roke svoj »meh« in občanom na pristen domači način sporoči najnovejše novice

Ondan smo ga po naključju srečali na terenu. V sproščenem pogovoru nam je povedal, da je postal vaški bobnar leta 1975, ko je to »vaško čast« podedoval od nekdanjega »malega ritarja« Jožefa Kravca.

Po vasi Ivanci je imel 13 postaj oziroma mest, kjer je vaščane obveščal s pomočjo bobna. Kljub temu tudi danes še rad vzame v roke boben, gre po vasi od postaje do postaje in obvešča krajane o pomembnih dogodkih v kraju in občini Moravske Toplice. Kajti društva ga »porabijo« za informiranje ljudi z živo, domačo besedo. Tako je letos Jožef svoj 100-letni boben kar nekajkrat vzel v roke in se odpravil po vasi. Spominja se lepih in manj lepih časov, hudih in mrzlih zim, dežja, vetra, snega ..., ko je moral hoditi po vasi Ivanci. Tu in tam so ga napadli psi.

Boben je narejen iz pasje kože, pri delu pa uporablja tudi dve jesenovi palici, s katerima zna »zaigrati« značilno melodijo.

Poleg bobnanja, to delo je opravljal predvsem ob koncu tedna, je obdeloval manjšo kmetijo, ob žetvi pa je bil tudi »mašinist« na Ivancih in Bogojini. V začetku so mlatilnico vlekle krave, pozneje si je za pogon kupil elektromotor, nazadnje pa je mlatilnico poganjal traktor. Spominja se, da je večkrat prenočil kar pri mlatilnici, kajti z delom so končali pozno v noč, znova pa so začeli mlatiti zgodaj zjutraj.

Besedilo in foto: Jože Žerdin

Iz jesenskih pridelkov se da veliko narediti

V naših krajih lahko vidimo te dni tudi zanimive slike oz. kipe, ki so jih ljudje narediti kar iz jesenskih pridelkov. Naš posnetek je nastal pri domačiji Budja v Vučji Gomili. Zanimivo, mar ne? - J. Ž.

Na kratko

Velika Polana

Tudi v občini Velika Polana so se odločili, da bodo poverili opravljanje pogrebne dejavnosti izbranemu koncesionarju. Izbrali so samostojno podjetnico Marijo Ferenčak iz Trnja, ki je predložila najugodnejšo ponudbo v razpisnem postopku. J. G.

Odranci

Občina Odranci je pred kratkim končno uspela prodati stanovanji v njeni lasti v stanovanjskem bloku v Odrancih. Za vsako stanovanje so iztržili po 4.110.000,00 tolarjev. J. G.

Vučja Gomila, tako ne

Še poleti smo poročali o blagoslovitvi obnovljene kapelice v Vučji Gomili, tokrat pa moramo na žalost opozoriti na negativno stvar, na katero so nas opozorili tudi že nekateri ogorčeni vaščani. Več mesecev je bil zabojnik na pokopališču prepoln smeti in odpadkov. Slednjih je bilo toliko, da so ležale že tudi na tleh okrog zabojnika. Pri tem pa je bila vsa stvar enostavno rešljiva. Lokalno komunalno podjetje bi takoj prišlo po smeti, le če bi dobilo naročilo. Na to pa je očitno nekdo od odgovornih v vaškem odboru za nekaj časa pozabil. To napako so pred tedni sicer popravili, ampak sedaj je scena že spet podobna kot prej. Bolje bo, da to čim prej spet uredijo, saj stoji zabojnik ob cesti, po kateri se vozi veliko kolesarjev in avtomobilistov, in takšen prizor vasi prav gotovo ni v ponos. Da ne govorimo o tem, da se bliža 1. november, dan spomina na mrtve, in lahko se samo vprašamo, kaj si bodo mislili svojci pokojnikov, če bodo naleteli na takšen prizor. No, mogoče je danes že drugače. To bi si še najbolj želeli tako mi kot velika večina vaščanov Vučje Gomile. - T. K.

Na kratko

Beltinci

Predstavniki Društva starodobnikov, ljubiteljev starih koles Dimek Beltinci in društvo Biciklin Koprivnica so pred nedavnim v Koprivnici podpisali listno o sodelovanju in pobratenju med društvoma. To častno nalogo so opravili predsednik beltinskega društva Avgust Farkaš, predsednik društva Biciklin Koprivnica Krešimir Mulvaj, župan Občine Beltinci Milan Kerman in župan Občine Koprivnica Zvonimir Mršič (kot priče). Kolesarskega druženja v Koprivnici, v okviru prireditve Dnevi gibanja, pa se je sicer udeležilo tudi 40 članov beltinskega društva. Dogovorili so se, da se bodo kolesarji iz Koprivnice prihodnje leto udeležili društvenega relija, ki bo ob koncu maja prihodnje leto v Beltincih. J. Ž.

Brez koles

Članice in člani kolesarske sekcije Društva upokojencev Murska Sobota so se pred kratkim zbrali pri dolgoletni članici Heleni Senčur (stoji v progasti bluzi). Skupaj so praznovali njen 70. rojstni dan. Oglasila se je glasba, pesem ... Za vse je bilo to lepo doživetje. - R. R.

»Zbirali« drobtinice

Ob svetovnem dnevu hrane, 16. oktobru je Območno združenje RK Gornja Radgona organiziralo na Trgu svobode v Gornji Radgoni in v centru Apač humanitarno akcijo, imenovano Drobtinice. Ob tem je bilo zbranih 159.000 SIT, od tega je 56.000 tolarjev prispevala Silva Vračko, predsednica Območnega združenje RK Gornja Radgona.

Z zbranimi sredstvi bodo radgonski »rdečekrižarji« pomagali socialno ogroženim otrokom z območja upravne enote Gornja Radgona, in sicer bodo vsa zbrana sredstva namenili za zdravo in redno prehrano šoloobveznim otrokom. Začetek akcije Drobtinica izhaja iz Finske, v Sloveniji pa se izvaja od leta 2001 dalje. Območno združenje RK Gornja Radgona jo je prvič izvedlo lani. - F. Kl., foto: O. B.

Katastrofa, ki čaka, da se zgodi

[illegible], tako velike kot [illegible]ne, tako državne kot regionalne, se v Prekmurju več [illegible] problem, čeprav [illegible] intenzivno re[illegible]

[illegible] tako žalostno [illegible] (ne, ne, ne, nevamo!) [illegible] smo naleteli v [illegible] Senčica v Obdrevju [illegible] Ta [illegible] je katastrofa, [illegible] čaka, da se [illegible]di. - S. K.

Mladi iskalci (II. del)

Preteklo je deset minut. Sebastijan in Niko sta bila na šolskem igrišču. Pozdravili so se in se odpravili iskat čarobni gozd, kjer bi lahko dobili zaklad, ki bi jih rešil vseh denarnih težav. Sebastijan jih je vodil po temnem gozdu in kar naenkrat so prišli do reke, čez katero niso mogli. Pojavil se je majhen duh pred njimi. Vsi so prestrašili, duh pa jim je povedal: »To je vstop v čarobni gozd, prek katere boste lahko prišli samo na en način. Vsak naj umije svoj obraz z vodo te reke in reke ne bo več. Vstopili boste lahko v čarobni gozd.« Ko je duh izgovoril te besede je izginil. Katja: »Poskusimo.« Niko: »Fuj, te vode naj pijem ...« Sebastijan: »Zate gre.« Vsi so se sklonili in si umili obraze z vodo iz reke. Reka se je izbrisala, prav tako kot je rekel duh. Prijatelji so stopili naprej in iskali naprej. Hodili so dolgo časa in vsi so bili že utrujeni. Natalija: »Utrujena sem. Ustavimo se in zaspimo, jutri bomo nadaljevali pot.« Legli so in zaspali. Noč je hitro minila. Ko so se zbudili so bile njihove prtljage prazne. V njih več ni bilo oblek, ne noža, ne hrane, ne vžigalnika ... nič, prav nič. Niko: »Nekdo nas je okradel, kaj bomo zdaj? Pojdimo nazaj! Tu je strašno! Še ubili nas bodo!« Sebastijan: »Nikomur ne bo nič hudega. Zaradi kraje ne bomo odnehali. Nadaljujmo pot in kaj kmalu bomo doma.« Vsi so vedeli, da ima Sebastijan prav. Ubogali so ga in nadaljevali so pot. Začeli so hoditi in prišli so do čudnega drevesa. Bilo je vso prerezano in zelo debelo. Obstali so pred njim. Naenkrat je drevo premaknilo svoje veje in začelo je govoriti: »Jaz sem drevo želja, vsakemu od vas bom izpolnil eno željo ampak šele takrat, ko boste izkazali svoj pogum in boste našli zaklad, ki ga čarobni gozd skriva v sebi že na milijone let.« Natalija: »Kam moramo iti? Povej nam.« Drevo: »Pojdite naravnost, kot ste šli doslej.« Odpravili so se naprej. Spet so hodili kar nekaj časa. Prišli so do hiše. Potrkali so. Ker ni bilo odgovora, so vstopili. Zagledali so ogromno mizo, polno najboljših jedi. Približali so se mizi in začeli so jesti. Katja: »Mmm ... slastno je!« Niko: »Takih jedi nisem jedel še nikoli.« Vsi so se najedli, nato pa so sedli na kavč, ki je bil poleg mize. Prikazala se je čarovnica. Rekla jim je: »Če želite dobiti zaklad čarobnega gozda, mi boste morali narediti uslugo. Teden dni mi boste kuhali, čistili, pometali in pospravljali po hiši. Če boste delo opravili dobro, vam bom povedala, kam morate iti, da dobite zaklad čarobnega gozda. Ste za?« Sebastijan: »Ja, smo. Vsi smo za.«

(Se nadaljuje)

Edina temá, ki obstaja, je neznanje

Prvi razred OŠ Mala Nedelja obiskuje tudi slepa učenka Mihaela, zato je pedagoginja Nina Graj v tednu otroka organizirala srečanje s predstavniki Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota. Predsednik društva je Anton Tonček Kos, tajnica pa Marjeta Grabar.

V šolski telovadnici smo se zbrali vsi učenci šole in učitelji ter s člani društva preživeli dve prijetni uri. Tibor Kuronja nam je prikazal, kako se slepe osebe izobražujejo s pomočjo računalniške tehnologije. Izvedeli smo veliko novega in videli različne pripomočke, ki jih uporabljajo slepi in slabovidni ljudje v vsakdanjem življenju. Nadvse zanimiv se nam je zdel program na računalniku, ki ima Braillove vrstice in zapisano besedo spreminja v govor.

Predsedniku društva Antonu Tončku Kosu smo zastavili nekaj vprašanj, na katera nam je vljudno odgovoril.

– Koliko časa že obstaja društvo, kako deluje in koliko članov ima in kako se povezujete s slepimi?

»V Murski Soboti društvo zelo uspešno deluje že 52 let. Financira ga 26 občin Pomurja, denar dobivamo tudi od Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije (FIHO) ter od države. Imamo 25 programov, za katere dobivamo sredstva. Članov je 209. Povezujemo se preko projektov, srečanj in različnih prireditev.«

– Zakaj ste se odločili za ustanovitev društva?

»Ustanovitev je bila nujna, ker so člani tako bolj zainteresirani in lažje uveljavljajo svoje pravice. Lahko se družijo, lažje pridejo do tehničnih pripomočkov, se seznanijo z napredkom na tem področju in z vsem, kar potrebujejo v vsakdanjem življenju.«

– Kakšne so naloge društva?

»Vse člane obveščamo o spremembah, pripravljamo sredstva za izobraževanje (predvsem mladih) ter skrbimo za rekreacijo in šport. Tu moram povedati, da smo zelo aktivni na območju Slovenije in zunaj nje. Družimo se na različnih področjih: kulturnem, dramskem, pisateljskem. Pri nas je zelo pestro.«

– Kdo se je spomnil slogana Edina tema, ki obstoja, je neznanje?

»To je rekel Shakespeare in to drži.«

– Kakšni so projekti društva?

»Naši projekti so zelo pomembni za vse vrste slepote in za vsa življenjska obdobja. Tako imamo npr. krojenje, kuhanje, oblačenje, računalniško opismenjevanje, dajemo sosedsko pomoč.«

– Gospod Kos, kako vi doživljate slepoto?

»Jaz sem športnik, že 40 let se ukvarjam z judom in imam črni pas. Bil sem tudi predsednik zveze judoistov Jugoslavije. Zaradi slepote mi nič ne manjka, sem pač tako navajen. Živim z ženo Jožico in otrokoma Zoranom in Renato, imam ogromno prijateljev, tu pri vas, v Murski Soboti in po svetu.«

– Kdaj ste oslepeli in ali vas je to oviralo v življenju?

Leta 1980. Ne, ni me oviralo, ker sem s pomočjo prijateljev, s pomočjo športa, dela in ustvarjanja ta dogodek dobro prestal. Ponosen sem na vse tiste, ko so v mojem življenju pripomogli, da je ta zadeva tako uspešna.«

– Kako se sporazumevate z ljudmi, ki vas ne poznajo, npr. v mestu?

»Imam spremstvo, če pa ga nimam in ljudje vidijo, da potrebujem pomoč, pristopijo k meni in jaz pomoč sprejmem ali pa se jim zanjo zahvalim, če je ne potrebujem. Lahko rečem: Moje oko je moje veliko uho.«

Učenke novinarskega krožka OŠ Mala Nedelja: Jasmina Heric, Natalija Nedeljko, Branka Rožman, Milena Vurušič.

Videl, narisal

Pred kratkim je bil prvič na letališču na Dunaju Patrik Graj, ki obiskuje 5. razred devetletke OŠ Prežihovega Voranca na Srednji Bistrici. Tako je prvič videl tudi veliko letalo od blizu, ko se je vrnil domov, pa ga je po spominu takole narisal. - J. G.

Vsi drugačni, vsi enakopravni

Dolgčas mi je in opazujem ljudi v svoji okolici. Hkrati smo vsi enaki in tudi drugačni. Sama mislim, da vem, kaj pomeni, da smo enakopravni in drugačni. Enakopravni pomeni, da smo vsi enaki po pravicah, dolžnostih in odgovornostih, drugačni pa, da nismo vsi enake starosti, višine, spola ... Zaradi teh razlik zavračamo nekatere ljudi, kot so berači, črnci, Romi, reveži idr., ker torej niso enaki kot mi. Nimajo oblek, denarja, hrane, lepega doma ali nekoga, ki bi jih imel rad. Ponekod imajo ženske za manjvredne, nepomembne, nerazvite ..., zato jim ne priznavajo osnovnih pravic, ampak jih zapostavljajo.

Zavračamo tudi ljudi, ker nam nimajo nič dati, ampak to ni prav. Tudi ti ljudje so dobrega srca, tudi oni so enaki kot mi, zato jih spoštujmo!

Marija Gjerek, 4. a, OŠ F. Prešerna Črenšovci

joze.graj@p-inf.si

Beograd: Radost Evrope 2005

Na začetku lanskega šolskega leta smo zvedeli, da je naša šola izbrana kot predstavnica na vsakoletni prireditvi Radost Evrope, ki je v Beogradu. Ko so učitelji naredili izbor štirinajstih učencev za nastop na tej prireditvi, smo začeli z rednimi pripravami in vajami. Morali smo pripraviti dvajsetminutni in štiriminutni program. Pri krajšem programu (tudi s kostumi) nam je priskočila na pomoč Plesna šola Urška.

30. september je hitro prišel in krenili smo na pot z avtobusom. Na cilju so nas pričakali učenci OŠ Vuka Karadžića Surčin. Morali smo vzeti kos kruha, ga pomočiti v sol in nato pojesti. Ob prihodu v učilnico, kjer je bil pripravljen sprejem za nas, so nas učenci sprejeli z bučnim aplavzom.

Med prireditvijo smo dobili tudi svoje nove prijatelje, pri katerih smo bivali, se z njimi družili in si skupaj ogledovali zanimivosti Beograda.

Peti dan smo se že zgodaj zjutraj odpravili v tamkajšnjo največjo operno hišo Boška Buhe.

Tam smo se predstavili z obema programoma. Po nastopu smo dobili obilo pohval, kot da smo bili zelo dobri, energični ... Zvečer so se fantje dobili in odigrali nogometno tekmo proti svojim prijateljem iz Surčina. Slovenija je zmagala. Nastopil je predzadnji dan. Bil je najnapornejši. Na vrsti je bila gala prireditev v centru Sava. Z našim nastopom smo navdušili prav vse ljudi, ki so nas gledali. Mi pa smo ob prihodu domov našemu šoferju avtobusa podelili diplomo najboljšega šoferja in svoje starše pozdravili s pesmijo Slovenija.

Bivanje v Beogradu oziroma Surčinu je bilo za vse enkratno doživetje, ki ga ne bomo nikoli pozabili.

Marija Sarjaš, 8. a/9, F. Prešerna Črenšovci

Teden otroka v našem vrtcu

V vrtcu Krtek Bakovci se zavedamo, kako odgovorno in pomembno vlogo imamo zaposleni pri delu z otroki. Da bi bilo našim malčkom še udobneje in prijetneje, smo jim ob tednu otroka pripravili pester program dejavnosti. Ob iskanju skritega zaklada, pikniku, likovnih delavnicah in pravljičnem dopoldnevu s knjižničarko Metko se je našemu vabilu z veseljem odzvala tudi prekmurska pevka Dica. S svojim glasom in neizmernim čutom do otrok nam je vsem skupaj polepšala in popestrila glasbeno dopoldne. Na koncu ję podarila našemu vrtcu še svoj CD in obljubila, da še pride med nas, če jo bomo povabili. Iskreno smo ji hvaležni, saj smo ugotovili, da tudi naši domači pevci dobro pojejo in z velikim veseljem zabavajo nas in najmlajše.

Zdenka Barber, Vrtec Krtek Bakovci

Zanimivo, pestro ...

Na naši šoli smo v tednu otroka izvajali različne dejavnosti, ki so bile namenjene otrokom. Z učenci prve triade smo opravili tehniški, naravoslovni, športni in kulturni dan.

V ponedeljek smo izdelovali izdelke iz naravnih materialov, gradili gradove, mostove in vozila iz lego kock. V teh dneh nas je obiskala in nam zapela pevka Romana Kranjčan, nas navdušila in spravila v dobro voljo tudi naše starše. Z nami so se preselili v svet družabnih iger in sami postali otroci. Pogovarjali smo se o sadju in zelenjavi, ju razvrščali po barvah, oblikovali mavrični krožnik, naredili smo sadno nabodala in jih z velikim užitkom pojedli. Petkov dopoldan smo namenili navihanki Pik Nogavički, spletli smo si kitke, odšili pisane nogavice in se spremenili v našo junakinjo.

Učenci OŠ Prežihovega Voranca Sred. Bistrica

VESTNIK

Predstavitev projekta izgradnje novega nogometnega stadiona v Lendavi

Obeta se zares sodoben objekt

Skupna kapaciteta tribun znaša 2.015 sedežev in 200 stojišč – Ocenjena končna vrednost investicije je 370 milijonov tolarjev

Na ponedeljkovi tiskovni konferenci so župan občine Lendava, investitor gradnje novega nogometnega stadiona podjetje Fraktal Consulting, d. o. o., iz Velenja, izvajalec gradbenih del podjetje Stavbar-Gradnje, d. o. o., iz Maribora in predstavnik Nogometne zveze Nafta predstavili potek gradnje novega nogometnega stadiona v Lendavi.

Gradbena dela na nogometnem stadionu so na vrhuncu

Na stari lokaciji, kjer so dotrajani objekt podrli, se je začela gradnja novega mestnega stadiona, ki bo na treh tribunah obiskovalcem ponudil skupno 2.015 sedežev in okrog 200 stojišč. Pogodbena vrednost projekta je ocenjena na 370 milijonov tolarjev. Predvideni rok za dokončanje izgradnje stadiona je v mesecu juniju 2006. Tehnične lastnosti novega objekta bodo ustrezale vsem pogojem za igranje v 1. nogometni ligi. Občina Lendava je s prodajo občinskih zemljišč zagotovila potrebna sredstva za odkup dokončanega objekta, ki se bo prenesel v upravljanje NK Nafta Lendava.

Investitor projekta, podjetje Fraktal Consulting, d. o. o., iz Velenja je spomladi letos pripravil idejno zasnovo novega nogometnega stadiona. S pridobitvijo gradbenega dovoljenja se je bližal pričetek gradnje stadiona. V ta namen je investitor izbral mariborsko gradbeno podjetje Stavbar-Gradnje, d. o. o., ki je v začetku oktobra začelo z intenzivnimi gradbenimi deli na obstoječi lokaciji. V izvajanje gradbenih del je mariborsko podjetje vključilo veliko lokalnih gradbenih izvajalcev.

Spomladi bodo tekme že v Lendavi

Celoten projekt predvideva izgradnjo tribun v treh etažah z vso spremljajočo infrastrukturo, ki vključuje med drugim garderobo za igralce in sodnike, sobo za prvo pomoč, doping sobo, garderobe s sanitarijami, sobo za novinarske konference in druge prostore. Skupna kapaciteta glavne tribune bo 1126 sedežev. Na severovzhodni strani igrišča bo zgrajena tribuna z 889 sedeži in stojišči za 200 oseb. Objekt bo imel 2015 sedežev na obeh tribunah in približno 200 stojišč. V projektu so tudi ureditev stojišč okoli stadiona, dovoznih poti, parkirišč, zaščitne ograje in splošna ureditev okolice novega stadiona. Parkirišča za obiskovalce tekem pa bodo urejena za tribuno.

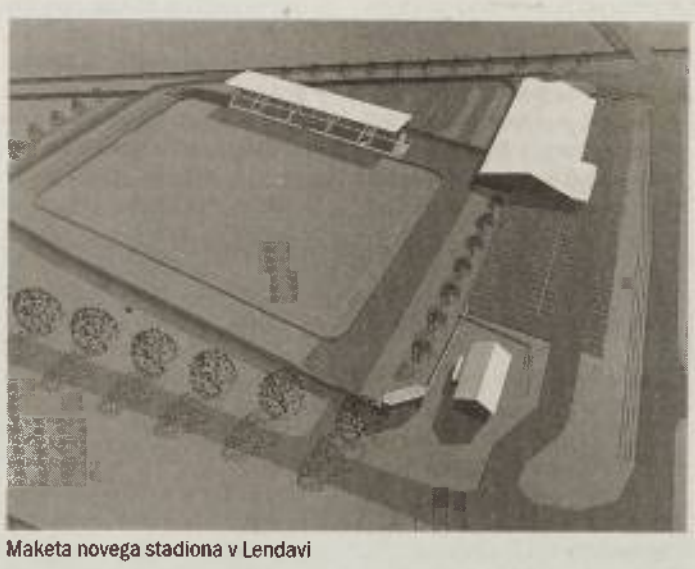

Maketa novega stadiona v Lendavi

Investitor projekta, podjetje Fraktal Consulting, d. o. o., predvideva dokončanje gradnje novega nogometnega stadiona prihodnje leto v marcu. Projekt izgradnje je ocenjen na skupno vrednost 370 milijonov tolarjev. Občina Lendava je s prodajo občinskih zemljišč v proračunu za leto 2005 zagotovila potrebna sredstva za reinvestiranje in odkup dokončanega objekta, po sklepu občinskega sveta se zato ta sredstva prenesejo v proračun za leto 2006. Občina Lendava je v ta namen ustanovila tudi posebno komisijo z nalogo, da preveri funkcionalnost objekta glede na lokalne potrebe, ekonomiko in tržno vrednost.

Milan Jerše

Z Denisom Pešehonovom o badmintonu

Težko je živeti in delati v »senci«

Badminton ima v Lendavi spoštovanja vredno tradicijo in tudi uspehe, ki BK Mladost Lendava uvršča med vodilne slovenske klube. V svetu belih žogic pa so številne težave, ne le v Lendavi, saj gre za »drugorazredni« šport, šport v senci, ki v slovenskem prostoru životari, čemur so primerni tudi rezultati. Zadnje svetovno prvenstvo v Los Angelesu je le potrdilo, da se slovenski igralci in igralke ne morejo kosati z najboljšimi in vmešati prste na velikih tekmovanjih, kot je SP. Tam sta bila tudi dva udeleženca iz Lendave, in sicer Denis Pešehonov v vlogi selektorja slovenske reprezentance in Miha Horvat, najboljši igralec BK Mladost, ki je nastopil v dvojicah.

Pešehonov, Ukrajinec s slovenskim potnim listom, star 29 let, je v Lendavi od leta 1998. Prišel je kot igralec in trener. Danes je trener, a po potrebi tudi zaigra. Sicer pa je od leta 2001, ko je dobil slovensko državljanstvo, slovenski reprezentant, tudi državni prvak, s klubskim kolegom Miho Horvatom pa je zasedel 17. mesto na svetovnem prvenstvu v dvojicah. Od leta 2004 je na stolčku selektorja slovenske članske reprezentance, hkrati pa tudi trener BK Mladost Lendava.

Zrcalna slika slovenskega badmintona!?

»Ne moremo primerjati majhne Slovenije, vzemimo primer, z eno Kitajsko. Na Kitajskem pride po sto otrok in zanje prosijo, ali jih vzamejo; pri nas pa smo veseli, če sploh kdo pride. Vodilne države v tem športu pristopajo k delu načrtno, prav študiozno. Badminton je tam učni predmet v šoli. Naše mlade kategorije badmintonistov sodijo v sredino evropskega badmintona, kar potrjuje tudi uspeh v mladinski konkurenci, kjer smo prvič prišli na ekipno EP v finalno skupino. Manjše države gradijo uspehe na posameznikih, kamor spada tudi Slovenija. Lahko naštejem na prste ene roke klube pri nas, kjer se sistematično dela z mladimi. V članski kategoriji so to BK Olimpija, BK Mladost, BK Ljubljana, nekoliko na slabše pa gre v BK TOM Mirna.«

Dalj časa ste že v slovenskem badmintonu. Ocena takoj po osamosvojitvi in danes?

»Po moji oceni vidnih premikov ni, vsaj kar zadeva rezultate, ki so primerljivi na mednarodnem prizorišču. Kakšni posamezni uspehi po zaslugi nekega igralca ali igralke se pojavljajo, toda bistvenih premikov na bolje ni. Zadnjih deset let gledamo v glavnem znane obraze, novih pa je zares malo. Brez podpore staršev je težko »izklesati« pravega igralca. Klubi životarijo, sredstev za badminton pa ni, le za osnovne potrebe. Bil sem v kampu na Kitajskem. Pripeljali so sto otrok, ki so že imeli določeno predznanje in so bili na opazovanju. Izbrali so deset prizadevnih po pravilu, da kondicijo lahko izboljšajo in jih naučijo tehniko, tisto v glavi pa težko spreminjajo. In selekcija je bila izvršena. To lahko delaš tam, kjer je odziv velik, krog kandidatov pa širok. Zato bo verjetno eden od njih nekoč svetovni prvak!«

Nedavno ste bili kot selektor udeleženec svetovnega prvenstva v Los Angelesu. Vaši vtisi?

»Svetovni vrh v badmintonu se je občutno oddaljil od nas in bili smo udeleženci, bolj ali manj opazovalci dogajanj. Za naše igralke in igralce je bil to velik dogodek, morda pa tudi kakšna izkušnja več. V taki družbi se veseliš vsake zmage, a veliko stvari se mora »poklopiti«, da do nje prideš. Z dvema besedama: premočna konkurenca. Imeli smo osem predstavnikov, ki so se uvrstili na SP po strogih kriterijih. Med njimi je bil tudi Miha Horvat iz Lendave, ki je nastopil v dvojicah, a brez uspeha.«

Trenutno stanje in cilji BK Mladost?

»Prihaja plejada obetavnih igralcev kot produkt sistematičnega in dobrega dela v minulem obdobju. To so Iztok Utroša, Rok Činč, Simon Kezele, Nika Koncut in Iva Lukač, pri članih pa je praznina, saj imamo le Miho Horvata. V takšni situaciji moram zaigrati tudi jaz. Badminton ima v Lendavi tradicijo in tudi zadnjo sezono smo končali z uspehi in prvaki v različnih starostnih kategorijah, razen pri U-15. V ligi smo bili ekipno tretji, zadnja leta pa, kot veste, večno drugi.«

Težave?

»Zadnji dve leti je vse več težav pri treningih in koriščenju dvorane. Upamo lahko le, da bo bolje. Sicer pa v nobenem športu ni lahko, še posebno ne tistim, ki se ukvarjajo nekako s športi v »senci«, kar badminton v slovenskem prostoru, kljub atraktivnosti, prav gotovo je.«

Franc Bobovec, foto: F. B.

Novinarska konferenca kluba malega nogometa Martinišče – Codex

Uspešen prodor v drugo državno ligo

Člani kluba malega nogometa Martinišče – Codex iz Murske Sobote so predstavili dejavnost kluba, ki mu je v novi sezoni uspelo prodreti iz medobčinske lige v 2. državno ligo vzhod. Kot je navedel sekretar kluba **Renato Rajh**, so v tekmovalni sezoni 2004/2005 po triletnem tekmovanju v medobčinski ligi zasedli prvo mesto, s čimer so pridobili pravico nastopanja v višjem kakovostnem razredu. Vedeti je treba, da je KMN Martinišče – Codex iz Murske Sobote edini klub v Prekmurju ki aktivno deluje in mu je uspelo prodreti v drugo državno ligo, zato so vsi člani kluba zelo ponosni na ta uspeh, ki jim odpira mnogo razna tekmovanja.

Stabilne drugoligaške vode med elito

Lazer pa začetki delovanja tega segajo v leto 1984, ko je bil registriran kot KMN Inex. Leta 1998 je začel tekmovati pod nazivom Martinišče, letos pa je postal KMN Martinišče – Codex in uspešno so se začeli nizati. Vsekakor brez podpore glavnega sponzorja, podjetja Codex iz Murske Sobote, nastopanja v 2. državni ligi ne bi mogli privoščiti. **Matej Šinko**, ki je vrsto let nastopal kot njihov igralec, si zdaj kot predstavnik podjetja Codex po svojih močeh prizadeva, da bi klub čimbolj finančno podprl. Poudaril je, da je osnovni cilj kluba obstanek v tej ligi, postati stabilna drugoligaška ekipa in se čez nekaj časa potegovati za uvrstitev v elitno skupino slovenskega malega nogometa.

(z leve): Ivo Bohar, Igor Škaper in Matej ŠinkO. Foto: M. J.

V zadnjem času postaja mali nogomet tudi v Sloveniji vedno bolj popularen, kar se kaže tudi pri vedno večji podpori Nogometne zveze Slovenije, zato postaja delo v klubih vedno bolj strokovno in profesionalno. Tega se nadvse dobro zaveda tudi **trener Igor Škaper**, brat nekdanjega znanega nogometaša Štefana Škaperja. Kot edina malonogometna drugoligaška ekipa z levega brega reke Mure je uspela pridobiti najkvalitetnejše igralce iz občinske lige in širše, njihova povprečna starost pa je med 23 in 25 let. Več kot 90 odstotkov igralcev je iz Murske Sobote oziroma njenega predela Martinišča, po katerem ima klub svoj naziv.

Igralski kader KMN Martinišče – Codex: Boštjan Bačič, Andrej Bertalanič, Ivan Bohar (kapetan ekipe), Samo Gomboc, Kristijan Hajdič, Simon Korpič, Andrej Kuhar, Boštjan Merica, Tomaž Murgelj, Vito Rošker, Matej Rožman, Mitja Šinko in Boštjan Zemljič, trener pa je Igor Škaper. Predsednik kluba je Viktor Bertalanič, lastnik gostišča Javor.

Mali nogomet se igra v 1. in 2. državni ligi po mednarodnih pravilih FIFE. To pomeni, da ekipo sestavljajo 4 igralci in vratar. Nogometaši KMN Martinišče – Codex igrajo vse domače tekme, ki trajajo 2 krat 20 minut, ob sobotah ob 20. uri v telovadnici OŠ III v Murski Soboti, kjer tudi trenirajo. V prihodnosti si želijo, kot navaja tudi **kapetan moštva Ivo Bohar**, postati stabilen drugoligaški klub, seveda pa razmišljajo tudi o možnosti nastopa v prvi državni ligi.

Milan Jerše

Kdo bo najboljši pomurski športnik leta 2005?

Športno uredništvo Vestnika vsakoletno pripravi ob koncu vsakega koledarskega leta slovesno razglasitev najboljših pomurskih športnikov, športnic in ekip. Tako bo tudi letos. Zato vas, spoštovane bralke, spoštovani bralci, prosimo, da sodelujete v anketi za izbor športnikov in športnih kolektivov, ki so v letu 2005 posebej izkazali na svojem področju.

V pomoč vam ponujamo imenik vseh najuspešnejših tekmovalk in tekmovalcev ter predlogov moštvenih športov, ki so s svojimi uspehi zaznamovali letošnje leto. Razvrstite jih po vrstnem redu od prvega do tretjega mesta. Točkovanje: 1. mesto 5 točk, 2. mesto 3, 3. mesto 1.

Predlogi za športnika Pomurja:

strelec **Robi Markoja**, kolesar **Simon Špilak**, odbojkar **Grega Horvat**, nogometaš **Marjan Dominko**, hokejist **Robi Mesarič**, rokoborec **Jure Kuhar**, judoist **Boris Rudaš**, kasač **Marko Slavič**, šahist **Tomislav Gruškovnjak**, pikadist **Andrej Gorjak**, kickboksar **Tomo Kološa**, motociklist **Alan Malnar**.

Predlogi za športnico Pomurja:

kegljačica **Marika Kardinar**, strelka **Jasmina Maček**, atletinja **Simona Gomboc**, golfistka **Vanja Bransberger**, karateistka **Nika Marinič**, atletinja **Tina Jureš**, nogometašica **Anica Korpič**, atletinja **Sonja Roman**, rolarka **Tina Kuplen**, atletinja **Jožica Šiftar**, šahistka **Lea Števanec**, judoistka **Sendi Lešnjak**.

Predlogi za najboljšo pomursko ekipo:

Hokejski klub Pliva Lipovci, Nogometni klub Nafta Lendava, Namiznoteniški klub LM-KO Lendava, Odbojkarski klub Pomurje Galex Mir, Kegljaški klub Radenska, Ženski nogometni klub Pomurje Davidov hram Filovci, Košarkarski klub Radenska Creativ Sobota, Atletski klub Pomurje – PDU, Namiznoteniški klub Kema Puconci, Rokoborski klub Sobota, Badmintonski klub Mladost Lendava, Kasaški klub Ljutomer, Ribiška družina Gornja Radgona, SD Janka Jurkoviča Sv. Jurij ob Ščavnici, SD Kolomana Flisarja Tišina.

Vaše odgovore – trije izžrebanci bodo dobili praktične nagrade – pričakujemo najkasneje do 18. novembra 2005. Izpolnjeno anketo lahko pošljete na naslov: Milan Jerše, Podjetje za informiranje, Ulice arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, ali po elektronski pošti: *milan.jerse@p-inf.si*.

Že vnaprej hvala za sodelovanje!

Milan Jerše

Glasovnica za športnika Pomurja 2005

Moški
1. mesto _____
2. mesto _____
2. mesto _____

Ženske
1. mesto _____
2. mesto _____
2. mesto _____

Ekipe
1. mesto _____
2. mesto _____
2. mesto _____

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

PDU

Namizni tenis

Unger junak dvoboja

Začelo se je tekmovanje v inter pokalu, kjer letos nastopa 49 ekip iz 11 držav, iz Slovenije le Kema Puconci in Sobota. Pucončani so v 1. krogu doma gostili izredno močnega madžarskega prvoligaša AC Szeged, ki se nahaja na 6. mestu njihove prve lige. V svojih vrstah imajo odličnega nekdanjega madžarskega reprezentanta in pred časom enega najboljših evropskih igralcev, 44-letnega Kristona, ki je že v prvi partiji presenetil slovenskega reprezentanta Horvata.

Gostje so tako nepričakovano povedli z 2 : 0, nakar je Unger rezultat zmanjšal in po izenačenju z igro dvojic je Horvat rešil izgubljeni dvoboj z Dudasom, s čimer so Pucončani prvič povedli s 3 : 2. Potem je na sceno spet stopil Unger, ki je v odlični partiji premagal Kristona in tako Pucončanom priboril uvrstitev v drugi krog.

Kema Puconci – AC Szeged 4 : 2 (Horvat – Kriston 2 : 3, Stojanovič – Dudas 0 : 3, Unger – Bohacs 3 : 1, Unger/Horvat – Dudas/Lukas 3 : 1, Horvat – Dudas 3 : 2, Unger – Kriston 3 : 0). Tudi Sobočani so se uvrstili v 2. krog tega tekmovanja, ker jim je nemška ekipa Winnweiler, ki bi jo morali gostiti, dvoboj predala. **M. U.**

Atletika

Zmagi Martinčeve in Fujsa

V Mariboru je bil 40. kros občinskih reprezentanc Slovenije, na katerem je sodelovalo 600 atletov in atletinj iz 35 slovenskih občin. Reprezentanca Mestne občine Murska Sobota je zasedla 6. mesto.

Rezultati **pionirke letnik 1993:** 1. Urška Martinec, 12. Katja Vrdjuka; **pionirji:** 8. Ervin Železen; **ekipno:** 3. pionirke, 16. pionirji; **pionirke 1992:** 24. Katja Gomboc; **pionirji:** 11. Andrej Fujs; **ekipno:** 9. pionirke, 3. pionirji; **pionirke 1991:** 43. Nuša Kuhar; **pionirji:** 31. Tomi Temlin; **ekipno:** 16. pionirke, 14. pionirji; **pionirke 1990:** 16. Alenka Horvat; **pionirji:** 1. Matej Fujs, 10. Alen Nemec; **ekipno:** 8. pionirke, 2. pionirji; **ml. mladinke:** 20. Janja Bradač; **ml. mladinci:** 2. Davor Gregorinčič; **ekipno:** 9. ml. mladinke, 4. ml. mladinci; **star. mladinke:** 14. Valentina Jerič, **star. mladinci:** 3. David Horvat, 11. Tomaž Dšuban; **ekipno:** 7. star. mladinke, 2. star. mladinci; **člani:** 11. Endre Gönter, 15. Štefan Fujs; **ekipno:** 6. **M. J.**

Rokomet

Pričakovana poraza

Arcont Radgona je odpotoval na gostovanje k vodilni ekipi Radeč brez prvega strelca Žorka, ki je zbolel noč pred tekmo. To je na druge igralce očitno slabo vplivalo, saj so srečanje začeli povsem zmedeno in domačini so povedli z 9 : 1, s čimer je bila tekma praktično odločena. Ob odmoru je bilo sedem zadetkov prednosti v korist domačinov. Ti so do konca tekme razliko podvojili – končni rezultat je bil 41 : 27 – in dokazali, da si zaslužijo prvo mesto na lestvici. Strelci za Arcont: Petraš 7, L. Klun 5, Đukič, Krajnc in Žinkovič po 4, N. Klun 3. V naslednjem krogu so Radgončani prosti. Vrstni red: Radeče in Črnomelj, po 8, Maribor Branik, 6, Šmartno 99, 4, Aleš Praznik in Arcont, po 2, Drava, 0.

Rokometašice Millenniuma od Sv. Jurija pa so v 6. krogu 1. slovenske B-lige v Radencih četrtič izgubile. Tokrat so bile boljše rokometašice Velenja s 36 : 20 (17: 14). Strelke: Rajh, 5, Šijanec in Sever, po 4, Ajlec, 3, Kuzma in Neubauer, po 2. V 7. krogu bodo gostovale v Naklem. **N. K., T. G.**

Strelstvo

Odličen start SD Janka Jurkoviča in Somogya

V Ljubljani je bil 1. turnir 1. lige z zračno puško. Ekipno je zmagalo SD Janka Jurkoviča od Sv. Jurija ob Ščavnici s 1752 krogi ((Hreščak 577, Kocbek 590, Lampl 585) pred Olimpijo (LJ), 1751, in SD Štefana Kovača Turnišče, 1745, četrto je bilo SD Mesto Ljutomer, 1740, 6. SD Jezero Dobrovnik, 1735, 7. SD Kolomana Flisarja Tišina, 1734. Posamezno: 1. Peter Somogyi (Dobrovnik), 592 krogov, 2. Željko Moičevič (Grosuplje), 591, 3. Gorazd Kocbek (J. Jurkovič), 590, 4. Rajko Robnik, 590, 5. Miroslav Turk (oba Ljutomer), 589, 6. Robi Markoja (Turnišče), 589, 8. Maja Dular (Pomurka), 587.

Izidi 1. turnirja 2. lige sever ekipno: 1. SD Radgona, 1720, 2. Ruše, 1718, 3. D. Poženel Rečica, 1714, 4. SD Kolomana Flisarja Tišina, 1714. Posamezno: 1. Tina Grabnar (Hotinja vas), 586, 2. Nenad Nemec (Črenšovci), 585. 3. Valter Pajič (Tišina), 581.

1. turnir 1. lige z zračno pištolo: 1. Rečica, 1691, 2. COAL Petišovci, 1687, 3. Kidričevo, 1686; posamezno: 1. Simonič (Juršinci), 575, 2. Aleksander Ciglarič (COAL), 574, 3. Kržan (Brežice), 570. 1. turnir 2. lige z zračno pištolo ekipno: 3. SD Štefana Kovača Turnišče, 1635; posamezno: 4. Dominik Vnuk, 554, 6. Štefan Balaško (oba Turnišče), 552. **Milan Jerše**

Šah

Za Sobočane ni ovir

Po 5. kolih 1. članske lige vodi ŠD Radenska – Pomgrad s 26,5 točke, tretja pa je Rokada Lendava (15). Sobočani so premagali Rokado, Fužinarja in Sevnico s 5 : 1, Krško II s 6 : 0 in Kovinarja s 5,5 : 0,5. Tudi v 2. ligi vzhod so prvi Sobočani s prednostjo 3,5 točke. **M. J.**

Namizni tenis

Popoln izkupiček Pomurcev

Tretji krog v 1. SNTL za člane je prinesel popoln izkupiček pomurskih prvoligaških ekip. Najpomembnejša je bila zmaga Sobočanov na vročem terenu v Velenju, ki je po spodrsljaju doma s Križami skoraj nihče ni pričakoval. Končno so vsi trije Sobočani zaigrali dobro in že na začetku presenetili domačine, ko so povedli s 3 : 0, pri čemer je Koščak premagal njihovega prvega igralca Slatinška. Ropoša in Kocuvan pa sta potem uspešno nadaljevala do končne zmage. V naslednjem krogu gostujejo pri Edigsu.

Pucončani so gostili novinca v ligi Edigs in jim brez posebnega naprezanja prepustili le en set, kar zgovorno kaže na razliko v kvaliteti. Tudi Lendavčani so na gostovanju na Ptuju oddali le en set, čeprav so igrali brez Ignjatoviča. V naslednjem krogu igrajo Pucončani doma s Ptujem, Lendavčani pa z Melaminom.

Tempo – **Sobota** 3 : 6 (Bojanič – Kocuvan 0 : 3, Slatinšek – Koščak 2 : 3, Nišavič – Ropoša 0 : 3, Slatinšek – Kocuvan 3 : 1, Bojanič – Ropoša 0 : 3, Nišavič – Koščak 3 : 2, Slatinšek/Bojanič – Kocuvan/Koščak 1 : 3, Slatinšek – Ropoša 3 : 1, Nišavič – Kocuvan 1 : 3); **Kema Puconci** – Edigs 6 : 0 (Stojanovič – Avbelj 3 : 0, Horvat – Vida 3 : 1, Unger – Orešnik 3 : 0, Horvat – Avbelj 3 : 0, Stojanovič – Drljača 3 : 0, Unger – Vida 3 : 0); Ptuj – **LM-KO Lendava** 0 : 6 (Janžekovič – Lasan 0 : 3, Piljak – Šurbek 0 : 3, Ovčar – Plohl 0 : 3, Piljak – Lasan 1 : 3, Janžekovič – Plohl 0 : 3, Ovčar – Šurbek 0 : 3).

Pomurske drugoligaške ekipe so na gostovanju od šestih dvobojev zmagale trikrat, enkrat igrale neodločeno in dvakrat izgubile. Olimpija – **Sobota II** 2 : 6 (Roudi 3, Fridrih 2, Roudi/Fridrih); Ilirija – **Kema II** 6 : 2 (Škraban, Škraban/Gorčan); Vesna – **Krov. Rakuša** 3 : 6 (Puhan 3, Solar 2, Solar/Puhan); Ilirija – **Sobota II** 6 : 2 (Fridrih, Roudi/Fridrih); Olimpija – **Kema II** 1 : 6 (Škraban 2, Gorčan 2, Gider, Škraban/Gorčan); Vegrad II – **Krov. Rakuša** 5 : 5 (Solar 2, Puhan 2, Solar/Puhan).

Sobota in Kema na DP

Na kvalifikacijskem turnirju za ekipno DP za mladince na Jesenicah so Sobočani (Roudi, Fridrih, Žibrat, Maček) premagali Edigs, Ptuj, Jesenice in Rakek, vse s 4 : 0, in se uvrstili na državno prvenstvo. Pucončani (Škraban, Horvat, Pelcar, Železen) so na turnirju v Zalogu premagali Maribor, Škofjo Loko in Slovan, vse s 4 : 1, ter izgubili z Vesno (0 : 4) in se prav tako uvrstili na DP. Ljutomerčanke so na Ravnah izgubile s Fužinarjem in Tempom z 1 : 4 ter z Muto z 0 : 4 in se niso uvrstile na DP. **M. U.**

Hokej

Pliva ima zdravilo za nasprotnike

Vse se vrti okrog Mesariča (temnejši dres). Foto: J. Z.

V 6. krogu državne lige je Pliva v Lipovcih kar z 12 : 1 (8 : 0) premagala predanovski Triglav. Strelci: R. Mesarič, 3, B. Stanko, U. Stanko, S. Forjan in D. Koren, po 2, D. Mesarič; Škrilec. M. Toplice so s 6 : 1 (0 : 0) premagale Pomurje. Strelci: Anglež Howland in Ciz, po 2, Benko, Fras; Banko. Vrstni red: Pliva, 16, M. Toplice, 13, Pomurje, 6, Triglav, 0.

V 5. krogu inter lige za člane je v Lipovcih Pliva s 3 : 1 (2 : 1) ugnala M. Toplice. Strelci: D. Mesarič, S. Forjan, S. Bojnec; D. Ciz. Vrstni red: Rosco, 9, Pliva, 8, M. Toplice, 0.

V ženski konkurenci so igralke M. Toplic v Bratislavi z 2 : 1 (0 : 0) premagale Zlate Moravce (T. Sambt 2), z 0 : 10 (0 : 6) pa izgubile z Račo. Hokejistke Triglava Predanovec so z istimi nasprotnicami izgubile z 0 : 6 in 0 : 21.

Še DP za kadete, A-skupina: Pliva – Triglav 1 : 2, Pliva – M. Toplice 0 : 8, v B-skupini pa Predanovci – Tešanovci 0 : 2 in Triglav – OŠ Puconci 3 : 3. **T. G.**

Kegljanje

Kegljači Radenske pri vrhu

V 4. krogu 1. slovenske A-lige za moške je moštvo Radenske doma s 6 : 2 (3393 : 3286) premagalo Konjice. Zmagali so J. Horvat (558), Emeršič (570), Harc (572) in Kovačič (587).

Radenska je trenutno tretja s 6 točkami, kolikor jih imata tudi Sinet in Ljubljana Slovan na prvih dveh mestih. V naslednjem krogu bodo gostovali pri mariborskem Konstruktorju (3).

Kegljačice Radenske pa so v 4. krogu 1. slovenske B-lige s 3 : 5 (3023 : 3033) izgubile z Izolo.

Zmagale so: Divjak (573), Murišič (472) in Kaučič (511).

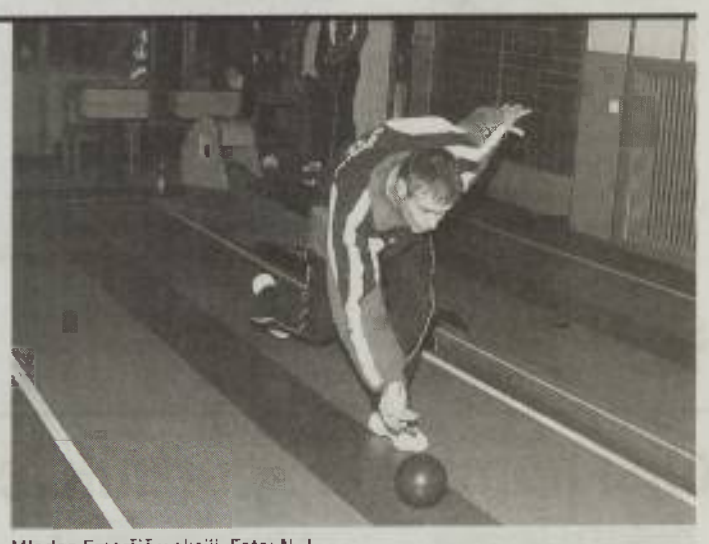

Mladen Emeršič v akciji. Foto: N. J.

V 4. krogu 3. slovenske lige vzhod za moške pa je Radenska II doživela visok poraz 1 : 7 (2875:2927) proti Lokomotivi. Edino zmago je dosegel Pohovnikar (518). Tudi kegljači in kegljačice lendavske Nafte so se domov vrnili praznih rok. V 4. krogu 2. slovenske lige vzhod za moške je Šoštanj s 7 : 1 (3209 : 2960) ugnal Lendavčane, za katere je edino zmago dosegel Šimon (513). Igralke Nafte pa so z 2 : 6 (2806 : 2960) klonile proti Fužinarju. Zmagali sta Varga (505) in Ščap (498). **Milan Jerše**

Atletika

Sonja Roman zmagala v Ljubljani

Na 10. ljubljanskem maratonu je med 5300 tekači iz 23 držav v teku na 10 km zasedla prvo mesto Sonja Roman s Hodoša, na enaki razdalji je bila 29. Olga Flisar Holcman (AS Triglav Predanovci). V moški konkurenci je v teku na 10 km Matej Fujs zasedel 11., Endre Gönter (oba AK Pomurje) pa 14. mesto.

V teku na 21 km je bil najboljši pomurski tekač Matjaž Sodja (21.), na 42 km, kar je veljalo tudi za DP, je bila Lojzka Bratuša (TS Radenska) 32. Nastopilo je kar 48 tekačev TS Radenska. **T. G.**

Hokej na ledu

Najvišja zmaga Sobočanov

V soboto je bilo odigrano 4. kolo mariborske hokejske lige. Srečali sta se ekipi Ledenih strel in novinec v ligi, ekipa Zabci iz Karlovca. Sobočani so dosegli visoko zmago z 10 : 0. Strelci: Kučan, 3, Petric in Grabič po 2, Škedelj, Rojnik in Skale. Že naslednjo soboto čaka ekipo Ledenih strel precej močnejši nasprotnik, in sicer ekipa Transport Rojko. **Z. Z.**

Odbojka

Sobočani srečnejši

5. krog 1. DOL za moške: Olimpija – Pomurje Galex Mi[illegible] 2 : 3 (22, 18, -20, -23, [illegible]), Prevent Gradnje IGM – Krka 3 : [illegible], Fužinar Metal Ravne – Mari[illegible]ol Prvačina 1 : 3, Calcit Kamnik – Salonit Anhovo 2 : 3.

Soboški odbojkarji so bili na tekmi v Ljubljani na robu poraza, saj so že izgubljali z 0 : 2 v nizih. Nato pa je prišlo do preobrata. V tretjem nizu se je razigral Bogdan Marič, ki je z dvema točkama v napadu in tremi odličnimi servisi pokazal bel za vodstvo Sobočanov, ki ga niso več izpustili iz rok. V napetem četrtem nizu je Grega Horvat z dvema blokoma soli[illegible] ekipi prinesel odločilno prednost, ki so jo potrdili še v [illegible]dnjem nizu.

Pomurje Galex Mi[illegible] [illegible]novič, G. Horvat, Flisar, Panič, B. Marič, Kovačec, Ceh, Novak, [illegible]vić, P. Horvat, B. Grut, ki Marič, A. Grut. V naslednjem krogu igrajo Sobočani doma – Calcitom iz Kamnika. Vodi Prevent (14) pred Pomurjem (10).

3. DOL vzhod (moški): Vulcanus – Ljutomer 1 : 3 (-22, -19, 22, -23), Beltinci – Turbina 3 : 0 (22, 23, 21); 3. DOL vzhod (ženske): Puconci – Radenci 3 : 1 (-24, 14, 2[illegible], 18), Zreče – Murska Sobota 0 : [illegible]

Milan Jerše

Karate

Tri državne prvakinje

V Kopru je bilo državno prvenstvo za kadete in mladince v katah in športnih borbah. Nastopilo je 116 tekmovalcev iz 36 klubov. Izmed mladih Pomurcev so prvaki postali kadetinje Damjana Hajdinjak (nad 57 kg) iz karate kluba Rože Murska Sobota, Martina Gorenc (do 51 kg) in Ines Šader (do [illegible] kg), obe iz karate kluba Radenci, druga je bila Ana Frangež iz Radenec, tretji pa soboški mladinci Luka Peros, Goran Trajbarič in Robert Žeks. **M. J.**

Golbal

Četrti na EP

Slovenska reprezentanca v [illegible]finalu, igri z zvenečo žogo za [illegible]epe in slabovidne, se je na EP v belgijskem Overpeltu uvrstila v polfinale. V četrtfinalu so Slovenci, ki so se uvrstili v zaključni del tekmovanja s 4. mestom v [illegible]eutekmovalni skupini 1, premagali najboljšo ekipo iz druge [illegible], Litvo, s 6 : 5. Z zmago in uvrstitvijo med najboljše štiri so si Slovenci že zagotovili tudi [illegible] na SP naslednje leto. V polfinalu so Slovenci s 4 : 5 izgubili proti Španiji. V tekmi za [illegible] so morali priznati premoč Švedski (7 : 3). Zlato so osvojili Danci po finalni zmagi z 8 : 3 proti Španiji.

Slovenija s Pomurci, ki je v Belgiji nastopila v postavi Ivan [illegible]er, Boštjan Vogrinčič, Matej Ledinek, Gorazd Dolanc, [illegible] Pirc in Zlatko Mihajlo[illegible] trener pa je bil Zoran Kos, je v predtekmovanju premagala Belgijo s 6 : 5, Češko z 10 : 2, [illegible] z 9 : 4, izgubila pa s Španijo in Dansko z 1 : 2 ter igrala neodločeno 2 : 2 z Madžarsko.

M. J.

Rokoborba

Zelo uspešni pomurski rokobroci

Rokoborsko društvo Sobota je v soboto v športni dvorani OŠ I organiziralo mednarodni turnir v rokoborbi grško-rimskega sloga za dečke in kadete. Turnirja se je udeležilo 63 tekmovalcev iz Avstrije, Hrvaške in Slovenije.

Rezultati Pomurcev – ml. dečki (do 26 kg): 3. Žak Sovec (MS); dečki (do 26 kg): 2. Danijel Kočar (MS); do 29 kg: 2. Alen Gerendaj (MS); do 32 kg: 2. Jure Koudila (MS), 4. Marsel Kolar (Ljutomer); do 35 kg: 2. Sandi Klar (MS), 4. Leo Fartek (MS); do 38 kg: 1. Rok Pregrad (Ljutomer); do 41 kg: 1. Uroš Hlebec (Ljutomer), 2. Mitja Sečko (MS), 3. Simon Kocbek (Križevci pri Ljutomeru); do 45 kg: 1. Aljoša Lipovec (Križevci pri Ljutomeru), 3. Tilen Matjašec (MS); kadeti do 54 kg: 2. Mitja Fajs (MS); do 58 kg: 3. Andrej Fajs (MS); do 63 kg: 1. Dominik Vogrinec (MS); do 69 kg: 4. Martin Plemenič (Ljutomer); do 76 kg: 1. David Ivanič (MS); do 85 kg: 1. Niko Horvat (Ljutomer), 3. Filip Bartus (MS).

Milan Jerše, foto: J. Z.

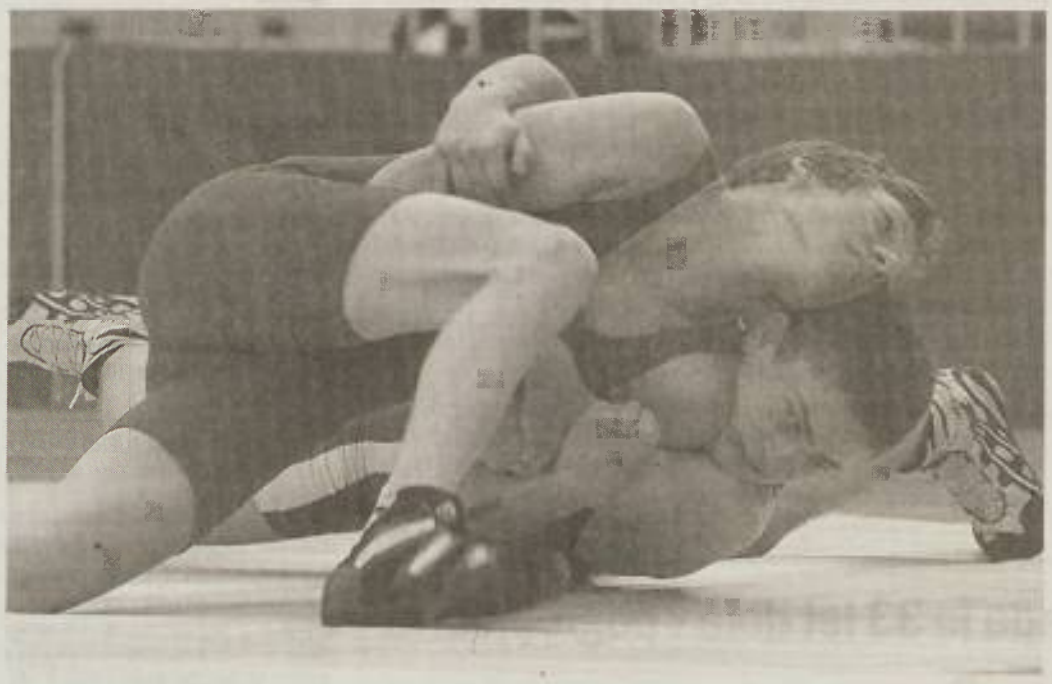

Košarka

Tretji zaporedni poraz

V 3. krogu 1. B SKL so košarkarji Radenske Creativa Sobote že tretjič izgubili. Tokrat jih je v Trbovljah premagal Rudar z 88 : 76 (20 : 16, 14 : 24, 29 : 14, 25 : 22). Za Sobočane so zadeli: Karlo, 18, Vorošin Šuran, po 13, Bratkovič, 9, Dominko, Želj in Pok, po 6, Novak, 5. Na lestvici vodi Nova Gorica (6), Radenska Creativ Sobota (3) pa je na dnu.

V 1. tekmi 2. kroga pokala Spar je člansko moštvo Radenske Creativa Sobote s tesnim izidom 85 : 87 izgubilo v gosteh s KK Hopsi Polzela. Strelci za Sobočane: Karlo, 31, Dominko, 23, Vorošin, 18, Bratkovič, 5, Novak in Želj, po 3, Puran, 2.

3. krog 1. slovenske mladinske lige: Parklji Bežigrad – Radenska Creativ 88 : 63. Najboljši strelci: T. in M. Kukel, po 12, Lopert in Juteršnik, po 8.

V 2. krogu prvega dela v 1. SKL vzhod so kadeti Radenske Creativa Sobote s 77 : 89 klonili v Rogaški Slatini. Koše so dosegli: Kukel, 36, Makovec, 14, Domjan, 13, Lovrenčec, 9, Kolbl, 3, Kerčmar, 2. M. J.

Judo

Lendavčani najboljši v Ljutomeru

Izidi 3. kola 2. slovenske lige v Ljutomeru: KBV Lendava – JK Ljutomer 4 : 3. Za Lendavčane so zmagali Rudaš, Lešnjak, Jerebic in Šlebič; KBV Lendava – JK Impol II 3 : 4. Zmagali so Ozmec, Rudaš in Lešnjak; Ljutomer – Impol II 2 : 5.

Na odprtem prvenstvu Ljutomera za dečke in deklice je sodelovalo 144 judoistov iz 15 klubov. Ekipno je slavila Murska Sobota (62 točk) pred Ljutomerom (61), Impolom in KBV Lendavo (44). Posamezno pa so bili med pomurskimi predstavniki najboljši: **ml. deklice**: Tina Barber (do 27 kg, MS), Sara Šernek (do 31 kg, KBV Lendava), Čeh (do 35 kg, Ljutomer), Tompa (do 39 kg, Lendava), Ivanjšič (do 49 kg), Potočnik (nad 55 kg, oba Ljutomer); **ml. dečki**: Samo Šarčevič (do 26 kg), Filip Tratnjek (do 29 kg, oba MS), Ivanjšič (do 33 kg, Ljutomer), Adrian Gomboc (do 37 kg), Damir Miholič (do 45 kg, oba MS), Bolkovič (do 50 kg, Ljutomer); **st. dečki**: Tim Kovačič (do 38 kg, MS), Alen Šernek (do 56 kg, KBV Lendava). KBV Lendava je bil ekipno tretji.

Člani JK Lendava pa so se udeležili tekmovanja za pokal Zagreba, na katerem je sodelovalo 479 tekmovalcev iz 49 klubov iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Madžarske, BiH ter Srbije in Črne gore. Zmagala je kadetinja Sanja Delladio (do 52 kg), Andrej Pohajda, Jan Kočila, Vanja in Sanja Delladio so zasedli druga mesta, tretje pa Tadeja Hozjan in Vanja Delladio.

N. Š., M. J., F. B.

Ženski nogomet

Prekmurke ne popuščajo

Krog 1. SNL za ženske: Slovenj Gradec – Pomurje Davidov hram 0 : 5 (0 : 1), Krka – Senožeti - VODE 6 : 0 (3 : 0), Kamen Jerič Velesovo – Slovan Ljubljana 1 : 3 (1 : 2).

Prekmurke so brez večjih težav zmagale v gosteh, v polno pa so zadele dvakrat Zver, [illegible] Žunkovič in Milkovič.

Tekme 8. kroga: Pomurje Davidov hram – Kamen Jerič (nedelja ob 14. uri), Senožeti - VODE – Slovenj Gradec, Slovan – Krka.

V soboto pa je v Filovcih v tekmi 6. kroga državnega prvenstva za kadetinje ekipa Pomurje Davidov hram z 2 : 1 premagala Ljudski vrt s Ptuja. Zadeli sta Staša Titan in Monika Jankovič. Vrstni red: Krka, 16, Pomurje, 15, Ljudski vrt, 11. V Novem mestu pa je bil 3. turnir za dekleta do 12 let. Ekipa Pomurje TUŠ je v 6. krogu premagala Slovenj Gradec z 1 : 0 (Alen Škaper), v 7. krogu pa Ig iz Ljubljane s 5 : 1 (Manja Rogan, Alin Škaper 2).

Lestvica: 1. Livar, 21, 2. Pomurje TUŠ, 18, 3. Slovenj Gradec 15

[illegible]	7	6	1	0	35 : 4	19
[illegible]	7	5	2	0	25 : 2	17
[illegible]	7	3	1	3	13 : 16	10
[illegible]	7	1	2	4	4 : 16	5
[illegible]	7	1	2	4	7 : 25	5
[illegible]	7	1	0	6	4 : 25	3

Milan Jerše

Nogomet

Poraz v Ajdovščini

Mestni stadion Primorja, 400 gledalcev, sodnik Robert Šegula (Dornava), strelca: 1 : 0 Zatkovič (55), 2 : 0 Ostojič (58).

Primorje: Rutar, Ostojič, Krstič, Zatkovič, Vidič, Kreft, Arnaut, Mlakar (Kalin), Černe, Jankovič ((Đuzdanovič), Škerjanc (Žeželj).

Nafta: Luk, Dominko, Kožul, Bukovec, Zemljič (Suljič), Benko (Gerenčer), Zore, Sklepič (Matjašec), Ristič, Vogrinčič, Bunc.

Že uvodne minute srečanja so dale vedeti, da bosta ekipi igrali odprt nogomet. Prvi so zagrozili gostitelji preko Jankoviča, ki pa je na srečo Naftarjev zadel le okvir vrat. Pri gostih je v prvem delu najnevarnejši napadalec Bunc, čigar strel iz stoodstotne priložnosti je končal le v stranskem delu mreže. V drugem delu so gostitelji v pičlih treh minutah odločili srečanje. Prvi je zadel Zatkovič. Po predložku Krefta je bil pred vrati Nafte najvišji in je z natančnim strelom premagal Luka. Na drugi zadetek ni bilo treba dolgo čakati, saj je čez dve minuti Jankovič na robu kazenskega prostora kratko podal do Zatkoviča, ki je močno streljal proti vratom Nafte. Žoga je med potjo zadela Ostojiča in spremenila smer. Gostje so poskušali doseči vsaj zadetek, zato so igrali celo s tremi napadalci, vendar brez uspeha.

Marjan Dominko, kapetan Nafte: »V drugem polčasu so bile dovolj tri minute, da smo izgubili tekmo. Za priložnostmi ne moremo žalovati, kajti če ne daš gola, gre tekma naprej. Moram pa povedati, da nas že dolgo nihče ni tako nadigral kot tokrat ekipa Primorja.«

Franc Horvat M.

13. krog : Primorje – **Nafta** 2 : 0 (0 : 0), Anet Koper – Rudar 2 : 1 (1 : 1), Maribor PL – Bela krajina 1 : 1 (1 : 0), Domžale – Drava 1 : 0 (0 : 0), CMC Publikum – Hit Gorica 2 : 1 (0 : 0).

Domžale	13	8	5	0	33 : 6	29
Gorica	13	7	3	3	22 : 12	24
Nafta	13	8	0	5	19 : 11	24
Primorje	13	7	1	5	22 : 15	22
Maribor	13	6	4	3	17 : 12	22
Publikum	13	5	2	6	15 : 21	17
Koper	13	4	3	6	17 : 20	15
B. Krajina	13	3	4	6	13 : 24	13
Drava	13	3	3	7	10 : 20	12
Rudar	13	1	1	11	7 : 34	4

Pari 15. kroga: **Nafta** – Bela krajina (sobota ob 15.00 v Beltincih), Primorje – Hit Gorica, Anet Koper – Drava, Maribor PL – Rudar, CMC Publikum – Domžale.

3. SNL vzhod

Gneča na vrhu

11. krog: **Veržej** – Paloma 0 : 5, Malečnik – Beltinci 4 : 0. Pohorje – Zavrč 1 : 1, Ormož – Tišina 1 : 1, Črenšovci – Mura 05 1 : 1, Kovinar Štore – Železničar 2 : 1, Stojnci – Šmarje pri Jelšah 4 : 1.

Debakl Veržeja

Igrišče v Veržeju, 100 gledalcev, sodnik Vesenjak (Ptuj), strelci: 0 : 1 Stojanov (6), 0 : 2 Viher (34), 0 : 3 Velički (48), 0 : 4 Stojanov (52), 0 : 5 Kranjc (87).

Veržej: R. Hanžekovič, Fras, A. Hanžekovič, Potrč, Rihtarič, Zavec, Kaučič, Puhar, Hodnik, Ilješ, Sunčič (Vidmar, 64).

Rumeni kartoni: R. Hanžekovič, Potrč, A. Hanžekovič, Hodnik; Unger, Velički, Podhostnik.

Odločeno že v prvem polčasu

Igrišče v Športnem parku Mestna graba Ormož, 200 gledalcev, sodnik Partljič (MB), strelca: 1 : 0 Zadravec (4, 11 m), 1 : 1 Poredoš (29).

Tišina: Gergorič, Bagola (Hozjan, 73), Pucko (Cotter, 79), Šnurer, Serdt, Dravec, Kuzma, Verban, Poredoš (Faršang, 58), Varga, Kous.

Rdeča kartona: Novak (53); Varga (3); rumeni kartoni: Novak, Horvat; Gergorič, Kous, Šnurer, Dravec.

Bleda predstava

Igrišče v Črenšovcih, 900 gledalcev, sodnik Klinc (Hajdoše), strelca: 0 : 1 Šnajder (13), 1 : 1 Kulčar (55).

Črenšovci: Pečelin, Lazar (G. Horvat, 75), Kulčar, Maučec, Virag, M. Balažic (Kolarič, 80), Lackovič, Kavaš (Hozjan, 46), T. Horvat, Halas, J. Balažic.

Mura 05: Kamnik, Balažic, Kerčmar, Pojbič (Koren, 46), Smolkovič, Ivanič (Gjergjek, 46), Š. Horvat, Prettner, Lebar, Zlatar (Janža, 67), Šnajder.

Rumeni kartoni: Lackovič, Hozjan; Š. Horvat.

Klonili v finišu

Igrišče v Malečniku, 50 gledalcev, sodnik Patarič (Izola), strelci: 1 : 0 Najvirt (7), 2 : 0 Dvoršak (64), Čuček (90), 4 : 0 Dvoršak (92).

Beltinci: Malačič, Duh, Balažic, B. Antolin, M. Horvat, Forjan (Tkalec, 71), S. Antolin, C. Antolin, Virag (Breznik, 11), Kavaš, Gruškovnjak.

Rumeni kartoni: Stančič, Mladenovič, Dvoršak, Stamenkovič; B. Antolin.

Paloma	11	7	2	2	23 : 10	23
Kovinar	11	6	4	1	21 : 5	22
Mura 05	11	6	3	2	21 : 5	21
Zavrč	11	6	2	3	20 : 10	20
Stojnci	11	6	2	3	21 : 15	20
Črenšovci	11	6	1	4	13 : 12	19
Železničar	11	5	2	4	20 : 20	17
Pohorje	11	4	4	3	12 : 12	16
Šmarje	11	3	4	4	8 : 15	13
Malečnik	11	3	2	6	15 : 18	11
Veržej	11	3	2	6	12 : 20	11
Tišina	11	2	2	7	13 : 20	8
Ormož	11	1	5	5	10 : 19	8
Beltinci	11	1	1	9	8 : 36	4

Pari 12. kroga: Veržej – Stojnci, Šmarje pri Jelšah – Kovinar, Železničar – Črenšovci, Mura 05 – Ormož, Tišina – Pohorje, Zavrč – Malečnik, Paloma – Beltinci.

Milan Jerše

Zlatarja (v ospredju) so v Črenšovcih dobro čuvali. Foto: J. Z.

Mali nogomet

Točka le Biotermam

Tretji krog **2. slovenske lige vzhod**: Bioterme Mala Nedelja – Hrastnik 5 : 5, Cerkvenjak G. Anton – Napoli Intelsat Pernica 1 : 5, Mak Benedikt – Marinci Veščica 6 : 5, Martinišče Codex – Živex Loka 2 : 8, Slov. gorice – Miklavž 2 : 3. Vodita Živex Loka in Miklavž s po 9 točkami pred Marinci Veščica in Napoli Intelsat Pernica, po 6.

6. krog **medobčinske lige Murska Sobota:** Grlava – Železne dveri 4 : 12, Ivanjkovci Joker – Loko 2 : 3, Caffe Perla – Veterani Mala Nedelja 6 : 1. Vodijo Železne Dveri s 16 točkami pred Veterani Male Nedelje, 10, Grlavo in Caffejem Perlo po 7. N. Š.

9. kolo **pomurske lige:** Old Boys – Meteor 4 : 2, Ledava – Bulls 1 : 1, Videm – Lissa Dokležovje 7 : 1, Mister Baby – Čemelavci 6 : 3, BTC Nemčavci – Krajna Izolaterm 3 : 2. Vrstni red: Old Boys, 22, Suhi Vrh, 19, Bulls in Videm, po 16.

10. kolo **veteranske lige:** Nemčavci – Sebeborci 0 : 2, Mladost – Old Boys 2 : 8, Rakičan – Dokležovje 5 : 3, Tešanovci – Bakovci 0 : 4, Čarda – Borejci 7 : 1, Noršinci – Cankova 1 : 9. Vrstni red: Rakičan, 27, Cankova, 23, Čemelavci, 22.

7. kolo **veteranske lige asfalt:** Swing – NK 13 7 : 2, Kerenčičeva – Puconci 1 : 5, Panonska Slovan 0 : 7. Vrstni red: Puconci, 16, Swing in Slovan, po 12.

9. kolo **OZ KMN Puconci, skupina A:** Pečarovci – Košarovci 6 : 1, Poznanovci – Zenkovci 3 : 0, Otovci – Izvir 2 : 2, Breza – Prosečka vas 3 : 3, Puževci – Triglav 5 : 2, Vaneča – Šalamenci 2 : 3. Vrstni red: Košarovci, 24, Šalamenci, 21, Pečarovci, 19; **skupina B:** Radovci – Bodonci 1 : 2, Strukovci – Dankovci 5 : 2, Beznovci – Mačkovci 5 : 2, Vidonci – Skakovci 6 : 4, Moščanci – Lemerje 2 : 1, Vadarci – Dolina 3 : 3. Vrstni red: Vadarci, 20, Beznovci in Skakovci, po 19; **pionirji:** končna tabela po jesenskem delu: 1. Vaneča, 21, 2. Pečarovci, 16, 3. Puževci, 15, 4. Otovci, 10, 5. Triglav, 6. Breza, oba po 9, 7. Šalamenci, 3, 8. Dolina, 0.

9. kolo **OLMN Moravske Toplice:** Čarda – Noršinci 6 : 1, M. Toplice – Tešanovci 7 : 7, Trnje – Sebeborci 1 : 0, Sveti Laszlo – Vučja Gomila 0 : 6, Ivanci – Prosenjakovci 3 : 2, Mlajtinci – Filovci 4 : 2. Vrstni red: Trnje, 24, Mlajtinci, 21, Tešanovci, 19.

8. kolo **MLMN Križevci:** ŠD Bunčani Dama bar SNV 1 : 5, ŠD Ključarovci – ŠD LO-KO 2 : 2, Kalinovjak – Zetor servis Vučja vas 2 : 2, Križevci – ŠD Berkovci 2 : 2, Habitus Lukavci – Frizerstvo Milena SNV 3 : 7. Vrstni red: Križevci, 17, ŠD Berkovci in Frizerstvo Milena SNV, po 15.

9. kolo **mednarodne veteranske lige:** Tromejnik Oldys – ŠRD G. Slaveči 1 : 1, ŠD Stanjevci – ŠD Srebrni breg 7 : 2, ŠRD Matjaševci – All Stars Monošter 1 : 7, Otovci&Vidonci – G. Senik 8 : 3, Slovenska ves – ŠD Poznanovci 0 : 0. Vrstni red: Tromejnik, 20, Monošter, 19, Stanjevci, 18.

M. J.

Nogomet –

V derbiju Odranci

11. krog **pomurske lige**: Roma – Puconci 1 : 4, Tromejnik – Triglav Bakovci 0 : 1, Čarda – Polana 3 : 5, Ižakovci – Bakovci 3 : 1, Bistrica – Grad 2 : 1, Zvezda - Diana Rakičan – Petišovci 3 : 0, Panonija Gaberje – Odranci 0 : 1.

[illegible]	11	9	1	1	34 : 13	28
[illegible]	11	8	1	2	32 : 18	25
[illegible]	11	6	3	2	18 : 12	21
[illegible]	11	6	2	3	23 : 13	20
[illegible]	11	6	1	4	23 : 14	19
[illegible]	11	5	2	4	14 : 13	17
[illegible]	11	4	3	4	17 : 24	15
[illegible]	11	4	2	5	17 : 15	14
Renkovci	11	4	1	6	16 : 21	13
Hotiza	11	3	3	5	13 : 19	12
Ižakovci	11	3	1	7	16 : 21	10
Bakovci	11	3	1	7	10 : 27	10
Grad	11	3	0	8	9 : 24	9
Panonija	11	2	1	8	14 : 22	7

Pari 12. kroga: Roma – Zvezda - Diana Rakičan, Petišovci – Bistrica, Grad – Renkovci, Ižakovci – Čarda, Polana – Tromejnik, Triglav Bakovci – Panonija Gaberje, Odranci – Hotiza.

9. krog **1. MNL Murska Sobota**: Kema Puconci – Apače 3 : 1, Niros Cankova – Bratonci 3 : 1, Slatina – Ljutomer 3 : 3, ZMG - Gančani – Bogojina 3 : 0, Dokležovje – Salovci 0 : 4, Hodoš – Serdica Kl. Sinko 3 : 3. Vrstni red: Šalovci, 22, Kema, 21, Serdica, 19, Bogojina, 18.

9. krog **2. MNL Murska Sobota:** ŠD Motvarjevci – Pušča 2 : 1, Rotunda – ŠD Cven 0 : 3, Križevci – Lipa 0 : 1. Vrstni red: Lipa, 18, ŠD Cven, 16, Goričanka Liv, 13.

9. krog **1. MNL Lendava:** Turnišče – Veterani Turnišče 1 : 1, Čentiba – Nedelica 1 : 0, Tip Tours Kobilej – Mostje 5 : 3, Kapca – Dobrovnik 1 : 1. Vrstni red: Turnišče, 25, Čentiba, 18, Kapca, 16.

9. krog **2. MNL Lendava:** Žitkovci – Lakoš 4 : 2, Nafta veterani – Dolina 6 : 2, Graničar – Olimpija Dolga vas 1 : 2. Vrstni red: Olimpija Dolga vas in Žitkovci, po 17, Graničar, 16.

Milan Jerše

Občina Lendava objavlja na podlagi 51. člena Zakona o lokalni samoupravi (Ur. l. RS št. 72/93, 74,98), Zakona o javnih financah (Ur. l. RS št. 79/99, 124/00, 79/01, 30/02, 56/02), Uredbe o pridobivanju, razpolaganju in upravljanju s stvarnim premoženjem države in občine (Ur. l. RS št. 12/03), 17. in 105. člen Statuta Občine Lendava (Ur. l. RS št. 26/99, 119/00, 69/02) in Programa prodaje, ki ga je občinski svet sprejel dne 20. 12. 2004, dne 24. 03. 2005, dne 30. 05. 2005 in dne 28. 06. 2005

RAZŠIRITEV JAVNEGA ZBIRANJA PONUDB ZA PRODAJO NEPREMIČNIN, objavljenega v Vestniku dne 22. septembra 2005

Javni razpis, objavljen v Vestniku dne 22. septembra 2005, se pod točko 1. razširi s prodajo naslednjih nepremičnin v industrijski coni v Lendavi:

i) Parc. št. 1778, k. o. Lendava, njiva s površino 2353 m²
j) Parc. št. 1779, k. o. Lendava, travnik s površino 887 m²
k) Parc. št. 1780, k. o. Lendava, travnik s površino 883 m²
l) Parc. št. 1781, k. o. Lendava, njiva s površino 1361 m²
m) Parc. št. 1782, k. o. Lendava, travnik s površino 814 m²
n) Parc. št. 1783, k. o. Lendava, njiva s površino 1529 m²
o) Parc. št. 1784, k. o. Lendava, travnik s površino 589 m²
p) Parc. št. 1785, k. o. Lendava, travnik s površino 647 m²
r) Parc. št. 1786, k. o. Lendava, njiva s površino 1410 m²
s) Parc. št. 1787, k. o. Lendava, njiva s površino 3784 m²
š) Parc. št. 1788, k. o. Lendava, travnik s površino 1781 m²

Parcele, navedene pod točkami 1. i do 1. š se prodajajo kot celota, zato nakup posamezne parcele ni možen.
Skupna površina za navedene parcele znaša 16.038 m2, izhodiščna cena: 70.680.749,85 SIT, od česar znaša vrednost zemljišča 58.900.624,88 SIT, DDV pa 11.780.124,97 SIT.

Javni razpis se pod točko 1. razširi tudi s prodajo naslednjih nepremičnin v industrijski coni v Lendavi:

t) Parc. št. 745, k. o. Lendava, pašnik s površino 1578 m²
u) Parc. št. 746, k. o. Lendava, njiva s površino 3138 m²
v) Parc. št. 744/3, k. o. Lendava, travnik s površino 223 m²

Parcele, navedene pod točkami 1. t do 1. v se prav tako prodajajo kot celota, zato nakup posamezne parcele ni možen.

Skupna površina za navedene parcele znaša 4.939 m2, izhodiščna cena: 21.766.568,38 SIT, od česar znaša vrednost zemljišča 18.138.806,98 SIT, DDV pa 3.627.761,40 SIT.

Pri parcelah, ki so navedene pod točko 1. a do 1. g objave javnega razpisa z dne 22. 09. 2005, to so parcele št. 6779/4, 6779/7, 6779/10, 6779/11, 6779/12, 6779/13 in 6779/15, vse k. o. Lendava, velja omejitev nakupa maksimalno dveh parcel, s tem, da parc. št. 6779/4 in parc. št. 6779/7, k. o. Lendava, nista več predmet prodaje.

2. Hkrati obveščamo ponudnike, da nepremičnine, objavljene v Vestniku dne 22. 09. 2005, na razpisnem roku dne 07.10.2005 pod točko 1. in 2. d, razen parc. št. 6779/4 in 6779/7, niso bile prodane in so še vedno predmet prodaje. Roki za oddajo ponudb so najkasneje do 14. 11. 2005 in do 07. 12. 2005. Odpiranje ponudb bo istega dne vedno ob 12.00 v sejni sobi Občine Lendava.

3. Vsa druga določila objave javnega zbiranja ponudb v Vestniku z dne 22. 09. 2005 ostanejo nespremenjena.

4. Podrobnejše informacije in pojasnila o parcelah in druge informacije v zvezi z javnim zbiranjem ponudb lahko dobijo zainteresirani v podjetju Poslovni park Lendava, d. o. o., kontaktna oseba: Branka Bensa, tel.: 02/577 62 80, e-mail: info@poslovnipark-lendava.si.

Občina Lendava - Lendva Község

Damir Banfi si ne pusti blatiti ugleda in 33 let dela v pogrebništvu

Razmere so urejene bolj kot v preteklosti

Banfijevi iz Veščice se že 15 let ukvarjajo s pogrebništvom in vzdrževanjem zelenic – Damir Banfi je tudi član Odbora za pogrebne dejavnosti pri OZS in sodeluje pri pripravi zakona

»Jaz sem se dokazal z delom, da sem prišel tako daleč. Oni bi pa radi zdaj to prevzeli in urejali po svoje z odloki,« je začuden Damir Banfi, ki se že 33 let ukvarja s pogrebništvom.

V podjetju s sedežem v Veščici je danes kar 16 zaposlenih, z dejavnostjo, ki je bila pred 15 leti nekaj novega, pa se ukvarja vsa družina. Damir Banfi je vsaj dvakrat mesečno v Ljubljani, kjer sodeluje pri pripravi novega Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti. Prepričan je, da se razmere v pogrebni dejavnosti urejajo in da tudi na soboškem pokopališču niso bile še nikoli doslej tako urejene, kot so sedaj. Zato ga je nemalo začudila izjava Draga Šiftarja v zadnji številki Vestnika.

Pravzaprav je bilo za njegovo podjetje vsa minula leta veliko huje kot danes. Ko je po 18 letih zaposlitve v Pogrebništvu Komunale Murska Sobota začel z zasebno dejavnostjo, so mu v prejšnjem podjetju to močno zamerili – tako zelo, da so mu celo »prepovedali« vstop na pokopališče. Vsa minula leta se je dokazoval z delom, pri strankah je iskan in cenjen, tako da danes ni le konkurenca, ampak kar vzor vsem, ki se ukvarjajo s pogrebništvom. Pogodbe oz. koncesije imajo z osmimi občinami. Soboško komunalno podjetje ima v pogrebništvu zaposlena le dva človeka, preostala dela se opravljajo preko javnih del – kar je prepovedano. Ker pobirajo najemnino, bi morali celotno pokopališče vzdrževati s tem denarjem, ne pa da ga vzdržujejo s pomočjo javnih del. Sicer pa niti niso hoteli opravljati pogrebov na soboškem pokopališču, kajti držijo se načela, da kjer vzdržujejo pokopališče, tam opravljajo pogrebe; vendar pa so stranke same poiskale njih. Pa tudi z delavci na pokopališču imajo zelo dobre odnose.

In potem, ko je bila konkurenca za soboško Komunalo že prehuda, so si decembra 2002 »izmislili« novi prispevek za vse »zunanje«: **ceno za dostavo pokojnika na pokopališče v višini 20 tisoč tolarjev**. Čeprav Banfi trdi, da on ni »zunanji«, saj je občan MO Murska Sobota in ni vozil na to pokopališče nobenih drugih kot umrle občane MO Murske Sobote, so mu ta nedovoljeni prispevek zaračunavali **kar tri leta in ga oškodovali za približno 3 milijone tolarjev.** Najprej se je poskušal dogovoriti z upravnico, ker ni šlo, se je pritožil na tržno inšpekcijo, ta pa je posredovala pritožbo na Urad RS ta varstvo konkurence. In so uspeli, kajti Komunala je kršila 10. člen zakona o pogrebni dejavnosti.

V drugih občinah, kjer imajo koncesije, plačujejo le koncesijsko dajatev.

Danes so stvari torej urejene, vendar ga močno zanima, kakšen odlok ali pravilnik bo MO Murska Sobota v prihodnje sprejela. Banfi je namreč v odboru za pogrebne dejavnosti pri Obrtni zbornici Slovenije in sodeluje pri pripravi novega zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti. Prav pri točki »monopola« se člani odbora ne morejo zediniti, kljub temu pa naj bi bil zakon letos sprejet.

Pokopališka dejavnost naj bi bila obvezna javna služba, pogrebna pa prosta – torej na trgu. V Celju in tudi v sosednji Avstriji je že danes tako, da lahko pridobi koncesijo tudi za opravljanje pokopališke dejavnosti na določenem pokopališču kdorkoli oziroma boljši ponudnik. Kje torej piše, da lahko le Komunala upravlja pokopališče in opravlja pokope na pokopališču, ki je last Mestne občine Murska Sobota.

Bernarda B. Peček, foto: N. J.

Vojni veterani, invalidi in žrtve v Pomurju

Preveč ali premalo?

Kakšna je bila vojna za osamosvojitev Slovenije? Nekateri še vedno trdijo, da to sploh ni bila vojna, toda vsaka vojna se ne meri po številu smrtnih žrtev. Moje prepričanje je, da je uspešnejša tista vojna, ki ima manj žrtev. Pa vseeno: glede na lego Pomurja, število kilometrov državne meje, mejnih prehodov in vojašnic na našem malem ozemlju je bila intenzivnost slovenske vojne 1991. leta na tem majhnem koščku Slovenije zelo velika.

Je temu primerno poskrbljeno tudi za vojne veterane, invalide in nasploh žrtve te vojne? So denar prejeli ali ga prejemajo res tisti, ki so si ga zaslužili? Sezname vseh, ki so po zaslugi udeležbe v vojni za osamosvojitev Slovenije dobili status po enem od »vojnih zakonov«, imajo na upravnih enotah. Iz **UE Murske Sobote** nam je podatke o veteranih vojne za Slovenije posredovala **Marta Kolar**: vseh tovrstnih veteranov v UE Murska Sobota je 987; veteranski dodatek jih prejema 20 (minimalni znesek letega je 9.810 sit, maksimalni pa 59.860 sit, višina je odvisna od višine dohodkov na družinskega člana); sedem jih prejema letni prejemek v višini 218.002 sit, eden ima odobreno klimatsko zdravljenje, eden pa rento vojnega invalida; kar 290 jih koristi pravico dodatnega zdravstvenega zavarovanja, kar pomeni, da so že stari 50 let.

Z **UE Lendava** nam je podatke posredovala **Štefka Hozjan**. Status vojnega veterana (Ministrstva za obrambo) ima 373 nekdanjih vojakov (teritorialcev), prav tako pa je ta status pridobilo 84 sodelavcev Ministrstva za notranje zadeve; pravico do veteranskega dodatka v razponu od 10.176 do 46.474 je uveljavilo osem veteranov, letni prejemek pa so dobili trije. Še vedno pa rešujejo eno zadevo za priznanje pravice do veteranskega dodatka, saj se je stranka pritožila zaradi preseganja cenzusa pri ugotavljanju dohodkov.Iz **UE Ljutomer** nam je podatke posredoval načelnik **Tomi Nemec**. Skupno imajo v tej upravni enoti 43 strank, ki imajo status vojnih invalidov, 622 vojnih veteranov in kar 327 strank s statusom po Zakonu o vojnih žrtvah. Ker nas zanima predvsem osamosvojitvena vojna iz 1991 leta, pa še tole: veteranov Ministrstva za obrambo imajo 437, veteranov Ministrstva za notranje zadeve pa 61. 43 upravičencev prejema veteranski dodatek, kar pomeni, da so dopolnili 50 let in imajo manjše dohodke od odmerne osnove; štirje upravičenci, prejemniki najvišjega državnega odlikovanja, prejemajo letni prejemek vojnih veteranov, 220 pa jih je starih nad 50 let in torej upravičenih do dodatnega zdravstvenega zavarovanja.

Kdo vse je zares sodeloval v osamosvojitveni vojni?

Iz **UE Gornja Radgona** nam je podatke posredovala **Vidka Šajhar.** Vojnih veteranov iz agresije na Republiko Slovenijo leta 1991 je na območju radgonske upravne enote 644; veteranski dodatek jih prejema 22, pet pa jih ima priznan status vojnih invalidov.

In kakšne pravice imajo še vojni veterani: lahko uveljavijo dodatek za pomoč in postrežbo, imajo pravico do zdraviliškega in klimatskega zdravljenja, pravico do brezplačne vožnje in pogrebnino, prav tako pa se vojnim veteranom za čas sodelovanja pri obrambi Slovenije prizna pokojninska doba kot posebna doba.

Bernarda B. Peček

motorna vozila

KARAMBOLIRANO VOZILO kupim, prodam pa rezervne dele za avte. Tel.: 040 256 963. m23449

JUGO ali ZASTAVO, registrirano, kupim in odkupujem vozila vseh znamk. Tel.: 041 532 054. m23800

MERCEDES C 220 DIZEL, letnik 1997, 218.000 km, prodajo za 6500 evrov. Tel.: 532 13 73. m23807

živali

PUJSKE prodam. Tel.: 041 813 850. m23780

posesti

HIŠO V MURSKI SOBOTI prodam. Tel.: 548 10 44. m23781

OPREMLJENO HIŠO V M. Soboti damo v najem. Tel.: 02 532 11 67. m23792

GARSONJERO ali enosobno stanovanje v M. Soboti kupim. Tel.: 031 407 766. m23796

OPREMLJENO GARSONJERO V BAKOVCIH DAMO V NAJEM. Tel:. 041 334 581. m23810

DVOINPOLSOBNO STANOVANJE v centru M. Sobote, v II. nadstr., JV-lega, prodam. Tel.: 041 773 382. m23811

GOSTINSKI LOKAL V OBRATOVANJU, v okolici M. Sobote, damo v najem. Možen poznejši odkup. Tel.: 031 810 602. m23813

kmetijska mehanizacija

RAZPRODAJAMO VSO KMETIJSKO MEHANIZACIJO. Tel.: 02 553 14 76. m23758

ŽITNI KOMBAJN, 2,5 m delovne širine, prodam. Tel.: 040 829 526. m23785

Ko je hudo, me pokliči!
telefon Samarijan
080 1113

SONČEK
EDEN ZA VSE
POMURSKO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO
prostovoljne prispevke nakazujte na račun:
02496 - 0092393969

KUPJO RABLJENE TRAKTORJE IN KMETIJSKO MEHANIZACIJO. Tel.: 041 579 539. m23738

KMETJE, POZOR! KUPIMO TRAKTORJE, CISTERNE ZA GNOJNICO, TROSILNIKE, KOSILNICE, PREKUCNE PRIKOLICE, OBRAČALNIKE, KOSE in drugo kmetijsko mehanizacijo. Dobro plačilo. Tel.: 040 676 557. m23794

PREDSETVENIK, PRIKOLICO ZA PREVOZ ŽIVINE, brano in žago za rezanje cevi prodam. Tel.: 582 14 01. m23797

MULČAR, KLADIVAR, širine 1.60 m, m gruber, 2,5 m, s 13 zobmi in 2 valja prodajo. Tel:. 041 543 684. m23798

TRAKTOR S PRIKLJUČKI in kosilnico BCS kupim. Tel.: 031 543 365. m23814

kmetijski pridelki

KROMPIR za ozimnico, za 30 sit/sit, prodajo. Panker, Noršinci 36, tel.: 541 17 14. m23809

KUPIM BELO REPO po 10 sit. Tel.: 031 366 018. m23802

razno

SUHE JESENOVE DESKE, 3 in 5 cm debeline, prodam. Tel.: 543 10 46. m23783

Preklicujem veljavnost Zaključnega spričevala OŠ Turnišče, leta 1998/99, na ime Matejka Čeh, Nedelica 4, p. Turnišče. m23784

OLJNI GORILNIK Waishaupt in zamrzvalno skrinjo, 350 l, prodam. Tel.: 041 346 780. m23787

ELEKTROMOTOR, 1,5 KW, enofazni, 2200 obratov, nerabljen, prodam za 30.000 SIT. Tel.: 540 11 20. m23801

IZLETNIŠKA KMETIJA SEVER, Šolska 69, Jelovškov breg - KOLINE od sobote, 29. oktobra, do torka, 1. novembra 2005. Tel.: 525 10 09, 041 340 [illegible]. Vabljeni! m23798

delo

ZAPOSLIMO KOMERCIALISTA ZA MADŽARSKI TRG. Pogoji: VI. stopnja izobrazbe ekonomske ali strojne smeri, madžarščina govorno in pisno, [illegible] d. o. o, Novo mesto, Loke 14, 8351 Straža, tel.. 031 701 764. m23791

Za delo v sodobno opremljenem telefonskem studiu v Murski Soboti iščemo komunikativne, pozitivne, vztrajne in resne sodelavce, ki imajo veselje do dela z ljudmi. Ponujamo dinamično delo v prijetnem kolektivu za daljše časovno obdobje z možnostjo redne [illegible], poslitve in stimulativni zaslužek. Pokličite 051 605 380 (Jasmina), število delovnih mest je omejeno. Prešernova družba, d. d., Opekarska 4 a, 1000 Ljubljana.

S.ROJKO TRANSPORT
zaposlimo: VOZNIKE TOVORNIH VOZIL
- 1 leto izkušenj v mednarodnem prometu
- ustrezna izobrazba,
- izpit C in E kat.
Prevozi se izvajajo v zahodno Evropo.
Prijave sprejemamo na: GSM: 041-613-864, TEL: 02-33-33-100
S.ROJKO d.o.o.
Tržaška cesta 85, Maribor

storitve

KREDITI NA POLOŽNICE! Tel: 02 320 48 30 ali mobi 041 539 663. Share, d. o. o., Tržaška cesta 65, Maribor. m23639

Tvoje srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a spomin na tebe,
draga mama, bo vedno ostal.

ZAHVALA

V 87. letu starosti nas je za vedno zapustila draga mama, babica in prababica

Cecilija Celec

od Grada 100

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste jo pospremili na zadnjo pot, darovali vence, sveče, za svete maše in nam izrekli sožalje. Hvala g. župniku, pevcem za odpete žalostinke, govornici za besede ob slovesu in pogrebništvu Banfi.

Žalujoči vsi njeni!

V naših srcih ti naprej živiš,
zato pot nas bo vodila tja,
kjer ti spiš.
Tam lučka ljubezni še vedno gori
in tvoj nasmeh med nami živi.

ZAHVALA

V 79. letu nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, brat, dedi, pradedi in tast

Karel Ficko

s Cankove 63

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali, darovali cvetje, sveče, za svete maše in v dobrodelne namene ter nam izrekli sožalje. Posebej hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in pogrebništvu Banfi.

Žalujoči tvoji najdražji

KOMPLETNE POGREBNE STORITVE,
VZDRŽEVANJE POKOPALIŠČ IN ZELENIC,
BREZPLAČNI PREVOZI KRST NA DOM,
BREZPLAČNI PREVOZI DO 40 KM.
PLAČILO TUDI NA VEČ
OBROKOV BREZ OBRESTI
DAMIR BANFI, s. p., VEŠČICA 17,
TEL.: 02 53 48 040, FAKS: 02 52 51 170, 9000 MURSKA SOBOTA

Nagrobni spomeniki, tlaki, stopnice, okenske police, kamnite mize, pulti, vaze in drugi izdelki iz granita in marmorja
Tel.: 02 542 10 24, faks: 02 542 20 24, GSM: 031 876 949
KEB – kamnoseštvo Erjavec, Marjan Erjavec, s. p., Ribiška pot 1 a, 9231 Beltinci

KOMPLETNE POGREBNE STORITVE
UREJANJE POKOPALIŠČ IN ZELENIC
Brezplačni prevozi opreme na dom, brezplačni prevozi do 40 km, plačilo na več obrokov brez obresti
Vladimir Hozjan, s. p. Šulinci 87 a
Tel.: 02 55 69 046, GSM: 041 712 586

KOMUNALA Murska Sobota javno podjetje, d. o. o., Kopališka ul. 2, Murska Sobota
D. E. POGREBNIŠTVO telefon: 02 521 37 00
KOMPLETNE POGREBNE STORITVE:
UGODNA PRODAJA POGREBNE OPREME
BREZPLAČNI PREVOZI DO 30 km
PRODAJA VENCEV IN DRUGEGA CVETJA
UREDITEV DOKUMENTOV
OBJAVA OSMRTNIC V JAVNIH MEDIJIH
UREJANJE ZELENIC
PLAČILO NA VEČ OBROKOV BREZ OBRESTI
24-URNA DEŽURNA SLUŽBA, GSM: 041 631 443

Male oglase za objavo v Vestniku sprejemamo vsak delavnik do 15.30, za objavo v četrtek je treba oddati oglas v ponedeljek do 15.30.

Cenik:

- mali oglasi – do 80 znakov 1.785,00 sit
- mali oglasi – vsak naslednji znak 23,00 sit
- zavezanci za ddv, s. p. – dodatek + 20 %;
- poudarjen tisk – dodatek + 50 %;
- naslov/šifra v upravi lista – 2.500,00

Osmrtnice in zahvale za fizične osebe:

2 kol x 7 cm - 16.520,00 sit
2 kol x 8 cm - 18.880,00 sit
2 kol x 9 cm - 21.240,00 sit
2 kol x 10 cm - 23.600,00 sit
2 kol x 11 cm - 25.960,00 sit

Naročniki Vestnika imajo 20 % popusta. Dodatek za fotografijo 4.000,00 sit. Vse cene so bruto in imajo vračunan 20-odstotni ddv.

SPOMIN

Vendel Kepe

iz Murske Sobote
24. 10. 2004–24. 10. 2005

V mislih z nami si

tvoji: Marija, Majda, dr. Vladimir, Štefan, Maja in Boštjan

Le srce in duša ve,
kako boli, ko več te ni.

V SPOMIN

1. novembra bosta minili dve leti od takrat, ko nas je zapustila naša draga žena, mama, babica, sestra, tašča in sorodnica

Marija Mesarič

iz Bogojine 126

Iskrena hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njenem grobu, položite cvet in prižgete svečo.

Njeni najdražji

Glas trobente nas bo
vedno spomnil nate ...

ZAHVALA

V teh jesenskih dneh, ko se narava pripravlja na zasluženi počitek, je za vedno zaspal v 73. letu tudi naš dragi mož, dedi in tast

Stjepan Marušić - Stevo

Ulica arh. Novaka 19, M. Sobota

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, darovali za cvetje in sveče, nam pa izrekli sožalje.

Zahvaljujemo se gospodu Marjanu Potočniku, pevcem, Godbi Bakovci za odigrane žalostinke in Tišino, s katero je tudi sam mnoge pospremil k večnemu počitku.

Lepa hvala gospe Biserki za poslovilne besede ter pogrebništvoma Banfi in Komunala Murska Sobota.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoči vsi njegovi najdražji

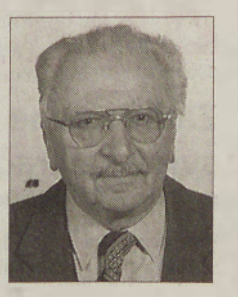

Skozi vse življenje svoje
prebijati si se znal,
a v tem jesenskem opoldnevu
nemočen in utrujen od bolezni
si za vedno nam zaspal.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka, pradedka in brata

Ludvika Kerčmarja

iz Murske Sobote

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam stali ob strani v teh težkih trenutkih zadnje poti, darovali cvetje, sveče, izrekli sožalje ali darovali v dobrodelne namene.

Iskrena hvala tudi medicinskemu osebju ZD in internega oddelka bolnišnice v Murski Soboti za vso pomoč, gospodu duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in pogrebništvu Komunala.

Lepa hvala govornici KS in govorniku Združenja šoferjev in avtomehanikov za besede slovesa.

Žalujoči njegovi najdražji

Murska Sobota, 20. oktober 2005

Skozi vse življenje svoje
boriti si se znala,
a v tihem jesenskem jutru
nemočna si za vedno nam zaspala.

ZAHVALA

V 78. letu nas je za vedno zapustila naša draga mama, babica, prababica, tašča in sorodnica

Marija Andrejek - Mancika

roj. Kunaver
iz Naselja Jožeta Kerenčiča 4
v Murski Soboti

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje, sveče, za cerkev in v dobrodelne namene, nam pa izrekli ustno ali pisno sožalje.
Posebej hvala Društvu upokojencev Pomurskega tiska, govornici za besede slovesa, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter pogrebništvoma Jurič iz Beltinec in Komunala iz Murske Sobote.

Žalujoči vsi tvoji najdražji!

Draga oma – pogrešala te bova

tvoja pravnuka Tinček in Žiga

Ko živel sem, ljubil sem vas vse. Zdaj,
ko me ni, ljubite me v spominu vi.

V SPOMIN

1. novembra bo minilo šest žalostnih let od takrat, ko nas je zapustil naš dragi brat in stric

Franc Gomboc

iz Gerlinec 54

Za vsako misel, prižgano svečo na njegovem grobu - iskrena hvala!

Vsi njegovi

V SPOMIN

29. oktobra mineva leto žalostnih dni, ko je prenehalo biti plemenito srce

Gizeli Kranjc

iz Murske Sobote

Vsem, ki se je spominjate z lepo mislijo, iskrena hvala.

Tvoji najdražji

Skozi vse življenje svoje
boriti si se znal,
a v tihem jesenskem večeru
utrujen in nemočen
si za vedno nam zaspal.

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče in dedek

Franc Bencak

iz Mladinske ul. 43
v Murski Soboti

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, posebej družini Recek, in celotnemu osebju Doma upokojencev v Rakičanu.

Žalujoči: žena Marija ter hčerki Mira in Brigita z družinami

GasiMa
SERVIS IN PRODAJA GASILNIH APARATOV
GSM: 041 410 573
Markovič Leonardo, s. p. Rajh Neda 20, Ljutomer

POTREBUJETE DENAR
IZPLAČILO TAKOJ!
02/527 10 64
Žnider's, Sobočanka, Lendavska 18, MS
Žnider's, d. o. o., Ul. Vita Kraigherja 5, Maribor

NAJCENEJE DO VAŠEGA CILJA
TAXI GRAŠO
031 671 076
Vladimir Graš, s. p., Lendavska 19 b, M. Sobota

HIPOTEKARNI KREDITI IZ TUJINE
PO ZELO UGODNI OBRESTNI MERI
Stanislav Svenšek, s. p., Križevci 87, 9206 Križevci
Tel.: 041 704 998

GEO-VRTINA, D. O. O.,
Obrtna ulica 40, 9000 Murska Sobota, tel./faks: 02 530 06 70, GSM: 041 741 809
Izdelava vrtin in vodnjakov za zajem podzemnih vod, piezometričnih in ponikovalnih vrtin, geomehanika, čiščenje vodnjakov

UGODNI KREDITI
(OD, pokojnina, 09 ...)!
Tudi za liste s prihodki, nižjimi od 78.000 SIT!
Možnost odplačila obstoječih kreditov.
Informacije: 041 274 749
MAAT, Aleksandra Toiner, s. p., Ul. bar. Motara in Spur, 4, Maribor

MEDIAFIN KOM, d. o. o.,
Dunajska 21, Ljubljana
UGODNA GOTOVINSKA POSOJILA do 300.000,00 SIT do 12 OBROKOV
PE LENDAVA:
031 797 715, 031 589 448

DREVESNICA ŠPUR
Vzgoja sadnega drevja, okrasnega grmičevja, vrtnic in iglavcev
AKCIJA: THUA SMARAGD IN NAVADNA CIPRESA (ameriški klek)
Tel. št.: 522 15 57
Stanko Špur, Satahovci 52, Murska Sobota

FIAT SERVIS TUDI V MURSKI SOBOTI
NOV pooblaščeni serviser vabi vse lastnike vozil FIAT na brezplačni zimski pregled, ter nudi na vsa vozila znamke FIAT, ki so izven garancije 35% popust na storitve.
Akcija traja od 1.11.2005 do 31.12.2005
Avtohiša Meško, Tišinska cesta 29 f, tel. 02 5300350

www.vestnik.si
Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota

AKCIJA
BMW
MITSUBISHI
KIA
Vabimo vas na brezplačni zimski pregled vozil in **vam nudimo 10% popust** na servis in rezervne dele. Akcija traja do 31.12.2005
ZAPELJITE GA, NE BOLI !!!
Avtohiša Meško, Tišinska cesta 29 f, tel. 02 5300350

SONČEK
POMURSKO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO
prostovoljne prispevke nakazujte na račun:
02496 - 0092393969

TRIGLAV, Zdravstvena zavarovalnica, d.d., Ferrarska 10, 6000 Koper

DOPOLNILNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM BO PRAVIČNEJE PORAZDELILO SKRB ZA ZDRAVLJENJE BOLNIH IN STAREJŠIH.

Zavarovanci v prihodnje ne bodo izpostavljeni nevarnosti, da bi jim zaradi starosti ali katerega drugega dejavnika grozila višja premija. Vsaka zavarovalnica bo vsem svojim zavarovancem ponudila enake pogoje. Z uvedbo izravnalne sheme pa bodo zavarovalnice medsebojno izravnavale stroške doplačil za zdravstvene storitve, ki jih poravnavajo za svoje zavarovance.

DOPOLNILNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM
triglav
ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, D.D.
MODRA ŠTEVILKA 080 26 64

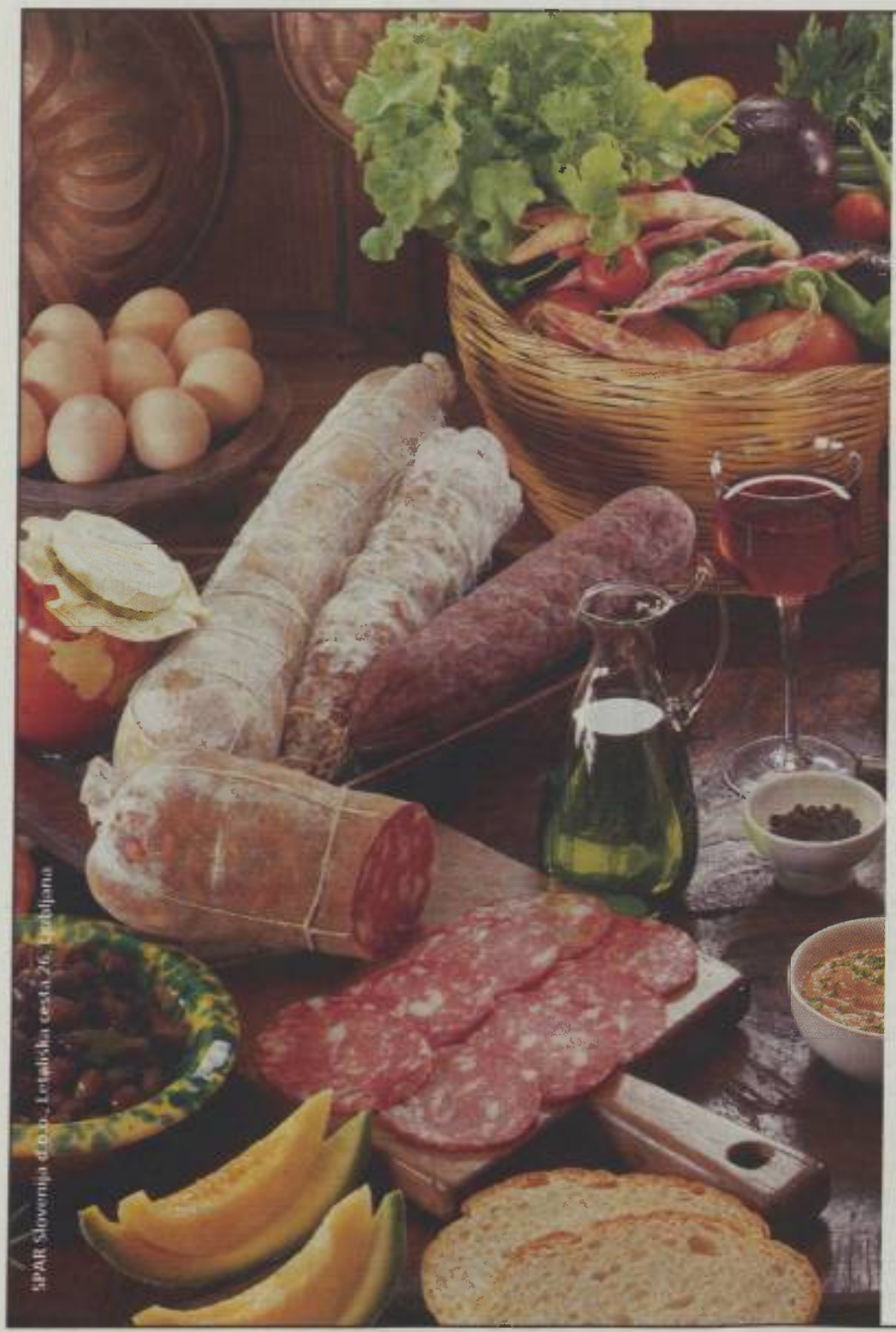

SPAR Slovenija d.o.o., Letališka cesta 26, Ljubljana

Odlične sveže dobrote!

SUPER CENA
498,-
Zadnje suhe svinjske krače
pakirano, MIP Nova Gorica, 1 kg

Ponudba velja od 28. 10. do 13. 11. 2005 oziroma do prodaje zalog.

959,-
Potica
orehova, makova ali pehtranova,
pakirano, Žito, 1 kg

Ponudba velja od 28. 10. do 8. 11. 2005 oziroma do prodaje zalog.

Samo v trgovinah SPAR in INTERSPAR

Spored radia Murski val

UKV 94,6 MHz in 105,7 MHz, SV 648 KHz

PETEK, 28. **oktober** - 00.00 SNOP - 05.00 Dobro jutro, [illegible], Marjan - 07.40 Mariborsko pismo, Asja Matjaž - 08.15 **Vrtnarski nasvet** – 09.00 Poročila – 09.10 TV As, Relax - 09.45 Kultura in šport ob koncu tedna – 10.00 Poročila - 10.30 Mali oglasi -11.00 Poročila – 11.15 Zamurjenci – 12.00 Poročila BBC – 12.05 Obvestila – 13.00 Poročila - 13.15 1. oseba ednine – 13.20 Predstavljamo vam od petka do petka – 14.00 Poročila - 14.05 Obvestila – 14.30 Romskih 60 minut – 15.30 Dogodki in odmevi – 16.15 Napoved sporeda – 17. 00 Osrednja poročila – 17.40 Mali oglasi – 17.30 Murski val nagrajuje – 18.30 Radijski knjižni sejem (Nevenka Emri) - **19.15 Mladi val - glasba za mlade, vaša razmišljanja (Maja, Staša) - 20.00 Ugasni televizor, Bojan Peček in večno zelene - 24.00 SNOP**

SOBOTA, 29. **oktober** – 05.00 Dobro jutro – 09.15 Mali oglasi – Biba buba baja - 10.00 Poročila – 10.05 Obvestila - 10.30 Potepanje – 11.00 Poročila – 11.15 Potepajte se z nami – 12.00 Poročila BBC – 12.05 Obvestila – 12.30 Izbor tedenskega sponzorja – 13.00 Poročila – 13.15 1. oseba ednine – 14.00 Poročila – 14.05 Obvestila – **14.15 Glasba tedna: Z rožami se pogovarjaj (Milan Zrinski) - 15.00 Literarni drobci – Nafta : Bela krajina,** poročila z nogometne tekme v Beltincih - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.15 Napoved sporeda – 17.00 Osrednja poročila - 17.30 Murski val nagrajuje – 17.40 Mali oglasi – 19.00 Poročila - 19. 15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi – 20.00 Slovenija, od kdaj lepote tvoje ... Bojan Kuk - 24.00 SNOP

NEDELJA, 30. **oktober** - 05.00 Vedro v nedeljsko jutro! – 07.10 Panonski odmevi, oddaja o porabskih Slovencih (Silva Eory) – 08.00 Misel in čas, duhovna misel pomurskih duhovnikov – 08.30 Zamurjenci – 09.00 Izbor pesmi tedna – 09.30 Srečanje na Murskem valu – **10.30 Nedeljska kuhinja: Dr. Dragica Noe Šalamun, strojništvo, doma iz Verženja,** 537 17 10, 11 – 12.30 Poročila – 12.35 Obvestila – 13.00 Minute za kmetovalce (Silva Eory) – 13.30 Čestitke, šport - Na narodni farmi – 19.00 Poročila - **20.00 Furjanek (Pet let)** – 24.00 SNOP

PONEDELJEK, 31. **oktober** – 05.00 Vedro v dobro jutro! – 07.40 **Pismo iz Porabja, Marjana Sukič** – 09.15 Ljudska anketa – 10.00 Poročila – 10.05 Obvestila – 10.15 **Prenos slovesne božje službe ob Dnevu reformacije (Evangeličanska cerkev v Murski Soboti)** – 11.00 Poročila – **11.15 Oaj, kak san zlufto (O nogometu, pivu pod tribunami ...)** - 12.00 Poročila BBC – 12.05 Obvestila – 12.30 Anketa – 13.00 Poročila – 13.15 1. oseba ednine – 14.00 Poročila – 14.15 Za zdravje – 15.30 Dogodki in odmevi – 16.15 Napoved sporeda - 17.00 Osrednja poročila – 17.20 Obvestila – 17.30 Murski val nagrajuje – 17.40 Mali oglasi – 18.00 MV DUR – 19.00 Poročila – 19.15 Krpanke, oddaja o kulturi – **20.00 Kak je indak fajn bilou, Milan Zrinski** – 21.05 Nadaljevanje večerne oddaje – 24.00 SNOP

TOREK, 1. november – 05.00 Vedro v dobro jutro! – 07.40 Ljubljansko pismo Aleša Kaglelja – 08.00 Poročila – **08.15 Odmevamo, spomini ob prazniku** – 09.00 Poročila – 09.15 Aktualni gost - 10.00 Poročila – 10.05 Obvestila –10.15 Specialiteta tedna – 10.30 Mali oglasi - 11.00 Poročila – 11.15 – Kratki stik - 12.00 Poročila BBC- 12.05 Obvestila – 12. 30 Potrošniški nasvet, Andrej Cimer – 13.00 Poročila – 13.15 1. oseba ednine – 14.00 Poročila - 14.15 Sedem veličastnih, oddaja o domači zabavni glasbi, pogovori z najboljšimi – 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila – 17.20 Obvestila – 17. 30 Murski val nagrajuje – 17.40 Mali oglasi – 18.00 Srebrne niti, oddaja za upokojence (Anica Kološa, Bojan Rajk) – 18.40 Prebiranja, drugačen pogled pomurskih avtorjev – 19.00 Poročila - 19.15 Eti ta je muzika – **20.00 Jukeboks, Boštjan Rous** – 24.00 SNOP

SREDA, 2. november - 05.00 Vedro v dobro jutro (Gabika in Duško) - 07.40 Peter Potočnik iz Beograda – 08.15 Veterinarski nasvet - 08.45 Džoužijevo pismo – 09.15 Izzivi Duška Radiča – 10.00 Poročila – 10.05 Obvestila – 10.15 Specialiteta tedna, gostovanje občine Gornja Radgona - 10.30 Mali oglasi – 11.00 Poročila – 11.15 Trn v peti, ostro z Natašo Brulc Šiftar, pritožbe, mnenja, prošnje poslušalcev – 12.00 Poročila BBC – 12.05 Obvestila – 12.30 Intervju – 13.00 Poročila – 13.15 1. oseba ednine – 14.00 Poročila – 14.15 Hop-top, lestvica tuje zabavne glasbe – 15.30 Dogodki in odmevi – 17.00 Osrednja poročila – 17.20 Obvestila – 17.30 Murski val nagrajuje – 17.40 Mali oglasi – 19.00 Poročila – 19.15 Panonski odmevi, ponovitev – **20.00 Mursko-morski val, Simona Špindler** – 24.00 SNOP

ČETRTEK, 3. november - 05.00 Dobro jutro, Nataša in Dejan – 07.40 Zagrebško pismo, Nadežda Čačinovič – 09.15 Kuharski nasvet – 10.00 Poročila – 11.00 Poročila – 11.15 Reportaža tedna – 11.45 Šport za vse – 12.00 Poročila BBC – 12.05 Obvestila – 13.00 Poročila – 13.15 1. oseba ednine – 14.00 Poročila – 14.15 Domača plošča, lestvica – 15.30 Dogodki in odmevi – 17.00 Osrednja poročila – 17.20 Obvestila – **18.00 Mali radio (Maša, Blaž)** – 19.00 Poročila – 19.15 Bilo je nekoč (Milan Zrinski) – 20.00 Geza se zeza, glasbene želje, nagrade ... - 24.00 SNOP

Kino

Murska Sobota

Četrtek, 27. oktobra: ob 18.00 koprodukcijska grozljivka Dežela živih mrtvecev (Simon Baker, John Leguizamo, r.: George Romero), ob 20.00 ameriška drama Cinderella Man: legenda o boksarju (Russell Crowe, Renee Zellweger, r.: Ron Howard)

Petek, 28. oktobra: ob 18.00 ameriška animirana komedija Cinderella Man: legenda o boksarju, ob 20.30 in 22.15 Dežela živih mrtvecev

Sobota, 29. oktobra: ob 18.00 Cinderella Man: legenda o boksarju, ob 20.30 Dežela živih mrtvecev

Nedelja, 30. oktobra: ob 18.00 Cinderella Man: legenda o boksarju, ob 20.30 Dežela živih mrtvecev

Ljutomer

Sobota, 29. oktobra: ob 19.30 znanstvenofantastična akcijska srhljivka Otok (Ewan McGregor, Scarlet Johansson, r.: Michael Bay)

Nedelja, 30. oktobra: ob 19.30 francoska kriminalka Anthony Zimmer (Yvan Attal, Sophie Marceau, r.: Jerome Salle)

Gornja Radgona

Petek, 28. oktobra: ob 18.00 ameriška romantična domišljijska komedija V objemu čarovnice (Nicole Kidman, Will Ferrell, r.: Nora Ephron), ob 20.00 ameriški znanstvenofantastični akcijski film Fantastični štirje (Michael Chiklis, Jessica Alba, r.: Tim Story)

Nedelja, 30. oktobra: ob 10.00 in 18.00 Fantastični štirje, ob 20.00 V objemu čarovnice

Napoved prireditev

KONCERT

MURSKA SOBOTA

– V petek, 28. oktobra, ob 21. uri bo v lokalu Cafe Cafe nastop skupine Make up 2.

– V soboto, 29. oktobra, ob 18. uri bosta v Galeriji nastopila mešani pevski zbor Štefana Kovača iz Murske Sobote in mešani pevski zbor Mavrica iz Vrhnike pod vodstvom zborovodkinj Alenke Brulc – Šiplič in Darinke Fabiani.

– V soboto, 29. oktobra, ob 20. uri bo nastopila v lokalu Fado Irish pub skupina Beer Belly.

– V soboto, 29. oktobra, ob 21. uri bodo nastopile v Prireditvenem centru Mešič na Halloween partyju skupine Zaklonišče prepeva, Kocka hip hop band in Ulična banda.

– V soboto, 29. oktobra, točno ob 21.30 bo v MIKK-u koncert skupine The Mass (Oakland, California; free jazz core) in Y (Gornja Radgona, post math core).

– V torek, 25. oktobra, ob 19. uri bo v kinu Park 1. glasbeni festival Ritem mladih 2005. Glasbeni gosti bodo Jasna & Art Music band ter Luka Jošovc (bobni).

RADENCI

V soboto, 29. oktobra, ob 20. uri bo v kongresni dvorani hotela Radin koncert izvajalcev: D. O. M., pianist prof. Berislav Budak, komorni zbor Akord in Anja Rauter.

LJUTOMER

V soboto, 29. oktobra, ob 21. uri bo nastopila v lokalu Valentino bar skupina Boardwalk Casino.

GRAD

V nedeljo, 30. oktobra, od 14. ure dalje bodo nastopile na prireditvi Noč čarovnic skupine Halgato, Horizont in Čuki.

GORNJI LAKOŠ

V ponedeljek, 31. oktobra, ob 20. uri bosta nastopili na brucevanju in Halloween partyju v Torcidi skupini Slon in Sadež ter Gnila jajca.

GLEDALIŠČE

LJUTOMER

V petek, 28. oktobra, ob 9. uri in 10.50 bo v kulturnem domu gledališka predstava Pekarna Mišmaš avtorice Svetlane Makarovič v izvedbi KUD-a Škofja Loka.

LENDAVA

– V petek, 28. oktobra, ob 19. uri bo v gledališki in koncertni dvorani gledališka komedija Bolje tič v roki kot tat na strehi v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega.

– V petek, 29. oktobra, ob 18. uri bo v gledališki in koncertni dvorani premiera igre Poko in Gospod Zajec v izvedbi Lutkovnega gledališča Pupilla. Po motivih afriških pravljic je igro priredila Sabina Šinko.

LITERATURA

MURSKA SOBOTA

V četrtek, 27. oktobra, ob 17. uri bo v dvorani knjižnice predstavitev knjige Žage v Pomurju avtorja Ladislava Pojbiča. Pogovor z avtorjem knjige bo vodil Štefan Kovač.

PREDAVANJE

MURSKA SOBOTA

– V četrtek, 27. oktobra, ob 18.30 bo v MIKK-u potopisno predavanje Tsunami avtorice Mateje Planinc.

– V četrtek, 3. novembra, ob 17. uri bo v Pokrajinski in študijski knjižnici predavanje Žalovanje pomaga, ki ga organizira Slovensko društvo hospic.

FILM

MURSKA SOBOTA

– V petek, 28. oktobra, ob 20. uri v MIKK-u in v nedeljo, 30. oktobra, ob 18. uri v grajski dvorani bo predpremiera prekmurske grozljivke Turnikment.

Napoved prireditev

DOGODEK

MORAVSKE TOPLICE

V četrtek, 27. oktobra, ob 20. uri bo v Evangeličanski cerkvi proslava ob dnevu reformacije, kjer bo v kulturnem programu nastopil New Swing Kvartet.

GORNJI PETROVCI

V petek, 28. oktobra, ob 17. uri se bo začel podvig Extremizem, v katerem bo moral monociklist Jože Vöröš v 24 urah prekolesariti 280 km za dosego novega svetovnega rekorda.

MURSKA SOBOTA

– V petek, 28. oktobra, ob 15.30 bo v Galeriji 1. likovna ustvarjalna delavnica v tem šolskem letu, tema pa bo Ustvarjanje mini umetnin s tekstilom.

– V MIKK-u zbirajo prijave za 5. Mali veliki MIKK-ov oder, ki bo v drugi polovici novembra. Prijave na naslov: MIKK, Štefana Kovača 23, 9000 Murska Sobota, ali na elektronski naslov: mvoder@mikk-ms.si.

LENDAVA

V sredo, 2. novembra, ob 15. uri bo v Gederjevi hiši ustvarjalni dan za šolarje, ki ga pripravlja Mladinski svet Lendava. Učenci bodo ustvarjali verižice, zapestnice in uhane ter slikali na kamen.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA

– V Galeriji PAC je na ogled razstava del akademskega slikarja Radovana Jokića iz Novega Sada v okviru projekta Novi Sad v Murski Soboti.

– V Pokrajinskem muzeju sta na ogled stalna muzejska razstava in razstava ob 80-letnici Mure, d. d. Informacije: 527 17 06!

– V Galeriji je do 30. oktobra na ogled razstava Tekstilni trienale Szombathely.

VADARCI

V gasilskem domu je na ogled razstava slikarskih, fotografskih in drugih del občanov občine Puconci.

GORNJA RADGONA

V avli Kulturnega doma je na ogled likovna razstava Likovnega društva Gornja Radgona.

LJUTOMER

V Galeriji Anteja Trstenjaka je do 28. oktobra na ogled razstava Slike malega formata akademskega slikarja Mirka Rajnarja.

MORAVSKE TOPLICE

V hotelu Vivat je na ogled razstava Prekmurska vas (Fokovci) skozi čas.

TEŠANOVCI

Na ogled je razstava o Josipu Benku.

LENDAVA

– V sinagogi je na ogled razstava del Vladimirja Potočnika st. in Vladimirja Potočnika ml.

– V grajski galeriji je na ogled razstava likovnih del učencev Dvojezične osnovne šole I Lendava.

TURNIŠČE

– V cerkvi Marije pod logom je do 26. decembra na ogled razstava Mi zidamo Bogi na čast! marec 1914–december 1915, ki jo je pripravil Gorazd Bence, oblikovala pa Gordana Bence.

– V Jeričevem domu je do decembra na ogled dokumentarna razstava Jožef Sakovič – graditelj in buditelj (1874– 1930), ki jo je pripravil Franc Kuzmič.

LJUTOMER

V Muzeju je na ogled Grossmannova spominska soba.

KRPLIVNIK

V etnografskem muzeju je poleg stalne na ogled tudi razstava Kmečka opravila na fotografijah in značilna vinska klet s stiskalnico.

PTUJ

V pedagoški sobi na gradu je na ogled razstava Manice Stvarnik iz Murske Sobote, diplomantke smeri Oblikovanje tekstilij in oblačil na Ljubljanski Naravoslovnotehniški fakulteti. Razstavo, ki nosi naslov V objemu mask, je pripravil Pokrajinski muzej Ptuj.

BISTRA PRI VRHNIKI

V Tehniškem muzeju Slovenije je do konca oktobra na ogled razstava Pokrajinskega muzeja iz Murske Sobote Na prelomih tisočletij. Odprto od torka do petka od 8. do 16., v soboto od 8. do 17. ter ob nedeljah in praznikih od 10. do 18. ure, ponedeljek zaprto! Informacije: (01) 750 66 70 ali 750 66 72!

LAAFELD/POTRNA

V Pavlovi hiši (Pavel-Haus) je do 3. decembra na ogled razstava Public Services avtorjev Tadeja Pogačarja, Anje Planišček, Apolonije Šušteršič (SLO), Paule Roush (GB) in Temporary Services (USA).

Radio Murski val - 94,6 Mhz in 105,7 Mhz

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE
GLASBA NAŠEGA SRCA

1. **Ne vidim več sonca** – Spev
2. **Ljubi jo, ljubi** – Zasavci
3. **Fančarija** – Ptujskih 5
4. **Ostani z menoj** – Modrijani
5. **Za tebe res na svetu dal bi vse** – Ans. Simona Belšaka

PREDLOGA:
Gostilna je moj dom – Boštjan Konečnik
Ko Martin se prismeje – Ans. Marjana Kočevarja

LESTVICA OBMURSKE ZABAVNE GLASBE

1. **Mavrica** – Halgato Band
2. **Svejt ide k vragi, nej je resen** – Langa
3. **Vem, da drugo ti imaš** – Energy
4. **Ma ma ne douči** – Drago Jošar
5. **Mišičjok** – Ansambel Štrk

PREDLOGA:
Oj le šumi – Kolektiv A Propos
Vrhniški park – Rudi Ringbauer

Nagrado (kaseto) glasbene založbe Mandarina iz Ljubljane prejme **Špela Korpič, Kopitarjeva 12, Murska Sobota.**

Izpolnjene kupone pošljite do ponedeljka, 31. oktobra 2005, na naslov: **Murski val, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.**

Kupon št. 43 - glasujem za skladbo

GLASBA NAŠEGA SRCA:

LESTVICA OBMURSKE ZABAVNE GLASBE:

Ime in priimek:
Kraj bivanja:

Delimo vstopnice za kino

Igralec Ewan McGregor je po narodnosti Škot. Našo nagrado pa dobi **Helena Gašparič, Na bregu 16, 9226 Moravske Toplice**. Čestitamo! Naslednje nagradno vprašanje je:

Imenujte še kakšnega igralca, ki je po narodnosti Škot!

Kupon št. 43 - Odgovore pošljite do srede, 2. novembra, na naš naslov: Vestnik, Ulica arh. Novaka 13, 9000 Murska Sobota, ali po e-pošti: tomo.koles@p-inf.si

POMURSKO DRUŠTVO ZA BOJ PROTI RAKU
Murska Sobota, Ulica arh. Novaka 2 b,
zbira prostovoljne prispevke občanov in organizacij na računu pri Novi Ljubljanski banki: 02340-0019232476

ZA DAROVANA SREDSTVA SE ZAHVALJUJEMO!

Vse informacije lahko dobite po tel.: 031 512 911.

VESTNIKOV KOLEDAR

27. oktober, četrtek	SABINA
28. oktober, petek	SIMON
29. oktober, sobota	IDA
30. oktober, nedelja	MARCEL
31. oktober, ponedeljek	BOLFENK, dan reformacije
1. november, torek	GORAZD, dan spomina na mrtve
2. november, sreda	DUŠANKA

1. novembra bo sonce vzšlo ob 6. uri in 43 minut, zašlo pa ob 16. uri in 48 minut. Dan bo tako dolg 10 ur in 5 minut. Pozor: 30. oktobra ob 3. uri prehajamo na zimski čas (–1 ura)!

Menjalniški tečaj tolarja v Banki Slovenije 26. oktobra 2005

država	ozn. val.	šifra	enota	nakupni	srednji	prodajni
EMU	EUR	978	1	238,8486	239,5673	240,2860
Hrvaška	HRK	191	1	32,3731	32,4705	32,5679
Madž.	HUF	348	1	0,9413	0,9441	0,9469
Švica	CHF	756	1	154,6947	155,1602	155,6257
V. Brit.	GBP	826	1	352,8565	353,9183	354,9801
ZDA	USD	840	1	198,4287	199,0258	199,6229

VANEKovi VICI

Nov avto

Jože vstopi v avtosalon Mercedes. Zagleda novega mercedesa S. Potipa motorni pokrov, prime za zvezdo. Nenadoma pa ga preseneti precej glasen prdec.

Prodajalec čez nekaj časa pride in vpraša: »Vam lahko pomagam?«

Jože: »Ja, koliko pa stane ta lepotec?«

Prodajalec: »Tega vam pa raje ne povem. Če ste prdnili že samo, ko ste se ga dotaknili, vam bi, če bi vam povedal ceno, gotovo ušlo v hlače.«

Rekreacija

Prvi večer mlada žena svojemu možu: »Dragi, grem na aerobiko.«

Drugi večer: »Danes pa imam jogo.«

Tretji: »Grem na jahanje!«

Mož: »Pohiti, konj je že trikrat klical.«

Spoštovani bralci, vabimo vas k sodelovanju. Šale, katerim ste se najbolj nasmejali, pošljite na dopisnicah s pripisom: VESTNIK, »Vanekovi vici«, Ulica arh. Novaka 13, 9000 M. Sobota. Vsak teden bomo objavljeno šalo nagradili.

Semaforji v Črenšovcih še vedno ne delujejo

V Črenšovcih so bili prepričani, da bodo cesto sanirali skozi celotno vas, a ni tako. Letos bodo po zagotovilu Direkcije za ceste posodobili le odsek do gostilne Sabo, preostali del skozi Črenšovce pa naj bi sanirali v prihodnjem letu. Krajani in občina Črenšovci so zaradi tega nejevoljni, kajti cestišče je precej uničeno. Že precej časa pa je minilo, od kar so v središču Črenšovec namestili semaforje, ki pa še vedno kljub gostemu prometu ne delujejo. Kot pravi župan Občine Črenšovci Anton Tomar, so upravljalci semaforjev »pritisnili« na občino Črenšovci z »grožnjo, da semaforjev ne bodo priključili tako dolgo, dokler občina ne bo prevzela plačevanja elektrike na semaforjih. Občina je zagotovila, da bo dogovor spoštovala, vendar semaforji še vedno ne delujejo. - J. Ž.

Prikazali stare navade in običaje

Člani polanskega kulturnega društva so pripravili ob pomoči članic zadruge Pomelaj na gumnu Salobove domačije v Mali Polani prikaz že pozabljenega ročnega ličkanja koruze. Še prej so koruzo sorte trdinka ročno potrgali. Na ličkanju se je zbrala pisana druščina *lipačev*, ki so zapeli, zaplesali, se veselili ... Pridružili so se jim polanski folkloristi s spletom prekmurskih plesov *šindara* in *šamarjanka*, ob tem pa jim je zaigrala Marko banda. V sklopu prikaza starega običaja pa je Sabolovo domačijo obiskal tudi prekmurski *pozvačin* Franc Jerebic iz Lipe. Najbolj veselo pa je bilo ob koncu, ko so bili *lipači* po stari navadi pogoščeni z domačim kruhom z zaseko in različnimi namazi, *vrtanki*, koruzno *zlevanko* in seveda pijačo. - J. Ž.

Srečanje starejših občanov

Krajevna organizacija Rdečega križa Sv. Jurij ob Ščavnici, ki jo ob pomoči poverjenikov vodi prizadevna predsednica Cvetka Fiala, je pripravila konec preteklega tedna v prostorih OŠ Sv. Jurij ob Ščavnici srečanje občanov, ki so dopolnili 70 let življenja. Zbralo se jih 144, posebej pa so jih pozdravili župan občine Anton Slana, sekretarka OO RK Gornja Radgona Davorka Makovec, ravnatelj šole Marko Kraner in domači župnik Štefan Grabar. Srečanje je bilo nadvse prisrčno. S svojimi nastopi so ga popestrili učenci OŠ Sv. Jurij ob Ščavnici in Kapelski kvartet, ki so mu ob petju pritegnili tudi udeleženci srečanja. - L. Kr.

Transakcije z vrednostnimi papirji

Nakup nedonosnih delnic

Policiji so znani novi primeri kaznivih dejanj v povezavi s transakcijami z vrednostnimi papirji. Kakor so pojasnili, se neznani ponudniki obračajo na ljudi s pretvezo iskanja novih vlagateljev in jim ponujajo nakup delnic pod ugodnimi pogoji.

Modus goljufije je naslednji. Nepoznane tuje borznoposredniške hiše pošljejo brošure na znane naslove iz poslovnega sveta. Brošure navadno poročajo o pregledu borznega dogajanja na svetovnih oz. ameriških borzah. Kasneje sledi telefonski kontakt s prejemniki brošur. V pogovorih se predstavljajo kot resne družbe, ki se ukvarjajo z borznimi transakcijam. Priporočajo sodelovanje pri ugodnih naložbah, saj kot dobri poznavalci ozadja dogajanj na pomembnih borznih prizoriščih lahko svoje stranke usmerijo v ugodne in visoko donosne naložbe.

> Če prodajalec okleva in želi preveriti določene podrobnosti iz pogodbe, mu predstavniki takih družb večkrat dnevno grozijo po telefonu, da je treba nakazilo opraviti takoj in nemudoma, ker bo drugače posel propadel.

Z idejo iskanja kapitala sovlagateljev ponujajo možnost nakupa delnic s 30-odstotnim popustom pod borzno ceno znanih ameriških multinacionalk. Napovedujejo in obljubljajo, da bo vrednost delnic čez nekaj mesecev narasla za nekajkrat. Da bi se to zgodilo, določijo višino minimalne naložbe, ki jo sicer zaradi prepričljivosti izjemoma znižajo, vendar pa zahtevajo od vlagateljev takojšnjo odločitev za nakup ponujenih delnic.

Po nakupu delnic kupec nato ugotovi, da do napovedanega porasta delnic ni prišlo. Čez nekaj časa lastnika delnic pokliče borzni posrednik, ki za anonimnega kupca – slednji želi pridobiti večinski delež omenjenih delnic – ponuja odkup le-teh. Ponujena cena presega nabavno ceno delnic tudi do 400 odstotkov. Če se lastnik nedonosnih delnic odloči za prodajo, borzni posrednik od njega zahteva plačilo pokritja stroškov posredovanja pri prodaji, stroškov odprave neprenosljivosti delnic in stroškov zavarovalniške garancije. Stroški se gibljejo od 1000 do 3500 ameriških dolarjev, denar pa je treba nakazati na njihov račun.

Vse, na katere se neznani ponudniki obrnejo s pretvezo iskanja novih vlagateljev, opozarjamo na previdnost in naj ne nasedajo njihovim obljubam ter naj ne kupujejo kvazi delnic, so še zapisali na spletnih straneh policije.

A. B.

Mnogi se sprašujejo, kam so poniknili ljubitelji malih živali. Kaže, da jih je odnesel val pač selivk, ki so letele čez severovzhodni pomurski selitveni koridor. S približevanjem ptičje gripe so zadovoljni, da jih je selitveni val odnesel.

* * *

Letos so mati čarovnica odločili, da bodo gosje v gradu pri Gradu letos malo manj delale in bolj uživale na protokolarnih sprejemih. Letos čarovniško garanje prenašajo na čarovnike, ki bodo namesto na metlah jahali na belih konjih. Da konji morajo biti beli, so odločili prvi kapelnik v gradu.

* * *

Šalovski občinski svetniki razmišljajo o temeljiti reformi občinskega sveta. Da ne bi ostali brez enega od svojih svetnikov, ki ga lovi kos, se bodo reorganizirali v gasilsko društvo, ki bo prevzelo pooblastila občinskega sveta. Kosi se zanikat bojijo gasilcev. V zgodnji zimi pa bo kos tako ali tako odšel na daljše spanje.

* * *

V petišovskih gramoznicah na levem bregu Mure je nadovedana velika ribiška prireditev. Čakovski ribiči namreč vabijo vse Lendavčane in okolicane na velik ribiški piknik, ki ga obrejajo v čast obogatitve omenjenih gramoznic z mladim ribjim zarodom.

* * *

Zaradi nenačrtovanega povečanja količin gosjega in kokošjega perja specialisti za sušenje pri samozaposlitvah že napovedujejo začetek del v ...nic, ki se bodo ukvarjale s česanjem perja. Lažje gosje in težje kokošje blazine bodo ponujali v prodaji od vrat do vrat.

* * *

Ljutomerčani bodo spet lahko dihali na račun prihranka od zavarovanja. Potem ko so bili pravne utemeljitve čez prag poslali eno zavarovalnico in sklenili posel z drugo, je ta, ki je ostala brez posla, ugotovila, da se je to zgodilo neupravičeno, zato je zahtevala in tudi dobila odškodnino.

* * *

Beltinski Grenar si po temeljiti obnovi želi pridobiti ustrezno vsebino. Glede na to, da so Beltinci dobili svojo verifikacijo s praznikom priključitve Prekmurja k matici, sedaj razmišljajo, da bi se v to okolje preselil Pokrajinski muzej, ki v Murski Soboti zaradi prostorske stiske vse težje diha.

* * *

Kapelčani so preko svojega viditelja že napovedali, da se odpovedujejo koncesijski dajatvi za mineralno vodo v denarju. S prostovoljnimi prispevki bodo zgradili cevovod in koncesijsko dajatev pobirali v naravi. Z mineralno vodo bodo mešali in polnili »špricerje«. S tem želijo poenostaviti delo gostincem in povečati konkurenčno prednost kapelskih vin.

BESEDA NI KONJ

NAROČAM VESTNIK za najmanj eno leto (do preklica):

Ime in priimek:

Kraj:

Ulica: številka:

Poštna številka: pošta:

Davčna številka:

Datum:

Pozornost novemu naročniku, ki se na časopis naroča PRVIČ:

Naročnino želim plačevati (obkroži):

a) po položnici - letno b) po položnici - polletno c) po položnici - trimesečno

pén

... dosta knjig preštén!

Valentina Smej Novak filozofinja

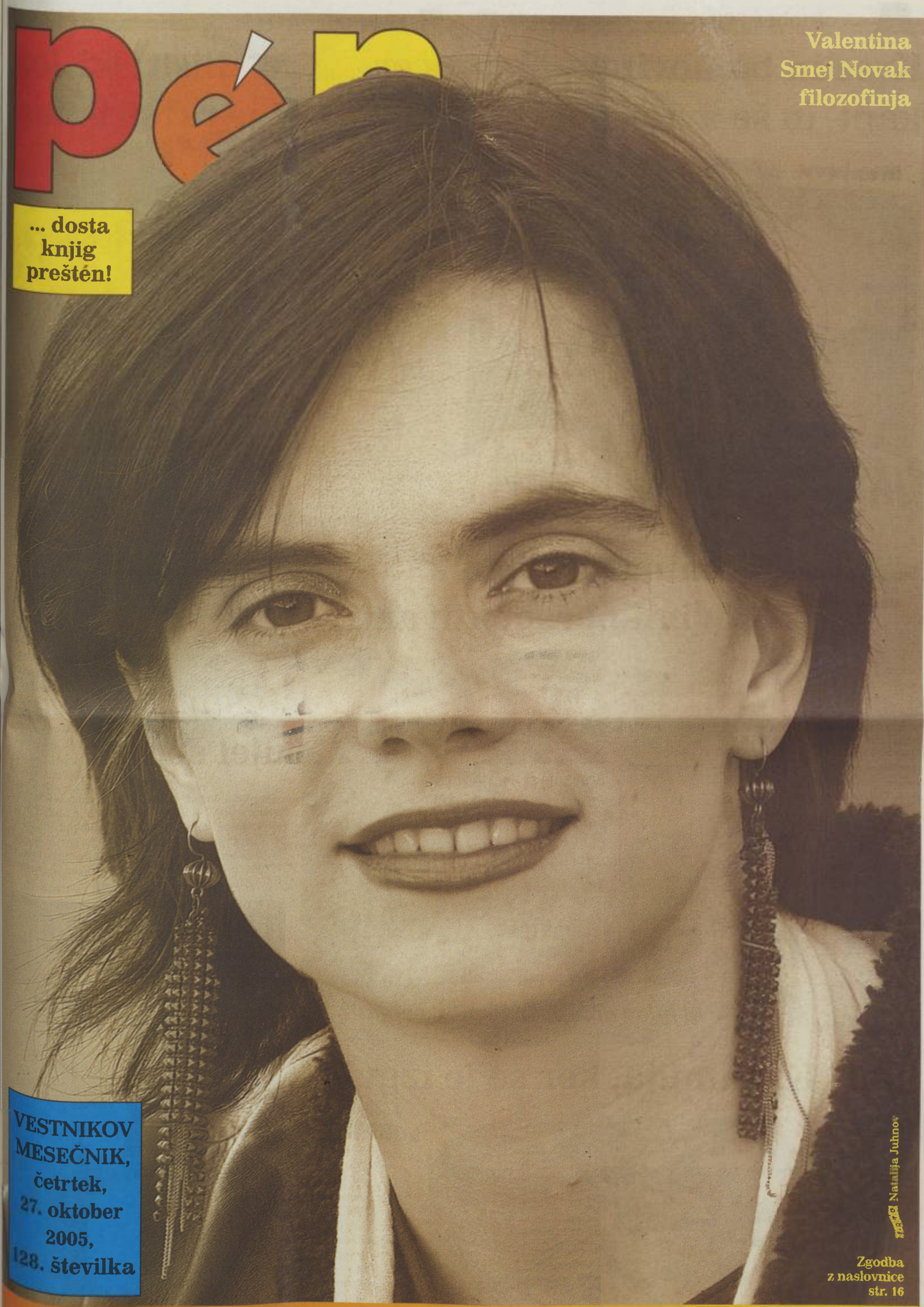

Foto: Natalija Juhnov

Zgodba z naslovnice str. 16

VESTNIKOV MESEČNIK, četrtek, 27. oktober 2005, 128. številka

Oktober – najlepši mesec letošnje jeseni, mesec knjige, mesec varčevanja, mesec gasilstva, teden vseživljenjskega učenja, teden otroka, dan reformacije in ob vseh drugih še dan za PEN.

Prihodnji izide 24. novembra, ko bo oktobrski mošt že dobro mlado vino.

Kreslin bo novinar, Gerenčer kant- in še avtor povrhu!

Menjava

Že velikokrat se je pokazalo, da so življenjska pota nepredvidljiva. Tako skoraj nihče ni računal, da bosta zamenjala branži tako znamenita predstavnika svoje stroke, kot sta glasbenik VLADO KRESLIN (s kitaro) in novinar IVAN GERENČER (brez klobuka). Pa se je le zgodilo - ondan sta družno ugotovila, da lahko občinstvu ponudita še marsikaj drugega kot doslej, posebej ker je bil Vlado v otroških časih, ko je še trgal hlače v beltinskih šolskih klopeh, eden najboljših sestavljalcev šolskih spisov. Pravijo, da je bil posebej uspešen pri domišljijskih. Podobno velja za mladega Ivana, ki je v rosnih letih kot za šalo premagoval učenje not in ritmike v soboški nižji galsbeni šoli. Kdaj bo prvi Gerenčerjev koncert (za inštrument se še ni odločil, a je tako ali tako multitalent) in prvi Kreslinov članek v Delu, Pentutam naporom navkljub ni uspelo zvedeti. **Tekal**

Bedvini

Bistriški Jože je razširil noge

Poznate ga tisti, ki redno prebirate najbolj severovzhodni tednik. A je JOŽE GRAJ poleg novinarstva znan tudi kot popotnik, ki si ne pusti vzeti priložnosti za kakšno novo izkušnjo. Tako se je pred časom odločil, da se poskusi na pravcati puščavski ladji - ognjeni krst sta prebivala tako on kot kamela, le da je imel pri sestopu noge nekoliko na »o«, kot kakšen revolveraš z divjega zahoda. Pentute poročajo, da je medtem neprijeten občutek že izginil, le spomin na puščavsko ježo pa je ostal. **Jog**

Skupaj smo močnejši

Pomurski sejem z novimi perspektivami

Sejemska dejavnost je v krizi, ki jo je treba tako ali drugače premagati. Tega se dobro zaveda tudi prvi mož Pomurskega sejma iz Gornje Radgone JANEZ ERJAVEC (bližje steklenici Radenske). Tako je že sklenil nekaj novih poslovnih povezav, med drugim tudi z enim naših najuspešnejših podjetnikov STANKOM POLANIČEM. Podrobnosti o poslu so še na ravni tut, šušlja pa se, da naj bi že prihodnji Kmetijski sejem leta 2006 doživel vrsto sprememb. Pustimo se presenetiti!

Tekal

Jelen ujel srnici

Letnik 68

Nekdanji dirkač z motorji in zdajšnji šef Motokluba Veterani VLADO JELEN (sredina) se je ondan prevažal po Goričkem in ob poti srečal znameniti dami, ki sta potrebovali prevoz: IRMO BENKO (prst gor) in NEVENKO EMRI (prsi ven). Ker sta obe iz »žute« medijske hiše, Vlado ni veliko razmišljal in jima je ustavil. Kam so se odpeljali, Pentute ne poročajo. **šaov**

Lajči K. zamuja, ker se je izgubil

Labirinti

Priznani slovenski novinar in obmejnogorički sadjar LUDVIK KOVAČ se je z dušo in telesom pripravljal na sezonsko obiranje jabolk. V podjetniški vnemi je želel obiskati svoje potencialne kupce v beli Ljubljani. Na poti tjakaj je med številnimi grafiti izgubil orientacijo. Še vedno ga niso našli, gorička jabolka pa medtem že padajo.

šaov

Jesen '05

Grozdje povezuje

MILICA s KOBILJŠČAKA in IVEK iz BORAČEVE sta se istega dne v istem prostoru poročila, ne da bi se prej poznala. Usodni DA sta sicer dahnila vsak svojemu izbrancu (izbranki), dandanes pa sta velika prijatelja. Pred kratkim sta sama trgala grozdje z Ivekovih brajd in se ob tem prešerno zabavala. Pentute poročajo, da je bila za vsak primer nedaleč tudi »paznica« Štefka.

jog

Srečanja

Mura višja kot Triglav?

Nedavno je naša največja tovarna (in v svoji branži še vedno največja v Evropi) slavila 80 let obstoja. Čeprav MURA ne preživlja zlatih časov, je vendarle obstala - in to kljub recesiji v tekstilni industriji. Pentute so med prisrčnim pogovorom »škljocnile« prvega moža Mure, naturaliziranega Prekmurca iz Velenja, BORUTA MEHA (roka zunaj) in najvišjega na pomurskem TRIGLAVU, RUDIJA CIPOTA (roka v žepu). Menda ni šlo za to, ali je za regijo pomembnejša Borutova ali Rudijeva firma.

šaov

Pozor!!!

Razsaja svinjska gripa

Medtem ko se svet pospešeno pripravlja na premagovanje ptičje gripe, se je v deželi ob Muri pojavila nova, medicini še povsem nezn[illegible] bolezen. Re[illegible] ji GRIPHUS PRUJSATISS in [illegible] posebej nevar[illegible] za štirinožce v [illegible]ažnih hlevih. Za [illegible]zaj ni podatkov, [illegible]ali se bolezen, ka[illegible] smrtnost je ne[illegible]gotovljiva, [illegible]hko prenese tu[illegible] na človeka. Po pentutarskih vi[illegible] posebne pani[illegible] ne bo, dokler gripa ne doseže Trojan.

Večer in Kmečki glas povezana!

ŽUR-nalizem

Ni vrag, da niste slišali za globalizacijo, ki z vseh strani pritiska tudi na naš vsakdan. Zadeva niti ni tako nedolžna, saj se hočeš nočeš kapitalsko povezujejo tudi tisti, za katere bi najmanj pričakovali. Tako je v redakcijo Pentut nedavno prispurljala vest, da sta delnice združila dnevnik VEČER in tednik KMEČKI GLAS. V upanju, da davkoplačevalci ne bodo oškodovani, sta o zadevi podebatirala tudi oba pomurska dopisnika. NATAŠA GIDER (Večer, brezrokavnik) in [illegible]ZA GRABAR (Kmečki glas, rokavnik). Kot poročajo neuradni viri, jima ni bilo jasno, ali je Večer »popapal« Kmečki glas ali obratno. Veste vi?

frbo

Na kom že svet stoji?

Na mladih!

Po propadu soboškega nogometa na najvišji ravni, zdaj regija z zanimanjem spremlja novodobno Muro (ki ima poleg še zdaj že znameniti številki 0 in 5), ki je tretjeligaško tekmovanje začela s samimi zmagami. Zdaj so prišli časi streznitve, saj se vrstijo tudi »tipi«, ki jih igralci športne napovedi poznajo pod številkama 0 in 2. Seveda je pričujoča fotografija dokaz, da ima Mura 05 za sabo mlade, in to je tudi njena največja prednost. Če je seveda starejši ne bodo zapravili ...

frbo

Menda je koruzo čez lužo k nam pripeljal Kolumb, Benečani pa so jo raznesli po Evropi in uveljavila se je kot ena najbolj razširjenih poljščin za prehrano ljudi in živali. Danes pridelovalci večino opravil postorijo strojno, nekaj desetletij nazaj pa jim je dajala veliko več dela. Ker je bila za pospravilo na vrsti med zadnjimi jesenskimi pridelki in ker je običajno dala obilen pridelek, so imeli po kmetijah *lupanje* ali ličkanje koruze za domač praznik, za nekakšen zabavni večer po dobri letini. Potrgane, še *neolupane* storže so na kmetiji razložili po skednju, kjer se je na večer zbralo mlado in staro iz vasi. Posedli so po *neolupanih* storžih in v začetku hiteli, da je bilo čimprej dovolj ličja za odejo, ki je v mrzli oktobrski noči prijetno grela. *Vert in vertinja* nista skoparila s pijačo, zato se je razpoloženje stopnjevalo in doseglo vrhunec, ko je ob koncu gospodinja v skedenj prinesla lepo zapečene makove in orehove pogače in še kakšno dobroto. Za dobro voljo so gospodarja in še koga namazali *z vukon* (črna koruzna plesen) ali *nagačili z lupinjen* pa peli so, si pripovedovali šale in še kakšno veselo *ušpičili*.

V današnjem času te dogodke obujajo samo še razna krajevna društva. S Penom smo bili tokrat na *lupanju kukorce* v Selu na Goričkem.

Namesto skednja je bil šotor, verta pa je zastopal predsednik Društva pevcev Selo Oskar Makari, ki se je v svojem otroštvu še imel priložnost naučiti vseh opravil s koruzo in bi zdaj skupaj s sovaščani rad, da se to ohrani tudi za prihodnje rodove. V teh prizadevanjih ima 25 zaveznikov, članov društva.

Rdeča *kukorca* za srečo

Selanski škegenj je bil prvo soboto v oktobru nabito poln pridnih lupačev in radovednih obiskovalcev. Med slednjimi so bili tudi udeleženci seminarja z vseh koncev Evrope, ki ga je prav v tem času v Moravskih Toplicah organizirala Evangeličanska cerkev na Slovenskem. Večina se je zadovoljila z opazovanjem, nekateri pa so prisedli in pomagali, med njimi ravnateljica osnovne šole Fokovci Suzana Deutsch, ki je prisedla k domačinu in aktivnemu članu pevskega društva Jožetu Koruniču.

Župan občine Moravske Toplice Feri Cipot se je izkazal kot vdičen lupač. Namesto plačila sta ga domačinki Dragica Kijanec in Suzana Lenarčič ob asistenci predsednika društva Oskarja Makarija nagačili in mu make up popravili z vukon.

Med pridnimi lupači sta bila ves večer Katarina Nemet in Franc Škalič, oba pevca v društveni pevski skupini. Enim storžem so potrgali vse ličje, drugim so ga nekaj pustili, da so lahko po dva storža povezali v par in obesili na drog. Tako so nekoč koruzo sušili in skladiščili. Med rumenimi storži visi tudi nekaj rdečih. Da so vmes, je že pri sajenju poskrbel Oskar Makari, ki vsako leto prihrani kak storž te stare sorte za seme. Po ljudskem izročilu pa rdeč storž prinaša srečo in dobro letino. V Selu so lahko brez skrbi – prihodnje leto ne bo hudega.

Med obiskovalci selanskega lupanja kukorce je bil tudi škof Evangeličanske cerkve na Slovenskem Geza Erniša. Čeprav v praznični obleki in s kro[illegible] je poprijel za [illegible] in mimogrede razložil [illegible] Ruženki, kako se to dela.

Jože Zadravec in Suzana Lenarčič med delom.

Lupačem, ki so prišli od blizu in daleč, so gostoljubni domačini postregli z rdečko, zato tudi pridnih rok za delo ni zmanjkalo. Prehitro je pošla le koruza, potem pa je bilo toliko več časa za dobro voljo in še boljšo zabavo.

Posebne pozornosti so bili deležni pari, ki živijo na koruzi. Odkrili so tri: Jožeta Zadravca z Marjano, koruzni par iz Turističnega društva Vrtanek pa Slavico Počič in Robija Lainščka, ki se je izmuznil nalemu fotografu. Katarina Nemet, prava ljudska umetnica, je zanje iz koruznega ličja spletla prstane, tako da bo poslej življenje na koruzi javno vidno. In dodamo naj še, da je Katarinino delo tudi vzelo [illegible] naslovu, ki je krasil platneni skedenj.

Na lupanji kukorce ne gre brez orehovih in makovih pogač, ki jih postrežejo po opravljenem delu. Napekle so jih članice pa žene in mame članov društva. Da je dišalo tudi po domačem kruhu, se je posebej potrudila Milika Balajc. K mizi z dobrotami sta vabili Dragica Kijanec in Katarina Nemet. Prav selansko gostoljubje in skrb za ohranjanje tradicije privabljajo v Selo, ki je sicer turistično naselje, znano po rotundi, vedno več turistov. Pa tudi na gostovanja jih čedalje pogosteje vabijo. Ob lupanju kukorce znajo kositi s kosami, lupiti tikvino seme, česati perje, plesti košare ...

Koruzni večer v Selu so popestrili številni nastopajoči, med njimi člani in članice Turističnega društva Vrtanek iz Gornjih Petrovec z domačimi pesmimi in folklorna skupina Dvojezične osnovne šole Prosenjakovci s spletom madžarskih plesov. Obiskovalci pa so zaploskali še nastopajočim iz kuda Avgusta Gašpariča iz Vučje Gomile, domačim muzikantom iz Koga pri Ormožu in humoristični skupini Osnovne šole Fokovci.

Irma B.

FOTO **Nataša J. in Janez Š.**

Na ameriških knjižnih policah se je pojavil roman Marlona Branda (soavtor režiser Donald Cammell), napisan v sedemdesetih letih in izdan posthumno. Roman Fan-Tan je postavljen v dvajseta leta prejšnjega stoletja ter v Kitajsko morje. Z njim se je pokojni filmski igralec Marlon Brando predstavil kot romantični pirat, ameriški producenti pa že razmišljajo, kako bi gusarsko zgodbo prenesli na filmski ekran.

Gusarji v mrtvih ladjah

Pozabljeni so že časi, ko se je v filmu **Kapetan Blood** kot gusar predstavil igralec Errol Flyn, mnogi pa so zamudili ogled filma **Karibski gusarji** z Johnnyjem Deppom v glavni vlogi. Zdaj se je znova pojavilo zanimanje za piratske teme, in to iz dveh razlogov: po morju še vedno plujejo ladijske olupne, razbite, zapuščene ladje; srečanja z njimi delujejo fantomsko, predvsem pa vzburjajo domišljijo. Drugi razlog so gusarski zakladi na dnu morja. Znan je roman Skrivnostni otok, znana je zgodba o Robinsonu Crusoju, kar v devetih izvirnih knjigah je obdelana zgodovina svetovnega gusarstva, namnivo branje za tiste, ki imajo premalo domišljije. Tako je tudi galeja oziroma »galijun« Tirena, ki se je te dni pojavila v dubrovniškem Poratu, starem mestnem pristanišču, vznemirila prebivalstvo in turiste ter spomnila na preteklost, ko je bila tudi Dubrovniška republika Ragusa sredozemska pomorska velesila in so se njene ladje borile z gusarskimi »barakami« in drugimi takrat sodobnimi ladjami. Tirena je razprla svoja jadra s templjarskimi rdečimi križi na belih ladjah. To je spomin na zgodovinski podatek, ko je na začetku trinajstega stoletja izplulo iz sredozemskega pristanišča v neznano sedem templjarskih ladij z dragocenim zakladom. Vse do danes ni znano, kje so ladje pristale, domnevni sledovi vodijo na Škotsko in Ameriko. Pravo piratstvo se je razmahnilo v šestnajstem stoletju, ko so pomorske velesile Španija, Portugalska, Anglija in Nizozemska zasedle odkrite dele sveta, Afriko in obe Ameriki. Takrat je ladjedelništvo tako napredovalo, ladje so prevažale iz številnih kolonij poleg zlata, srebra in diamantov tudi kavo, kakav, dišave in začimbe. Karibsko otočje je bilo posebej privlačno za pirate, ki so izbirali za napad trgovske ladje, ki so se vračale z dragocenimi tovori v Evropo. Piratske ladje so bile urne, niso imele topov, zato so bile okretnejše, imele so svojo taktiko napadanja. Takrat še ni bilo Morsejeve abecede ali mobitelov in kapetani so se med sabo sporazumeli z zastavami – to je bila komunikacija ladje z ladjo, ladje s kopnim. Znano je, da so gusarji pluli »under the black flag« (pod črno zastavo), drugi pa so različne druge zastave, s katerimi so se približali svojim žrtvam, in ko so vrgli most, se povzpeli na tujo palubo, so menjali zastavo za gusarsko z lobanjo in prekrižanimi kostmi in tako pokazali svoje prave namene. Čeprav je bilo gusarsko življenje kratko in nasilno, je bilo življenje na njihovih ladjah primer sprejemljive demokracije. Če kapitan ni bil kompetentn in spreten, so ga vrgli v morje in izbrali drugega, kajti vedeli so: če ni plena, tudi plačila ni. Po napadu je dobil vsak pirat enak delež plena, samo kapitan in prvi oficir sta dobila dvojni delež. Največji izziv je bila hrana. Z bogatih ladij so jemali kokoši in sveža jajca, meso v čebrih, vodo ali pivo, predvsem pa kislo zelje, hrano zoper skorbut. Mnogi so bili prepričani, da so bile papige in opice na piratskih ramenih v bistvu »rezervna hrana«. Pirati so navadno izropali ladjo, ljudi zmetali v morje ali jih odpeljali v suženjstvo, ladjo pa prepustili morskim valovom in vetrovom. Leta 1872 je kapitan ladje **Dei Gratia** naletel sto trideset milj od portugalske obale na ladjo **Mary Celeste**. Poznal je njenega kapitana Briggsa. Signaliziral mu je z zastavami, vendar z jadrnice ni bilo odgovora. Približali so se ladji in se povzpeli na krov. Ladja je prevažala 1700 sodov špirita. Na vrveh je viselo sveže oprano perilo, v kabinah so našli pribor za britje, v kapitanovi kajuti raztegnjeno harmoniko na postelji, toda nikjer žive duše. Mornarji na ladji Dei Gratia niso našli odgovora na vprašanje, zakaj je ostala ladja brez posadke. Kaj se je zgodilo? Vse do danes niso odkrili usode mornarjev z **Mary Celeste**, ki je brez krmarja plula po Atlantiku. Z leti je nastala cela flota fantomskih ladij. Leta 1849 je posadko ladje **Santa Rosa**, ki je izplula iz čilskega pristanišča Valparaiso, pokosila bolezen beriberi. Preživela sta samo kapitan in ladijski vajenec – stihija je polomila jambore ter raztrgala in odnesla jadra. Po dveh mesecih so ju rešili mornarji šolske jadrnica ruske cesarske mornarice, a **Santa Rosa** je še dolgo tavala po morju. Zanimivejše od izgubljenih ladij so potopljene ladje. Leta 1799 je v bližini nizozemske potonila vojna fregata **Lutine**. Prevažala je več sto zabojev zlatnikov in srebrnikov v takratni vrednosti skoraj milijon funtov in pol. Nenadni vihar je vrgel ladjo na čeri med dvema otokoma, vsi mornarji so utonili, denar pa se je z leti znašel v mivki. Nizozemski ribiči so skoraj dve leti dvigali iz morskega peska britanske cekine. V mreži italijanskih ribičev se je 1964. znašel kip antičnega športnika, visok 160 cm in težak 250 kilogramov. Ko so ugotovili, da ni iz zlata, so ga vrgli na smetišče. Pobral ga je neki ribič, ga kasneje prodal za 4000 dolarjev in tako je kip prišel v München, kjer ga je kupil anonimni oficir Nata in preprodal ameriškemu kolekcionarju Paulu Gettyju za 3.900.000 dolarjev! Čilski lovci na zaklade pa so pred kratkim sporočili, da so našli zaklad angleškega gusarja Cornelliusa Webba, ki ga je pred tem ukradel Špancem. Vrednost zaklada je ocenjena na deset milijard dolarjev. Med drugimi dragocenostmi petnajst metrov pod morskim dnom naj bi bila tudi ogrlica žene zadnjega vladarja Inkov Atahualpa in tudi stoletja izgubljeni nakit, znan kot **Vrtnica vetrov** (La Rosa de los Vientos). Posebno nemško podjetje za iskanje podvodnih zakladov je že poslalo na Pacifik posebnega robota, ki bo poskušal odkriti zaklad in pri tem razkopati na metre debele sloje favne, peska in prsti, ki so prekrili izgubljeni zaklad.

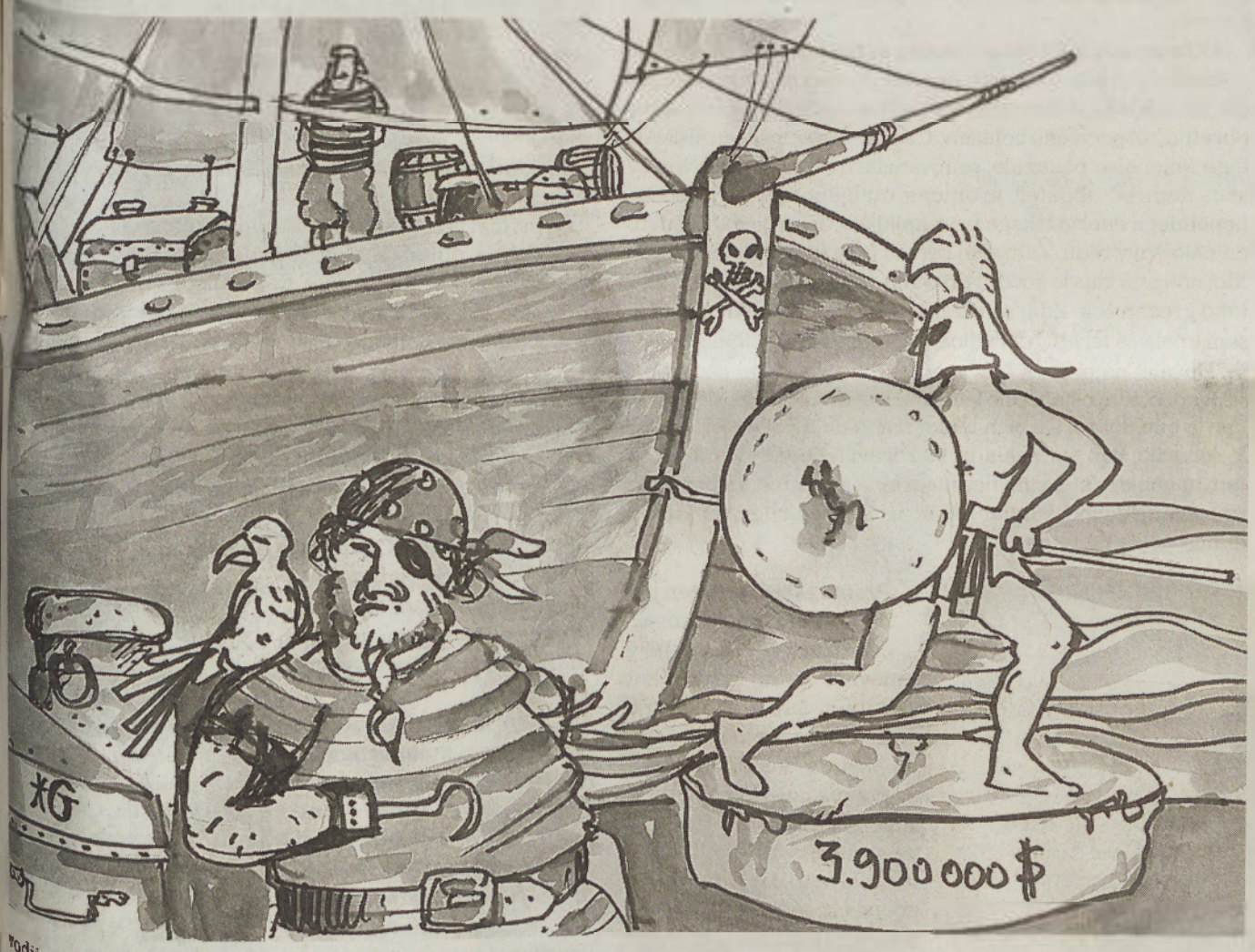

MADE IN USA

Branko Šomen

RAZMIŠLJAM

Josip Rotar

Razvoj pomurske regije

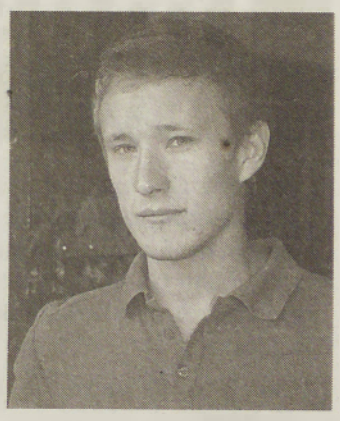

Ob zadnjem vojaškem sejmu, ki smo mu bili priča v Gornji Radgoni, se je končno postavilo v ospredje vprašanje o upravičenosti takšne manifestacije moči v najbolj nerazviti slovenski regiji. Kaj to pomeni za prebivalce Pomurja in kdo ima od tega korist?

Mnogi so se zadovoljili z argumenti, kot so: Slovenska vojska zagotavlja službe, je namenjena izključno naši varnosti in miroljubnim akcijam ter celo spodbuja razvoj regije. Takšni argumenti niso nič drugega kot manipulacija. Slovenska vojska namreč res zagotavlja službe, vendar za kakšno ceno? V Pomurju, ki je socialna bomba, mladi po končani srednji šoli težko pridejo do zaposlitve, tudi starejši, ki niso dovolj kvalificirani in fleksibilni, izgubljajo svoja delovna mesta. Na vsakem koraku je slutiti negotovost v različnih oblikah, kot so negotovost zaposlitve, stanovanja, zdravstvene oskrbe, socialne podpore in navsezadnje negotovost življenja. Slovenska vojska je izkoristila ravno te nastale razmere in v svoje vrste začela novačiti najperspektivnejše kadre v Pomurju. Zavedati se je treba nekaj: Pomurje nima rudnih bogastev in nafte, ima pa ljudi. Če se želimo iz izgubljene vasice povzdigniti na raven globalne in transnacionalne regije, je treba vlagati v znanje in komunikacijo med nami. Takšni bodo Pomurju zagotovo koristili bolj kot mladi na braniku demokracije v Afganistanu, Darfurju in na Kosovu. Da bomo res uvideli nesmisel takšnih akcij, je treba zastaviti nov koncept varnosti.

Po 11. septembru vlada svetu globalni režim, ki se je podal v neskončen spopad med dobrim in zlim. Pravimo mu permanentna globalna vojna. V tem spopadu je očitno, da so sovražniki reveži. Pri tem je prav tako očitno, da vojske in varnostne službe niso namenjene branjenju revežev, ampak izključno branjenju korporacij in njihovih interesov. Lep primer je katastrofa v New Orleansu, kjer je bila nacionalna garda bolj zaposlena z Irakom kot pa z evakuacijo revežev iz poplavljenega mesta. Moderne vojaške doktrine trdijo, da so obrambne doktrine, jasno pa je, da vojska danes države ne brani, ampak nasprotno. Vojska predstavlja sistem organiziranega nasilja, ki ga lahko uporabi proti komurkoli. Ta sistem je popolnoma brez nadzora, je nehuman in zelo drag. Upravljanje s strahom je ena od oblik vladanja današnjih elit prebivalstvu in takšnemu načinu odločno nasprotujem.

Pomurci niso ogroženi s terorizmom. Ogrožajo nas tovornjaki, s katerimi se vsakodnevno srečujemo na cestah. Ogrožajo nas novi nadobudni poslovneži, ki so za izkoriščanje delavcev dodatno nagrajeni s subvencijami.

Ob novem konceptu varnosti se poraja vprašanje: Na kakšen način naj tisti, ki so socialno izključeni, začnejo s samoobrambnimi aktivnostmi? Vsekakor bi se lahko sredstva, ki so namenjena neučinkovitemu konceptu varnosti, prekanalizirala v socialne in mladinske iniciative, ki se ukvarjajo z aktivnostmi ozaveščanja in komunikacije ter izmenjevanju znanja. Naj bo prva takšna zahteva, da se postavi socialni center v vsako vas, kjer se bodo ljudje lahko med sabo spoznavali in se družili zunaj zasebnih prostorov. S tem bomo rešili problem tistih, ki nimajo denarja za druženje v lokalih. Naj si ljudje organizirajo prosti čas zunaj dosega kapitala. Pri tem pa je seveda nujno, da se takšne aktivnosti ne marginalizirajo in da se jih ne izstrada.

Mogoče se bodo na tak način Pomurci laže spoprijemali z negotovostjo. Potrebna je le spodbuda. Mogoče bo pregovor V slogi je moč pomagal kateremu od nas, da si začrtamo svojo skupno prihodnost zunaj dosega permanentne globalne vojne. Pomurci ne nasedajmo praznim obljubam, ampak se družimo, spoznavajmo in pogovarjajmo. Samo na takšen način bomo začeli verjeti v svoje sposobnosti in jih tudi znali zasaditi v nove horizonte boljše prihodnosti. Dragi Pomurci, klijte, saj verjamem v vas!

Dr. Vesna Godina

Vmesnega ni, pravi Vesna Godina. Imeti nekaj na pol je tako kot ne imeti nič. Ne glede na to, katerega področja našega življenja se stvar dotika. Slovenski javnosti znana kot predavateljica antropoloških znanosti, ki so jo študentje dobesedno oboževali ali sovražili, iskriva kolumnistka, katere besedila so bralci požirali ali popljuvali, Mašina mama, ki bolezni svoje hčere nikoli ni sprejela kot predajo, bolnica z rakom, ki ga je sama odkrila in premagala, trmasta in pridna sošolka, ki so jo profesorji oboževali, sotrpini pa ne preveč, delavka v delavnicah, kjer svoja življenjska spoznanja trosi naprej. In ni Prekmurka, čeprav se piše Godina.

Imaš ali nimaš

Priimek Godina lepo diši po Prekmurju, pa vendar Vesnine značajske poteze vlečejo drugam.

»Nisem Prekmurka, čeprav poznam trajno zapisane sledi prekmurskih Godinov. Po starih starših so moje korenine trdno usidrane na Primorskem, sicer pa sem Štajerka, iz Maribora.«

Tudi prav. Je pa res, da smo si Prekmurci in Primorci podobni.

»Ja? Ker ste majhni in dobrohotni, ali kaj?«

Ne, zato, ker smo odprti, oboji nosimo srce na dlani.

»To pa bo držalo. Sama sem zelo odprta in lahko bi rekla, da si ljudje to dostikrat tudi napačno razlagajo. To odprtost razumejo kot brezmejno, jo kršijo in si privoščijo stvari, ki si jih ne bi smeli. To mi velikokrat povzroča težave.«

Upati pogumno spregovoriti o svojih težavah, slutnjah in pomislekih javno, ni samo posledica značaja, temveč tudi zavedanja, da zatiskanje oči pred problemi, resnico, drugačnostjo ... ne vodi nikamor drugam, razen v pogubo.

»Vsekakor. Sama sem vedno govorila in delala tako, da sem o problemih spregovorila. Že kot majhna sem to vedno počela. Če me je kaj razjezilo, sam to dala ven. Javno sem spregovorila tudi o bolezni svoje hčere in mojem raku. Pri tem sem srečevala ljudi s podobnimi težavami, ki pa so ta boleča dejstva potiskali na rob oziroma z njimi niso hoteli imeti nič. Kot da bi se bali, da bodo marginalizirani ter da se bo kvaliteta njihovega življenja znižala. Zato resnico zamolčijo, da bi lahko normalno živeli naprej. Jaz pa sem resnico govorila natančno zato, da bi ljudje spregledali, da bi se izolacija prebila. Globoko sem prepričana, da je kvaliteta življenja in otrok s cerebralno paralizo in bolnikov z rakom bistveno višja, če živijo normalno življenje. Preseči je treba tabuje, ki vzbujajo strah in tesnobo pri zdravih ljudeh.«

Diagnoza rak. Hujše se človeku verjetno ne more zgoditi.

»Sama sem bila na svojo diagnozo na neki način pripravljena. Zaradi tega je bila pri meni na neki način situacija ravno obratna kot pri večini bolnikov. Čeprav medicinske preiskave tega takoj niso pokazale, sem vedela, da imam raka. Imela sem namreč občutek kronične utrujenosti, izčrpanosti, nenehnega energetskega primanjkljaja. To mi je dalo vedeti, da nekaj ni v redu. Zato sem sama rinila naprej, k onkologu. Moj notranji glas je govoril pravilno, tako da diagnoza ni bila tako grozen šok. Zdaj sem zdrava, hvala bogu. Po operaciji sem imela še terapijo z radioaktivnim jodom. Potem sem šla na Havaje, najprej za šest mesecev, ko pa so mi podaljšali štipendijo, sem ostala celo leto. Imela sem status raziskovalca, kar je bilo dobro, saj sem lahko način dela prilagodila sebi. V Ameriki sem spoznala in se zdravila še po metodi, ki jo tam imenujejo integrativna, integralna medicina. Ta priznava uradno medicino, vendar vključuje še vse drugo, za kar se danes ve, da pomaga.«

Premagati to bolezen pomeni tudi spremeniti se.

»Moram reči, da sem v osnovi še vedno takšna, kot sem bila, saj se človek ne more čisto spremeniti. Sem pa postala bolj dobrohotna in popustljiva do sebe. Prej sem bila popustljiva in dobrohotna morda do drugih, do sebe pa ne. Ko pa sem zbolela in se potem zdravila, sem spoznala, da sem imela vse druge rajši kot sebe. In da pravzaprav moram imeti rada sebe, če hočem živeti. Vesna pred boleznijo je sama sebe pripeljala do nje, zdaj pazi nase in na kvaliteto svojega življenja. Sebe sem postavila na prvo mesto, celo pred hčer Mašo, česar prej nikoli nisem naredila.

Popolnoma sem spremenila vsakodnevno rutino, odložila bremena, ki niso nujna in ki so me razburjala. Naučila sem se reči ne, česar prej nisem znala. Začela sem zaupati sama sebi. Ob raku sem na neki način ugotovila, da ima človek v sebi zelo močno voljo in velike zaloge energije za življenje. In če se znaš na to nasloniti, je to glavni adut za tvojo bitko. Na neki način sem dobila tudi samozavest, ki je prej nisem imela. Ne bojim se več bolezni, tudi smrti ne.

S temi stvarmi sem v glavi razčistila med terapijo v Ameriki.«

Torej drži, da so tudi hude stvari za nekaj dobre.

»To pravim že od nekdaj. To sem rekla tudi za hčer Mašo, njeno cerebralno paralizo. To je bila najhujša izkušnja v mojem življenju, hkrati pa tudi najboljša. In enako mislim za svojo bolezen. Je pa seveda vse odvisno od osebe in od načina, kako odreagiraš. Meni je bilo oboje izziv, še ena bitka, ki jo je treba dobiti. Od tega sem se ogromno naučila, iz sebe sem potegnila dosti dobrih stvari, ki jih ne bi našla, če se to ne bi zgodilo.«

Predati se pomeni omagati, biti brez načrtov in želja pa vegetirati.

»V primerjavi s svojimi vrstniki, s katerimi se srečujem na kakšnih obletnicah in praznovanjih, kjer pravijo, da čakajo samo še na vnuke in penzijo, sem sama polna načrtov. Še vedno pomagam Maši, da konča svoje izobraževalne podvige, zelo rada pa bi tudi sama imela dovolj časa, da bi napisala vse tiste knjige, ki so zaenkrat zapisane samo v glavi. Torej načrt je, da bi se posvetila temu delu svojega dela. Želela bi se preseliti tudi na Primorsko, vsaj delno, če ne za stalno. Imam načrte, ki jih ima večina ljudi na začetku svoje kariere, in mislim, da je to dobro. Čeprav imam zaradi tega težave pri identifikaciji s svojo generacijo. Ohranja te namreč mlajšega, kot kaže tvoja letnica. Še vedno tudi predavam, in sicer na Univerzi v Mariboru in na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani.

Glede tega se verjetno nisem spremenila. Drugače je samo to, da sedaj ne predavam več množičnim letnikom, temveč majhnim skupinam, kjer je pristop drugačen, kjer se dela tako, kot je treba. Študentje še vedno morajo znati, sama pa imam še vedno polne predavalnice.«

Polne pa so tudi delavnice Vesne Godina, kjer namesto znanstvene doktrine predava življenjsko.

»Uredništvo Vive me je pred časom prosilo za članke, ljudje so me začeli klicati in organizirali smo delavnice v Ljubljani in Mariboru. Pogovarjamo se o holezni in težavah, ki jih skušamo rešiti, omiliti. Torej odpraviti stresne situacije, v katerih se znajdejo ljudje, saj so prav te pri raku ključne. Spremenimo tudi način prehrane, ki je zelo važna, in vsakodnevno rutino ljudi. Terapija je težavna, saj zahteva čiščenje frustracij, zamer – se pravi, je inventura na čustvenem področju. Zato ni čudno, da so do konca zdržala vsa dekleta in samo en heroj. Kaže, da čustveno področje moškim ne leži pretirano, kot da se za nekaj, s čimer se oni ne ukvarjajo. Če pa se že morajo, nastopi blokada.«

Imeti ali ne imeti, vmesnega ni.

»Res, pa naj gre za karkoli. Ljudje so nad mano navdušeni ali pa me sploh ne prenašajo. Tako je tudi s študenti. Kar pa me v resnici sploh ne moti. Sama pravim, da me lahko tudi ubijejo, vendar samo za vogalom, da mi ne pridejo preblizu. Polovičarski ljudje mi gredo na živce. Ker sama nisem takšna, jih težko prenašam, tako da je to obojestransko. Drug drugega se izogibamo, skupaj ne sodimo.«

R. Ficko

Katica Mladenović in Geza Kišfalvi

Gospa, kam naj peljem te vaše blazine?

Potem ko sta si ustvarila vsak svojo družino, sta sestra in brat, Katica Mladenović in Geza Kišfalvi, za svoje domovanje izbrala Mursko Soboto. Na Rogašovce, kjer sta preživela otroštvo in mladost, ju vežejo lepi spomini, ki jih obudita vsake toliko časa, ko se srečata s sorodniki ali prijatelji. Takrat pridejo na plano zgodbe o kavbojih in indijancih pa o kravah, ki so podrle bunker, o disku, ki se je imenoval Lokomotiva, o Titu in Hendrixu ter o blazinah.

oštvo je minevalo v Rogašovcih.

Kombinatorika

V času Katičinega in Gezovega otroštva v Rogašovcih še ni bilo vrtca, le osnovna šola, ki je takrat imenovala po pesniku Otonu Župančiču. Otroštvo sta preživela doma, kraji za igro in zabavo so bili okolica osnovne šole in travniki, kjer so pasli krave. »Ko smo obiskovali osnovno šolo, so začeli okoli nje graditi igrišča. Pri telovadbi ali morebiti še pri kateri drugi šolski uri smo učenci pomagali pri gradnji ali urejanju okolice. Bili smo ponosni, da smo dobili novo nogometno, košarkarsko in rokometno igrišče. Ko je bilo končano, skorajda ni minil dan, da ne bi prijatelji in sošolci odigrali kakšne tekme ali se vsaj srečali ob lepem, novem igrišču,« se spominja Geza.

»Toda prostega časa ni bilo veliko,« priznava Katica in Geza. Doma je bila gostilna, kjer je bilo treba pomagati, pogosto sta morala čas nameniti še za pašo, saj so domače krave morale jesti vsak dan. Rogašovski otroci so bili že v tistih časih dobri v tako imenovani kombinatorski. Ker so želeli preživeti več časa skupaj, niso pusli krav vsak na svojem travniku, temveč so kombinirali tako, da so jih nagnali na en travnik. Enkrat je bil od prvega soseda, drugič od drugega, tretjič domača jasa, največkrat pa so bili to travniki, kjer so danes v Rogašovcih zgrajeni stanovanjski bloki. Med pašo so večkrat ugnali kakšno norčijo, pekli krompir in jabolka, se učili jahati na kravah ali delali nože in loke iz lesa in šibja.

Ko je krava padla v bunker

Na paši izdelani loki so jim dobro služili tudi pri otroški igri, ki ji pravimo kavboji in indijanci. Bil je čas, ko se je na veliko bralo Karla Maya in njegovega Winetouja. Otroci iz spodnjega dela Rogašovec so bili vedno indijanci, iz spodnjega pa kavboji. Enkrat so ujagali eni, drugič drugi, bitke so potekale tudi v sosedovem sadovnjaku ali na pokopališču. »Največja zmaga je bila, ko smo sovražnika kavbojev privezali na pokopališču in ga imeli v naši otroški norčavosti zvezanega dvanajst ur,« je povedal Geza. Kasneje so popularnost indijanskih iger zamenjali partizanski boji. Okolica blokovskega gradbišča je postala idealen prostor, kjer so si rogašovski otroci lahko naredili svoje bunkerje. Izkopali so jih v zemljo, streho pa prekrili z zemljo in travo. Partizanske igre so trajale le tako dolgo, dokler nekega dne ena od krav, ki so se pasle v bližini, ni stopila na bunker. Streha bunkerja se je pod njeno težo udrla in krava je padla v njegovo notranjost.

Jimi namesto Tita

»V Rogašovcih smo imeli tudi svoj mladinski klub,« je povedala Katica. Mladi so se tam večkrat dobivali in med drugim prirejali literarne in glasbene večere. Večkrat so se skupno tudi odpravili na katero od prireditev ali zabav. Ob enem od praznikov so še v takratni Jugoslaviji v Serdici organizirali disko. Na steni je visela slika nekdanjega predsednika Jugoslavije. Nekdo se je spomnil, da bi maršala Tita sneli z zidu. Na njegovo mesto so obesili sliko Jimija Hendrixa. Tedanje oblasti so to zvedele, vdrli so v disko, prižgali luči, prekinili glasbo in zahtevali pojasnilo, zakaj je Jimi zamenjal Josipa Broza. Ker se je mladina že takrat hitro znašla, so tudi organizatorji diska

Ko brat dvigne sestro.

našli pravi odgovor. Razložili so, da je bila Titova slika sneta, ker je bilo v disku zelo zakajeno, oni pa niso hoteli, da se slika umaže ali poškoduje. Oblasti so bile zadovoljne z odgovorom in zabava se je lahko nadaljevala.

Profesorica s klobukom

Po osnovni šoli sta se Katica in Geza preselila v Mursko Soboto, kjer sta s Katico najprej stanovala pri teti. Oba sta obiskovala Gimnazijo. Ker staršev ni bilo v bližini, sta se morala zelo hitro osamosvojiti. Starši so sicer prispevali denar za malico in za druge stroške, toda že na začetku tedna je bilo treba preračunati, koliko denarja bo še ostalo, ko poplačata vse obveznosti. Katica in Geza sta rada poprijela tudi za kakšno delo, če je bilo treba zaslužiti za življenje ali knjige. Na koncu meseca je vedno ostalo denarja ravno toliko, da je bilo za obisk kakšne filmske ali gledališke predstave, za kašen izlet, za udeležbo na katerem od družabnih dogodkov ali za večer s prijatelji. V tistem času so v Murski Soboti v Diani odprli tudi bar. Imeli smo srečo, da je bil sošolčev kolega tam natakar in nas je skrivaj spravil v lokal. Veljala je namreč hora legalis, kar pomeni, da mladina po 20. uri brez spremstva ni smela iz hiše. Tudi večerne predstave v kinodvorani so bile za učence in dijake prepovedane. »Še zdaj se spomnim profesorice, ki se je pisala Sinic, in njenega velikega klobuka. V kinu je vedno nadzorovala, če kdo od dijakov ni pri predstavi v času hore legalis,« je razložil Geza. »Časi se pač spreminjajo. Če smo včasih pred lokalom najprej vprašali, ali je med gosti kakšen profesor, in skrivaj šli v gostilno, če ga ni bilo notri, je danes ravno obratno. Danes sprašujejo profesorji, ali ni v lokalu kašnega dijaka, in šele nato vstopijo,« je v šali še povedal Geza.

Geza je znal hitro računati

Katica je dve leti starejša od Geze. Ko sta skupaj študirala v Ljubljani, sta se v Rogašovce vračala le enkrat na mesec. Ko je Katica končala študij na Filozofski fakulteti in se je vrnila v Prekmurje, so Gezovi obiski postajali pogostejši. Skorajda ni minil konec tedna, da se ne bi vrnil domov. Avtobus je prihajal v Rogašovce ob pol osmih zvečer. Nedaleč od postaje je bila slaščičarna. Ko sta naša sogovornika še skupaj prihajala iz Ljubljane, se je velikokrat zgodilo, da sta z avtobusa namesto domov s potovalnimi torbami odkorakala kar v slaščičarno, kjer so ju že čakali prijatelji. »Doma sta bila seveda mama in oče jezna, saj sta prišla otroka domov z najmanj dveurno zamudo, in Geza je bil na domačih stopnicah tudi zelo kregan,« je povedala Katica. Zapisali smo tudi, da so imeli Kišfalvijevi gostilno. Največ prometa je bilo v nedeljo po maši ali ob porokah. Katica in Geza sta v gostilni pomagala že od mladih nog. »Geza je verjetno znal prej seštevati koliko staneta dve pivi kot brati,« se je nasmehnila Katica. Nekega dne, ko se je na trgu pojavila pijača Cynar, je prišel na gostovanje v Rogašovce Pomurski gledališki studio. Igralci so se žejni zapodili v gostilno in od Katičinega in Gezovega očeta zahtevali prav cynar. Le-tega pa v njihovi gostilni še ni bilo, le pelinkovec, mentol, slivovka in kakšen konjak. Pa se je gostilničar hitro znašel. Zmešal je pelinkovec in slivovko ter mešanico natočil igralcem. Nobeden od njih ni imel pripomb na pijačo, o vsebini pa so zvedeli šele veliko kasneje.

Lokomotiva

Lokomotiva pa se je imenoval disko, ki so ga pozneje odprli v Rogašovcih. Opremljen je bil v slogu vlaka. Opremo so pripeljali s Hrvaške, kjer so odkupili dva stara vagona. Geza je razložil, kako so imeli tudi večer evergreenov in kako so na plakate napisali, da je vstop dovoljen samo v paru. Vsi obiskovalci si v hipu niso mogli najti spremljevalca ali spremljevalke, so si pa močno želeli v Lokomotivo. »Tako sta prišla včasih tudi po dva moška ali po dve ženski skupaj, samo da bi prišli v disko, tisti, ki so pobirali vstopnino, pa so vedno dobivali sive lase, ker niso vedeli, kaj naj storijo v takem primeru, saj so obiskovalci izpolnili navodilo, napisano na plakatu,« sta povedala Katica in Geza.

Ko je mama odšla v pokoj, so Kišfalvijevi gostilno oddali v najem, tudi Lokomotive ni več. Geza in Katica sta se po študiju dokončno preselila v Mursko Soboto. »Katica je kot profesorica takoj dobila službo na Gimnaziji, jaz sem po vojaščini najprej delal na kmetijski šoli, nato na zdravstveni, od leta 1988 pa sem pri Zvezi kulturnih društev. Čeprav ne živiva skupaj, je življenje najinih družin tesno povezano,« je potrdil Geza. Ko sta z ženo Bredo gradila hišo, sta celo eno leto stanovala pri Katici in njenem možu Nebojši. Še zdaj ne morem razumeti, kako sta se lahko takrat tričlanska in štiričlanska družina stisnili v eni hiši,« je še premišljeval Geza. Konec tedna še vedno skupaj hodijo na obiske v Rogašovce, kjer kaj postorijo, če je treba. Od časa do časa se odpravijo skupaj na dopust, vsekakor pa jih družijo lepi spomini iz daljne in bližnje preteklosti, ki jih bo gotovo iz leta v leto več. In ko smo končevali pogovor, se je Geza spomnil še ene anekdote. »Ko se je Katica selila v Murski Soboti v drugo stanovanje, me je prosila, ali ji lahko zvečer na kolesu prepeljem vzglavnik in blazino. Čez dan ji je bilo namreč nerodno, da bi vsi videli, kako prenašava tako imenovano posteljno opremo. Sva pa oba pozabila, da ob 22.00 v tovarni Mura končajo z delom. Ko je bilo moje kolo sredi ceste najbolj naloženo s posteljnino, se je po ulici usul plaz ljudi. Katici je bilo nerodno in je odšla na drugo stran ceste, jaz pa sem na ves glas kričal za njo: »Gospa, kam naj peljem te vaše blazine?« Tako ji je bilo še bolj nerodno,« se je še namuznil Geza.

Dejan Fujs

Najboljši sladoled sta sicer delali mama in stara mama, čeprav je bila slaščičarna v vasi tista, kjer sta se velikokrat zadržala Katica in Geza.

LEGENDE

Joseph Maria R.

Arhitekt Novak

Na gradbišču bogojinske cerkve resen sivolasi bradati gospod, s svitki pod pazduho, stika glavo s tamkajšnjim župnikom Ivanom Bašo in z roko nekaj kaže proti hramu, ki bo v začetku, ko bo gotov, vznejevoljil okoliške vernike. Čez leta bo postala ta cerkev, s čistimi linijami, brez okrasja, z nenavadnim zvonikom in izvirno notranjo opremo, skorajda zaščitni znak Prekmurja. Prizor od daleč zvedavo opazuje mladi zidarski pomočnik, ki je nedavno končal pri stricu vajensko dobo in je že redno zaposlen pri mojstru Štefanu Mesariču. Le-ta v spoštljivi razdalji čaka, da gospoda končata z ogledi in mu dasta še zadnja navodila, saj gredo dela h koncu. To bežno srečanje, ta rahli stik mladega zidarskega pomočnika z mojstrom Plečnikom, ki ga med množico delavcev najverjetneje sploh ni opazil, je bilo usodno za fanta. Ne bo samo mešal malte in skladal opeke, stal bo na začetku ideje ...

Pot do Pariza

Arhitekt Franc Novak - Feri se je rodil leta 1906 v Murski Soboti očetu Jožetu, gradbenemu mojstru, in mami Sidoniji. V njeni slaščičarni bodo pozneje številne generacije Sobočanov, tudi še povojne, kupovale sladoled in enkratne kremne rezine. Vajenska doba, pomočniška doba in nato, leta 1926, spričevalo o uspešno končani delovodski šoli v Ljubljani. Čez štiri leta še diploma tamkajšnje Srednje tehniške šole. Spet naključje, ki bo usodno. Na tej šoli je predaval tudi arhitekt Ivo Spinčič, ki je študiral arhitekturo na Dunaju pri profesorju Behrensu. Vsekakor je na neki način vplival, da se je mladi Feri odločil, da arhitekture ne bo študiral v Ljubljani pri Plečniku, ampak na Dunaju. Še istega leta (1930) začne v Pragi, vendar se kmalu preseli na Dunaj in se tam vpiše na Umetnostno akademijo, na oddelek za arhitekturo pri prof. Behrensu. Dragi študij so mu omogočili bogati soboški meščani, v zahvalo za njihovo mecenstvo pa jim je izdelal načrte enodružinskih vil z vso notranjo opremo in zunanjo ureditvijo vrta z obvezno pergolo (za dr. Kerševana, Koltaja, dr. Sedlačka, Samca itd.).

V letih 1934 in 1938, ko je bil Novak pogodbeni arhitekt občine, so nastali njegovi prvi urbanizacijski načrti. Zasnoval je mestni center, reguliral mestne ulice (dobile so kanalizacijo, razširil je pločnike, jih zasadil z drevesi in postavil klopi). Uredil je trg pred kolodvorom, trg pred katoliško cerkvijo, grajsko ploščad, Trubarjev drevored in centralni trg, ki ga je povezal s parkom. Poskrbel je za delno adaptacijo gradu in uredil prvo soboško dvorano. In najpomembnejše, enkratno je umestil športni stadion in soboško kopališče in tako na območju Fazanerije omogočil ohranitev naravnega parka ter možnost za razvoj različnih športnih panog. Politiku, takratnemu županu Hartnerju, gre zahvala, da se je zavzel za kopališče in javnost prepričal, da je gradnja takšnega objekta nujna. Preostali del »posla« je Novak opravil odlično, za kar so mu lahko hvaležne še današnje in prihodnje generacije Sobočanov. S tem da je rekreacijski del mesta postavil na zahodno stran, je bilo nekako logično, da bo industrijski del na nasprotni strani, za železniško progo. Prvi kopalec v novem bazenu se je namočil na slavnostni otvoritvi 5. julija 1935. Že leta 1938 je začel urejati današnjo Ulico Štefana Kovača. Ob njej je začrtal prvo blokovsko naselje, v katerem so bloki med seboj razmaknjeni po merilih osončenja in zračnosti. Idejo je dokončno realiziral v petdesetih letih prejšnjega stoletja.

Projektivni biro leta 1955. Stojita Zoltan Šavel in arh. Štefan Ficko. Sedijo Viktor Vrečič, Ivan Pirling, Erika Muc in arh. Novak. Fotografijo je posnel sodelavec Mišo Šiftar, na fotografiji pa manjka Ivan Gerenčer.

Čeprav so ga v Soboti zasipali z delom, je hotel v široki svet po več znanja, hotel se je dodatno izobraževati, se neposredno srečati z modernimi tokovi. Tako je prišel v Pariz, takratno prestolnico moderne arhitekture, kjer je imel svoj atelje tudi švicarski arhitekt Le Corbusier, ki je bil že takrat legenda. Še pred odhodom je dr. Šerbcu obljubil načrt za vilo (danes prostori LB in Feniksa v Ul. Št. Kovača), ki bo nekaj posebnega. Vstop v Le Corbusierovo delavnico mu je izposloval Vito Kraigher, ki je tam živel. V prostem času se je tam družil z Borisom Kidričem, Vitom Kreigherjem, Prežihovim Vorancem in drugimi tam živečimi slovenskimi inteligenti. Iz prvih dni bivanja v Franciji obstoja zanimivo dopisovanje z dr. Šerbcem. Iz pisem izvemo, da je med drugim delal pri regulacijskem načrtu Boi de Boulogne in pri načrtih za nebotičnike v Alžiru. Vsekakor sta morala imeti delo in stik z Le Corbusierovimi sodelavci nanj velik vpliv. Dr. Šerbcu je tudi napisal, da bo ta načrt za vilo njegovo zadnje delo za Prekmurje. Usoda je hotela drugače, njegova glavna dela šele pridejo.

Po nekajmesečnem bivanju v Parizu se je vrnil domov in se jeseni istega leta vpisal na Visoko tehniško šolo na Dunaju. Leta 1940 je študij zaradi vojne prekinil.

Ob tem moramo ponovno poudariti, da je bil Novak ves čas študija v stiku z mestom in ljudmi, kar dokazujejo številni projekti, ki so bili takrat za zaspano mesto prava atrakcija: delavski dom (1936) in osnovna šola s telovadnico (1940) na primer. Pa še zanimiv in pomemben Novakov prispevek mestu moramo nujno omeniti. Bil je soustanovitelj in pozneje določen za glavnega arhitekta pomembne sejemske prireditve Prekmurski teden, kar daje njegovi ustvarjalnosti povsem novo dimenzijo. Prireditev je potekala še po vojni, nato pa so politiki nove oblasti dopustili, da so jo preselili v Gornjo Radgono ...

Novak je bil samosvoj in verjetno zaradi tega pred vojno ni iskal stika s slovenskimi arhitekti. Očitno pa so si bili tudi pogledi na arhitekturo zaradi različnih šol močno vsaksebi.

Novak je izdelal zasnovo za Ul. Štefana Kovača že pred vojno. Tudi Lendavska ulica bi morala biti široka, zračna ulica, vendar so jo mladi urbanisti s stavbo Sobočanke ponovno zožili. Foto: Nataša Juhnov

Povojni čas in zadnja pot v Zagreb

Po vojni je bil s kolegi mnogo bolj povezan, kar je verjetno narekoval tako njegov profesionalni kot družbeni položaj. Družil se je z Mariborčani, prijateljeval z Mušičem, bil je član društva arhitektov Jugoslavije. V okviru slovenskih arhitektov so njegovo delo prikazali na svetovni razstavi arhitekture v Rabatu (1951).

Leta 1945 se je zaposlil pri Okrajnem ljudskem odboru, nato je delal kot projektant v Mariboru, leta 1954 pa je postal direktor Projektivnega biroja. Razvoj industrije je v mesto privabljal vse več ljudi in tako se je porajala potreba po tipskih načrtih družinskih hiš. Ločil je pljučni in otroški oddelek od soboške bolnišnice in objekte postavil v Rakičanu. Tako je posrečeno začel s postopno prestavitvijo bolnišnice iz mesta na novo lokacijo. Leta 1955 je postavil soboški kino, svojevrstni spomenik racionalne arhitekture – s steklenim preddverjem in valovitim stropom (zaradi akustike) je bil dolga leta eden najlepših kinov v Sloveniji. Ko so po njegovi smrti leta 1965 dogradili v Ulici Štefana Kovača še razstavni paviljon, je bila realizirana zamisel iz leta 1938.

Tako kot je bil mojster v svojem poslu, tako je bil tudi prepričljiv. Dandanes se zdi enostavno, takrat, v njegovih časih, pa je bilo dobesedno življenjsko nevarno zagovarjati ter prenašati ideje in zamisli iz buržoazne kapitalistične preteklosti v novi družbeni red. Njemu je to uspelo. Bilo pa je v njegovi duši tudi nekaj vernovskega razmišljanja (preselitev mesta proti Rimski cardi - puconski plato, gradnja sosesk z lastnimi centri, graditev južne obvoznice – tu, kjer so jo zdaj zgradili, jo je Novak narisal že takrat, nivo Ledave za kopališčem z jezom dvigniti za meter in tako omogočiti številne vodne športe), kar samo potrjuje njegovo širino in vizionarstvo v najžlahtnejšem pomenu.

Vendar je obstal na pol poti. S soprogo dr. Milevo Sedlaček - Novak, predstojnico ginekološkega oddelka soboške bolnišnice, s hčerko Majo in praktikantko v Projektivnem biroju, študentko arhitekture Majdo Kocmur, so se 18. decembra 1959 v meglenem jutru z avtomobilom odpravili v Zagreb. Nekje pri Varaždinu je deklica nenadoma sestopila s kolesa. Časa za zaviranje ni bilo, voznik VW-ja Novak se je moral ogniti na levo stran ceste, sicer bi jo podrl. V tistem trenutku je pridrvel z nasprotne strani tovornjak ... Preživela je edino hčerka Maja.

Človek, ki je provinci dal mesto

Murska Sobota je imela vse do začetka XX. stoletja podobno zasnovo kot druge prekmurske ravninske vasi. Mesto se je prosto širilo v glavnem med gradom in katoliško cerkvijo. Predvsem László Takáts je mestu nekoliko pozneje začel spreminjati videz, ko je z enonadstropnimi stavbami pomembnih institucij v slogu madžarske različice secesije mestu dal nekoliko »mestnejši« videz. Ta prva prizadevanja je prekinila svetovna vojna. Mesto je nato dobro poldrugo desetletje spalo in šele s prihodom Franca Novaka leta 1934 je dobil urbanistični razvoj nastajajočega regionalnega središča nov zagon. Tega leta je občina na dražbi odkupila Szaparyjevo graščino in razparcelirala soboški park, naš dunajski študent na umetnostni akademiji pa je postal pogodbeni arhitekt soboške občine.

Urbanist, arhitekt in oblikovalec Franc Novak, 1906–1959

Ivan Pirling,

sodelavec v Projektivnem biroju

Leta 1955 sem se zaposlil v Projektivnem biroju v Murski Soboti. Pred tem sem delal v projektivnem oddelku na Inštitutu za nafto v Zagrebu. Že prvi službeni dan, ob prvem srečanju z arh. Novakom sem dobil prijeten vtis. Prvega uradnega pogovora nisva opravila v pisarni. Peljal me je v Sočičevo kavarno in tam sem mu moral povedati, kaj sem delal do takrat. Redko me je prekinjal s kakšnimi vprašanji, me pozorno poslušal, nekatere stvari sem mu moral opisati do potankosti. Nato mi je povedal, kakšno delo me čakaj tukaj.

Znal je narediti delovno vzdušje, lahko povem, da smo stvari delali ekipno. Dovzeten je bil za pripombe in predloge in imel do nas mladih spoštljiv odnos. Večji projekt v začetku moje službe je bila stavba današnje Ljubljanske banke na Trgu zmage. Seveda je bil on nosilec idejnega projekta ob sodelovanju arh. Ficka. Kljub moji mladosti mi je zaupal izdelavo glavnega projekta. Bil je družaben človek. Večkrat smo med službo sedli na kolesa in se odpeljali v Černelavce v staro gostilno Titan. Po malici smo kaj popili, beseda pa je v glavnem tekla o službenih zadevah in tudi o nalogah posameznega sodelavca. Zdaj vidim, da so bili to sestanki, vendar na sproščen način, ko je vsak povedal vse, kar misli. Po svoje mi je ostal v spominu tudi po tem, da je številne naročnike načrtov za stanovanjske hiše z vso vztrajnostjo nagovarjal in prepričeval, da mora imeti hiša tudi kopalnico, kar takrat še ni bilo splošno v navadi.

Iz »pariških pisem« Novaka dr. Šerbcu, kateremu je obljubil izdelavo načrtov, pa je že nekoliko zamujal:

**»Bajta bo sicer malo drugačna, kakor so soboški kalupi za take hiše, in bo marsikdo kaj »duhovitega« pristavil, pa nič zato.«*

**»In verjemite, da za pravega arhitekta ni lepšega plačila kot videti srečnega človeka v domu, spočetega nekje prav globoko v njegovem srcu.«*

**»... Žal se redko zgodi, da pripada vsakemu delodajalcu (naročniku načrtov, op. p.) ime »človek«. Premnogokrat vas dobi v roke ozkosrčen, nezaupljiv revček, ki poleg oboževanega zlatega teleta nima v duši nič prisrčne toplote in se čuti v svoji železni srajci, pri vseh naših stremljenjih in idealih dati dom – ogoljufanega, ker mu niste napravili štale in jasli, h katerim spada ...!«*

Metka Hari,

umetnostna zgodovinarka, ki je raziskovala Novakovo arhitekturo

Stavbe, ki jih je postavil arh. Novak, so name naredile izjemen vtis že v otroških letih, čeprav takrat še nisem vedela, kdo jih je oblikoval. Na svoji vsakodnevni poti v šolo sem vseh osem let opazovala dve hiši, ki sta me prav posebej fascinirali. Veliko sem razmišljala o tem, v kateri bi raje živela. Prva je bila hiša dr. Ferida Hiršla Kerševana, druga pa hiša arhitekta Štefana Ficka. Obe sta se mi zdeli nekaj posebnega, vendar pa mi je domišljijo bolj burila prva. Ta je bila obraščena z ovijalkami in obkrožena z mogočnimi drevesi. Imela je vogalna okna ter polkrožno zaobljene balkone. Na vrtu sem videvala ostarelega gospoda in gospo, ki sta nas otroke vselej prijazno pozdravila. Kako veliko je bilo moje razočaranje, ko sem kasneje v študijskih letih ob vrnitvi domov videla hišo in vrt v razdejanju. Stara gospod in gospa sta umrla, hišo pa je kupila adventistična cerkev. Na srečo so vilo le obnavljali, žal pa je bila izgubljena notranja oprema. Takrat sem že vedela, da je vila iz leta 1931 prvo veliko izvedeno delo arhitekta Franca Novaka - Ferija in da jo je zasnoval v prvem letniku svojega študija. Kerševan je bil prvi Sobočan, ki je mlademu študentu zaupal gradnjo svojega doma in sprejel za tiste čase radikalno novost - ravno streho. S tem mu je utrl pot, saj so temu zgledu sledili vsi, ki so v takratni Soboti kaj veljali.

Druga stavba, ki je v mladosti name naredila izjemen vtis, je bila stara soboška gimnazija. Ko si prihajal s ceste proti stavbi, se je polagoma razkril pogled na fascinantno fasado s kolonado stebrov v pritličju in tremi nizi trakastih oken, ki se nepretrgano vlečejo čez vso širino. Tudi ob vstopu v notranjost obiskovalec dobi občutek, da vstopa v hram učenosti. O tem smo si bili edini vsi, ko so nas med šolanjem preselili v srednješolski center, kjer smo se v vsakem odmoru zagozdili na ozkem stopnišču.

Zanimivo je, da sem se z arhitektom Novakom najprej seznanila v negativnem kontekstu, saj se je o njem govorilo le kot o krivcu za rušenje soboške sinagoge. Ko sem v času študija naletela na fotografijo sinagoge in podatke o njenem rušenju, sem se odločila vso stvar raziskati, s tem pa sem hkrati začela odkrivati tudi Novaka kot arhitekta. Ker o funkcionalistični arhitekturi v Sloveniji ni bilo praktično nobene literature, sem morala začeti tako rekoč iz nič. Sestavljala sem košček za koščkom in pred mano se je počasi razgrinjala slika o širini in pomenu njegovega dela. »Ultramoderne« stavbe, kot je večkrat poudarjeno v sočasnem tisku, njegovo oblikovanje, urbanizem in njegovi nazori – vse to nas prepriča, kako pionirsko nalogo si je zadal. Iz njegovih pisanj vidimo, kako je verjel v te ideale in kako goreče jih je znal zagovarjati, kako je moral prepričevati naročnike za gradnjo modernih stavb in kako se je moral boriti, da bi predvojno Soboto spremenil v sodobno mesto.

Rušenje sinagoge je postalo naenkrat obrobno vprašanje, ki nikakor ni moglo zmanjšati drugih Novakovih zaslug, in bolj kot sem spoznavala njegove nazore, manj sem verjela v njegovo krivdo. O tem so mi marsikaj povedali nekateri stari Sobočani pa tudi drugi poznavalci takratnih razmer. Tako je bil npr. tudi Miroslav Kokolj, velik poznavalec prekmurske zgodovine, prepričan, da to ni bila Novakova krivda in da je prišla direktiva od drugod. Njegova krivda je bila le, da je na njenem mestu postavil »židovski« blok (prvi blok z dvigalom v Prekmurju). Ta tema je bila aktualna tudi leta 1988, v času, ko so v Murski Soboti prestavljali staro židovsko pokopališče. Takrat sva se z Borutom Brumnom z vso mladostno zagnanostjo odločila, da malo razburkava tukajšnjo javnost, da začne kritično razmišljati o aktualnih soboških problemih. Ker sem takrat že dobro poznala Novakovo ustvarjanje, sem se mu postavila v bran, hkrati pa izrabila priložnost, da prvič nekoliko širše predstavim njegovo arhitekturo in njen pomen. Na posvetu o soboški urbanistični in arhitekturni podobi, ki ga je leta 1991 organizirala dr. Sonja Hoyer, se je z arh. Novakom podrobneje seznanila slovenska strokovna javnost, kar je veliko pripomoglo, da je dobil v Enciklopediji Slovenije obsežnejše geslo, kot je bilo predvideno. Na kongresu skupine DOCOMOMO (ta se pod okriljem UNESC-a ukvarja z raziskovanjem in varovanjem moderne arhitekture) pa sem v Barceloni leta 1994 predstavljala slovensko moderno arhitekturo, tudi Novakovo, ki prav v ničemer ne zaostaja za sočasnimi dosežki tako doma kot v svetu.

O Novakovi vsestranskosti priča tudi »njegov« spomenik protestantskim piscem v obliki knjige v soboškem parku iz leta 1933. Njegov je spomenik padlim učiteljem, spomenik 1. slov. taboru v Ljutomeru pa tudi podstavek za spomenik narodnemu heroju Štefanu Kovaču (kip je izdelal Miki Muster) si je zamisli on. Bil je oblikovalec v najširšem pomenu. Sam je izdelal vse pohištvo, notranjo opremo svojih stavb in ureditev zelenic okrog njih. Oblikoval je klopi v parku, izdelal načrte za grobnico. Pri grafičnem oblikovanju moramo omeniti naslovnici za časopis Novi čas in revijo Mladi Prekmurec. Objavljal je članke in zagovarjal moderno arhitekturo v slovenskih časopisih in domačih revijah.

Foto: Nataša Juhnov

Medtem ko eni seksajo, otroke še vedno »nosi sosedove štorklja«!

Penova akcija

Medtem ko postaja naša družba čedalje modernejša, se v njej še vedno pojavlja tabu tema, seks.

»Ja, vive me moreta šteti, ka ne vidin.«

Končno sva našli gospoda, ki je bil pripravljen odgovarjati, vendar sva mu sami morali brati vprašanja. Pričakovali sva, da bo vsakemu od izprašanih vsaj malce nerodno, ampak sva se zmotili. Gospod je ostal hladnokrven in nama je brez problemov zaupal, ali je že imel spolne odnose z več ljudmi, kakšen položaj mu je najljubši, ali je že prebolel kakšno spolno bolezen in še mnogo več. Ko sva se mu zahvalili za sodelovanje pri Penovi akciji, se je le nasmehnil in ni dajal občutka, da bi mu bilo žal, da nama je zaupal intimne stvari.

»Ka tu lejko fse obkroužin?«

Verjetno najbolj suveren anketiranec si je, čakajoč nekoga, vzel čas za najino anketo. Midve ga nisva motili, pri reševanju anketnega lističa pa se je obrnil po pomoč pri vprašanju s fotografijo, kjer se je na koncu vseeno sam odločil, da bo pač obkrožil vse dane možnosti.

S Stašo sva se tokrat odločili, da bo najina akcija malce drugačna, in sicer bova mimoidočim zastavili anketo o spolnih odnosih in vsem, kar je povezano z njimi. Zanimala naju je predvsem reakcija ljudi na zelo intimna vprašanja. Kako pogosto imajo spolne odnose, kakšne igrače bi najraje dobili za rojstni dan, ali so kdaj sanjali o občevanju z več ljudmi, kateri položaj jim je najljubši in še vsa druga vprašanja, ob katerih vsak malce zardi.

Kar nekaj časa sva potrebovali, da sva našli kandidata, ki je bil pripravljen sodelovati v najini »raziskavi«, ki sva jo menda delali že v Mariboru in Ljubljani.

Izgovori za nesodelovanje so bili različni: »Iden kupit mačehe, neman časa«, »Eh, že so me po telefoni zvali, pa san to odgovarjala«, »To več neje za nas« ...

»Ja, ka, čidi je voziček?! Valda nej moj, vej se pa nemren z njim pelati.«

Nasproti naju je šel očka z vozičkom in kdo drug bi bil primernejši, da bi odgovarjal na najina vprašanja o spolnih odnosih, saj je imel ob sebi dokaz, da to dejansko počne! Medtem ko je brez ugovarjanja začel obkroževati odgovore, je preko ceste kričal drug gospod, ki je očitno vedel, da delamo Penovo akcijo: »Kakšne sumarije paleg delate, čidi je voziček?« Nikomur ni bilo jasno, kaj želi povedati, in tako mu je najin anketiranec odgovoril z zgoraj omenjenim stavkom. Imeli sva srečo, da naju ni takoj razkrinkal, tako je do konca rešil vprašalnik, ko pa sva mu dejali, da je sodeloval v Penovi skriti fotografiji, je dejal: »Ja, pa saj je tak seeno.« Kot da je bil vesel, da je te stvari končno lahko nekomu zaupal.

»Toga zadnjoga pa ne bi odgovarjo ...«

Ker sva se morali tokrat zelo potruditi, da nama je uspelo prepričati ljudi za sodelovanje, sva se odločili, da s četrtim kandidatom tudi končava najino akcijo. Fant na sliki je spet pripisal en plus na stran moških, ki so bili veliko bolj odprti in brez predsodkov kot ženske kolegice. Zadnji anketiranec je pazljivo rešil vprašalnik, le pri zadnjem vprašanju je potegnil črto in se odločil, da nama pa tega pač ne zaupa ...

»Eh, to ge ne...«

... delam, bi jaz dopolnila stavek. Vsaj takšen je bil izraz na obrazu mimoidoče, ko sva ji dali na vpogled zanimiv vprašalnik. Tako je postala ena iz množice drugih, ki o tem preprosto nočejo govoriti.

Če le še strneva rezultate najine kratke ankete, ugotoviva, da je bila v množici ljudi, ki so se v sobotnem jutru sprehajali po cesti, le peščica pripravljena sodelovati z nama. To peščico so predstavljali štirje moški, čeprav sva v dobri uri in pol ustavili več kot šestdeset ljudi, tako moških kot žensk. Nekateri so zbežali že ob besedi anketa, tistim drugim pa se je začelo muditi šele ob omembi seksa.

Če bi anketo izpolnilo več ljudi, bi vam predstavili tudi odgovore, a tokrat ti ostajajo samo nama in vsakemu od štirih posameznikov.

Najlepša hvala, da ste sodelovali!

Staša Pavlovič in Maja Prettner

FOTO Jurij Zauneker

Zgodba sožitja s Pušče

V dokaz, da je v Prekmurju res pravo sožitje, so se praznika prve in edine organizirane lokalne skupnosti z romskim prebivalstvom v Sloveniji in Evropi – KS Pušča – udeležili tudi mnogi politiki in državni uradniki.

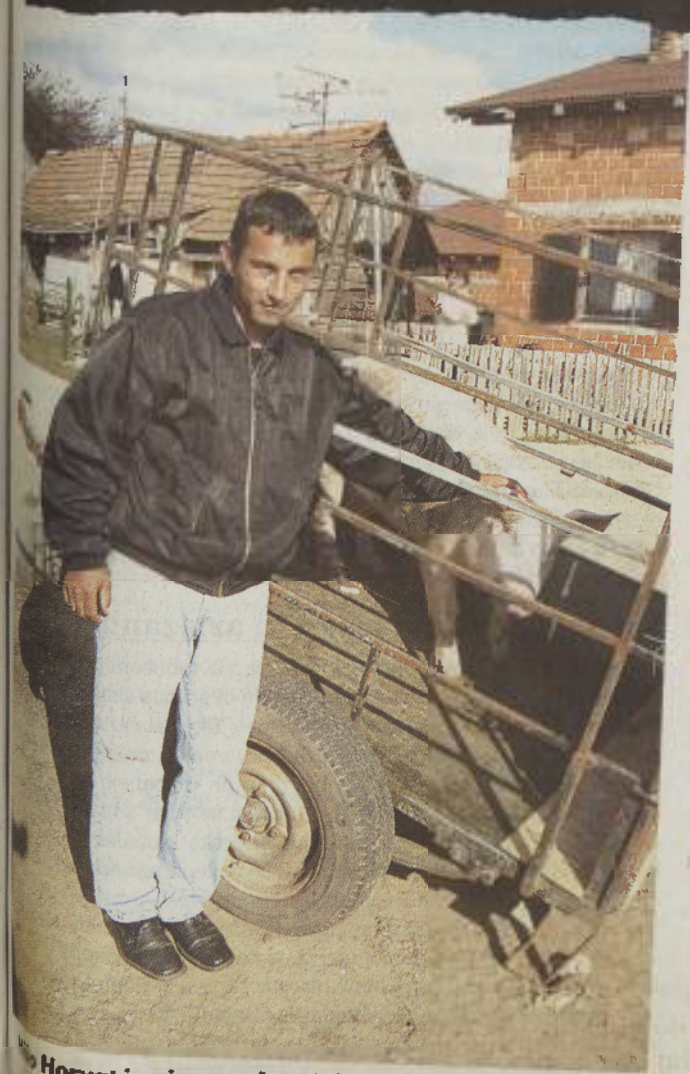

Horvat in njegov glavni dobitek z romske tombole

Vrtiljak je bil v veselje otrok nekoč in danes.

»Zakaj je moral povabiti tega, ki najmanj naredi za Rome, saj on sploh ni zaslužen za to, da je Romom bolje ...« Tako so negodovali mnogi, ko je predsednik KS Pušča in svetnik v Mestnem svetu MO Murska Sobota Darko Rudaš napovedal, da bo svoje drevo v drevoredu sožitja zasadil tudi Silvo Mesojedec iz Občine Novo mesto.

Toda tudi to je bil del romskega slavja, ki je minilo tako, kot se za tovrstna slavja spodobi: ob glasbi, množici ljudi, napovedanem bogatem programu in manjkajočih zadnjih točkah (ker pač ni bilo ženskih nogometnih ekip). Sicer pa se je vse vrtelo okrog SOŽITJA in zasajevanja 30 javorjev v dokaz sožitja; svoja drevesa so zasadili tudi otroci iz vrtca na Pušči in iz štirih soboških osnovnih šol. Ali je pravega SOŽITJA tudi v resnici dovolj? Imajo Romi res enake možnosti šolanja in zaposlovanja, si občina prizadeva za komunalno urejenost naselja in cest, pridobitev sredstev za uresničitev projektov ... o tem ob drugi priložnosti.

Velika pisana druščina na 3. prazniku KS Pušča naj bi bila dovolj velik dokaz sožitja, ki so ga uspeli doseči, je povedal Darko Rudaš, ki je bil slavnostni govornik, in poudaril, da si bodo še naprej prizadevali ohraniti dinamiko razvoja, dobre medsebojne odnose z večinsko populacijo, dobro sodelovanje z MO Murska Sobota in visoko stopnjo sožitja. »Zato smo drevored, ki so ga posadili otroci, poimenovali Drevored sožitja, kajti zavedamo se, kaj pomeni sožitje tam, kjer je, in kaj pomeni sožitje tam, kjer ga ni. Zato nam ni v ponos, ko nas dajejo pri reševanju težav, ki jih imajo na Dolenjskem in v Beli krajini, za dober zgled. V veliko večje zadovoljstvo bi nam bilo, da bi njihovo dobro sožitje čutili tudi mi v našem Prekmurju, zato z današnjim drevoredom, ki ga bomo posadili, pošiljamo javni apel na Dolenjsko, da naj se tudi tamkajšnji odgovorni potrudijo in pripravijo zgodbe sožitja, in vesel sem, da se je našega praznika udeležil tudi g. Mesojedec, ki skrbi za reševanje romske problematike na Dolenjskem oz. v KS Bunčna vas. Naša današnja misel je Le skupaj smo lahko močni do skupnih ciljev.«

Kot se za vsako praznovanje spodobi, so tudi na praznovanju v Pušči podelili priznanja, prejeli so jih: Halgato, Langa, Drago Horvat za kulturno delovanje in Kristijan Borovšak za delovanje pri izobraževanju in kulturi. Ureditev drevoreda, klopi in celotno praznovanje so stali KS Pušča »borih« 750 tisoč tolarjev – zbrali so jih s sredstvi, ki so jih prejeli za delovanje KS in s sejninami.

Nastopajoče gost je in ...

... nastopajoče domačinke

Otroci iz vrtcev in šol so posadili 30 javorjev.

Pečen odojek na takem praznovanju ne sme manjkati.

Mlada Rominja, ki je pomagala pri organizaciji.

Sejem Kak je inda bilou in prisrčnost vrteških otrok

Prekmurske Rome so zadnje čase najbolj popularizirali prav gotovo glasbeniki skupin Halgato in Langa, zato so jim podelili priznanja.

Prihodnji romski glasbeniki bodo znani po vsej Evropi, ne le v Sloveniji.

Bernarda B. Peček

Nataša Juhnov

Ekvador –

Lendavčana Olga in Jože Pavšič v pragozdu

Če bi mi bil kdo spomladi, ko nastajajo »potovalni« načrti, rekel, da je Ekvador prečudovita dežela, vredna ogleda, bi mu odgovorila: »V primerjavi s Perujem, Bolivijo ali Mehiko in Gvatemalo najbrž nič posebnega.« Nikoli nisem razmišljala o tej deželi kot cilju mojih potovanj, pa je naneslo, da sem mesec julij, torej krepak del poletnih počitnic, preživela prav v Ekvadorju. Vzrok pa je v tem, da sem, zahvaljujoč starejšemu sinu, ki je na vsak način hotel splezati na najbolj znana ekvadorska vulkana Cotopaxi in Chimborazo, lahko uresničila svojo veliko željo – videti severni Peru. Malo je popustil on, malo jaz in smo brez težav ubili dve muhi na en mah.

Na pot smo se odpravili v lastnem aranžmaju, torej povsem po svojem načrtu, in sicer trije: sin Igor in midva z možem Jožetom. Prava pustolovščina!

Potovanje v Južno Ameriko se je zgodilo z rahlo nevšečnostjo: od Gradca do Frankfurta in od Frankfurta do Caracasa v Venezueli brez problemov, nato pa se je zapletlo na relaciji Caracas–Quito. Po neki čudni logiki smo potovali preko Guayaquila in tam so nas sredi noči obvestili, da se tu naše potovanje za ta dan končuje. Zelo prijazno smo bili povabljeni v razkošni hotel Howarda Johnsona nedaleč od letališča, kjer smo prenočili, se zjutraj luksuzno najedli in šele ob sedmih nadaljevali let v Quito. Nikakor nismo mogli izvrtati, kaj se je zgodilo prejšnji večer, da nismo prišli pravočasno do cilja.

Ko se je majhna deželica leta 1830 odcepila od Velike Kolumbije, si je nadela zveneče ime EKVADOR, po ekvatorju, ki seka državo v dolžini 500 kilometrov. Danes sodi Ekvador med bogatejše andske države, ima 13 milijonov prebivalcev, ki žive na 256.370 kvadratnih kilometrih. Quito, glavno mesto Ekvadorja, je za Guayaquilom drugo največje v državi. Leži na nadmorski višini 2850 metrov. Nad njim se vzpenja eden od 30 vulkanov, 4794 metrov visoka Pichincha. Danes šteje že skoraj 2 milijona prebivalcev.

Mesto večne pomladi

Glavno mesto Ekvadorja Quito (leži na 2850 metrih nadmorske višine) ima kar nekaj vzdevkov: samostan Južne Amerike, saj se lahko pohvali z velikim številom samostanov in cerkva, ki so jih zgradili španski zavojevalci v 16. stoletju. Pravijo mu tudi mesto večne pomladi, ker leži tik ob ekvatorju in ima vse leto prijetno klimo, čez dan do 25 stopinj Celzija, ponoči pa tja do 8. Dan traja približno 12 ur, kar pomeni, da se zdani ob pol sedmih in stemni ob 18.30. Kdor pozna glavna mesta južnoameriških držav, mi bo pritrdil, da je Quito najlepši od vseh prestolnic. Staro mestno jedro pod vulkanom Pichincho je od leta 1978 zaščiteno kot svetovna kulturna dediščina.

Mesto se lahko pohvali z burno zgodovino. Najprej je bilo središče območja, ki so ga naseljevali Indijanci plemena Quitu, nato po vdoru Inkov v 15. stoletju sedež severnega dela inkovskega cesarstva, prestolnica 13. velikega Inke Atahualpe, po padcu inkovskega imperija pa od leta 1563 center španske kraljeve uprave (Real Audiencia).

Pričakovala sem, da bomo v mestu našli kakšne sledi Inkov, a žal razen temeljev nekaterih cerkva in samostanov se ni ohranilo nič. Po Atahualpovi smrti (1533) je dal namreč njegov general Rumiñahui mesto požgati, da vse lepo, kar so ustvarili Inki, ne bi padlo v roke španskih konkvistadorjev. Prečudovite stavbe v Quitu so rezultat dela španskih graditeljev.

Kasneje so Quito zaznamovali številni krvavi upori zoper oblast Špancev, a šele 1830. se je, zahvaljujoč revolucionarjema Simonu Bolivarju in Antoniu Sucreju, Ekvadorcem uresničila velika želja: Ekvador je postal samostojna, neodvisna država, tako kot Kolumbija in Venezuela (pred tem tri dežele v zvezi, imenovani Velika Kolumbija).

Kljub vsem lepotam mi je ostal Quito v slabem spominu.

Že pred prihodom v Ekvador smo bili obveščeni, da mesto ni najbolj varno. Predvsem žeparjem so turisti močno izpostavljeni. Le v Quitu smo nosili vsi tujci nahrbtnike na prsih in ne na hrbtu! Kljub temu mi je med ogledom Trga sv. Frančiška izginila denarnica. Res da sem jo imela v žepu površnika in res, da žep ni bil zavarovan z zadrgo, a kljub temu sem bila razočarana in besna (tudi zaradi lastne površnosti). Adijo, moja žepnina! V televizijskih poročilih smo bili obveščeni, da se zgodi v Quitu veliko zločinov, zato odsvetujejo zadrževanje na ulicah v poznih nočnih urah. Čeprav smo bili trije skupaj, smo upoštevali priporočilo.

Med posedanjem na prečudovitem Velikem trgu (Plaza Grande) pred predsedniško palačo smo ugotovili, da je senčna plat glavnega mesta veliko beračev, kar potrjuje, da Ekvador slabo rešuje socialno problematiko. Berače smo sicer srečevali tudi v drugih večjih središčih, a ne v tolikšnem številu. Veliko je tudi psov, ki puščajo sledi po zelenicah in sprehajalnih poteh, a to očitno nikogar ne moti. Priznati pa je treba, da turistično najbolj oblegane dele mesta komunalci res dan skrbno čistijo.

V starem mestu si vsekakor velja ogledati predsedniško palačo, znamenito »zlato« cerkev La Companija, cerkev sv. Frančiška, baziliko, nekdanjo rezidenco maršala Sucreja, samostane, muzeje in še kaj bi se našlo.

Povezava med starim in novim delom mesta je zelo dobra, zahvaljujoč množici rumenih taksijev, ki so poceni (mestna vožnja stane 2 dolarja ne glede na prevožene kilometre), zanimivo pa se je po mestu premikati s trolejbusom (0,25 dolarja). Ekvadorci imajo za denarno valuto ameriški dolar. Bankovci so povsem identični, le kovance kujejo s svojimi državnimi oznakami.

V novem delu mesta smo si ogledali botanični vrt, ki se lahko pohvali z več kot 500 vrstami orhidej, ki uspevajo na ekvadorskih tleh. Prava paša za oči! Nekaj korakov od botaničnega vrta si je mogoče ogledati še vivarij s kačami, žabami, legvani in drugimi predstavniki ekvadorske favne.

La mitad del mundo – sredina sveta

S primestnim avtobusom se turist brez težav popelje v 22 kilometrov oddaljen park La Mitad del Mundo – do ekvatorja po katerem je dežela dobila svoje ime. Črto ekvatorja je leta 1736 izmerila in določila skupina francoskih znanstvenikov pod vodstvom Charlesa Marie Condamina. Park je pošteno turistično oblegan na ogled so muzej, planetarij in mogočni spomenik, z vrha katerega se odpira čudovit pogled na gorato pokrajino in na enega najlepših vulkanov Ekvadorja, 5897 m visok Cotopaxi.

Klobuki, stekleni biseri in artezanijci

Sobotni sejem v Otavalu (tri ure vožnje z avtobusom proti severu od Quita) je vsekakor tako atraktiven, da bi ga bilo škoda izpustiti. Šteje za največjo sejemsko prireditev v Ekvadorju in je prava poslastica za obiskovalca. Mešanica barv, vonjev, zvokov in pogled na prečudovite izdelke ljudske obrti, ki jih pripeljejo na trg artezanijci (obrtniki, rokodelci), zadovolji še tako izbran okus. V Otavalu je mogoče kupiti tipične ekvadorske klobuke, ki jih nosi mlado in staro, tudi »panamce«, čeprav so najlepši panamski klobuki naprodaj v Cuenci, kjer jih izdelujejo.

Prodajalci v Otavalu so silno prijazni, predvsem pa imajo radi, da se kupec pri vsaki stvari pogaja za ceno. Tako smo si dali dušo, kajti klobuki, ogrlice iz steklenih biserov, tapiserije, jopice iz lame in alpake, poslikane buče, keramični in usnjeni izdelki so v Otavalu resnično poceni.

Zelo značilne so tudi sejemske kuhinje, kjer se za dolar ali dva lahko naužiješ domačih dobrot. Treba pa je biti previden, ker glede higiene niso preveč natančni in ob klopeh, kjer jedo turisti, obvezno patruljirajo lačni psi, ki bi kosilo najraje delili s tabo. Za vsak primer je dobro imeti v nahrbtniku žgano pijačo (v Ekvadorju smo pili rum iz sladkornega trsa) za dezinfekcijo po vsaki jedi, zaužiti na tešče.

Avenija vulkanov

Od prestolnice Ekvadorja proti jugu smo potovali po prečudoviti poti vulkanov, ki jih je v deželi več kot 30. Imena »cesta vulkanov« (Die Strasse der Vulkane) se je domislil nemški raziskovalec Alexander von Humboldt, ko je na svojem študijskem popotovanju 1802. hodil po Ekvadorju in Peruju. Mogočni in s snegom pokriti vrhovi se kar vrstijo kot nanizani na nevidno vrvico: Cotopaxi, Rumiñahui Antisana, Illiniza, Cotopaxi, Pucayata, Carihuairazo, Chimborazo ... vsak s svojo značilno, prepoznavno obliko »kape« na vrhu pod oblaki.

Pot je dobra, pelješ se namreč po Panamerikani, avtobusi pa so tudi kar solidni, predvsem pa zelo poceni. Potovanje je popestreno z nastopi različnih prodajalcev, ki reklamirajo svoje izdelke in jih potnikom seveda srčno radi tudi prodajo, pa naj gre za zelišče, čaje, karamele, brezalkoholne pijače, čokoladice ali še kaj bolj vsakdanjega s polic samopostrežnic. Na postajah vstopajo tudi prodajalci hrane, pijač, sadja, tako ti ni treba skrbeti za hrano, da se odpravljaš na večurno vožnjo po deželi. Posebno slastni so se mi zdeli sušene banane, pečen fižol s kuhano svinjsko kožo, koraze vseh vrst in presladke mandarine. Prevozniki se trudijo posrečiti tudi za dobro duševno počutje potnikov: ves čas vrtijo filme po televiziji ali dovolijo nastopati pevcem in glasbenikom za prostovoljne prispevke. Skratka, vožnja z avtobusom po Ekvadorju je svojevrstno doživetje. Pokrajina je zelo slikovita: vsak košček zemlje je obdelan, celo območja v vrtoglavih višinah so zasajena in očitno dobro rodijo. Zaradi blage klime in rodovitne vulkanske prsti kmetje uspešno pridelajo več kot dovolj hrane za prebivalstvo dežele. Prav zaradi tega mi ni logično, zakaj je na ulicah toliko beračev.

RIOBAMBA - Nariz de Diablo (Hudičev nos)

V Riobambi smo se ločili, Igor se je odpravil na vulkane, midva z Jožetom pa v terme Baños. Riobamba je dobra odskočna deska za alpiniste, ki se odpravljajo na okoliške vulkane. Zanesljiva je turistična agencija Julio Verne, ki ima tudi odlične gorske vodnike in seveda vso potrebno opremo ter ne pretirane cene (le-te so odvisne od števila udeležencev odprave).

Tako sva bila pet dni brez sina, a ne preveč v skrbeh, saj je na svojih poteh po Peruju v minulih letih že preizkusil na vrhovih vulkanov Misti in Chachani. V Baños sva uživala v termalnih vodah in prijetnih sončnih dneh, ki so se kar vrstili. Za Baños velja, da ima kljub svoji majhnosti največ hotelov in turističnih agencij v državi. Vsaka druga stavba v mestecu je bodisi hotel ali agencija. Ogromno je turistov vseh mogočih narodnosti, a kljub vsemu jo najaže odnesešs s španščino. Tako sva se sproti učila jezika in spoznavala bližnjo in daljno okolico. Zanimiva kraja nedaleč od Baños sta Pelileo in Salasaca. Pelileo imenujejo »mesto kavbojk«, saj prav tu na vsakem koraku izdelujejo oblačila iz džinsa, in ko se pripelješ v mesto, zagledaš najprej neskončno ulico prodajaln kavbojk. Cene so zelo dostopne, od 5 do 10 dolarjev, odvisno od znamke izdelka. Izbirati pa lahko seveda med vsemi svetovno uveljavljenimi znamkami.

V Salasaci, majhnem kraju na poti med Pelileom in Ambato, sva si ogledala delavnice, tržnico in veliko zadružno prodajalno.

La Companija – Znamenita »zlata« cerkev nedaleč od Velikega trga sodi med najlepše stvaritve španskih graditeljev. Razkošno in s številnimi zlatimi predmeti okrašeno baročno jezuitsko cerkev so gradili kar 161 let, od 1605. do 1766. Strop in stene so prevlečeni z zlatom, najdragocenejše sakralne predmete pa hranijo v centralni banki v Quitu in jih le ob posebnih priložnostih prenesejo v cerkev.

La Mitad del Mundo (središče sveta). Spomenik na ekvatorju je posvečen francoskim znanstvenikom, ki so leta 1736 izmerili in določili črto ekvatorja. V mogočni stavbi je na ogled muzej, z vrha spomenika pa se odkriva prekrasen pogled na vulkan Cotopaxi.

OTAVALO – Majhno mestece na severu države ob sobotah zaživi v sejemskem vzdušju, preplavijo ga turisti, ki lahko tukaj res najdejo najlepše izdelke ljudske obrti. Med zaščitnimi znaki Ekvadorja so tudi KLOBUKI vseh vrst in oblik. Nosi jih staro in mlado. Prevladujejo pa vendarle takšni z melonastim vrhom in ozkim zavihkom, okrašeni s trakci, perjem ali pisanimi obeski. Znamenite panamce izdelujejo v okolici Cuence, od koder jih izvažajo po vsem svetu. Med zanimivosti sodijo tudi slike samoukov, narisane na ovčjo kožo.

dežela klobukov, vulkanov in čudovite narave

Ni tako grozno, kot se zdi! Boa te velikosti človeku ni nevarna. Čeprav smo se po pragozdu potikali tri dni, smo imeli priložnost videti veliko ptic, predvsem papig, kač, tudi kajmane, prečudovite orhideje, ki res zažarijo šele v naravnem okolju.

...zanijcev. Vsa vas je ena sama tkalnica, pletilnica, krojilnica in ...nica. Za čudo pa so cene izdelkov v primerjavi z Otavalom ...rajda dvakrat višje, tako da sva se nakupovanju kar hitro odrekla.

Igor se je vrnil, ves sijoč od zadovoljstva, da mu je uspelo osvojiti oba vulkana. Ni tarnal zaradi pomrznjenih prstov na levici in ...panosti. Zadovoljstvo nad doseženim mu je vlivalo dodatno energijo.

Že naslednji dan smo se odločili za zanimivo vožnjo z enim ...popularnejših vlakov v Južni Ameriki, imenovanim Nariz de Diablo (Hudičev nos). Pelje od Riobambe preko Alausija do Sibambe. Vožnja je res spektakularna, doživiš številne vrtoglave vzpone, serpentine, pogled na brezdanje globeli in prepade, da ti vzame sapo. Gre pravzaprav za del ali ostanek nekdanje železniške proge med Quitom in Guayaquilom. Odsek od Riobambe do Sibambne je odprt predvsem zaradi turistov in res je starinski vlak vsakokrat ...adrenalina željnih potnikov, ki se najbolj drenjajo za sedeže na strehi vagonov. Celodnevni izlet je seveda »oplemeniten« s postanki za šoping, kajti v odročnih vaseh med planinami in prepadi pač ni ...možnosti za zaslužek kot izdelovanje predmetov, ki gredo ...turistih za med. Tudi naješ se lahko: v odprtih kuhinjah ponujajo ...morske prašičke, pečene banane v testu, odlične domače ...s piščančjim mesom ter veliko sadja in zelenjave.

Po vrnitvi v Riobambo smo bili resnično veseli čudovitega ...vetja.

Na pragu deževnega pragozda

Veliko vprašanje je bilo, ali bi se napotili na zahod, torej na obalo Pacifika, ali jo mahnili raje v pragozd. Ker sta Igor in Jože strastna ...ovalca narave, sem slutila, da odločitev ne bo lahka. Prevladal je faktor časa. Če bi šli na Galapaške otoke, bi nam to vzelo vsaj deset dni, pragozd smo pa imeli pred nosom. In mudilo se nam je v ...

Torej v pragozd. Odpeljali smo se v Puyo, mesto vzhodno od ...a, do koder še pelje cesta. Bolj ko smo se bližali cilju, bolj nas ...ralo. Pravi tropski dež, ki se je ulival v močnih curkih. Ob cesti ...nepregledni gozdovi, kakor daleč seže oko. S tesnobo v prsih ...pazovala naliv in megle, ki so se vlekle skozi mogočne krošnje ... Nič privlačno se ni zdelo.

V Puyu smo brez težav izsledili najugodnejšega organizatorja ...v pragozd – agencijo Amazonas na glavni ulici sredi mesta. ...ik in upravitelj nas je seznanil z možnostmi, cenami in pogoji ...ebe. Izkazalo se je, da ima na listi interesentov že štiri ...date, z nami tremi in vodnikom bi nas bilo torej osem in bi ...krenili že kar naslednje jutro. Igor in Jože sta kar žarela od ...navdušenja, ki ga nikakor nisem mogla deliti z njima.

Naslednji dan nas je mladi vodnik Jose pričakal z gumijastimi ...kornji, nepremočljivimi pelerinami in gomilo hrane v kartonskih ...Sam nam bo pripravljal hrano, vesel pa bo tudi vsakršne pomoči. Prispeli so še preostali sopotniki, dva Američana in mlada ...ka. Zbasali smo se v kombi in krenili tridnevni pustolovščini ...

Po luknjasti makadamski cesti smo se zapeljali v globino velikega ...pragozda. Sej bi bilo vse v redu, če ne bi spet začelo deževati in deževalo ...ves dan. Čudno, kljub vlagi in neprijetno lepljivi sopari moskiti niso napadali, sploh jih nismo videli. Namestili smo se v »lodžu«, nato ...ja se po blatni stezi napotili v indijansko vasico ob reki Puyo, kjer smo ...ogledali, kako izdelujejo lončenino, preizkusili lov s »pihalniki«, ...ajali z bojnimi barvami in izvedeli veliko o zdravilnih rastlinah. Pot skozi pragozd je bila silno naporna, mokra, blatna, prepredena s korenin...mi, na mestih strma, da si se komaj privlekel do cilja.

Naslednji dan smo doživeli razburljivo vožnjo s kanuji po reki, ...nje z ...ami, boami, kajmani, kopanje v ledeni vodi pod slapovi ...se ...se. Tretji dan je bilo že laže. Ni deževalo, celo sonce se je ...skozi jutranje megle. Pri domačinih smo se preizkusili v izdelovanju soka iz sladkornega trsa po zelo primitivnem postopku – z močjo rok –, doživeli lepoto orhidej v naravnem okolju, se pomlajevali z zdravilnim blatom, ki odpravlja gube, bredli čez reko in vsi mokri, izčrpani, lačni ter željni poštene kopeli prispeli nazaj v Puyo. Ni čudno, da so trekingi po pragozdu poceni (60 dolarjev po osebi za tri dni), saj da narava v bistvu brezplačno ves program, staneta le vodnik in nekaj hrane.

...ivnejše arheološko najdišče iz inkovskih časov (iz leta l.1500) je ...apirca, nekdaj močna vojaška postojanka ob »cesarski poti«, ki je povezovala Cuzco in Quito. Tu je bila nastanjena vojska, ki je varovala državo pred upori podjarmljenih ljudstev, tu se je ustavljalo tudi ...kemusvo na svojih potovanjih od prestolnice na jugu do severnega Quita. Osrčje naselja predstavlja po zgledu Koricanche v Cuzcu zgrajen Sončev tempelj iz zelenega diorita. Lame, ki se ne ...jo zmotiti radovednim turistom, so bile že v času Inkov ...gostoljubive tovorne živali in obenem dragocene zaradi svoje goste ...ne dlake, iz katere še danes nastajajo prekrasni pleteni izdelki.

Po sledeh Inkov

Posebno doživetje je bil zame ogled INGAPIRCE, največjega arheološkega najdišča iz časa Inkov. Ostanki nekdaj mogočne vojaške postojanke so na poti v Cuenco pri naselju Cañar, kjer se odcepi pot proti Ingapirci. Še preprosteje je priti do Ingapirce s turističnim avtobusom iz Cuence.

Inkovsko naselje in postojanko je zgradil leta 1500 Atahualpov oče Huayna Capac z namenom, da bi tudi od tod nadzoroval severni del inkovskega imperija. Na ogled so ruševine naselja, kjer so bila bivališča vojakov, kmetov in uslužbencev, kopalnice, shrambe, skladišča, osrednji del s svetiščem in bivališča svečenikov ter plemstva, ko je le-to potovalo po »kraljevi cesti« od Cuzca v Quito. Najlepši del je iz zelenega diorita zgrajena ovalna ploščad (posnetek Koricanche v Cuzcu), na kateri je kraljeval Sončev tempelj, osrednji del Ingapirce. Tipična inkovska gradnja je lepo vidna (ni veznega materiala malte, trapezoidna vrata in niše v tempeljskem delu objekta). Lepo ohranjena sta tudi Sillon del Inca (Inkov sedež), kamnit prestol za visokega dostojanstvenika, vladarja, in Ingachungana, inkovsko igrišče, sredi katerega stoji mogočna skala z vklesanimi žlebiči. Čemu je služila skala, je zavito v skrivnost. Podobne skale z žlebovi so našli na več krajih v Peruju, a uganke še niso razvozlali.

Nekateri arheologi predvidevajo, da je bil osrednji kamen – monolit z žlebovi – žrtvenik ali preročišče, okoli katerega so potekali slovesni obredi, v žlebove pa naj bi vlivali »čičo«, vodo ali kri žrtvovanih živali (lam, morskih prašičkov).

V muzeju ob ruševinah smo si ogledali keramiko, nakit in ostanke oblačil, ki so jih našli med izkopavanji.

Cuenca

Mesto, od leta 1999 zaščiteno kot svetovna kulturna dediščina, je zraslo na temeljih nekdanjega naselja Indijancev Cañari. Po vdoru Inkov je doživelo razcvet, kajti Inka Tupac Yupanqui in Huayna Capac sta hotela tu zgraditi Cuzco severnega dela imperija. Kot poroča španski kronist Pedro de Cieza de Leon, so bila v tistem času pročelja stavb okrašena z dragim kamenjem, stene Sončevega templja pa z lističi zlata in zlatimi kipci. Inki so imenovali kraj Tumipampa. Žal po vdoru Špancev od vsega razkošja ni ostalo nič, Španci so mesto izropali, čudovite stavbe podrli in material porabili za svoje gradnje.

Sprehod po mestu je pravi užitek, saj je prelep primer dobro ohranjene kolonialne gradnje s tlakovanimi ulicami, notranjimi dvorišči, lepimi trgi, polnimi cvetja, velikimi lesenimi vrati na stavbah in lično izdelanimi kovinskimi pa tudi lesenimi balkoni. Številni zvoniki cerkva s svojimi domiselno oblikovanimi kupolami popestrijo pogled na strnjeno morje živopisnih elegantnih stavb. Cuenca je kraj, kjer se lahko človek res dobro počuti.

Na poti proti ekvadorsko-perujski meji smo se vozili mimo neskončnih plantaž banan. Bil je topel, sončen popoldan. Svetovali so nam, naj mejo vsekakor prečkamo pred večerom, kajti obmejno območje je precej nevarno zaradi roparskih tolp, ki se lotijo tudi avtobusov – preprosto s cestnimi ovirami ustavijo vozila in poberejo prtljago. Res smo bili neprijetno presenečeni nad kaosom na meji v Huaquillasu. Gneča, nered, vsiljivi prekupčevalci in prodajalci vsega mogočega se drenjajo v pasu med obema mejnima prehodoma, tako da se moraš z vsemi silami otepati nadležnežev, obenem pa imeti ves čas na očeh vsak kos prtljage, sicer ti v hipu »izhlapi«. Pa migracijsko pisarno moraš najti, izpolniti formularje, enako na drugi strani, v Peruju. Potem pa je dobro čimprej poiskati taksi in se pobrati z meje. Oddahnili smo si šele v Tumbesu, najsevernejšem mestu Peruja.

Puyo leži že tik ob pragozdu, zato je ugodna izhodiščna točka za dvo- ali večdnevne ture v pragozd. Na našem tridnevnem trekingu po deževnem pragozdu smo prenočevali v lodžih, ki jih je že kar veliko, saj je vse več pustolovščin željnih turistov, za katere želijo turistične agencije čim bolje poskrbeti.

5897 metrov visok vulkan Cotopaxi je med najbolje obiskanimi na »aveniji vulkanov«. Je dostopen, zato se alpinisti radi odpravijo na njegov vrh. Turistične agencije, ki organizirajo odprave, boste našli v Riobambi. Običajno ponujajo Cotopaxi v kombinaciji z najvišjim vrhom Ekvadorja Chimborazom (6310 m). Za vzpona in predhodno ustrezno aklimatizacijo, ki poteka na prekrasnih pobočjih Narodnega parka Cotopaxi v neposredni okolici vrhov, je dobro predvideti vsaj šest dni.

Vožnja z znamenitim vlakom od Riobambe do Sibambe je posebno 6-urno doživetje. Vlak premaguje na svoji poti neverjetne strmine in vmes opravi na serpentinah zahtevne manevre, tako da je vožnja (posebno na vrhu vagonov) pravo adrenalinsko doživetje. Vmes je več postankov, med drugim tudi v Alausiju, kjer pričaka turiste razkošna tržnica z odlično domačo hrano in izdelki.

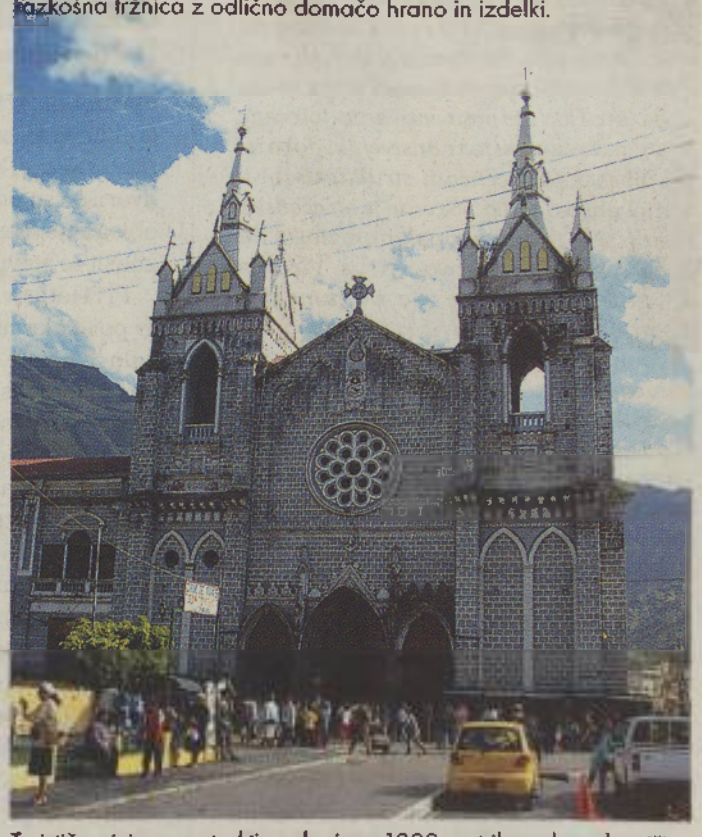

Turistično izjemno atraktiven kraj na 1800 metrih nadmorske višine slovi po svojih termalnih vrelcih, ki izvirajo s pobočij vulkana Tungurahua in se stekajo v tri zelo dobro obiskana kopališča sredi mesta. Čeprav živi v kraju le 16.000 prebivalcev, se ponašajo z več kot 50 hoteli in skoraj enakim številom turističnih agencij, ki pripravljajo zanimive ture v pragozd ali na vulkane. Osrednji trg se razteza pred slovito baziliko, ki jo predvsem ob nedeljah obišče na tisoče romarjev, da bi molili k devici iz Bañosa. Pripisujejo ji namreč številne čudeže.

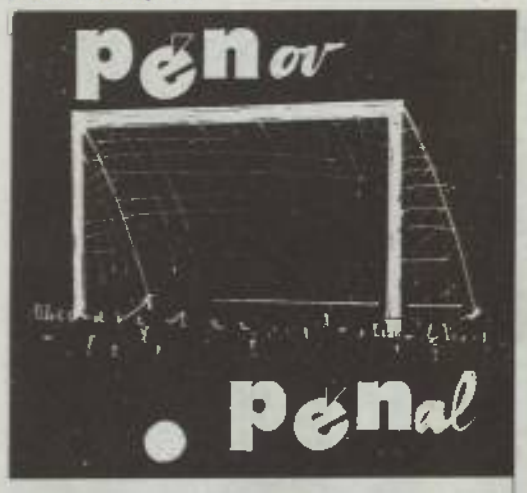

Virus ali fikcija

Ponedeljek zvečer je. Na TV hrvaški veterinarji zavijajo vratove vsemu, kar leti v okolici jezera Zdenci, kjer naj bi pri umrlem labodu odkrili virus H5, ki ni nevaren za človeka. Direktorica Veterinarske uprave Republike Slovenije je pred tem razložila, zakaj ukrepi, ki jih je sprejela Slovenija, in zakaj sta v Sloveniji samo dve območji z izrazitim tveganjem, tudi Pomurje. Jaz pa sem še pod vtisom dopoldneva, ko ta ista direktorica ni dala dovoljenja strokovnjakom na svoji izpostavi v Murski Soboti, da bi ljudem po Radiu Murski val razložili, zakaj poostreni ukrepi prav na območju severovzhodne Slovenije in kako jih čim učinkoviteje izvajati. Prepričana sem, da bi to naredili prepričljiveje, razumljiveje in učinkoviteje kot zaležejo salonske izjave iz centra. In če so gospe in gospodje iz centra tako zelo nezaupljivi do svojih strokovnjakov na terenu, da jim v takšnih primerih niti ne dovolijo javno nastopati, potem jim predlagam, naj za vse kure iz »kurje glave« postavijo zbirni center kar sredi Ljubljane, da bo vse pod kontrolo ... Gospa Vida bo rekla samo pi... pi... pi in morebiti okužena kura bo na vratih ... Mi pa bomo brez skrbi za svoje kure in za svoje zdravje ...

Znani pomurski veterinarki Smilji na Murskem valu vendarle uspe vsaj malo pomiriti ljudi, da ni razlogov za paniko, da so ukrepi preventivni in da je veliko drugih bolezni, zaradi katerih umre neprimerljivo več ljudi. Za ptičjo gripo pri nas ni še nihče. Gre vendarle za bolezen živali in ne za bolezen ljudi. Ubijanje perjadi kar vsepovprek pa je prej zločin človeka nad živalsko vrsto kot umno strokovno dejanje ...

In po vsem tem se na moji mizi znajde prevod intervjuja, objavljenega v enem od tujih dnevnikov, ob katerem je tudi meni zastal dih. Molekularni biolog dr. Štefan Lanka iz Švice razlaga, da do današnjega dne še niso našli materialnih struktur virusa tako imenovane ptičje gripe. Doslej ni bil ne izoliran niti fotografiran, obstaja samo neka skica, ki ustreza bolezenski sliki. Ne obstaja v nobeni publikaciji, tudi z elektronskim mikroskopom se ga ne da dokazati. H5N1 je poimenovanje določene bolezenske slike, ki jo znanstveniki dokažejo v epruveti na celičnih strukturah in k temu Lanka dodaja: »Seveda je bolezenska slika H5N1 realna, ampak ni razloga, da bi za razlago potrebovali virus. Virus je potisnjen v ospredje, da bi zameglili dejanske vzroke svetovnega problema, kot so simptom pomanjkanja živil, presnovne katastrofe in zastrupitve vseh vrst, tudi z zdravili (npr. antibiotiki), ki jih povzroča množična vzreja živali.« Za nameček Lanke dodaja, da je cepljenje proti neobstoječemu virusu ne samo nepotrebno, temveč malodane telesna poškodba z možnimi nepredvidljivimi posledicami.

Je potemtakem tudi uspeh madžarskih farmacevtov, ki naj bi odkrili cepivo proti smrtonosnemu virusu ptičje gripe, zgolj farsa? In tamiflu, ki je trenutno najbolj iskano zdravilo in najbolje prodajan artikel vsaj na evropskem trgu, za švicarskega farmacevta Roche odlična priložnost za zaslužek?

Zmeda je popolna, zato brez panike. Danes si za kosilo privoščite zlato rjavo zapečenega piščanca. Dober tek!

ured-nik

V soseščini ljubljanskega Cankarjevega doma, drame, univerzitetne palače, Slovenske filharmonije in drugih za narod pomembnih ustanov živi in ustvarja akademski slikar Štefan Hauko. Bilo mu je že 24 let, ko je prišel pred 46 leti iz Prekmurja v Ljubljano. Marljivo je študiral in sam skrbel za »vsakdanji kruh« in preživetje. Uspel je na svoji umetniški poti.

Duhovna poglobljenost in izredna telesna energija

Umetnik Štefan Hauko v ljubljanskem ateljeju ob Slovenski cesti 15.

Nemška obrambna linija na Haukovi posesti

Zvedav, raziskujoč je bil pogled mladeniča Štefana Hauka, ko je leta 1959 prvič stopal po ulicah slovenskega glavnega mesta. Rojen je bil v kmečki družini v Sodišincih v Prekmurju leta 1935. V novem okolju se je znašel pred trdo vsakdanjostjo. Stanoval je na vetrovnih podstrešjih in v vlažnih kleteh. S seboj je nosil trpko popotnico: spomine na konec druge svetovne vojne, na povojno novačenje kmetov za »prostovoljni« vstop v kmetijsko obdelovalno zadrugo.

Leta 1943 je začel obiskovati madžarsko osnovno šolo. V šoli je bilo kaznivo uporabljati prekmurščino. In leta 1945 je potekala skozi Sodišince nemška obrambna linija, iz Renkovec pa se je bližala ruska ofenziva.

Nemci so se pripravljali na obrambo bližnje Avstrije dve leti. Skopani so bili

Štefan Hauko, Trave, 1985

obrambni jarki, zgrajeni bunkerji. Haukova domačija je bila pol kilometra od avstrijske meje. Nemci so se namestili v skednju. Na dvorišče so postavili top. Deset dni je trajalo obleganje, obstreljevanje. In vmes so se tam znašli še številni madžarski begunci.

Pri Haukovih je bilo šest otrok. Družina si je poiskala zavetje v kleti. Oskrbeli so se z zalogo hrane. Iz zavetja niso mogli. Med hišo in gospodarskim poslopjem je bil nameč odprt prostor. Čez so švigale iskreče se krogle podnevi in ponoči. Preletavala so ruska vojaška letala in spuščala rakete ... Nad kletjo je bila zgrajena trdna betonska plošča in ostali so živi. V kleteh so takrat molili tudi drugi vaščani za lastna življenja. In v tistih časih je Štefan narisal svoj prvi strip v desetih slikah. Poimenoval ga je Od rojstva do smrti.

Svoboda je prinesla veliko olajšanje, a tudi nove skrbi. Haukovi so imeli deset hektarjev zemlje. Novonastala država je oblikovala obdelovalne zadruge po ruskem vzoru. Kmetje niso videli prave perspektive. Štirinajst let je že poteklo od konca druge svetovne vojne, a Štefan je bil še vedno doma. Od šestih otrok je bil najmlajši. Aleksander Bassin je o tem času zapisal: «...Vse do svoje mladostne zrelosti je Štefan Hauko moral utišati željo po študiju, ostati vezan na zemljo ter v stiku z njo dejansko spoznavati usodnost take navezanosti ...« In naposled je padla družinska odločitev, da je zanj najbolje, da se poda na lastno življenjsko pot.

Študij v Ljubljani

Leta 1959 začne Štefan v Ljubljani obiskovati šolo za oblikovanje. Preživlja se z lastnim delom. V internat ni bil sprejet in je stanoval po podstrešjih in v kleteh. Pozimi ga je včasih na podstrešju celo zametel sneg. Težko je bilo. Učil se je pridno in »preskočil« celo en razred. Po končani srednji šoli je delal kulise za gledališče. Za novoletne praznike je izdeloval dekoracije za dedka Mraza.

Med študijem na ljubljanski likovni akademiji je vse počitnice kopiral freske po slovenskih cerkvah za zbirko Narodne galerije. To delo mu je omogočil prekmurski slikar Mesarič. Dovolj je zaslužil za spodobno preživetje. Po končani likovni akademiji je naredil še restavratorsko specialko. Zatem je bil preko dvajset let zaposlen kot restavrator v Narodni galeriji, v prostem času pa se je predajal lastni likovni ustvarjalnosti.

Mistična zavezanost rodnemu prostoru

Štefan Hauko nadvse marljivo ustvarja, razstavlja, utrjuje lasten likovni izraz. In likovni kritiki beležijo, da je njegovo slikarstvo vznemirljivo tolmačenje bivanjskega sveta, je trpka in samosvoja govorica. Razpoznavno ekspresivno razpoloženje teh podob je vezano na otožni izraz ravninskega sveta ob reki Muri na vzhodu Slovenije. Štefan Hauko pripada torej istemu okolju močvirnega sveta, kjer je v zraku čutiti značilno srednjeevropsko 'gotsko' tesnobo in elegično resnobo. Razvil je pravo slikarsko mistično zavezanost rodnemu prostoru, svoji pripadnosti, zavezanosti prvinski naravi, ki jo ponazarjajo nebo, zemlja, voda. Najbolj je užival ob slikanju svojih trav. Robert Inhof je med drugim zapisal: «... Očitno je slikar v labirintu trav in močvirja po večkratnih ponovno odkritih bolestih našel svoj spokoj.«

Številne cerkvene umetnine

V zadnjih letih je izvedel obsežen slikarski in kiparski opus v majhnih in večjih sakralnih objektih v Prekmurju, drugod po Sloveniji, v Ameriki ... V Gornji Bistrici stoji njegov kip Antona Slomška. Ob Sveti družini v župnijskem domu v Črenšovcih, kjer izstopajo v lesenih in iz kockastih nepravilnih oblik sestavljenih valovitih reliefov (simbolika rečnega in življenjskega toka) tudi polnoplastični portreti pomembnih mož iz prekmurske zgodovine. Še posebno prepričljiv je z izdelavo umetnine v cerkvi v Gaberju. Podobo je sestavil iz 12 tisoč izbranih lesenih kosov. Ob osrednjih polplastičnih figurah Karmelske Marije in obeh angelov predvsem izstopa barvni vtis zlato-rumeno-rjavih slojevitih plasti celotne reliefne kompozicije. Bassin je zapisal, da je pri tej stvaritvi »umetnik sprostil svojo fantazijo s pravimi nadrealističnimi domislicami, potem ko je izšel iz tradicionalne romantične obsesije s predstavami o uničenju in punctnem vstajenju, ko torej izginja civilizacija oziroma se narava znova rojeva v samolastni primarni energiji ...«

Franc Obal je zapisal, da je Štefan Hauko s svojimi mozaiki, poslikavami cerkvi in kapel, slikanimi stekli, skulpturami, portreti, ambientalnimi slikami in nagrobniki, usmerjenimi v času od leta 1965 do danes, dokazuje raznovrstno likovno umetniško ustvarjanje, dobro poznavanje in obvladovanje različnih tehnik in materialov za izvedbo zamišljenih projektov pa tudi sposobnost posebne duhovne poglobljenosti in izredno telesne energijo.

Dom sredi Ljubljane

Slikar Štefan Hauko se je poročil leta 1970 z izvoljenko Terezijo Gaber. Po rodu je iz Petanjec, po poklicu agronomka. Sprva sta stanovala v garsonjeri v Šiški. A že leta 1[illegible] se je Štefan lotil obnove podstrešja sredi mesta ob Slovenski cesti št. 15. Poslopje je visoko, razsežno. Zgrajeno je bilo leta 1935. Za preureditev dela ostrešja v družinsko stanovanje je bilo treba pridobiti lokacijsko in gradbeno dovoljenje. Prihajalo je do zapletov. Na voljo ni bilo primernega izolacijskega materiala. Veliko je bilo dela. A danes je tu prijeten dom z ateljejem.

Večji atelje ima umetnik še pri nekdanji tobačni tovarni. In veliko ustvarja v počitniški hiši v Murskih Petrovcih. Zunanjost spominja na nekdanjo s slamo krito domačijo, kakršna je bila lastnica je bila Terezijina babica. Danes je tu dvojček. Polovica je last Štefanove družine, druga pa Terezijine sestre Veronike Žunec. Poslopje je ohranilo starožitnost in je tako pozidano na pobudo arh. Jožeta Novaka, ki je po rodu iz Dokležovja, a živi v Ljubljani.

V bližini živi sin Klemen, ki je bančni uradnik, z družino. Žena je Ljubljančanka. Rada zahajata v Prekmurje. Dedek in babica sta pogosto v družbi z vnukoma. Na Štefanovi domačiji v Sodišincih živi 73-letna sestra Ana Mataj. Z njo živi hčerka Ria z družino. Štefan ima na dom lepe spomine in se vanje rad vrača.

FOTO Franček Štefanec

Haukova umetnina v cerkvi v Gaberju je sestavljena iz 12 tisoč kosov lesa.

YU-arhivi še nedostopni

pen jih je odprl

Feri Horvat X.

Najbolj svež bi moral biti spomin na obisk gostilne Tri Šešira, Hiše cvetja v Beogradu in Petrovaradina v Novem Sadu, vendar je ta izlet (strokovna ekskurzija) v jugonostalgijo, načrtovan prejšnji konec tedna, odpadel. Zato prinagam fotografijo iz nekdanjih časov. Na vožnji do (takrat še Titovih) Brionov se kratkočasimo s kartanjem na avtobusu – poleg mene še zapisničarka Jožica Vučko, Ludvik Kovač, Endre Günter in Irma Benko. Nekateri še danes ne vedo, da smo igrali tako, da je zmagovala le ena oseba. (Irma, mi že vemo zakaj!)

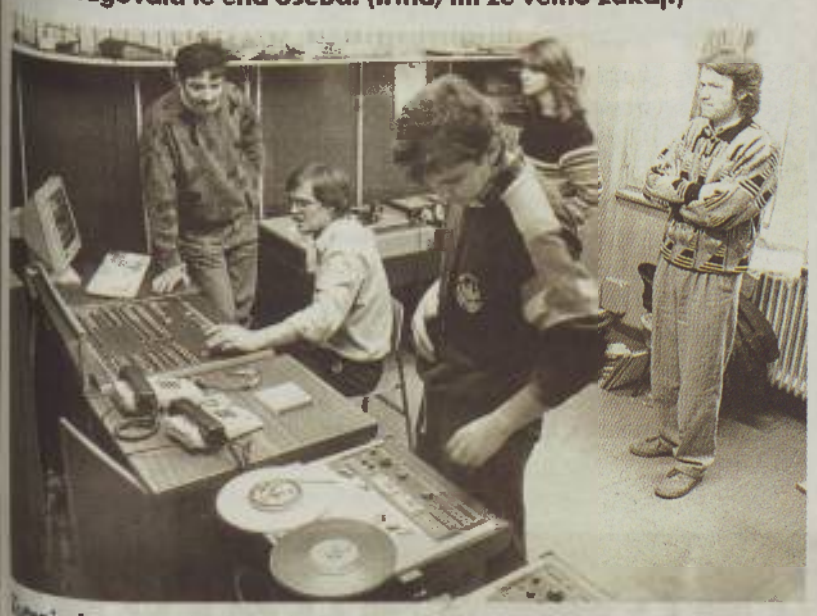

Zjutraj ob 5.00, pisalo se je leto 1990, nova oprema v studiu Radia Murska Sobota. Po celonočni montaži studia smo bili zjutraj od utrujenja še vedno sveži Flavio Dotto, Feri Küplen, Aja Kosi in Branko Žunec. Takratni urednik Bojan Peček je doma poslušal radio. Prelomnica je namreč pomenila oddajanje v stereo tehniki in Bojan je čakal, da se mu bo na radiu prižgala rdeča lučka, ki je na sprejemniku označevala sprejem v stereu. Toda lučka pri Bojanu ni zagorela. Bil je zelo razočaran. Njegov sprejemnik je deloval v načinu mono. Šele pozneje je Bojan ugotovil, da ima radijski sprejemnik tudi preklopnik iz načina mono v način stereo!

Radio Murski val je prenašal poleg domačih tudi vse gostujoče tekme zdaj že pokojnega nogometnega kluba Mura. Pred plakatom, ki vabi na tekmo med litovskom Žalgirisom in Muro, ki je bila odigrana 8. oktobra 1995 v glavnem mestu Litve Vilniusu smo pozirali: Bojan Peček, Zlatko Tkalčec, Feri Horvat, Gustav Hodošček in Drago Posavec. (Bojan, jaz in Drago imamo oblečene takratne drese litovske reprezentance.)

Spomladi 2002. nam je s pomočjo slovenske vojske in njihovega helikopterja Bell 412 uspelo na Grmado (hrib pri Vurberku) dvigniti izbojnik in začela se je montaža oddajnika, ki izboljšal slišnost radia Murski val na območju Štajerske. V veliko pomoč pri projektu sta bila Sobočana, častnika slovenske vojske, Jožl, že pokojni Drago Svetina in Zdenko Uzelac. Na sliki sta skupaj z izletom in menoj na platoju v Dvorjanah pod hribom Grmada.

Bilo je nekega februarja, nekje med otokom Pašmanom in Kornati. Burja in mi. Z izkušenim ribičem barbo Ivom smo lovili na parangale. Z Andrejem drživa morsko lastavico ali kokota, kot pravijo domačini. V objektiv kuka tudi Robi, ki je že nekajkrat organiziral podobno ribarjenje.

Sicer pa smo na parangale ujeli tudi nekaj morskih psov (največjega spet Endre), morskih mačk, raž ugorjev in nekatere druge mrcine. Po delu je še kako dobra taka sprostitev.

Martin Hozjan – voditelj ameriških Slovencev v Lemontu (ZDA)

S poštenostjo postal svetovni tovarnar

Ob obisku ZDA sem blizu Chicaga v mirnem in skorajda pravljičnem naselju obiskal prekmursko družino Martina Hozjana. Naselje, kjer stoji njihov dom, je poleg drugih posebnosti dajalo vtis tiste prave Amerike s širokim a-jem in mnogim tujcem se zdi, da imajo ljudje tam res vse.

Martin Hozjan je bil rojen leta 1949 v Črenšovcih, kjer je tudi odraščal. V Tumpovi družini, kot se po domače reče Hozjanovim, se je rodilo pet otrok. Martin je imel še dva brata, ki sta že pokojna, in dve sestri, ena živi v Črenšovcih, druga na Brezjah na Gorenjskem. V Črenšovcih na njihovem domu živijo Martinova mama in svakinja z nečakoma. Martin se je po osnovni šoli leta 1964 odpravil v srednjo strojno šolo v Ljubljano. Vojaški rok je služil v Koprivnici in se po odsluženi vojaščini zaposlil v mariborski Metalni, kjer je delal le osem mesecev. Leta 1971 je odšel v novi svet – Ameriko!

Ančka je bila tista, za katero je Martin odšel v novi svet

Kot mnogo drugih družin po drugi svetovni vojni so se leta 1970 v Ameriko odselili tudi Glavačevi z Gornje Bistrice. Znano je, da so krajani črenšovske župnije tako rekoč osvojili del Chicaga, kajti v eni od chicaških četrti so v začetku naseljevanja Pomurcev v Ameriki živeli izključno Prekmurci in med temi prav ljudje iz črenšovske župnije. Glavačeva družina se je tako kot mnogi drugi priseljenci naselila v tem delu Chicaga. Imeli so dva sina in hčer Ančko, ki je bila pred odhodom čez lužo Martinova ljubezen. Za oba, Ančko v Ameriki in Tineka v Sloveniji, so bili trenutki, ko Ančka ni več hodila med Bistrico in Črenšovci in se spogledovala s svojim ljubljenim, žalostni. Minilo je le nekaj mesecev in tudi Martin se je odločil, da bo odšel za svojim dekletom v deželo, kjer sta se že od nekdaj, kakor pravijo, cedila med in mleko.

Martin je do konca septembra 1977 delal v tovarni, kjer se je prvič zaposlil. Dve leti je delal pri stroju, nato je bil delovodja dvajsetim delavcem. Prvega oktobra 1977. je odprl svojo tovarno MAH – Mashine (MAH – Martin in Ana Hozjan). V začetku so v MAH-u izdelovali strojne dele po naročilu, pozneje so se usmerili in specializirali za izdelavo delov in strojev za tiskanje časopisov. Danes izdelujejo štiri modele sodobnih in zelo dobro prodajanih tiskarskih strojev, ki so na tržišču po vsem svetu. Brez sprenevedanja lahko povem, da je Martin Hozjan eden od svetovno znanih podjetnikov, ki se ukvarjajo z izdelovanjem časopisnih strojev. K podjetju MAH spada tudi njihovo podjetje Tensor, ki se ukvarja z marketingom, inženiringom in servisiranjem novih strojev. Lansko leto so v Istanbulu gradili najdaljšo linijo tiskarskih strojev, s čimer je podjetje MAH podrlo svetovni rekord v grafični industriji. Vseh delavcev, ki so zaposleni v industriji Martina in Ančke Hozjan, ki je finančnica, je dvesto, med njimi precej Slovencev. Martin o uspehu takole razmišlja: »Ne smeš misliti na denar. Prva skrb mora biti namenjena delavcem, odjemalcem in ustvariti si moraš dobro ime, dober glas. Delavca je treba poslušati, se z njim pogovoriti, mu dati plačo, ki si jo zasluži. Ne smeš izkoriščati. Ko se dela, si *boss* (gospodar), ko se ne dela, si prijatelj. Poskusna doba traja tri mesece. Če se kandidat izkaže, mu zvišam plačo že po prvem mesecu.« O podjetništvu pa je dejal: »Bistvo podjetništva je biti in ostati na vrhu. Moraš verjeti v tisto, kar delaš, in vztrajati do konca. Pogajati se moraš brez strahu, nervoze in tudi tvegati. Vodenje podjetja je neke vrste igra, kjer moraš imeti stalen pregled in biti sposoben rešiti problem, preden ga ljudje opazijo. Videti moraš najprej človeka, šele nato delo in stroj.«

Od zadaj Martin Hozjan, na levi Ančka Hozjan, na desni Robert Hozjan, na levi zraven Ančke, zet Brian Ruda, na desni mlajši sin Christopher Hozjan, in od spredaj hčerka Martina Hozjan Ruda.

Martin in Ančka nista uspešna le v podjetju, ampak namenjata veliko pozornosti svojim trem otrokom, Martini, Robertu in Krištoferju. Vse tri zanima delo v njihovem podjetju, hčerka Martina, ki je že poročena, je končala šolanje v mednarodni trgovini in je zaposlena v podjetju. Prav tako je doma zaposlen sin Robert, diplomirani strojni tehnik, ki je vodja celotnega strojnega obrata. Najmlajši sin Krištofer študira umetnost, ker ga zanimata predvsem kiparstvo in risanje.

Ko so se prvi Prekmurci naseljevali v Chicagu, je bilo to skorajda v središču mesta, kjer je bila slovenska četrt, ki se je imenovala Street 22. V drugi polovici 20. stoletja je postajal ta del vse bolj industrijski in Prekmurci so ga počasi zapuščali in kupovali zemljišča ter gradili hiše v Lemontu, nekoliko zunaj Chicaga, kjer je danes tudi veliko versko in družabno središče. Že leta 1989 je bil Martin Hozjan izvoljen za predsednika tega družabnega središča. Med Prekmurci in tudi med drugimi Slovenci je zelo priljubljen tako kot osebnost ter tudi kot dober organizator in podpornik društva. Z ženo imata velike zasluge pri gradnji izredno obsežnega projekta, Slovenskega doma, ki leži na območju slovenskih frančiškanov in ki so ga vzorno dogradili leta 1995. Že leta 1975 si je Martin prizadeval, da se v Lemontu zgradi Slovenski dom, in se je s patrom Vendelinom Špendovom ob koncu leta 1989 dogovoril, da zberejo rojake, ki bi utegnili sodelovati v pripravljalnem odboru za uresničitev njihovega projekta. Martin je bil zaradi svoje sposobnosti izvoljen za predsednika tega odbora.

Zaradi svoje zavzetosti je med Slovenci zelo spoštovan, pri vseh Slovencih, ki živijo v okolici Chicaga, pa je čutiti neverjetno veliko navezanost na deželo in jezik, kjer so se rodili sami, njihovi starši ali stari starši. Pripadnost tej skupnosti kažejo pri najrazličnejših srečanjih, kot so zabave, izobraževanja v slovenščini, v cerkvi, poleti pa kar vsako nedeljo na dvorišču slovenskega doma pripravijo piknik z živo glasbo, seveda s slovenskimi pesmimi. V Slovenijo prihaja z vso družino vsako leto enkrat ali tudi večkrat.

Bojan Zadravec

Valentina Smej Novak

filozofinja

To je ona

Zgodba z naslovnice

»No, kakšna mati si?« me je provocirala Nataša, medtem ko me ja za tole fotko šklocala na stopnicah, ki povezujejo Kongresni trg in nabrežje Ljubljanice ter v kader skušala ujeti grafit, ker, kot je tridila Juhnova, je tako kader bolj umeščen v mesto. »Hja, kakša – takša, velikokrat raztresena,« sem se ji vpila s stopnic. Natašo poznam še iz časov, ko sem bila huda pubertetnica, ona pa je bila takrat kot sveže pečena fotografinja sodelavka mojega očeta na Vestniku in je lovila v kadre Prekmurje zgodnjih devetdesetih, z grafiti ali brez njih.

Takrat nisem bila ravno najlažja hčerka, najstnica pač. Spomnim se, da sem imela v nekem obdobju v svoji sobi na steni citate, ki so se mi zdeli še posebno globokoumni, eden od njih pa je bil tale, ki se mi je zdel takrat, bog ve, zakaj, uporniški, danes pa se mi zdi kljub vsej svoji kičasti novodobnosti zelo resničen, pa še navezuje se na naslov, ki mi ga je uredništvo Pena postavilo v izzv: »Na vprašanje o smislu življenja odgovarja vsak sam s svojo življenjsko zgodbo«. Ta citat sem seveda v obdobju, ko sem se odločila za študij filozofije, skupaj z drugimi potrgala s sten pa tudi sobe v murskosoboškem bloku, kjer je bila stena, nimam več. Tudi moj oče, filozof in ekolog, se ne vozi več po Prekmurju.

Gotovo te v tem, kdo si, določa veliko stvari: kot Markojco me na primer določa ravninski pogled, ki išče na vseh štirih straneh neba, kamorkoli pride, zvonike kapelic sosednjih vasi; določa te »naključje«, da sem se v Ljubljani poročila pravzaprav z napol Beltinčanom, saj je Lukov dedek iz Beltinec in je bil hkrati profesor mojega očeta na faksu in sem tako dedka kot štiriletna punčka na trnacu pri Bašekovih spoznala slabi dve desetleti prej kot vnuka; določajo te predniki, določata te matematična logika mame in filozofski zanos očeta. Pa čeprav ostane na koncu kot tisto, kar te določa, samo zvezdnato nebo nad tabo in moralni zakon v tebi, kot mi je po Kantu večkrat citiral oče.

Sem pa na vprašanje, kdo sem jaz, nazadnje v družbi svojih nekdanjih gimnazijskih sošolcev odgovarjala pred kakšnim letom dni deževnega oktobrskega večera na deseti obletnici gimnazijske mature v restavraciji hotela Diana, samo nekaj korakov naprej od tiste iste kavarne, kjer smo kot gimnazijci presedeli in prezabili veliko ur preveč. Deset let pozneje smo se posedli okoli velike mize, vstajali drug za drugim in drdrali podatke, ki naj bi nekdanjim sošolcem v enem stavku predstavili vmesnih deset let: »Poročena, z dvema otrokoma, Pavlo in Nikolajem, delam pri Založbi Vale-Novak.« Medtem pa se mi je v kavarni že pridružil mož Luka in odšla sva proti Bistrici, kjer sta v hiški ob Muri, obdani s komarji, spala otroka, ki ju je čuvala moja mama.

Zgodbe ki jih piše življenje

Umetnica z Rožičkega Vrha

Izolda je ... kje pa je

V imenitni pravljični hiši v Rožičkem Vrhu sem obiskal umetnico Zofio Markovič, ki je svoje življenje kot zboristka posvetila operi. Ko sem stopil na njen vrt, sem imel občutek, da se nahajam v Eldoradu. Ko sem jo vprašal, ali se ima za umetnico, mi je dejala, da te za umetnika mora poimenovati režiser, dirigent ali kak drug vodja, ki dejansko vidi spretnosti posameznika. Pri vsem niso bistveni diploma ali kaki drugi papirji, ampak talentiranost za posamezno umetniško ustvarjanje.

V družbi sestre Kristine se je ob kupu fotografij sentimentalno spominjala svoje nadvse pisane kariere.

Bila je zadnji otrok izmed petih v družini Markovič v Rožičkem Vrhu. Sestra Kristina je opomnila, da je bil njihov oče viničar in po poroki se je zelo dobro znašel ter imel je še smisel za risanje, pisanje pesmi, novel in imel »super« glas za petje. »To pa je podedovala naša Zofka!« je pritrdila zgovorna Kristina, ki živi poleg svoje sestre.

Zofka, kot ji pravijo, je obiskovala osnovno šolo pri Svetem Juriju oziroma v Vidmu ob Ščavnici. Zaradi talentiranosti in velike želje po nadaljnjem šolanju so jo domači dali v štiriletno glasbeno šolo v Maribor, potem pa je odšla na študij v Romunijo v Temišvar, kjer je imela teto, očetovo sestro. Za Romunijo, državo, kjer je takrat vladala stroga politična diktatura, moja sogovornica pravi: »Bil je močan komunizem, vendar opera, gledališče sta delovala kot povsod drugje. Pravo razkošje. Ravno tako je veljalo za Moskvo in vse druge vzhodne države komunističnega sveta!« Toda v Romuniji ni ostala dolgo, ker je prišlo do težav, in tako je Zofka prekinila šolanje na elitnem temišvarskem glasbenem centru. Romunija je zahtevala od nje državljanstvo, ki ga ni dobila. Z žalostjo v srcu je prišla domov in se zatem vpisala v zasebno glasbeno šolo v Gradcu, nekaj časa je pela v mariborski operi in nato odšla v Hamburg, kjer je ostala v glavni mestni in svetovno znani operni hiši 36 let. Tam je delala in se srečevala s pomembnimi osebami iz sveta operne glasbe. Celo s Pavarotijem, ki je tam nekaj časa delal, je prišla v stik. Nekateri so prav v tej operi, v kateri je bila zboristka, začeli svojo kariero. V službi so jo imeli vsi radi, nikoli ni imela problemov, ker je tujka. Sodelavci so ji dajali čudne vzdevke, ki mi jih je tudi zaupala. Bila je Govedina, Vučko, Sonja, Sunce, Šmrkla.

O operi in petju Zofka meni: »Peti v operi je stalen študij, ker nikoli ni dovolj, kajti imeti moraš neko tehniko in biti vedno pripravljen dobro sodelovati na vajah ... Ta poklic ni tako plačan kot bi mogel biti in to je še danes problem.« Zofka nikoli ni bila poročena, ker pravi, da za družino preprosto nikoli ni imela časa. Toda nič ne obžaluje. Žalostna je, ker ne more več peti. A tudi s tem se tolaži in si pripoveduje, da večno pa le ne moreš biti na odru.

Namreč prihajajo mladi pevci in veliko med njimi je aziatov, Japoncev, Korejcev, Kitajcev, ki so zadovoljni s plačilom, ko pa si naberejo prakse, se od Nemčije poslovijo in odidejo nazaj v domovino. Rada ima vse opere, ki jih je pela, toda vse življenje je bila zaljubljena v Wagnerjeva dela. Te je pela s posebnim občutkom in med temi pesmimi meditira. Mogoče, da vidi v sebi Izoldo, eno od junakinj Wagnerjeve opere. Izolda je ljubila Tristana, zato sem jo povprašal po njenem junaku. Z rahlim nasmehom mi je odgovorila, da se je njen Tristan utopil v morju.

Med tem ko je živela v Nemčiji, je vsako leto prihajala v domovino k svoji sestri in trem bratom ter mami, ki je umrla pred enajstimi leti. Prav med vinorodnimi griči je našla počitek in si nabrala novih moči za vaje in koncerte.

Ko se je pred dvema letoma upokojila, je prišla živet v Rožički Vrh, kjer si je zgradila hišo. Pravi, da je v njenem rojstnem kraju vse lepo in prav, toda če bi bila poleg še hamburška opera in kakšen nakupovalni center, bi bilo idealno.

Zofka kot ljubiteljica bio...

Njeno otroštvo je bilo povezano z vinogradi, z naravo, ki jo je mala Zofka občudovala. Ko je prišla v Hamburg, je tam to pravo pogrešala. To je bil morda tudi vzrok, da je prišla vsako leto za mesec ali dva na dopust v Slovenijo. V mestu se je tudi zavedala

Zofka z operno prijateljico Ingeborg Lipolt

Med maskiranjem, ko so jo pripravljali za nastop.

Kdo pa so ti mladi fantje?

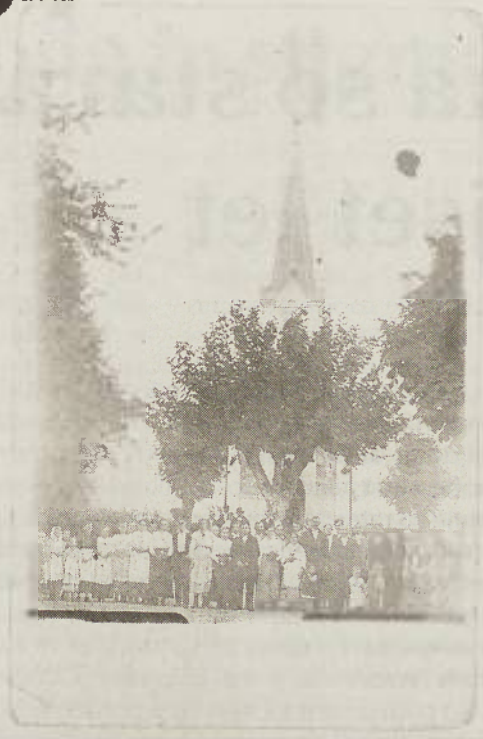

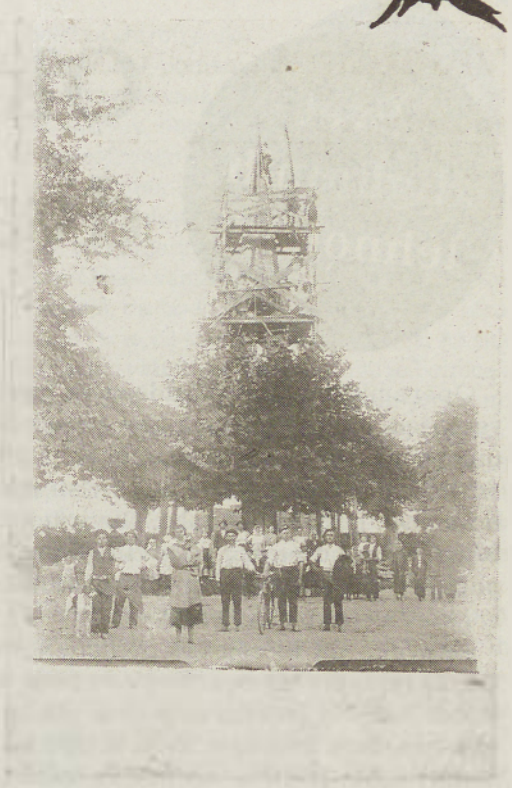

Pred liplanjskof kapejlof

Leta 1875 je prišel zakon o ureditvi vaških pokopališč, se pravi, da je vsaka vas morala imeti lastno pokopališče. V Lipi so ta zakon izpolnili v letu 1883. Prvo kapelo pa so postavili leta 1880. Po prvi svetovni vojni so se vaščani Lipe pod vodstvom župana, torej župana Lipe, Petra Škaliča odločili, da bodo začeli z zbiranjem denarja za obnovo takrat 40 let stare kapele in povišanje njenega zvonika za dva metra, tako da meri njena koničasta streha s križem sedem metrov. V ljubljanski zvonarni so naročili leta 1920 zvon iz najfinejšega broma. Domačini so denar začeli zbirati 11. decembra 1920. Dvakrat je iz Amerike prišla pošta, in sicer prvič istega leta, ko so začeli z zbiranjem denarja, drugič pa čez štiri leta, 8. avgusta 1924. V ameriških pismih je bil denar izseljencev, med njimi največ od emigrantov iz Lipe, ki so prispevali za gradnjo.

Milodari, kot je stari prekmurski izraz za prispevke, so bili v veliko pomoč vaščanom pri gradnji cerkvene stavbe, kulturne znamenitosti, ki je danes spet prenovljena, vzorno urejena in se v njej zbirajo ljudje.

V roke sem vzel porumenelo fotografijo iz leta 1923, se pravi iz obdobja, ko so povečevali stolp in se nanaša na ta dogodek . Iz nje lahko razberemo, kakšna je bila takratna noša. Pomembni vaški ljudje so bili ob fotografiranju na sredini in spredaj pred množico. Obratno so bili postavljeni otroci, torej ob strani gruče fotografirancev. Se pravi, da je obstajala nekaka vaška hiearhija. Obdobje 82 let je dolgo, zato sem prav zaradi tega premišljeval, ali morda kdo, ki je na tej fotografiji še živi, da bi ga povprašal kaj več o tem dogodku. Šel sem v Kamovce k zakoncema Matjašec. Franc jih šteje 94, njegova žena Ilonka pa 91. Oba sta rojena v Lipi, oziroma *pod Lipof*, kot govorijo ljudje in kot so govorili včasih.

Franc in Ilonka danes, ko se spominjata velikega dogodka v vasi.

Legendarna zakonca sta znana po tem, da sta najstarejši poročeni par verjetno v vsej Evropi in ljubezen med njima še traja. Matjašečeva sta znana tudi po prekupčevanju, a to ostaja poglavje zase. Zanimalo me je, kaj vse vesta o fotografiji, ki sem jima jo nesel pokazat. Seveda se je Franc spomnil dogodka izpred več kot 80 let. Ko je prijel za *kejp*, se je v vrsti fantov in deklet iskal in se našel. Stoji namreč drugi z desne strani, fant s kapo, za katero je Ilonka dejala, da jo je dobil od *vejgakristoša*. To pomeni, da se ne ve, kdo mu jo je dal. A on je pojasnil, da je dobil to *poklüvasto* kapo od svojega očeta iz Amerike.

Franc Matjašec o velikem dogodku v svoji rojstni vasi takole pripoveduje: »*Furd san mislo, kak je bilo tou tistoga časa, gda smo kak deca gledali, kak so zidali kapelo. Znan, ka smo se slikali, samo slike nej san nikdar vido.Zidarski majstri so te bilij edni Štajarci pa tüdi malarji so bili isto iz Štajara. Spominjam se, kak so na toren dejvali železno kruglo, na njo pa križ. Gda je eden buo najviše na rušti, je napravo lestvico. Tou se pravi stojo na rokaj. Tou san šče jez znau napraviti pred dvema letoma. Zaj san pa več nej probau.*

Lidje so o tiston veškin velkin delon jako dobro znali, kak tou delajo. Vsi v vesi smo bili na tekočen z novicami. Tisti, ka so šli na njive delat, so se od tan obračali na kapelo, ka so znali, kak so z delon deleč.

Te smo jez pa moji pajdaši prišli sküper ino šli gledat, kak tou ide. Od pajdašov nihče več ne žive. Ne bi pravo, ka što šče žive od te male dečice, ka so na sliki, liki man občutek, ka san jes edini živi na toj sliki. Či glij nesan več pod Lipof, se man za najstarejšoga Liplančara.«

Ilonka pa je dejala: »*Meni je šče pa gnjes den žau, ka san nej šla ravno te k našoj kapejli, gda so se slikali. Zaj bi se te bar lejko gledala!*«

Bojan Zadravec

Tristan?

Zofija v vlogi Lucie Lamemour

Kako okusna je bila mamina kuhinja, in v tem času, ko je prišla v Nemčijo, se je seznanila z zdravim načinom življenja, zdravo prehrano in zdravili, ki jih dajejo rastline. Po trgovinah v tujini je na policah iskala bioproizvode, ki so bili njej dražji od običajnih.

Sestra Kristina je mnenja: »Naša Zofija je bila vedno izbirčna glede hrane in ni bila jesti karkoli. Vedno je bila prizadeten otrok.« Zofija ve, da so jo sošolci zaradi tega čudno gledali, in pravi, da je bila tako kot drugi tudi ona normalen otrok.

Z Nemčije se je vedno vračala s kakimi novimi idejami, in sicer kaj in kako vzeti kar koristnega iz narave, zato je uporabljala koprive kot čaj, hrano in kopriv šampon za lase.

Bojan Zadravec

VANEKOV KOUT

Tak je bratve so pomali gotove. Kak je davalo, tak je davalo. Naš sousid ma sakše leto navglij vijna. Ati ga je že pazo, ka te on tou dela. Pa ga je zaodo, ka šlauf notri držij. Dokeč je kad nej puna. Tou ka nišče nešče njegove rdečke piti, pa van tak ali tak nej trbej razlagati.

Še neka smo doživeli oktobra. Ukinoli so zeleno utripajočo luč. Nega več dirkanja skouz semafore. Pa še nekše lagoje kazni so si zmislili. Atiji je malo čudno. Tou z zelenonof semaforskof lučjof. On bi bole čako, ka bi tej ka so zaj na vlasti ukinoli rdečo luč. Ta njin že duga lejta najbole na getra ide.

Najbole vrouča pa sploj novica pa je ptičja gripa. Pa nika je redna vö vdarila. Prej ka po nekše vrastvo, ka bi naj edino pomagalo pri toj gripi, lidje cilou v Avstrijo lejčejo. Pa po interneti ga naročajo. Meni je tü neka nej jasno. Par lejt nazaj so bile noure krave. »Si mo fertik,« je pravla naša bajca. Pa smo še si tü. Se je tuo gratalo. Krave čedne ali noure še izda mlejko davlejo. Zaj pa te gripa. Ka bi jo naj ftiči meli. Pa mi je malo čüdno, ka so te prve primere odkrili v državaj, ka se njin ide zatou, ka bi je zeli v EU. Nej tou malo čüdno. Turčija pa Hrvaška pa Romunija. Edina zainok članica EU-ja, ge so najšli ftiča z gripof, je Grčija. Ati si je zgučo, ka je pa gvüšno s Turčije prleto. Panika pa redna. Se trbej kokouši notri zaperati. Te nas pa minister mirijo, ka skoro nega možnosti za prenos te gripe, ka jo triprste pernate živali dobijo, ka bi se človik naj z njouf okužo.

Tej ka pa vrastvo tržijo, pa mafajo. Pa tak tou je f ton kapitalizmi. Ka de li ovo leto? Ka do pujceki doubili za betega? Mogoče de se začo celulitis pojavlati pri svinjaj. Pa se en doktor najde, ka de pravo, ka se tüj tou prenaša, najbole na ženski spol. No, te nan pa ostanejo samo še ribe, ka mo je geli? Kakši beteg do pa ribe mele?

Ribjo drisko? Ali ka si te že vö zmislijo? Samo zelenje do lidge še geli. Če se ga kakši beteg ne prijme.

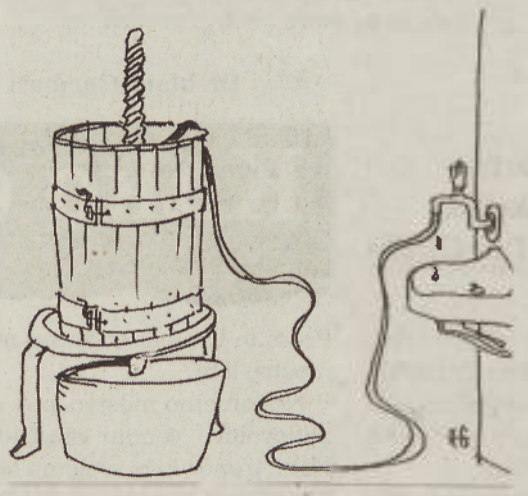

Od slovenski hrvaški odnosov san nika nej ščel pijsati. Pa si kaj nemren. Naš dragi zvunešnji minister Rupel si je zaj po nouvon začo pijsati s hrvaškof kolegicof Kitarović. Ka bi ge rad vido, ka si pijšeta. Pa ge živeta. Ka nemata mobijof ali pa internet, ka bi si elektronsko pošto pošilala. »Mogoče pa Rupel paper navošči s kakšof ribof iz piranskoga zaliva«, je pravo ati?

»Zakoj pa tou?« san pijto. »Ta Kitarovićka je za svoja lejta še fejst dobra riba,« mi je razložo ati. Nemrejo pa nemrejo si zgučati od te mlakice piranske. Pa zaj de prej arbitraža mogla mednarodna odločiti, štera kaplica je hrvaška, pa štera riba je slovenska. Že se vijdin kak na srejdi piranskoga zaliva na malon splavi sidijo trije čarni predstavniki mednarodne arbitraže.

Pa se coj k tomi splavi vozijo slovenski pa hrvaški ribiči. Ovi pa gledajo, štera riba je od koga.

Pa njajmo tou zainok še nadeljevanko, ka že 14 lejt trpij.

Naša inda tak mogočna stranka Levo Desne Sredine (LDS) pa je dobila nouvoga šefa. Jelkoja. Zamenjo je Tuneka. Pod Ropovin vodstvon se je s pozicije LDS preselila v opozicijo. Pa njin tou nikak nejde. Kak bi njin tüj naj šlo. Vej so pa nej vajeni, ka bi njin štoj zapovidavo. No, Jelkoja se pa naš ati spomni, kak je nastopo, da se je Slovenija odcepljala od ranjke Juge. Slovenijo je predstavlo najmenje kak trečo svetovno supersilo. Če njemi je še kaj patronof ostalo, zaj da je šef te malo zgublene stranke, mo pa še vidli. Medlovnejši od Ropa pa skoro nemre biti.

Naša svetla sedanjost pa se že kaže. Samo ati pravi, ka so malo šušlavi. Eno leto so ponücali samo zatou, ka so se zamenjali, štere so ščeli. No, nej glij se. Zdaj je najbole peče antikorupcijska komisija. Pa seveda njeni šef. Zakoj bi se radi te komisije losali, je pa našemi atiji nej glij jasno. Ka bi li radi skrili? Ali pa ščejo kakšo svojo komisijo ustanoviti. Pa te morejo cejlo tou sedanjo razpistiti, ka šefa nači nemrejo zamenjati. No, pomali mo mogo končati. Še malo, pa de se pa meritlo, kelko je komi do pokojni po ton, kak velko ikebano štoj na cintor prnese. Pa kelko svejč de gorelo? Nek se vidi – mij pa mamo.

P. S. (pozabo san):

Nika san nej pozabo. Fajn se mejte do ovoga mejsca, da van pa kaj napišen, če me ne zamenja Tunč. On je f pravoj stranki.

VANEK

Svet digitalnih tehnologij

Okna so stara dvajset let

Operacijski sistem Windows je tako razširjen, da ga jemljemo kar za samoumevnega. Po ocenah ga uporablja 95 odstotkov računalnikov. Pred 20 leti (20. november 1985) ni bilo tako. Ob prihodu Windowsov 1.0 na trg so ga imeli le za počasen sistem, ki so ga že prehiteli konkurenti (Apple in Xerox).

»Stavimo na to celotno podjetje,« so takrat rekli pri Microsoftu glede ideje o Windowsih. Na začetku se je stvar imenovala Interface Manager. Ideja je bila, ponuditi enoten grafični vmesnik za nadzor zaslona, strojne opreme in vhodno/izhodnih enot. Med glavnimi aduti so bile grafične ikone, podpora miške, meniji s programi in ukazi ter možnost uporabe več aplikacij hkrati.

Microsoft je že na začetku zgrešil obljubljen rok dobave Windowsov. Novembra 1983 so jih objavili in najavili za prvo četrtletje leta 1984. Izdali so jih dve leti po objavi. Že takrat so imeli kar visoke zahteve po strojni opremi: 256 oz. 512 KB spomina in trdi disk. Kot podlago za delovanje so uporabljali DOS. Dosti današnjih orodij je obstajalo že takrat (koledar, beležnica, kalkulator, program za pisanje in risanje ter nadzorna plošča).

Decembra 1987 so prišli Windowsi 2.0. Dodali so možnost prekrivanja ikon in oken. Imeli so boljše možnosti hkratnega delovanja več aplikacij. Začel se je tudi razvoj na prvih pisarniških programih Excel in Word ter baze podatkov.

Velike spremembe so se obetale s prihodom Windowsov 3.0 maja 1990, ki je prvi pritegnil večje število uporabnikov. Pojavila sta se Program Manager in File Manager, ki sta tudi za naprej postali dve od glavnih lastnosti Windowsov. Ta verzija je tudi prva omogočala programom uporabo več kot 640 KB pomnilnika. Dobrodošla je bila tudi podpora naprednim sposobnostim procesorjev 386. S tem so dobili razvijalci programov dobro osnovo za preprostejši in hitrejši razvoj mnogih aplikacij. Oktobra 1991 so Windowsom 3.0 a dodali nekaj multimedijskih orodij. Aprila 1992 so vnesli stabilnost in črke TrueType, ki so izboljšale videz pisave. Windows for Workgroups imajo od oktobra 1992 še izmenjavo datotek in tiskalnikov ter elektronsko pošto. Za strežnike so konec leta 1993 izdali verzijo Windows 3.1 NT.

Avgusta 1995 so izšli Windowsi 95 (spet pozno). Niso več potrebovali DOS-a. Uvedli so dosti današnjih lastnosti: premične ikone, start meni, precej funkcij za povezovanje po internetu ter zmožnost dodajanja opreme plug-and-play. Bili so tako zelo pričakovani in reklamirani, da so prodali v prvih štirih dneh milijon kopij. Eden najuspešnejših novih programov za te 32-bitne Windowse je bil Microsoft Office. Zelo pomemben za nadaljnji prodor je bil tudi program Netscape Navigator, ki je že leta 1994 ponudil brskanje po internetu. Microsoft je komaj z Internet Explorerjem verzije 3.0 ponudil konkurenta.

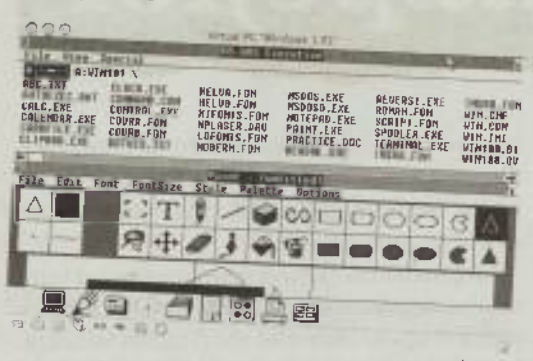

V Windows 98 so leta 1998 vključili Internet Explorer. Naslednje leto je sledila verzija 98 SE, tej pa ME, ki sta bili le manjši izboljšavi. Dosti dela je bilo takrat vloženega že v Windowse NT 4.0, ki so izšli avgusta 1996.

Nova generacija se je začela s projektom NT 5, ki je izšel kot Windows 2000 februarja 2000. Bili so nadgradnja NT 4 in so dodali več podpore prenosnikom. Postali so osnova za namizne računalnike in strežnike. Oktobra 2001 so združili uporabniški vmesnik 98 in jedro 2000 in tako so nastali današnji Windowsi XP, ki ponujajo široko uporabnost in jih najdemo v mnogih verzijah. Prihodnost Windowsov se imenuje Vista. Izšli naj bi čez slabo leto. Največja prioriteta je vedno pomembnejša varnost, izboljšano zaupanje uporabnikov, enostavno delo in povezovanje. Imeli bodo novo grafiko, še hitrejši zagon, preprostejšo namestitev, nov Media player in Internet Explorer. Razvoj operacijskega sistema je veliko delo, zato Microsoft upa, da bo za naprej zmanjšal 5-letno razvojno obdobje od XP do Viste. Kaj bo prineslo naslednjih 4 ali 5 let, pa mislim, da si zaradi velike dinamike na tem področju nihče še ne more prav predstavljati.

Dr. Matej Gomboši

Z našega štedilnika

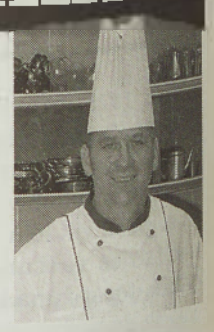

Danijel Kozar, vodja kuhinje v hotelu Ajda Terme 3000

Ješprenjeva juha z grahom in slanino

80 g ješprenja, 100 g hamburške slanine 50 g olja, 100 g šalotke, 150 g graha, sol, poper, ščepec majarona, ščepec narezanega drobnjaka, 1 l goveje juhe

Slanino narežemo na drobne kocke. Šalotko olupimo in drobno sesekljamo. V večjem loncu ali kozici na olju prepražimo sesekljano šalotko in na kocke narezano slanino. Dodamo opran ješprenj in zalijemo z govejo juho. Solimo in začinimo ter počasi kuhamo. Ko je ješprenj na pol kuhan, dodamo grah in kuhamo še toliko časa, da se ješprenj in grah skuhata. Na koncu dodamo juhi še na kolobarje narezan drobnjak.

Pečene gosje prsi z orehovo skorjo in zelenjavno omako

4 kosi gosjih prsi brez kosti, 80 g orehov, 1 beljak, 50 g kisle smetane, 40 g drobtin, sol, poper, ščepec timijana, rožmarina in žajblja, 50 g olja, 200 g jušne zelenjave, 1 dl belega vina

Meso začinimo s soljo in zelišči. Jušno zelenjavo operemo, očistimo in narežemo na drobne kocke. Orehe sesekljamo in zmešamo s kislo smetano, drobtinami in beljakom. Gosje prsi na vročem olju z obeh strani dobro popečemo, zalijemo z malo vode in pečemo v pečici približno 50 minut. Meso večkrat polivamo s sokom, ki se izloča pri pečenju. Ko je pečeno, počakamo, da se malo ohladi, in zgornjo polovico premažemo z orehovo maso. Damo nazaj v pečico in pečemo še nekaj minut, da se orehova masa lepo zapeče.

Na maščobi od pečenja prepražimo narezano zelenjavo, zalijemo z vodo in dušimo do mehkega. Zelenjavo pretlačimo, dodamo vino in začimbe, malo prevremo in ponudimo k pečenim gosjim prsim.

Zdrobovi štruklji s šampinjoni in jajcem

Testo: 4 dl mleka, 50 g margarine, 170 g pšeničnega zdroba, 2 jajci, ščepec soli
Nadev: 150 g šampinjonov4 jajca, 100 g čebule, ščepec drobnjaka, sol, mleti poper, 40 g olja

V kozico damo mleko, margarino in sol ter zavremo. Med mešanjem zakuhamo pšenični zdrob. Ko se zgosti, ga odstavimo, ohladimo in primešamo jajci.

Maščobo segrejemo, dodamo sesekljano čebulo, ko zarumeni, dodamo narezane šampinjone, tri stepena jajca in narezan drobnjak.

Zdrobovo testo razvaljamo ter namažemo z jajcem in pripravljenim nadevom. Zvijemo v štrukelj in nato še v pomaščeno folijo za peko. Kuhamo v slanem kropu 20 minut. Štrukelj odvijemo in narežemo na poljubne kose.

Radič z ajdovo kašo in jogurtom

100 g ajdove kaše, 300 g rdečega radiča, 200 g kumar, 2 dl jogurta, sok pol limone, 4 žlice olivnega olja, ščepec sesekljane melise, 4 žlice balzamičnega kisa, sol, poper

Ajdovo kašo skuhamo in ohladimo pod hladno vodo. Radič očistimo in operemo. Kumarice olupimo in narežemo na drobne kocke. Jogurt, limonin sok, olivno olje, meliso, sol in poper zmešamo ter prelijemo čez kašo in kumarice. V solatne krožnike damo opran radič, pokapljamo z balzamičnim kisom, nanj pa damo pripravljeno solato.

Čokoladna torta z brusnično marmelado in pistacijo

Sestavine: 10 jajc, 250 g sladkorja, 200 g mletih mandeljnov, 200 g čokolade za kuhanje, 1 zavitek vanilin sladkorja, 150 g brusnične marmelade, 100 g pistacije
Glazura: 200 g čokolade za kuhanje, 40 g masla, maščoba in moka za model, stepena sladka smetana in zrna pistacije za okras

Štiri cela jajca in šest rumenjakov ročno penasto zmešamo s 100 g sladkorja. Šest beljakov stepemo v trd sneg, dodamo sladkor in mandeljne ter vse skupaj vmešamo v rumenjakovo maso.

V polovico mase vmešamo naribano čokolado, v drugo polovico pa sesekljano pistacijo in vanilin sladkor.

Pečico segrejemo na 180 stopinj Celzija. Masi napolnimo v pomaščena in pomokana tortna modela ter pečemo v pečici približno 40 minut. Ko se tortne oblate ohladijo, vzamemo iz modelov in na čokoladni oblat namažemo polovico marmelade. Nato oba oblata sestavimo. Torto šino in obod torte premažemo s preostalo marmelado in postavimo na hladno. Za glazuro damo raztopljeno čokolado s maslu in raztopimo v vodni kopeli. Torto enakomerno premažemo s pripravljeno glazuro ter okrasimo s stepeno sladko smetano in pistacijo.

»Človeka v vaši prisotnosti ne morete prepričati, da je pomemben, če skrivaj mislite, da je nihče.« Les Giblin

Kako dobri so lahko ljudje?

Pred dnevi sem prebrala knjigo »12 preprostih skrivnosti do sreče« avtorja Glenna van Ekerena. Zamislila sem se o poglavju, kjer je avtor spregovoril o spodbujanju ljudi, ki je eno od temeljev čustvene inteligence in, kot pravi avtor, eno od 12 preprostih skrivnosti do sreče.

Zanimiva je zgodba o mladem nogometnem trenerju Paulu Dietzelu, ki je na državni univerzi v Louisiani znal uresničiti visoka pričakovanja. Zato bi jo rada delila z vami. Moštvo Paula Dietzla je bilo leta 1958 eno najslabših v jugovzhodni konferenci. Igralne spretnosti športnikov njegovega moštva niso bile impresivne. Dietzel je sklenil, da bo običajno razdelitev na prvo, drugo in tretje moštvo ukinil, svoje igralce pa je porazdelil v tri enote in moštva poimenoval Belo moštvo, Udarno moštvo in Kitajski banditi. Kitajski banditi so bili tisti igralci, ki so pri drugih moštvih običajno sedeli na klopi, Dietzel pa jih je prepričal, da so strokovnjaki za obrambo in jih izzval, da se izkažejo vredne tega naziva.

Vso sezono so Kitajski banditi razkrivali svojo agresivno in zanesljivo obrambo, ki je bila velikokrat ključna za zmago. Tisto leto je moštvo LSU (Louisiana State University) na veliko presenečenje končalo tekmovanje brez enega samega poraza. Associated Press in United Press sta moštvo razglasila za najboljše moštvo leta.

Nogometno moštvo leta 1958 v resnici ni bilo tehnično zadovoljivo, vendar mu Dietzel tega nikoli ni dal vedeti. Ni bil trener, ki bi svojemu moštvu dejal: »Smo neporaženi. Nihče nas ni premagal. Uživajte v tem občutku, dokler traja, kajti sedaj moramo odigrati našo prvo tekmo.« Dietzel je svojim igralcem vcepil zavest, da lahko uspejo. To pa je bilo ključno prepričanje, ki je dalo igralcem moč, da so izpolnili pričakovanja.

Vsak od nas se mora vprašati, kako uspešen bi bil, da sploh ne bi vedel, kako dober je?

Prav tako se moramo zamisliti, kako uspešen bi bil vaš tim ali vaša družina, če sploh ne bi vedela, kako dobra je? Zamisliti se moramo tudi nad tem, kako dobri bi postali ljudje okoli vas, če bi vi povečali svoja pričakovanja?

Glenn van Ekeren pravi, da moramo od ljudi velikokrat pričakovati in jim pokazati, da verjamemo v njih bolj, kot verjamejo sami sebi. Ljudem namreč uspe, da kot nekdo, ki ga spoštujejo, verjame, da jim bo uspelo.

»Edini razumen človek je moj krojač. Vsakič, ko me vidi, vzame nove mere. Vsi drugi ljudje verjamejo svojim starim meram.« George Bernard Shaw

Mag. Simona Šarotar Žižek

Srčno

Besede mode

Srce ni le detajl ali osrednji organ individuuma. Njegov pomen seže daleč naprej. Pascal je rekel, da *velike misli prihajajo iz srca*. Tudi v zahodnem izročilu srce simbolizira notranjega človeka, njegovo čustveno življenje, sedež inteligence in modrosti. Babua ben Ašer je ob koncu 18. stoletja takole komentiral: »Srce je prvi organ, ki se izoblikuje, in zadnji, ki umre, odtod izraz *iz vsega srca* pomeni do zadnjega diha.«

Srce kot oblika

Guenon je ugotovil, da ima srce obliko obrnjenega trikotnika. Kot simbol s tako obliko se nasploh tudi srce uvršča na pasivno in žensko načelo univerzalne manifestacije, medtem ko je tisti (simbol), ki je kot pokončni trikotnik, povezan z aktivnim in moškim načelom. Zanimivo je tudi, da je bil v starem Egiptu hieroglif za srce vrč.

Srce kot trikotnik

Likovna teorija pripisuje tem osnovnim likom tri osnovne barve. Kvadratu pripisujejo rdečo, krogu modro in trikotniku rumeno. Morda se ne zdi čudno, da je srce v zlatem eden pomembnejših elementov. Priljubljenost je še vedno velika, saj z elementom sporočamo kar precejšnjo, kot si mislimo.

Pogosto gre za osebno izpoved, ki jo pozneje nosi le še poročni prstan. Ni torej naključje, da so prve ljubezni povezane prav s simbolom srca v različnih kovinah pa tudi v različnih tekstilnih in plastičnih materialih. Spomnimo se, da je nosila zlati obesek v obliki srca tudi protagonistka Bridget Jones v istoimenskem filmu.

Srce kot vzorčni element

Srce ni le pogost element v modnih dodatkih. Je detajl na oblačilih bodisi kot našita vezenina, obšite bleščice ali tisk. Če nam na oblačilu nekaj manjka, a ne vemo kaj, eksperimentirajmo z različnimi debelinami sukancev, obšijmo bleščice in dajmo obleki »malo srca«. Je že res, da se nas *srce* skoraj vedno dotakne. Bodimo pozorni le, da srce ne postane element kiča.

Tatjana Kalamar Morales

Shizofrenija in stigma

Na lekarniški tehtnici

Shizofrenija je duševna bolezen, ki zbuja niz zablod in predsodkov, občutek nelagodja in strahu. V javnosti je razširjeno napačno mnenje, da so shizofreni bolniki nevarni, napadalni in nesposobni. Sem spada tudi površno prepričanje, da je bolezen neozdravljiva, čemur hitro sledi grozljiv sklep, da je bolnika treba izločiti iz družbe. Nepopolni in napačni prikazi bolezni v medijih so pogosto gojišče za omenjeno zmotno mišljenje in ravnanje.

V resnici se le majhen del shizofrenih bolnikov vede napadalno, če že, pa so takšni navadno le krajši čas v akutni fazi bolezni. Številni oboleli za shizofrenijo niso nasilni. Velja nasprotno, živijo izolirano in so umaknjeni iz družbe. Intelektualne sposobnosti imajo navadno ohranjene, redko so močneje okvarjene. Neskladje med ohranjenimi intelektualnimi sposobnostmi in nerazumljivim vedenjem bolnika, ki se včasih ne ujema z zdravim razumom, bega okolico. Odgovor je enostaven. Opraviti imamo z boleznijo, ki je čudna, na trenutke nerazumljiva, skrivnostna in kruta. Če je ne ustavimo z zdravljenjem, pa postane tudi uničujoča. Navzlic vsemu je veliko bolnikov sposobnih sprejemati odločitve o različnih sestavinah vsakodnevnega življenja. Ob uspešnem zdravljenju so te v večini primerov enako kakovostne in pravilne kot pri osebah iz tako imenovane normalne populacije ljudi. Shizofreni bolniki ne naredijo več nasilnih kaznivih dejanj kot ljudje iz povprečne populacije. Poleg tega je prognoza shizofrenije boljša pri bolnikih, ki so bolje vključeni v družbo in sprejeti v svoji družini, kot pri drugih, ki živijo izolirano, izvrženi iz družbe in lastnih družin.

Kaj je shizofrenija in kaj ni?

Shizofrenija je zapletena motnja v delovanju možganov, ki se kaže kot splet značilnih simptomov. Tu se resnična doživetja in izkušnje težko razlikujejo od neresničnih, zato mišljenje ostane brez zanesljivega kompasa in postane nelogično. Oboleli postopoma zaide ali je nenadoma pahnjen v psihotičen svet neznanih občutij s čudnimi običaji in zastrašujočo okolico, kjer po videzu drugačna bitja govorijo nerazumljivo govorico. Ne ve, kako je prišel tja in koliko časa bo moral ostati v neprijaznem tujem svetu. Zato je razumljivo, da so bolniki v fazi bolezni prikrajšani kot socialna bitja, ker ne morejo gojiti in kazati normalnih čustev do drugih oseb ter imajo težave s spominom in vedenjem.

Shizofrenija ne pomeni razcepljene osebnosti. Ne povzročajo je težke okoliščine v otroštvu, osebnostna šibkost in lenoba. Ni normalen odziv na nenormalen svet. Bolezen se neizbežno razvije, ne da bi bil kdo zanjo kriv, in zato tudi ne najožji svojci. To je pomembno vedeti, ker napačna razlaga bolezni naprti bolniku in njegovim svojcem dodatno trpljenje.

Kako pogosto se pojavlja in zakaj?

Zanjo boleha približno eden od stotih ljudi, enako pogosto moški in ženske. Pri večini bolnikov se začne med 15. in 25. letom, zelo redko pred 12. letom življenja.

O vzrokih te zapletene bolezni obstaja več teorij. Dokazana je vloga genetske nagnjenosti. Obstaja gen za shizofrenijo, ki lahko postane iz neznanih vzrokov dejaven in povzroči izbruh bolezni. Tveganje za obolevnost je večje, če je vsaj eden od staršev obolel za shizofrenijo. To seveda ne pomeni, da bo zbolel vsak otrok staršev, obolelih za shizofrenijo. Prav tako ne pomeni, da so otroci zdravih staršev brez tveganja za bolezen. Osebe s shizofrenijo imajo lahko otroke. Tveganje, da bodo otroci oboleli za shizofrenijo, je večje, če sta obolela oba starša. A vsak dan lahko vidimo, kako so bolniki in bolnice s shizofrenijo dobri starši, ki jih uspešno vzgajajo. Njihovi otroci so pogosto uspešni dijaki in študenti. Vsekakor pa je dobro, da se bolnik in bolnica pred sklenitvijo partnerske ali zakonske zveze iskreno pomenita o svojih pomanjkljivostih, da se bosta v skupnem življenju odgovorno spoprijela z njimi.

Vzrok za shizofrenijo je lahko tudi v napačnem obdelovanju informacij v možganih zaradi strukturnih in kemijskih sprememb. Omenjajo se propadanje celic v čelnem režnju možganov, okrnjena presnova, neravnovesje med kemičnimi prenašalci med živčnimi celicami ter motnje v razvoju možganov pred rojstvom, ki ustvarijo napačne povezave za prenos informacij. Stresne okoliščine same po sebi ne morejo izzvati shizofrenije, lahko pa jo sprožijo pri osebah z genetskim nagnjenjem. Shizofrenija gotovo ni težava sodobnega življenja in ni zdrava reakcija na bolni svet. Za njo so trpeli že v kameni dobi.

Kakšen je potek bolezni?

Simptomi so lahko različni od osebe do osebe. Nekateri bolniki živijo dejavno in zadovoljivo življenje, drugi postanejo odvisni od tuje pomoči in skrbi. Bolezen se pojavlja v epizodah, redko je njen potek stalen. Epizoda se začne z akutno fazo, ko so simptomi najbolj izraziti, in se sklene s fazo, ko se ti ustalijo. Po akutni fazi je mogočih več izhodov. Včasih bolnik popolnoma okreva (20 %); drugič bolezen napreduje in bolnik postane nesposoben za samostojno življenje (10 %); najpogosteje pa med epizodama ostanejo nekateri simptomi blago izraženi (70 %). Mogoče je, da bolniki z jemanjem zdravil in s pomočjo nezdravilskih terapevtskih postopkov kljub nekaterim simptomom, denimo prividom in blodnjam, zadovoljivo obvladajo življenje v vseh njegovih pomembnih vidikih. Psihoterapija in rehabilitacijske metode v fazi ustalitve bolezni veliko prispevajo k zmanjšanju simptomov ali pa bolnika naučijo, da lažje živi z njimi. Bolniki s shizofrenijo imajo lahko le eno epizodo z duševnimi motnjami, pogosteje pa se jih pojavi več. Med epizodami bolezni lahko živijo normalno.

Čas med posameznimi fazami bolezni je pri vsakem bolniku drugačen, traja lahko od nekaj mesecev do nekaj let. Izvajanje antipsihotične terapije tudi v fazah brez simptomov zmanjša tveganje ponovnega pojava bolezni. Shizofrenija je pri večini bolnikov dolgotrajna kronična bolezen, tako kot, denimo, sladkorna bolezen ali zvišan krvni tlak. Večina bolnikov s shizofrenijo bo verjetno morala vse življenje jemati zdravila in bo potrebovala dodatno skrb. A razveseljivo je, da mnogi bolniki živijo ob rednem jemanju zdravil polno in produktivno. Shizofrenija se ne slabša s staranjem, lahko pa ima v starosti drugačne bolezenske znake. Seveda pa je nekaj povsem drugega kot demenca, ki je značilna za starejšo življenjsko dobo. V povprečju bolniki s shizofrenijo živijo manj dolgo. Okoli 10 do 15 odstotkov jih napravi samomor, najpogosteje v zgodnji fazi bolezni. Zelo pomembno je, da ne izgubijo stika z družinskimi člani in da redno obiskujejo psihiatra. Ti so rešilna ograja, ki se je lahko oprimejo, da ne zabredejo v slabe življenjske razmere, denimo podležejo zlorabi alkohola, se pičlo in nezadostno prehranjujejo ter zanemarijo osebno higieno. Vsi našteti negativni dejavniki namreč zvečajo tveganje za pojav nezgod in telesnih bolezni.

Stigma

Stigma pomeni negativno označevanje osebe le zato, ker ima diagnozo psihične bolezni. Največkrat je povezana prav s shizofrenijo. Je plod predsodkov in negativnih stališč, ki temeljijo na napačni domnevi, da se shizofrenija ne da zdraviti. Da se zdraviti. Med drugim tudi z odpravo stigme, ki sicer pahne v socialno in čustveno izoliranost ter poglobi trpljenje bolnikov s shizofrenijo.

Vir: Živeti s shizofrenijo. Pliva, januar, 2004.

Janez Špringer, mag. farm.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

Velikokrat so majhne, preproste in za nekatere nepomembne stvari učinkovitejše od največjih znanstvenih odkritij. Zato odkrivajmo drobne stvari, da dosežemo znanost! Štefan Titan

Ker se je v tem času, ko sem v nadaljevanjih odgovarjal na obsežno vprašanje gospoda Ivana in drugih, ki imajo podobne težave, nabralo ogromno vprašanj, bom v tej številki odgovoril na več krajših, a zato nič manj pomembnih.

Gospodična Maja pravi, da ji izpadajo lasje. Lasišče ima mastno, vlažno in srbeče. Poskusila je že vse, pa ji ne pomaga nič. Podobne težave ima veliko mladih. Tudi starejši ljudje niso izjema, in to ne glede na spol. Pri navedenih težavah se pojavlja kronično obolenje lasišča, zato lojnice izločajo prekomerno količino maščob, enako pa se dogaja z znojnicami. Istočasno se pojavljata znojenje in mastni lasje, kar povzroča prehiter in čezmeren razvoj glivic. Te povzročajo srbenje. Če pa se praskamo po lasišču, pa lase, ki so že tako občutljivi, lomimo in zato dobivajo težave z odpadanjem las. Vse to še dodatno čezmerno (vsakodnevno) umivanje lasišča. Za odpravo težave predlagam dvakrat tedensko, po umivanju glave in splakovanju lasišča, namakanje lasišča z raztopino 2 dcl jabolčnega kisa z dodatkom 1 dcl vode in ene žlice morske soli. Vso vsebino je treba močno premešati, da se sol raztopi, kis in voda pa premešata. Dobro namočeno lasišče rahlo masiramo s konicami prstov. Potem je treba osušiti lasišče z brisačo in pustiti, da se lasje posušijo. Uporabljajte šampone, ki vsebujejo kostanjeve ali brezove izvlečke. Lase čim manj sušite s sušilnikom za lase. Terapijo ponavljajte toliko časa, da bodo lasje nehali izpadati in da bo prenehalo srbenje.

Gospod Branko se pritožuje nad pogostim kašljanjem in hripavostjo. Ker iz njegovega vprašanja ni možno razbrati konkretnega vzroka, domnevam, da bo pri tej težavi pomagala čebula z medom. Svetujem, da si zvečer naredite zvarek čebule in medu. Postopek priprave: čebulo (50 g) drobno sesekljajte, dodajte žlico medu in vse dobro premešajte. Vsebino pustite stati čez noč. Naslednje jutro, opoldan in zvečer zaužijte po eno žličko zvarka. Kuro ponavljajte toliko časa, da pride do izboljšave. Tistim, ki imate povečano kislino, zaradi morebitnih reakcij te kure ne priporočam. Po vsej verjetnosti se bosta pojavili napetost in zgaga.

Gospa Jožica ima prehlade, ki jih spremljajo hripavost, kašljanje in povečana telesna temperatura. Najhitreje in najučinkoviteje se to odpravi z grogom. Grog pripravite tako, da prepražite 3 jedilne žlice belega sladkorja v lepo rjavo barvo, zalijete z 1,5 dcl vode in to vse skupaj prevrete. Med tem z vročo vodo ogrejte jenski kozarček, če ga nimate, je lahko tudi keramična 2-decilitrska skodelica. Prevretek vlijte v skodelico, na vrh pa dajte tanko rezino limone. Dolijte 0,5 dcl ruma (45 % alkohola). Z vžigalico prižgite vsebino in pustite, da gori (če vsebina ne gori, pomeni, da ste naredili nekaj narobe ali da je vsebina prehladna). Ko plamen ugasne, vročo vsebino po požirkih popijte. Potem se toplo pokrijte in telo se bo močno preznojilo. Ker se boste močno znojili, delajte to zvečer. Ponavljajte toliko časa, da telo izloči odvečne strupe in pade temperatura.

Gospa Milika pravi, da se ji ponavlja gnojno vnetje pri nohtih na palcu roke. Poskusila je že vse, pa se ji težava pojavlja vedno znova. Zaradi močnih bolečin tudi ne spi.

Najboljše zdravilo za ponavljajoče se gnojne rane je goba goban, »grbanj«, kot mu po domače pravimo v Prekmurju. Kako odpraviti težavo? Krhelj ali dva tanko narezanega suhega gobana namakajte v primerni količini (toliko, da se goba napije) surovega mleka od 15 do 30 minut. Nato položite gobo na rano in jo zavijte z gazo ali prelepite z obližem, odvisno od velikosti razjede (rane). Pojavi se lahko bolečina, ki je posledica reakcije. Obkladek pustite na rani čez noč ali podnevi do deset ur. Nato staro gobo odstranite, pustite nekaj ur rano odvito, nato ponovite postopek z na novo pripravljeno gobo. To ponavljajte toliko časa, da se rana zaceli.

In še odgovor gospe Mojci za njene težave z žolčnimi kamni. Za odpravo žolčnih kamnov je zelo uspešno hladno stisnjeno deviško olivno olje. Olje pijte zjutraj, na prazen želodec. Delajte pa tako, da spijete večjo jedilno žlico olivnega olja, nato ležete 10 minut na desni bok. Po desetih minutah se obrnite na levi bok in tako ležite še 15 minut. Skupno potrebujete torej 25 minut. Zato bo treba, če hodite v službo, vstati toliko prej, da lahko kuro opravite v celoti. Izvajajte jo najmanj 10 dni. Po potrebi pa jo čez čas ponovite, da se bodo kamni izločili. In kako boste opazili, da kamnov nimate več? Po zaužiti mlečni hrani ali jajcih ne bo več napetosti, zaprtosti in slabosti v želodcu. Tudi bučno olje škoduje bolnikom z želodčnimi kamni.

Toliko za tokrat. V pričakovanju vaših vprašanj in predlogov vas pozdravljam z mislijo, ki sem jo zapisal v uvodu. Včasih nam lahko narava s svojimi malenkostmi pomaga bolj kot sto zdravnikov.

Nagradna križanka

ŠTEFAN HAJDINJAK
APARAT
NAŠA IGRALKA (ALJA)
NORDIJSKA BOGINJA MORJA
MESTO V KALIFORNIJI, ZDA
STARORIMSKI PESNIK
BOJAZEN
PRIPRAVA ZA TKANJE
RANOCELNIK NADZEMNI DEL REPE
METKA ALBRECHT
VARILNI SPOJ
PEN
ODRGNINA
GLAVNO MESTO VELIKE BRITANIJE
JAPONSKA NABIRALKA BISEROV
ČAJEV GRM
AVSTRIJSKI PISATELJ (FRANZ)
LEPAK S KRAJŠIM OBVESTILOM
SUHA STRUGA V PUŠČAVI
PLAVALKA IŠAKOVIĆ
BOŽJEPOTNIK
DVOR TURŠKIH SULTANOV
KOTNA MERA
PESNIŠKA FIGURA
F
STANE DOLANC
DKVARA ROJSTNI KRAJ ALOJZA GRADNIKA
UKAZ, POVELJE
ANA V DALMACIJI
ENAKI ČRKI
ETIOPSKI GOSPOD
NEKDANJI ITALIJANSKI NOGOMETAŠ (PAOLO)
PEN
DUŠEVNO STANJE MELANHOLIJE
DAVKAR V STARI AVSTRIJI
USKLAJEVANJE
PLOŠČATA MORSKA RIBA
ORGAN VOHA
VEZ
PREPREKA
DEKLE, KI RECITIRA
LUKA V IZRAELU
DBČUTEK VELIKE ETIČNE VREDNOSTI
VEZNI DROG PRI VOZU
ŠPANSKI KOLESAR (ABRAHAM)
HAVAJSKI VULKAN (MAUNA)
SETVINA
PAPIR, KI VPIJA TEKOČINO
ERBU
POLJČKA
ČLOVEŠKA ČUD
SINGULAR
LADJAR ONASSIS
PESNICA NEGRI
SNOV V VEZIVNEM TKIVU
AMERIŠKA ROCK SKUPINA
GRŠKA BOGINJA NESREČE
KAJNOV BRAT
PEN
REKA NA TAJSKEM
DAN, MESEC IN LETO
SLAVILNA PESEM
IGRALEC CONNERY
ALUMINIJ
ORANJE
AMERIŠKI JAZZ GLASBENIK (MILES)
NEUMNOST
GLASBENIK GORDON SUMMER
AKTINIJ
OBŽALOVANJE
HLADNO OROŽJE
GRŠKI BOG LJUBEZNI
DELAVEC NA AKORD
MOŠTVO, EKIPA
PERGAMONSKI KRALJ
TELUR
KONEC POLOTOKA
AVTO MOTO DRUŠTVO
ZAJET VOJAK
GORSKI REŠ. ČOLN
AMERIŠKA VESOLJSKA SONDA
MLADA MAČKA
AMERIŠKI PISATELJ MAILER
N
KONTAKT
BARVA IGRALNIH KART
DŽONI NOVAK
SLAVKO KOTNIK
MODEL CITROENA
JUNAKINJA VISOŠKE KRONIKE
HRUP, TRUŠČ
PROŽNA PLETENINA

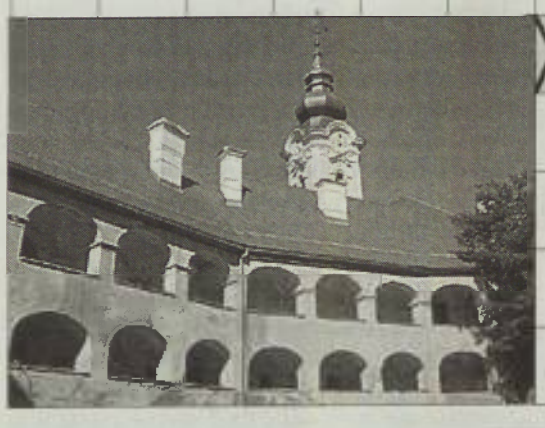

Nagrade za izžrebane reševalce

1. nagrada: knjiga Lahko jem, mag. Branislava Belović, **2.** nagrada knjiga Boug žegnjaj, Branko Časar in **3.-7.** nagrada je praktična.

Pravilne rešitve osenčenih polj napišite in pošljite na dopisnicah na uredništvo **Vestnika, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota**, do petka, **4. novembra 2005**.

Rešitev: _____

_____

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Rešitve križanke 20. 10. 2005: pogumno dejanje, na zeleni meji, na obisku v šoli

1. nagrada: KNJIGA Lahko jem, mag. Branislava Belović: Anica Špindler, Vratja vas 11 a, 9253 Apače

2. nagrada: KNJIGA Boug žegnjaj, Branko Časar: Ana Kohek, Dolnja Bistrica 37 a, 9232 Črenšovci

3. – 7. nagrada Vestnikova majica:
Pityu Feher, Filovci 1 a, 9222 Bogojina
Jani Božič, Postružnikova 4, 9240 Ljutomer
Diana Filipič, Podgradje 11, 9240 Ljutomer
Darja Majcen, Melinci 94 a, 9231 Beltinci
Ana Kranjec, Velika Polana 216 b, 9225 Velika Polana

Od 27. X. do 24. XI. HOROSKOPEN

Pripravlja: Agencija Hogod

Za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN
(21. III. – 20. IV.)

Nenadni zapleti se bodo dobro končali, ob tem pa se boste še nekaj naučili. Ugodno za navezovanje stikov, predvsem v začetku meseca, ko bo tudi velika nevarnost zmote ali zablode. Uresničitev načrtov bo tokrat hudičevo zahtevna stvar. Pričakujte upor. Sicer mesec intuicije in pravih pričakovanj. Novo poznanstvo lahko spremeni dosedanji ritem. Posvetite pozornost koži, morda tudi licu.

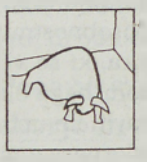

BIK
(21. IV. – 21. V.)

Dela ne bo zmanjkalo, prišle bodo nove informacije in potrebno bo dodatno novo znanje. Mesec bo dokaj buren, Jupiter v škorpijonu bi vam jo lahko zagodel ali pripeljal do prepira. Laskavim ponudbam ne zaupajte, če veste, da laskanje nima osnove. Sicer pa je tako: če ne boste pretiravali, boste omeli v tem obdobju izredno dobre možnosti in priložnosti. Vsak problem, ki se bo porajal, vzemite kot izziv in kot poziv na dvoboj.

DVOJČKA
(22. V. – 21. VI.)

Malo bo treba paziti, kaj govorite in tudi na to, komu zaupate in s kom sodelujete. Težave vam bodo lahko povzročili tudi hitro reagiranje, površnost in nepopolni podatki. Sicer stresen in težaven mesec, saj bo vaš vladar Merkur začel v sredini meseca potovati nazaj. Na hiter napredek zdaj ne računajte. Vaše duševne sposobnosti bodo imele prednost. Atmosfera konec meseca se bo nekoliko umirila.

RAK
(22. VI. – 22. VII.)

Če ste v to obdobje prinesli napetost, le-ta še ne bo takoj popustila. Intelektualni nemir in želja po spremembah in koriščenje rezultatov iz minulega obdobja bodo zaznamovali vašo prihodnost. Fizične napore prilagodite razmeram in se pripravljajte za naslednje obdobje, ki bo zahtevalo veliko energije. Dokaj dober mesec, ki bo prinesel vitalnost in samozavest in morda kaj zapletel v srčnih zadevah, ko se boste sami sebi zdeli, da ste neprivlačni.

LEV
(23. VII. – 22. VIII.)

Pojavila se bo trema, ki bo posledica dogodka, od katerega boste veliko pričakovali. Zadeva se bo razpletala drugače, kot ste pričakovali, saj boste morali v zadnjem trenutku nekaj spremeniti. Skrbno pazite na izdatke in upoštevajte splošne norme in pravila. Vmes računajte na temne novembrske oblake. Ko boste ugotovili, da svoje stališče preveč trdno zastopate, raje nekoliko popustite in obrnite na šalo.

DEVICA
(23. VIII. – 22. IX.)

Začelo se bo urejanje ljubezenskih odnosov, poročeni bodo uredili stare probleme. V poslovnih zadevah boste pokazali spretnost in prepričljivost, kar bo mogoče sprožilo kakšno novo ponudbo. Nad kupovanjem drobnih, nepotrebnih predmetov povečajte kontrolo. Delovanju raznolikih vplivov se ne boste mogli izogniti. Mogoče dobite nepričakovan honorar ali povrnjen dolg, na katerega ste že pozabili.

TEHTNICA
(23. IX. – 22. X.)

Problem v odnosih bo zahteval odkrit pogovor in konkretna dejanja za njegovo razrešitev. Verjetno bo potrebno, da vzamete krmilo v svoje roke. Pri poslu dobro, morda celo večji zaslužek od pričakovanega. Ob pravem času najdite pravo besedo. Umiritev in zresnitev. Največ sreče v tem obdobju lahko pričakujete v ljubezni, zato svojih čustev ne skrivajte globoko v sebi. Finančno nikakor ne bo šlo dol.

ŠKORPIJON
(23. X. – 21. XI.)

Obdobje burnih dogodkov. Finančni zapleti, težave v partnerstvu. Ves čas boste v gibanju in v nekakšnih akcijah, manj boste spali. Velika nevarnost ljubezni na prvi pogled! Proti koncu možna kakšna nagrada ali nova priložnost. S prepričljivim nastopom si boste povečali možnosti in pridobili prednosti. SpopriJel se boste s konkurenco, vendar imejte do nje vljudno in časten odnos, nikakor pa ne bežite!

STRELEC
(22.XI. – 21. XII.)

Razvrstitev zvezd pravi, da bo vaša pozornost obrnjena k poslu in prijateljskim odnosom. Nezadovoljnost z odnosi z bližnjimi. Nekoliko preveč se boste ukvarjali z nepomembnostmi. Kakšne naklonjenosti v tem obdobju ne pričakujte. Uveljavljajte nova poznanstva in odnose, služba naj ima prednost. Pri večjih zadevah se obvezno posvetujte. Vaši sogovorniki bodo prepričljivi, vendar bo treba k temu še nekaj dodati.

KOZOROG
(22. XII. – 20. I.)

Več se boste ukvarjali s tujimi problemi kot s svojimi. Pazite, da ne zanemarite ali potisnete svoje osebnosti v podrejen položaj samo zato, da bi bilo to nekomu všeč. Sporočilo ob kateri vsi bo vznemirilo. Srečen mesec, v katerem bo treba veliko delati, bo pa tudi romantično presenečenje. V začetku meseca sicer ne bo vse normalno. Ko razmišljate na glas, ne povejte vsega.

VODNAR
(21. I. – 19. II.)

Strah bo tisti, ki vas prisili, da boste razmišljali o radikalnih ukrepih. Na primer: strah, da bi izgubili ljubljeno osebo, vas bo napel v dejanje, ki bo to samo še pospešilo. Ubeha v tujem objemu bo le privid. Na eni strani zahtevno delo, na drugi zasebne zadeve. Slednje boste občutek, da je vsem drugim lažje. Sicer dinamični in polni energije, zato lahko pri pravite kakšno junaštvo, vendar prej poskrbite veliko iznajdljivosti.

RIBI
(20. II. – 20. III.)

Naenkrat se bo pojavilo več zadev in ne boste vedeli, kateri naj daste prednost. Rešila vas bo vaša prirojena prilagodljivost. V nedeljo ali ponedeljek srečen ljubezenski trenutek. Pretirana obzirnost je nezaželena, enako tudi prevelika pripravljenost sklepanja kompromisov. Tisto, kar naredite dobro, ne skrivajte. Ravno tako prehitro ne sklepajte kompromisov. Ljubezen proti koncu meseca se bo razcvetela.

Pen je, kratko rečeno, Vestnikova mesečna priloga in ima tudi sicer zvezo z naravnim mesečnim ciklusom. Ustanovljen je bil, da bi, v skladu z imenom in asociacijami, učinkoval kot časopisni pen (tnalo) in penetrantnež (prodiralec) ter bil poln fotografij, kakor se za tabloid spodobi.

Izdaja ga Podjetje za informiranje. Odgovorni urednik matičnega časopisa je Janko Votek, uredniki Pena so Bojan Peček, Jože Rituper in Irma Benko. Oblikuje ga Endre Güntér, za fotografije skrbita Nataša Juhnov in Jure Zauneker, lektorira Nevenka Emrl. Računalniško ga oblikuje Robert J. Kovač. Za Pen ni posebne naročnine!

Otroci otrokom vsega sveta

Ob 17. oktobru, mednarodnem dnevu revščine, so se tudi na tretji murskosoboški osnovni šoli odločili pridružiti akciji Karitas, s katero želijo opozoriti državnike in voditelje z vsega sveta na revščino. S pogovorom, delavnicami in likovnim ustvarjanjem so se otroci od prvega do tretjega razreda seznanjali s težavami, ki jih doživljajo revni otroci, se učili sprejemati drugačnost in na kakšen način lahko revnim otrokom pomagajo. Ob tej priložnosti so pripravili razstavo na temo Naj revščina postane preteklost.

Ema Konkolič, 1. b: »Jaz pa želim revnim otrokom oblačila, hrano in topel dom. Vse, kar smo ustvarili, smo razstavili na šolskem hodniku.«

Miha Kosi, 2. a: »Mi smo oblikovali kruhke, pogovarjali pa smo se tudi o naših željah revnim otrokom. Tako jim želimo kruh, oblačila, hišo in vodo.«

Maruša Kovač, 1. a: »Veliko smo se pogovarjali o revščini in na listke narisali, kaj želimo revnim otrokom. Jaz jim želim denar in oblačila.«

Eva Kerčmar, 2. c: »Jaz sem naredila majčko. Najprej smo jo obrobili, potem smo jo izrezali, nanjo narisali vzorce in napisali, kaj želimo otrokom. Jaz jim želim, da bi imeli topel dom.«

Urška Žižek, 3. a: »Mi smo izrezali majčke in nanje napisali svojo zgodbo. Moja zgodba govori o revni deklici, ki ni imela hrane in hiše. Sama bi revnim otrokom lahko pomagala tako, da bi jim prinesla vodo in obleke.«

Na murskosoboški ekonomski šoli imajo kar dvanajst dijakov s posebnimi potrebami, med katere sodi tudi Tamara Šarkezi, dijakinja drugega letnika administrativne smeri. Tamara je sicer prosila za rabljeni tiskalnik a so se na zavarovalnici Triglav odločili da ji podarijo kar novega. »Tiskalnik ne predstavlja nekih večjih sredstev,« je povedal Rudi Cipot, direktor območne enote zavarovalnice Triglav in dodal, da v njihovi enoti želijo ravnati družbeno odgovorno, kar pomeni vsem mladim pomagati pri doseganju enakih možnosti za razvoj. Tamara je bila tiskalnika zelo vesela, saj ji bo to pomagalo pri delu v šoli in pisanju seminarskih nalog. V. P.

FOTO Vanja Poljanec

Kristina Pernat, 3. b: »Mi smo na temo revščine delali drevesa in hiške, ki nam jih je naredila učiteljica, nanje pa smo napisali zgodbo o revščini, ki smo si jo izmislili sami. Moja zgodba govori o revnem dečku, ki mu je bila všeč bogata deklica. In ker sta si bila oba všeč, sta se poročila.«

Tretjič v Murski Soboti

Dnevi radovednosti

O sanjskem poklicu

Kulturno-izobraževalno društvo Kibla je letos že devetič organiziralo festival Dnevi radovednosti Kako postati. Tretjič je festival, namenjen osnovnošolcem, srednješolcem, študentom, staršem, izobraževalcem, učiteljem, poklicnim svetovalcem in drugim radovednežem, potekal tudi v Murski Soboti.

Dejan Pestotnik, vodja festivala, je povedal da je odziv mladih iz Murske Sobote dober, lani se ga je enaureč udeležilo okrog 400 dijakov, ki prihajajo predvsem iz okolice Murska Sobota, seveda pa bi bili organizatorji, po besedah Pestotnika, zelo veseli, če bi festivala udeležilo več mladih tudi iz drugih srednjih šol.

Dnevi radovednosti so se rodili v Mariboru in festival je prva tri leta potekal v popolnoma drugem konceptu. Leta 2000 so ga preoblikovali v koncept, ki mladim omogoča, da se srečajo z osebo, ki opravlja njihov sanjski poklic.

S pomočjo številnih anket po srednjih šolah organizatorji ugotovijo, kateri so tisti poklici, ki mlade zanimajo. »Po naših opažanjih mlade zanimajo poklici ekonomsko tržnih smeri. Mi ne predstavljamo poklicev, ki so deficitarni. Tako ugotavljamo, da je zelo veliko zanimanja za poklic gledališki igralec, za industrijsko oblikovanje, komuniciranje in podobno,« pravi Pestotnik.

Letos so mladim predstavili štiri »sanjske« poklice. Poklic višje knjižničarke sta predstavljali Vera Gorički, sicer upokojena pedagoginja smeri zgodovina-knjižničarstvo, in Metka Harej, profesorica zgodovine in sociologije. Darja Odar, univerzitetna diplomirana psihologinja, je predstavljala poklic izvršne direktorice za kadrovsko-splošno področje in delavske direktorice v podjetju Mura, d. d., Jože Činč, študent Pedagoške fakultete, je predstavljal poklic televizijskega in radijskega moderatorja, Danilo Krapec diplomirani inženir elektrotehnike, pa poklic direktorja Regionalne razvojne agencije Mura, d. o. o. »Zelo natančno je treba razmisliti, koga povabiti na predstavitev. Trudimo se, da povabimo ljudi, ki so zelo uspešni in profesionalni v svojem poklicu. Za nas je zelo pomembno razbijanje klišejev, se pravi, da ni nujno, da nekdo, ki je študiral umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti, vse življenje opravlja poklic umetnostnega zgodovinarja. Mladim želimo pokazati, da ponuja prihodnost veliko možnosti,« je prepričan Pestotnik.

Novost letošnjega festivala je bil Klub od ust do ust, ki je bil namenjen tistim mladim, ki so se prav posebej želeli pogovoriti s predstavnikom njihovega sanjskega poklica, ki jim 45-minutna predstavitev ni bila dovolj.

Vanja Poljanec

Odprti 24 ur na dan

Krizni center za mlade, ki se nahaja na Lendavski ulici v Murski Soboti je prav poseben center, v katerem najdejo zatočišče prav vsi. Tam se lahko oglasijo tisti, ki živijo v nevzdržnih razmerah doma. Tisti ki se želijo umakniti nasilju, se pogovarjati o svojih težavah ali preprosto rabijo nekoga, ki jim bo znal prisluhniti. Tisti ki imajo učne težave ali ne najdeš stika s sošolci ali s starši. Lahko pa se oglasiš pri njih tudi takrat, ko ti je preprosto dolgčas. Za vse to bodo poskrbeli v **Kriznem centru za mlade** na Lendavski ulici 15 a v Murski Soboti. Njihova vrata so za vas odprta 24 ur na dan, lahko pa jih tudi pokličete na telefonsko številko 02/534-85-82. S svojimi nasveti pa bodo znali v Kriznem centru za mlade pomagati tudi staršem in morebiti skupaj našli odgovore na vprašanje. Ta hiša je namenjena prav vam.

Žgečljiva vprašanja in odgovori

»Mnogi so me začeli ustavljati na ulici, da bi me zaprosili za nasvet, kako naj si izboljšajo seksualno življenje. Lepo mi je bilo, ko sem začutila, da mi ljudje zaupajo, toda sama nisem seksualna terapevtka, sem le igralka, katero je zaradi vloge začela zanimati ta občutljiva tema,« je povedala Kim Catrall (49), ko je pred dnevi v knjigarni Indigo v Torontu predstavila svojo novo knjigo Seksualna inteligenca. Po knjižni uspešnici Zadovoljstvo - umetnost ženskega orgazma, ki jo je skupaj z zdaj že nekdanjim možem Markom Levinsonom napisala leta 2002, je to že njena druga knjiga s seksualno problematiko. S seksom na ta način se je začela ukvarjati povsem po naključju, ko je dobila v TV-nadaljevanki Seks v mestu vlogo pohotne Samanthe Jones. V knjigi Seksualna inteligenca zdaj na 144 straneh odgovarja moškim in ženskam na različna vprašanja o seksu. Pravzaprav je ona zastavljala ta vprašanja najbolj znanim svetovnim seksualnim terapevtom in jih v takšni obliki objavila.

Kmet iz kraljevskega dvora

Ko je bil princ William še študent, je nekoč javno zaželel, da bi rad znal voditi kmečko posestvo. Takrat so vsi menili, da je tako povedal, da bi razveselil svojega očeta, za katerega se ve, da je ljubitelj narave in zdrave prehrane. Nekateri so bili takrat celo mnenja, da gre za zamisel dvornega strokovnjaka za stike z javnostjo. No, zdaj se vidi, da je mladi princ takrat mislil resno. Te dni živi in dela 23-letni kraljevič na Chatsworth Estateu, farmi devonshierskega vojvode. Posestvo se razprostira na 35.000 hektarjev površine okrog impozantnega dvorca, v katerem je bilo posnetih že več filmov. Seveda pa William, ki bo nekoč morda nosil britansko krono - najprej jo mora seveda dobiti oče, princ Charles - ne stanuje v tem bogato opremljenem dvorcu. Posteljo so mu namestili v lovskem stolpu. Seveda fant v njem ne trpi preveč. Stavbo so zgradili leta 1582, da bi iz nje dvorne dame lahko opazovale svoje soproge na lovu. Stolp je dejansko majhen dvorec, ki so ga nedavno temeljito preuredili za goste, ki imajo kaj več pod palcem. Ali princ kaj plača, ni bilo objavljeno.

Princ William po učni uri – kako se obdeluje polje.

Dekle meseca

Glejte, glejte! Tokrat se je v tej rubriki znašla naša soseda, Eva Dobosz, rojena v Sombotelu, zdaj pa živi v New Yorku, kamor se je s starši preselila že v rani mladosti. Takole pravi: »Življenje me je ujelo nepripravljeno. Z desetimi leti sem začela trenirati plavanje, pri dvanajstih sem jahala, aparat za zobe sem nosila do 16. leta. Zdaj sem stara 24 let in zdi se mi, da sem še premlada, da bi se poročila. Še sem željna nežne ljubezni, pri kateri je za srečo dovolj že bežen, vendar nežen poljub.«

Majhno razkošje

Halle Berry si je ves dan ogledovala letala v Santa Monici, vendar se zaenkrat še ni odločila.

»Kakšna slavna hollywoodska zvezda je to, da nima svojega letala,« je ondan povedala Halle Berry (39) in se po vzoru Harrisona Forda, Angeline Jolie in Johna Travolte začela zanimati za nakup lasnega letala. Prvi poskusni nakup je temnopolta igralka opravila kar na domačem letališču v Santa Monici, odkoder sta tudi posnetka. Igralka se še ni odločila. Pravi, da ne bo kupila mačka v žaklju in da bo prej dobro razmislila. »Upam, a bom našla primerno in idealno letalo, s katerim bom lahko skočila do kakšnega karibskega otoka, se tam malo pozabavala, nato pa se še isti dan vrnila domov, na delo.

Novi seks idol

Po poplavi različnih obrazov, teles in stilov moških, ki so pri ženskah predstavljali vzor pravega mača (kot je bil še nedavno recimo latino lover Banderas), je zdaj očitno prišel v ospredje Bono, pevec skupine U2. Ta irska skupina že 22 let kraljuje na svetovni rock sceni in s svojimi protestnimi in angažiranimi pesmimi zmeraj na novo privlači mlade generacije poslušalcev. Del uspeha te skupine nekateri pripisujejo tudi imidžu, katerega tvorec je bil njihov fotograf, Nizozemec Anton Corbijn, ki s fanti sodeluje že od samega začetka. V začetku tega meseca je Corbijn v galeriji Stellan Holm v New Yorku naredil razstavo številnih fotografij članov skupine U2 od leta 1983 pa do danes. Razstava je vzbudila precej pozornosti, člani benda pa so kar dvakrat s kratkim nenapovedanim koncertom presenetili obiskovalce. Pevec Bono si je razstavo ogledal posebej s soprogo Alison Hewson, s katero sta v zakonu že 23 let in imata štiri otroke.

Skromna grofica?

Kent, septembra: grofica Sophie prihaja na mašo zadušnico

V sredini septembra, mesec dni po smrti svoje matere, je wesseška grofica Sophie Rhys-Jones plačala mašo zadušnico v cerkvi Saint-George v grofiji Kent. Prišlo je tristo povabljencev, njuna otroka Sophie in David sta vsakemu segla v roko in se zahvalila za prisotnost. Čeprav je bilo vetrovno in ne ravno prevroče, je Sophie, sicer soproga princa Edwarda, brata princa Charlesa, prišla na mašo v lahki poletni oblekici s precej globokim dekoltejem. »Zakaj je prišla tako oblečena? Nima še kakšne obleke v omari? A ji mož ne da denarja, da bi kupila kaj spodobnejšega za to priložnost?« so se spraševale dame, vse po vrsti modre krvi. Seveda bi bil princ Edward še kako zadovoljen, če bi govorili, da ima njegova soproga ravno tako dober okus kot njegovi svakinji princesa Diana in Sarah Ferguson. Očitno pa se je Sophie zaljubila v svojo lahko sivo obleko s krogci ali pa je enostavno pozabila, da se je v njej v javnosti na dobro obiskanih dogodkih že pokazala, česar pa javnost ni pozabila. Najprej je v njej prišla na poroko princa Charlesa 9. aprila. 10. julija so jo v isti opravi videli na balkonu Buckinghamske palače ob proslavi 60. obletnice konca druge svetovne vojne in zdaj, kot smo že rekli, se je še tretjič enako oblečena pojavila na maši zadušnici v Kentu.

Windsor, aprila: Sophie na poroki svaka, princa Charlesa

Očkove hčerke

Nočem, da se moje hčerke obnašajo kot številna hollywoodska dekleta, ki mislijo, da je edini smisel življenja, da hodiš v luksuzne trgovine ali v zveneče diskoteke, da vozijo drage avtomobile in se ves čas giblješ v družbi slavnih ljudi.

»Kam pa k tako »lagodnemu življenju nicesar ne prispevaš,« je povedal Bruce Willis (50) na humanitarni večerji društva CASA, ki skrbi za otroke, žrtve nasilja vseh vrst, ki je bila v prirejena v gledališču Pantages v Los Angelesu. Pojavil se je skupaj hčerkami Rumer (17), Scout Larue (14) in Tallulah Belle (11) iz zakona z Demi Moore. Vstopnica za večerjo je stala 125 dolarjev, prince pa so novinarjem povedale, da bodo majhnim žrtvam nasilja pomagale tudi v tamkajšnjem centru.

Pravnuk in nesojeni naslednik Giannija Agnellija, plejboja, ki je iz Fiata ustvaril italijansko avtomobilsko cesarstvo, je predoziral kokain

Prekletstvo družine Agnelli

Slavno italijansko družino Agnelli, lastnico družbe Fiat Auto, ki so jo mediji zaradi luksuznega načina življenja pa tudi zaradi številnih nesreč, ki jo spremljajo, razglasili za evropske Kenneddyje, je ponovno pretresla zla usoda.

V ponedeljek, 10. oktobra, dopoldne so v bolnišnici v Torinu v nezavestnem stanju sprejeli 28-letnega Lapa Elkanna, pravnuka ustanovitelja firme, sicer vodjo promocije v Fiatu. Zdravniki so hitro ugotovili, da je vzel preveliko količino droge.

Nesojeni naslednik Fiata – Lapo Elkann. Zdravniki so izzvali kontrolirano komo, da iz organizma lažje očistili drogo. Kakšno bo njegovo življenje poslej, ne ve nihče. Se bo pobral, ali se bo izgubil v breznu drog in nebrzdane zabave?

Ekipa prve pomoči je prišla v Elkannov dom po preplašenem pozivu neke ženske, ki se je predstavila kot njegova prijateljica in ki je tudi povedala, kako in zakaj se je Elkann onesvestil. Svojega imena ni hotela razkriti, vendar je bil Elkann dovolj znan, da se je vsa zadeva razkrila že naslednji dan. Zvedelo se je, da je ona pravzaprav on: brazilski transseksualec, s katerim se je Lapo večkrat zabaval in ga tamkajšnja družbena smetana dobro pozna. Zadnja taka zabava bi ga zdaj skoraj stala življenje, vprašanje pa je, kakšna bo po vsem tem njegova kariera v prihodnje.

Temelje imperija FIAT je postavil Gianni Agnelli, ustanovitelj italijanske avtomobilske industrije. Leta 1946 je na čelo prišel njegov vnuk, ravno tako Gianni po imenu. Posle bi moral prevzeti sin Eduardo, vendar je v 48. letu umrl v letalski nesreči. Bila je to prva v nizu smrti, ki so začele pretresati to bogato, a nesrečno družino. Mladi Gianni se v začetku ni ravno veliko ukvarjal z nasledstvom, je pa za reklamo firme poskrbel na drugačen način. Znan je bil po sladkem življenju. Skozi njegovo burno življenje so šle tudi ženske, kot sta Rita Hayworth in Anita Ekberg, kar je rumeni tisk povezoval s Fiatom in pridno beležil. Boljše reklame Fiat ne bi dobil niti, če bi jo plačeval z zlatom, so se pridušali v konkurenčnih tvrdkah. Agnelliji so postali prva družina Italije, mediji so jih spremljali na vsakem koraku. V njihovem življenju pa je bilo doslej več nesrečnih kot srečnih trenutkov. Giannijev brat Giorgio je umrl za rakom v 36. letu starosti. Sin Eduard je v 46. letu naredil samomor. Skočil je z nekega viadukta nedaleč od Torina. Tudi Giannijev nečak, sin njegovega brata Umberta, ki je bil predviden za naslednika in vodjo družbe, je umrl za rakom – star 33 let. Tako je bil nazadnje za naslednika predviden Lapo, sin hčerke Margherite in novinarja Alaina Elkanna, ki je v Vespi začel delati že s 17 leti in je firmo poznal v dušo. Pred smrtjo, leta 2003, si je Gianni Agnelli vseeno premislil, Lapa postavil za šefa promocije, vodenje firme pa zaupal Lapovemu bratu Philipu. Očitno je pravilno ocenil, da je Lapo preveč labilen za vodenje tako pomembne firme.

Bralci Péna se predstavljajo

Ludvik Vukan iz Budinec

Začuti mravljince

Pred nekaj več kot desetimi leti sva se prvič srečala. Bil je precej zgovoren in deloval je zelo sproščeno. Večkrat se je veselo nasmehnil. Skupaj z njegovo Marijo sta me povabila na praznovanje velikega življenjskega dogodka, a žal nisem mogel priti. Medtem pa sva bila že nekajkrat skupaj in zdi se mi, da je še vedno takšen kot takrat. No, sčasoma sem ugotovil, da zna delati marsikaj zanimivega, o čemer je bil pripravljen spregovoriti tudi za Vestnikov Pén.

Ostal bi v Dolini, če ne bi bilo Marije iz Budinec

»Zibelka mojega življenja je stekla pred enainštiridesetimi leti v Dolini, pa ne v tisti pri Lendavi, ampak tukaj na Goričkem, nedaleč od Vaneče. Bil sem najstarejši sin, zato je bilo predvideno, da bom ostal doma in prevzel kmetijo. Obdelovali smo skoraj 30 hektarjev zemlje. Že v 6. razredu osnovne šole, ki sem jo obiskoval v Puconcih, sem znal orati s traktorjem. Veselilo me je tudi delo z drugimi kmetijskimi stroji. Ko mi je bilo devetnajst let, pa me je zamikalo, da bi videl tudi širni svet, ob tem pa zaslužil še kaj dodatno za svoje osebne potrebe. Odšel sem na nekajmesečno delo, prav tako na kmetijsko posestvo, v Avstrijo. Ko sem imel kaj prostega časa, sem hodil delat tudi k zidarjem. Tudi doma smo zidali nove hleve za svinje. Zidarskih del sem se naučil sam. Prav tako mi je šlo in mi še vedno gre dobro od rok varjenje. Ko je že kazalo, da se bom ustalil doma, sem spoznal leta 1992 Marijo Horvat iz Budinec in ... saj veste, ženske imajo svoje magnete. Naslednje leto sva se poročila in medtem sem postal tudi oče dveh sinov.

Pri iskanju pravega mesta za vodo si pomagam z rokami, leskovo šibo ali nihalom.

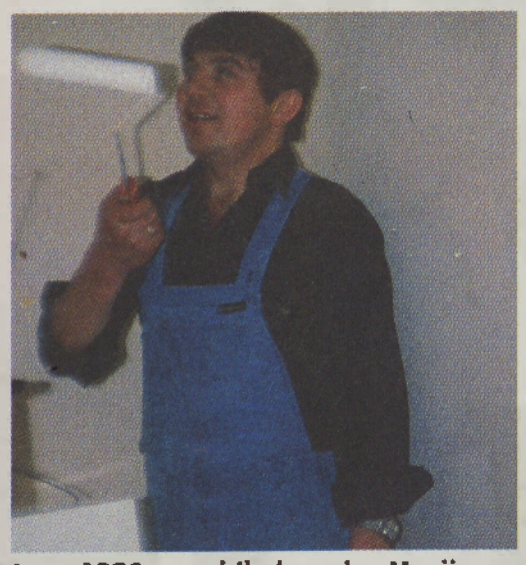

Leta 1993 sem bil skupaj z Marijo na obisku pri sorodnikih v Ingolstadtu, in ker sem omenjal, da znam beliti stene, sem moral to tudi dokazati. Mislim, da sem bil dober mojster.

Lahko bi opravljal več poklicev

Razmere v kmetijski dejavnosti so se vedno slabšale, zato sem si moral poiskati stalno zaposlitev nekje drugje. Dve leti sem delal pri Nigri, zdaj pa sem že deseto leto zaposlen pri SGP Pomgrad. Mislim, da mi gre zelo dobro od rok polaganje tlakovcev pa tudi druga gradbena dela opravljam, čeprav se nisem šolal za zidarja. Brez težav bi bil lahko še pleskar, kar sem dokazal pri sorodnikih v Ingolstadtu v Nemčiji ter doma in pri nekaterih znancih; enako pa velja še za varjenje, predvsem za avtogeno. Pred kakšnimi petimi leti, ko je bila suša in smo se zbali, da bi morebiti zmanjkalo vode v domačem studencu, mi je tast Jožef predlagal, če bi ga poglobila. On je dobro vedel, kako se to dela, saj mi je pripovedoval, da je skopal ali poglobil in očistil že veliko studencev na Goričkem in še kje. Samo v zimskem času v letih 1966/1967 jih je skopal deset. Glavni mojster za to dejavnost pa je bil takrat Janez Tibola iz Šalovec. Tast mi je tudi omenil, da samo v enem primeru niso šli do konca, ker si je gospodar premislil. Kopali pa so že teden dni in prišli do globine 22 metrov. To je bilo v Čepincih. Gospodar pa mu je vseeno plačal za delo, in sicer prav tako z delom, ko so doma nekaj gradili.

Prvi preizkus sem moral opraviti kar pri domačem studencu skupaj s tastom Jožefom, ki je bil, kot sem slišal, v mlajših letih zelo uspešen in dober pri tej dejavnosti.

Takole sta me žena in brat pred nedavnim spuščala v studenčne betonske cevi, potem ko sem seveda najprej določil pravo mesto za »vretino«.

Tast ga je »uvedel« v studence, sam pa je odkril skrivnosti »bacna«

Tast me je povabil s sabo tudi na poglabljanje studenca v Lucovo, kjer sem se lahko prvič spustil v »luknjo«. Tako sem videl, kako je treba delati te stvari, in če je kje potrebno, sem zdaj jaz lahko glavni pri delu. Običajno sta v ekipi še moja žena Marija in mlajši brat, ki je po poklicu kuhar. Če gre za kopanje novega studenca, moram seveda jaz najprej ugotoviti, kje naj bi bila »vretina«. To ugotavljam s pomočjo rok, pomagam pa si tudi z leskovo šibo in nihalom. Doslej se še ni zgodilo, da ne bi imel prav. Seveda pa je težko natančno določiti globino. Vseeno se mi doslej še ni zgodilo, da bi se zmotil za več kot dva metra. Nekaj skrivnosti za takšno odkrivanje vode mi je razkril tudi pokojni Šinko iz Skakovec. Sicer pa zaznam v rokah in po celem telesu, če je kje »vretina«, začutim namreč mravljince.

Z nihalom oziroma »bacnom«, kot pravim jaz temu, pa vam lahko tudi ugotovim, kje v vašem prostoru je pozitivno in kje negativno sevanje. To je pomembno zlasti za namestitev postelj, da potem lahko dobro spite. Večina tistih, ki sem jim že »ugotavljal« sevanje, mi je povedala, da sem ugotovil enako ali podobno kot že drugi pred mano z drugačnimi pripomočki in aparati. To mi je velika spodbuda.«

Ko lahko malo posedim, se mi z veseljem pridružita tudi Muc Miki in sin Denis s mucem Pikijem.

TOTO Jožef G. Bistriški

Melita in Davor

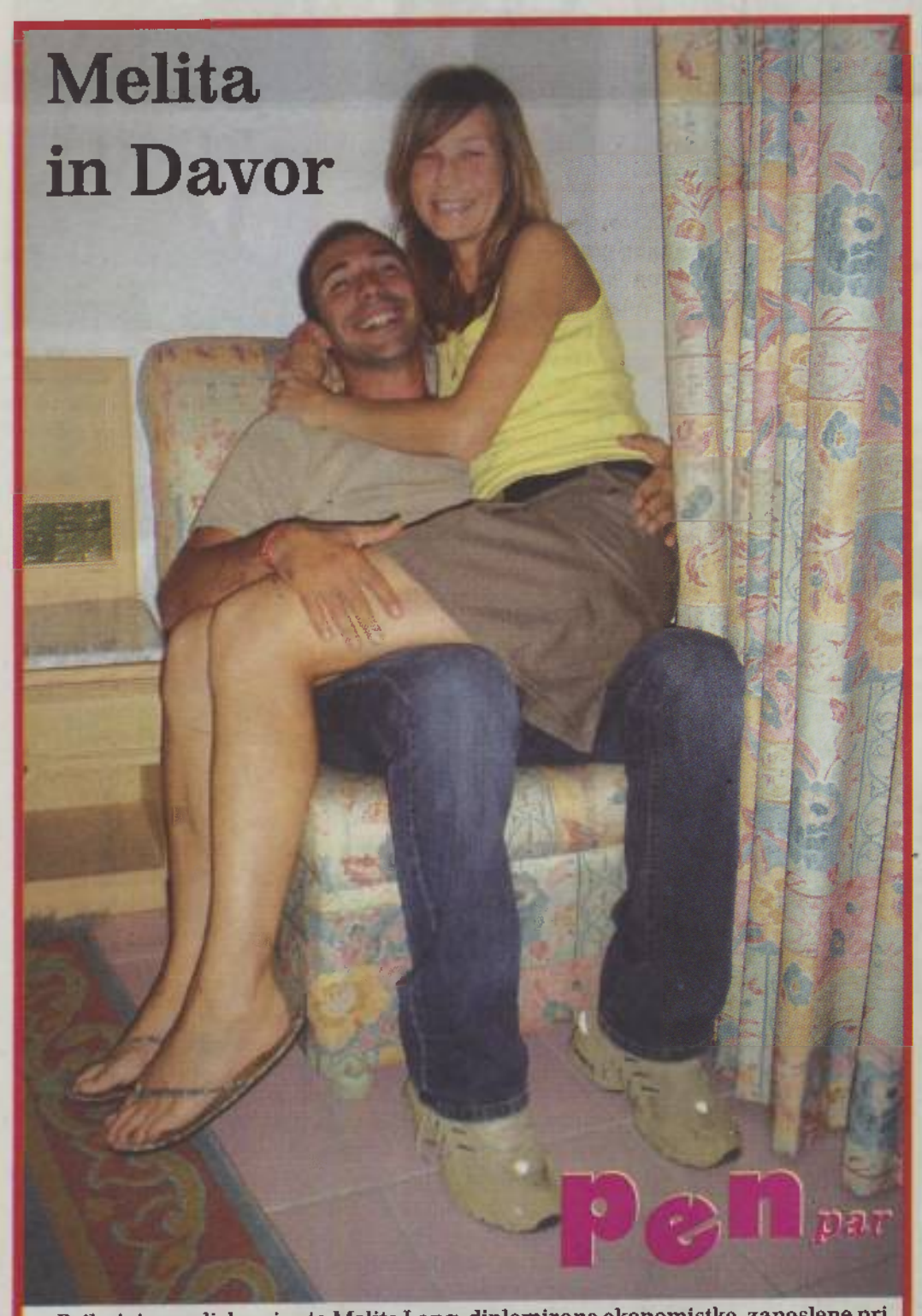

Prihajajo mrzli dnevi, a to Melite Lang, diplomirane ekonomistke, zaposlene pri Intelekti, in Davorja Zaplatiča, elektrikarja elektronika, ki se odpravlja med poklicne pismonoše (oba sta iz Murske Sobote), ne skrbi preveč. Če niso topli radiatorji, se je pač treba objeti in ... zna se zgoditi, da postane celo prevroče.

TOTO JOG